

2023-00075610	0205764318	2022	EUR	23.0.1	m120-f-p	28/04/2023	247		CONSO 1 1
---------------	------------	------	-----	--------	----------	------------	-----	--	-----------

CONSO 1

**GECONSOLIDEERDE JAARREKENING EN ANDERE
OVEREENKOMSTIG HET WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN
EN VERENIGINGEN NEER TE LEGGEN DOCUMENTEN**

IDENTIFICATIEGEGEVENS (op datum van neerlegging)

NAAM VAN DE CONSOLIDERENDE VENNOOTSCHAP ~~OF VAN HET CONSORTIUM~~^{1 2}: **GROEP CRELAN GECONSOLIDEERD**

Rechtsvorm³: PRIVAATRECHTELIJKE NAAMLOZE VENNOOTSCHAP

Adres: SYLVAIN DUPUISLAAN Nr.: 251 Bus:

Postnummer: 1070 Gemeente: BRUSSEL

Land: BELGIË

Rechtspersonenregister (RPR) - Ondernemingsrechtbank van Brussel

Internetadres⁴: http://www.

E-mailadres⁴:

Ondernemingsnummer 0205.764.318

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING in EURO⁵

voorgelegd aan de algemene vergadering van 27 / 04 / 2023

met betrekking tot het boekjaar dat de periode dekt van 01 / 01 / 2022 tot 31 / 12 / 2022

Vorig boekjaar van 01 / 01 / 2021 tot 31 / 12 / 2021

De bedragen van het vorige boekjaar **zijn / zijn niet**¹ identiek met die welke eerder openbaar werden gemaakt.

Zijn gevoegd bij deze geconsolideerde jaarrekening: - het geconsolideerde jaarverslag
- het controleverslag over de geconsolideerde jaarrekening

ZO DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING DOOR EEN BELGISCHE DOCHTER WORDT NEERGELEGD

Naam van de Belgische dochter die de neerlegging verricht (*artikel 3:26, §2, 4°, a) van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen*).

Ondernemingsnummer van de Belgische dochter die de neerlegging verricht

Totaal aantal neergelegde bladen: 247

Handtekening
(naam en hoedanigheid)

Handtekening
(naam en hoedanigheid)

- 1 Schrapen wat niet van toepassing is.
- 2 Een consortium dient de sectie CONSO 5.4 in te vullen.
- 3 In voorkomend geval wordt na de rechtsvorm "in vereffening" vermeld.
- 4 Facultatieve vermelding.
- 5 Indien nodig, aanpassen van de eenheid en munt waarin de bedragen zijn uitgedrukt.

**LIJST VAN DE BESTUURDERS OF ZAAKVOERDERS VAN DE
CONSOLIDERENDE ONDERNEMING EN VAN DE
COMMISSARISSEN DIE DE GECONSOLIDEERDE
JAARREKENING HEBBEN GECONTROLEERD**

LIJST VAN DE BESTUURDERS, ZAAKVOERDERS EN COMMISSARISSEN

VOLLEDIGE LIJST met naam, voornamen, beroep, woonplaats (adres, nummer, postnummer en gemeente) en functie

De heer Jan ANNAERT , Onafhankelijk Best., De Vis 30, 2930 BRASSCHAAT

De heer Benoît BAYENET , Bestuurder, Rue de Purnode 14, 5501 AWAGNE

De heer Joris CNOCKAERT, Uitvoerend bestuurder, Kruiskensstraat 68, 9420 ERPE-MERE

De heer Bernard DE MEULEMEESTER , Bestuurder, Boerendreef 17, 2970 SCHILDE

De heer Pieter DESMEDT , Uitvoerend bestuurder, Bleidenhoek 9, 2570 DUFFEL

De heer Alain DIEVAL (tot 28 april 2022), Onafhankelijk Best., Avenue de Flandre 24, 59700 MARCQ-EN-BAROEUL (France)

De heer Jean-Pierre DUBOIS (tot 28 april 2022), Vicevoorzitter, Rue Saint-Georges 5, 1370 JODOIGNE

De heer Xavier GELLYNCK , Bestuurder, Beekstraat 35, 9920 LIEVEGEM

De heer Jeroen GHYSEL (tot 24 augustus 2022), Bestuurder, Sterrelaan 45, 1740 TERNAT

De heer Jean-Paul GREGOIRE , Uitvoerend bestuurder, Ijsoogellaan 13, 1640 SINT-GENESIUS-RODE

De heer Eric HERMANN , Onafhankelijk Best., Champ de Présenne 46, 1390 GREZ-DOICEAU

De heer Robert JOLY (tot 28 april 2022), Bestuurder, Rue de l'Estroit 37, 5640 METTET

De heer Pierre LEONARD (vanaf 28 april 2022), Bestuurder, Chemin du Buc 17, 5501 LISOGNE

De heer Frédéric MAHIEU (vanaf 28 december 2022), Uitvoerend bestuurder, Rue Hubble 32, 4031 ANGLEUR

Mevrouw Claude MELEN (vanaf 28 april 2022), Bestuurder, Rue Paul Streel 25A, 4340 AWANS

Mevrouw Sarah SCAILLET (vanaf 28 april 2022), Bestuurder, Soldatenstraat 75, 1082 SINT-AGATHA-BERCHEM

Mevrouw Marianne STREEL , Bestuurder, Rue du Spinoy 3, 5080 RHISNES

De heer Paul THYSENS , Onafhankelijk Best., Herendreef 19, 3001 HEVERLEE

De heer Hendrik VANDAMME, Bestuurder, Kruishofstraat 2, 8400 OOSTENDE

Mevrouw Agnes VAN DEN BERGE , Onafhankelijk Best., Leopold II-laan 10 bus 08.02, 8400 OOSTENDE

De heer Emmanuel VERCOUTRE , Uitvoerend bestuurder, Rue d'Alsace-Lorraine 10/3e, 1050 ELSENE

De heer Luc VERSELE, Voorzitter, Schoutput 15, 9830 SINT-MARTENS-LATEM

De heer Philippe VOISIN, Voorzitter D.C., Rue Albert Lancaster 12, 1180 BRUSSEL

De heer Clair YSEBAERT (tot 28 april 2022), Bestuurder, Moregemplein 9, 9790 WORTEGEM-PETEM

EY Bedrijfsrevisoren BV (Jean-François HUBIN) , Commissaris, De Kleetlaan 2, 1831 DIEGEM

Geconsolideerde Jaarrekening 2022

Geconsolideerde balans	
Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat	
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	
Geconsolideerd overzicht van de eigenvermogenswijzigingen	

Toelichting

1. ALGEMENE COMMENTAAR BIJ DE EVOLUTIE VAN DE BALANS EN DE RESULTATENREKENING	13
1.1. ALGEMENE COMMENTAAR BIJ DE EVOLUTIE VAN DE BALANS	13
1.2. ALGEMENE COMMENTAAR BIJ DE EVOLUTIE VAN DE RESULTATENREKENING	14
2. ALGEMENE INFORMATIE	18
2.1. OFFICIËLE NAAM EN JURIDISCHE VORM VAN DE ENTITEIT	18
2.2. HET DOMICILIE, HET LAND VAN OPRICHTING EN HET ADRES VAN HAAR STATUTAIRE ZETEL	18
2.3. VOORNAAMSTE ACTIVITEITEN	18
2.4. STRUCTUUR VAN DE GROEP CRELAN	19
2.5. GEOGRAFISCHE LOCATIE	20
2.6. MEDEWERKERS VAN DE GROEP	20
2.7. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	20
2.7.1. Dividend	20
2.7.2. Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	20
3. OVEREENSTEMMINGSVERKLARING IAS/IFRS	21
3.1. TOEPASSING VAN NIEUWE STANDAARDEN EN INTERPRETATIES	21
4. TOELICHTING OP DE BALANS	22
4.1. GELDMIDDELEN EN ZICHTREKENINGEN BIJ CENTRALE BANKEN	22
4.2. FINANCIËLE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN AANGEHOUDEN VOOR HANDELSDOELEINDEN	22
4.3. BELEGGINGSPORTEFEUILLE	22
4.4. LENINGEN EN VORDERINGEN	27
4.4.1. Leningen en vorderingen	27
4.4.2. Forbearance	34
4.4.3. Renderende en niet-renderende blootstellingen	35
4.4.3.1. Per type van blootstelling	36
4.4.3.2. Per stage	37
4.5. MATERIËLE VASTE ACTIVA	38
4.6. GOODWILL EN ANDERE IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	39
4.7. ACTUELE EN UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN EN –VERPLICHTINGEN	40
4.8. OVERIGE ACTIVA EN PASSIVA	42
4.9. IFRS 16	43
4.10. BESCHIKBAAR VOOR VERKOOP : CRELAN INSURANCE NV	45
4.11. FINANCIËLE VERPLICHTINGEN	46
4.11.1. Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	46
4.11.1.1. Deposito's	46
4.11.1.2. In schuldbewijzen belichaamde schulden met inbegrip van obligaties	47
4.11.1.3. Achtergestelde verplichtingen	47
4.11.1.4. Andere financiële verplichtingen	48
4.11.1.5. TLTRO-leningen	48
4.11.2. Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	49
4.12. VOORZIENINGEN	49
4.13. PERSONEELSBELONINGEN	50
4.13.1. Personeelsbeloningen Crelan (en Europabank)	50

4.13.2.	<i>Personeelsbeloningen AXA Bank Belgium</i>	56
4.14.	DERIVATEN EN BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING	58
4.15.	REËLE WAARDE VAN FINANCIËLE ACTIVA EN FINANCIËLE VERPLICHTINGEN	64
4.15.1.	<i>Reële waarde van financiële activa en verplichtingen aan geamortiseerde kostprijs</i>	65
4.15.2.	<i>Waardering van financiële activa en verplichtingen opgenomen aan reële waarde</i>	67
4.16.	SALDERING VAN FINANCIËLE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN	72
4.17.	EIGEN VERMOGEN.....	74
4.18.	BEZWAARDE ACTIVA	76
4.19.	MAXIMAAL KREDIETRISICO	77
4.20.	DUURZAAMHEIDSVERSLAG.....	78
5.	TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING	79
5.1.	RENTEBATEN EN RENTELASTEN.....	79
5.2.	BATEN EN LASTEN UIT PROVISIES EN VERGOEDINGEN	80
5.3.	DIVIDENDEN.....	80
5.4.	GEREALISEERDE WINSTEN EN VERLIEZEN OP FINANCIËLE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN DIE NIET TEGEN REËLE WAARDE WORDEN GEWAARDEERD IN DE WINST- EN VERLIESREKENING	81
5.5.	WINSTEN EN VERLIEZEN OP FINANCIËLE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN, AFDEKKINGSTRANSACTIES EN WISSELKOERSVERSCHILLEN.....	81
5.6.	BADWILL	81
5.7.	WINSTEN EN VERLIEZEN OP HET NIET LANGER OPNEMEN VAN ACTIVA.....	82
5.8.	ANDERE EXPLOITATIEBATEN EN -LASTEN.....	82
5.9.	ADMINISTRATIEKOSTEN.....	83
5.9.1.	<i>Personeelskosten</i>	83
5.9.2.	<i>Algemene en administratieve uitgaven</i>	83
5.9.3.	<i>Bijdragen in contanten aan afwikkelingsfondsen en depositogarantiestelsels</i>	84
5.10.	BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN.....	84
5.11.	WINSTBELASTINGEN	85
5.12.	VERGOEDING VAN DE COMMISSARIS	86
5.13.	INFORMATIEVERSCHAFFING OVER VERBONDEN PARTIJEN	86
5.14.	SEGMENTRAPPORTERING	87
6.	TOELICHTING OP DE BUITEN BALANS.....	88
7.	RISICOBEBEER	89
7.1.	INLEIDING.....	89
7.1.1.	<i>Risicobebear tijdens een integratie- en migratieproces</i>	89
7.1.2.	<i>Risicobebear in tijden van energiecristis</i>	90
7.1.2.1.	<i>Interne governance</i>	90
7.1.2.2.	<i>Maatregelen op het niveau van de Belgische banksector</i>	91
7.1.3.	<i>Risicobebearkader</i>	91
7.2.	SOLVABILITEITSRISICO.....	94
7.2.1.	<i>Bebear</i>	94
7.2.2.	<i>Regelgeving</i>	95
7.2.3.	<i>Minimumvereiste voor eigen vermogen en in aanmerking komende verplichtingen</i>	96
7.2.4.	<i>Prudentiële kapitaalvereisten</i>	97
7.2.5.	<i>Securitatie – overdracht van een aanzienlijk deel van het risico</i>	98
7.2.6.	<i>Kapitaalratio's</i>	99
7.2.7.	<i>Economisch kapitaal</i>	99
7.2.8.	<i>Hefboomratio</i>	100
7.3.	LIQUIDITEITSRISICO	100
7.3.1.	<i>Bebear van het liquiditeitsrisico</i>	101
7.3.1.1.	<i>Risicobeleid, limietenkader en rapportering</i>	101
7.3.1.2.	<i>Beleidslijnen voor het bebear van het liquiditeitsrisico</i>	102
7.3.2.	<i>Beoordeling van de liquiditeitsbuffer</i>	102
7.4.	KREDIETRISICO	104
7.4.1.	<i>Bebear van kredietrisico</i>	104
7.4.1.1.	<i>Impact energiecristis op de portefeuille van de Groep</i>	104
7.4.1.1.1.	<i>Respijtregels</i>	104
7.4.1.1.2.	<i>Management overlay</i>	104

7.4.1.2.	Risicobeleid, limietenkader en rapportering	105
7.4.1.3.	Portefeuille	106
7.4.2.	Blootstelling aan kredietrisico	106
7.4.3.	Kredietkwaliteit	107
7.4.3.1.	Definitie van wanbetaling	107
7.4.3.2.	Acceptatiebeleid	108
7.4.3.3.	Stages van kredietkwaliteit	108
7.4.3.3.1.	Renderend – stage 1	108
7.4.3.3.2.	Underperforming – stage 2	108
7.4.3.3.3.	Niet renderend – stage 3	109
7.4.3.4.	Specifieke en algemene kredietrisicoaanpassingen	109
7.4.3.5.	Kredietrisicobeperking (CRM)	110
7.4.3.5.1.	Belangrijkste soorten ontvangen zekerheden	110
7.4.3.6.	Wijzigingen in de voorraad kredietrisicoaanpassingen	110
7.4.3.7.	Evolutie portefeuille in 2022	111
7.4.4.	Standaardbenadering (STA)	111
7.4.4.1.	Portefeuilles volgens de standaardbenadering	111
7.4.4.1.1.	Derivaten en repo's	111
7.4.4.1.2.	Beleggingsportefeuille	112
7.4.4.1.3.	Deelnemingen	112
7.4.4.1.4.	Andere kleine portefeuilles	112
7.4.5.	Interne Rating Based-benadering (IRB)	113
7.4.5.1.	Algemeen	113
7.4.5.2.	Interne kredietratingmodellen	113
7.4.5.3.	Verwachte verliezen (Expected losses - EL)	114
7.4.5.4.	Bijzondere waardeverminderingen	114
7.4.5.5.	Controlemechanismen voor ratingsystemen	114
7.4.5.6.	Blootstellingen volgens de IRB-benadering	115
7.4.5.7.	Prudentiële minima	115
7.4.5.8.	Specifieke Belgische regelgeving	115
7.4.6.	Macro-economische verwachtingen	115
7.4.6.1.	Gevoeligheid van het verwachte kredietverlies voor macro-economische verwachtingen	117
7.5.	TEGENPARTIJKREDIETRISICO	117
7.6.	MARKTRISICO	119
7.6.1.	Renterisico 'Banking Book'	119
7.6.1.1.	Renterisicobeheer	120
7.6.1.1.1.	Risicobeleid, limietenkader en rapportering	120
7.6.1.1.2.	Beleidslijnen inzake afdekking en risicobeperkingstechnieken	120
7.6.1.1.3.	Blootstelling aan het renterisico in het bankboek	121
7.6.2.	Marktrisico in de handelsportefeuille	121
7.6.2.1.	Beheer van het marktrisico	121
7.6.2.1.1.	Risicobeleid, limietenkader en rapportering	121
7.6.2.1.2.	Beleidslijnen inzake afdekking en risicobeperkingstechnieken	122
7.6.2.1.3.	Blootstellingen aan het marktrisico voor de handelsportefeuille	122
7.6.3.	Valutarisico	123
7.7.	OPERATIONEEL RISICO	123
7.7.1.	Beheer van operationele risico's	123
7.7.1.1.	Risicobeleid, limietenkader en rapportering	123
7.7.1.2.	Beleidslijnen inzake afdekking en risicobeperkingstechnieken	124
7.7.1.3.	Beveiligingsrisico's	125
7.7.1.4.	Compliancerisico's	126
7.8.	ANDERE RISICO'S	128
7.8.1.	Politiek en regelgevingsrisico	128
7.8.2.	Modelrisico	128
7.8.3.	ESG risico	129
7.8.4.	Pensioenrisico	132
7.8.5.	Bedrijfsrisico	132
7.8.6.	Afwikkelingsrisico	132
7.8.7.	Securitisatierisico	133

8. OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE GEHANTEERDE WAARDERINGSGRONDSLAGEN VOOR FINANCIËLE VERSLAGGEVING..... 134

8.1.	ALGEMEEN	134
------	----------------	-----

8.2.	CONSOLIDATIE.....	134
8.3.	OPNAME IN DE BALANS	134
8.3.1.	<i>Opnemen / niet langer opnemen in de balans</i>	<i>134</i>
8.3.2.	<i>Transactiedatum en afwikkelingsdatum.....</i>	<i>135</i>
8.4.	FINANCIËLE ACTIVA	135
8.4.1.	<i>Business model (bedrijfsmodel).....</i>	<i>135</i>
8.4.2.	<i>Contractuele kasstromen uit financiële activa</i>	<i>136</i>
8.4.3.	<i>Specifieke regels.....</i>	<i>136</i>
8.4.4.	<i>Classificaties.....</i>	<i>136</i>
8.4.4.1.	<i>Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden.....</i>	<i>136</i>
8.4.4.2.	<i>Non-trading financial assets mandatorily at Fair Value through Profit or Loss</i>	<i>137</i>
8.4.4.3.	<i>Financial assets designated at Fair Value through Profit or Loss</i>	<i>137</i>
8.4.4.4.	<i>Financial assets at Fair Value through Other Comprehensive Income</i>	<i>137</i>
8.4.4.5.	<i>Financial assets at amortised cost.....</i>	<i>137</i>
8.4.4.6.	<i>Herclassificaties</i>	<i>137</i>
8.4.5.	<i>Waardeverminderingen</i>	<i>138</i>
8.4.5.1.	<i>Schatting van het kredietrisico</i>	<i>139</i>
8.4.5.2.	<i>Bepaling van de waardevermindering</i>	<i>139</i>
8.4.5.3.	<i>Wanbetaling</i>	<i>140</i>
8.4.5.4.	<i>Bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot gekochte financiële activa of financiële activa die reeds bij hun ontstaan een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan.....</i>	<i>140</i>
8.5.	FINANCIËLE VERPLICHTINGEN	141
8.5.1.	<i>Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden.....</i>	<i>141</i>
8.5.2.	<i>Financiële verplichtingen aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.....</i>	<i>141</i>
8.5.3.	<i>Overige financiële verplichtingen</i>	<i>142</i>
8.6.	REËLE WAARDE VAN FINANCIËLE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN	142
8.7.	VERKOOP EN RETROCESSIE VAN EFFECTEN.....	142
8.8.	VERSTREKTE FINANCIËLE WAARBORGEN	142
8.9.	SALDERING VAN EEN FINANCIËEL ACTIEF EN EEN FINANCIËLE VERPLICHTING	143
8.10.	DERIVATEN EN AFDEKKINGSTRANSACTIES	143
8.10.1.	<i>Boekhouding en waardering.....</i>	<i>143</i>
8.10.2.	<i>Afdekking.....</i>	<i>143</i>
8.10.3.	<i>In contracten besloten derivaten.....</i>	<i>144</i>
8.11.	MATERIËLE VASTE ACTIVA	145
8.12.	ANDERE IMMATERIËLE VASTE ACTIVA.....	146
8.13.	OVERHEIDSTEUN	146
8.14.	BEDRIJFSCOMBINATIES (IFRS 3)	146
8.15.	BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VAN NIET-FINANCIËLE ACTIVA	147
8.16.	VOORZIENINGEN EN VOORWAARDELIJKE VERPLICHTINGEN	147
8.17.	RENTEBATEN EN -LASTEN	148
8.18.	VOORZIENINGEN EN PROVISIEBATEN EN -LASTEN.....	148
8.19.	DIVIDENDEN.....	148
8.20.	GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE WINSTEN EN VERLIEZEN	148
8.21.	INKOMSTENBELASTINGEN.....	149
8.22.	LEASE-OVEREENKOMSTEN	149
8.23.	PERSONEELSBELONINGEN	150
8.24.	GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN KASSTROMEN	151
8.25.	EFFECTEN VAN WISSELKOERSWIJZIGINGEN	151
8.26.	EIGEN VERMOGEN	152
8.27.	BIJKOMENDE INFORMATIE	152
8.27.1.	<i>Belangrijkste bronnen van schattingsonzekerheid.....</i>	<i>152</i>
8.27.2.	<i>Gebeurtenissen na balansdatum</i>	<i>153</i>
8.27.3.	<i>Wijzigingen in de schattingen en in de waarderingsgrondslagen</i>	<i>153</i>

Geconsolideerde Jaarrekening 2022

Geconsolideerde balans

Activa (in EUR)	Noot	31/12/2022	31/12/2021
Geldmiddelen, zichtrekeningen bij centrale banken en andere direct opvraagbare deposito's	4.1.	7.130.436.023	4.995.388.966
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	4.2.	11.751.718	46.209.151
Financiële activa die verplicht tegen reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	4.3.	6.494.954	6.817.925
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	4.3.	0	0
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)	4.3.	242.148.851	417.550.258
Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		48.748.763.581	46.747.763.891
<i>Schuldbewijzen</i>	4.3.	969.923.456	1.021.065.405
<i>Leningen en vorderingen (met inbegrip van financiële leases)</i>	4.4.	47.778.840.125	45.726.698.486
Derivaten gebruikt ter afdekking	4.14.	325.518.582	17.070.019
Wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities bij reële-waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	4.15.	-3.149.398.494	431.353.867
Materiële vaste activa	4.5.	84.612.482	84.361.376
Goodwill en immateriële activa	4.6.	47.118.576	44.435.710
Investeringsin dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen		12.686.005	12.686.264
Belastingvorderingen	4.7.	216.807.015	48.855.347
Andere activa	4.8.	165.356.098	159.367.589
Activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	4.10.	0	0
Totaal Activa		53.842.295.391	53.011.860.363
Verplichtingen (in EUR)	Noot	31/12/2022	31/12/2021
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	4.2.	36.418.642	44.398.252
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	4.11.2.	376.190.783	742.648.663
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		50.483.073.823	49.537.070.330
<i>Deposito's van Kredietinstellingen</i>	4.11.1.1.	1.388.156.060	1.449.350.189
<i>Deposito's Andere dan Kredietinstellingen</i>	4.11.1.1.	42.404.600.558	41.200.800.246
<i>In schuldbewijzen belichaamde schulden met inbegrip van obligaties</i>	4.11.1.2.	5.950.058.478	6.362.888.120
<i>Achtergestelde verplichtingen</i>	4.11.1.3.	209.047.595	226.316.082
<i>Andere financiële verplichtingen</i>	4.11.1.4.	531.211.132	297.715.693
Derivaten gebruikt ter afdekking	4.14.	7.076.007	53.640.768
Wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities bij reële-waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	4.15.	-40.456.212	3.787.639
Voorzieningen	4.12.	246.758.423	181.876.734
Belastingverplichtingen	4.7.	237.499.893	51.563.175
Andere verplichtingen	4.8.	164.607.600	202.855.611
Verplichtingen i.v.m. groepen activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	4.10.	0	0
Totaal Verplichtingen		51.511.168.959	50.817.841.172
Eigen Vermogen (in EUR)	Noot	31/12/2022	31/12/2021
Geplaatst kapitaal		912.298.467	895.456.452
<i>Gestort kapitaal</i>	4.17.	912.298.467	895.456.452
<i>Opgevraagd niet-gestort kapitaal</i>		0	0
Agio		0	0
Andere uitgegeven eigen-vermogensinstrumenten	4.17.	245.171.946	244.400.438
Ander eigen vermogen			0
Niet-gerealiseerde resultaten		5.784.762	4.655.594
Posten die niet opnieuw worden ingedeeld bij winst of verlies		2.873.857	1.649.188
<i>Actuariële winsten/verliezen bij pensioenplannen</i>	4.17.	-13.917.633	1.649.188
<i>Veranderingen in reële waarde van eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat</i>	4.17.	-33.863	0
<i>Veranderingen in reële waarde van financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies wegens veranderingen in het kredietrisico ervan</i>	4.17.	16.825.353	0
Posten die opnieuw kunnen worden ingedeeld bij winst of verlies		2.910.905	3.006.407
<i>Veranderingen in reële waarde van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat</i>	4.17.	2.910.905	3.006.407
Reserves (met inbegrip van ingehouden winsten)	4.17.	1.009.671.703	389.160.642
Baten uit het lopende jaar	4.17.	158.199.554	660.346.065
Minderheidsbelangen		0	0
Totaal Eigen Vermogen		2.331.126.432	2.194.019.191
Totaal Verplichtingen en Eigen Vermogen		53.842.295.391	53.011.860.363

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten (in EUR)	Noot	31/12/2022	31/12/2021
GEWONE BEDRIJFSACTIVITEITEN			
Financiële en exploitatiebaten en -lasten		774.105.912	362.490.775
Rentebaten	5.1.	813.288.828	303.617.350
Rentelasten	5.1.	-135.192.782	-47.356.834
Dividenden	5.3.	791.622	1.121.098
Baten uit provisies en vergoedingen	5.2.	247.213.736	129.850.673
Lasten uit provisies en vergoedingen	5.2.	-193.623.813	-96.506.384
Gerealiseerde winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd in de winst- en verliesrekening	5.4.	7.459.366	2.635.249
Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden (netto)	5.5.	-64.492.840	6.484
Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening (netto)	5.5.	51.220.887	133.569
Winsten of (-) verliezen op niet voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa die verplicht tegen reële waarde moeten worden gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, netto		-186.253	
Aanpassingen van de reële waarde bij de administratieve verwerking van afdekkingstransacties	5.5.	10.498.903	2.978.443
Herwaarderings van valutakoersverschillen	5.5.	1.406.942	948.366
Winsten en verliezen op het niet langer opnemen van activa	5.7.	-2.744	46.659.643
Andere exploitatiebaten	5.8.	36.028.219	27.794.358
Andere exploitatielasten	5.8.	-304.159	-9.391.240
Administratiekosten		-492.809.145	-233.390.735
Personeelsuitgaven	5.9.1.	-184.374.299	-91.417.175
Algemene en administratieve uitgaven	5.9.2.	-308.434.846	-141.973.560
Bijdragen in contanten aan afwikkelingsfondsen en depositogarantiestelsels	5.9.3.	-45.362.850	-20.732.847
Afschrijvingen		-15.740.263	-11.208.492
Materiële vaste activa	4.5.	-11.064.188	-7.434.915
Immateriële activa (andere dan goodwill)	4.6.	-4.676.075	-3.773.577
Wijzigingswinsten of (-) verliezen, netto		147.659	-222.824
Voorzieningen	4.12.	13.974.347	2.577.990
Bijzondere waardeverminderingen	5.10.	-24.651.363	-22.278.213
Bijzondere waardeverminderingverliezen op financiële activa die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd in de winst- en verliesrekening		-24.651.363	-22.278.213
<i>Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)</i>		0	0
<i>Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs</i>		-24.651.363	-22.278.213
Bijzondere waardeverminderingverliezen op materiële vaste activa		0	0
Negatieve goodwill die onmiddellijk wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening		3.731.000	598.807.907
Winsten en verliezen op vaste activa of groepen activa die worden afgestoten, geclassificeerd als aangehouden voor verkoop		0	8.485.840
TOTALE WINST OF VERLIES UIT VOORTGEZETTE BEDRIJFSACTIVITEITEN VÓÓR AFTREK VAN BELASTINGEN EN MINDERHEIDSBELANG		213.395.297	684.529.401
Belastinglasten (winstbelasting) verbonden met de winst of het verlies uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	5.11.	-55.195.743	-24.183.337
<i>Actuele belastingen</i>		-37.889.458	-11.315.500
<i>Uitgestelde belastingen</i>		-17.306.285	-12.867.837
NETTOWINST OF -VERLIES		158.199.554	660.346.064
Overzicht van de niet-gerealiseerde resultaten			
Niet-gerealiseerde resultaten die in de toekomst mogelijk in de gerealiseerde resultaten kunnen worden opgenomen		-95.552	878.526
<i>Herwaardering van Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)</i>		-82.277	878.526
<i>Winstbelasting met betrekking tot posten die naar de winst of het (-) verlies kunnen worden overgeboekt</i>		-13.275	
Niet-gerealiseerde resultaten die nooit in de gerealiseerde resultaten zullen worden opgenomen		1.224.670	5.077.225
<i>Actuariële (verliezen)/winsten op toegezegd pensioenregelingen</i>		-21.356.835	5.077.225
<i>Reële waardeveranderingen van financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening die toe te schrijven zijn aan veranderingen in hun kredietrisico</i>		-33.863	
<i>Reële waardeveranderingen van eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met niet-gerealiseerde resultaten</i>		22.433.804	
<i>Winstbelasting op posten die niet zullen worden geherclassificeerd</i>		181.564	
Totaal van de niet-gerealiseerde resultaten (netto)		1.129.118	5.955.751
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van het boekjaar		159.328.672	666.301.815

* Ten gevolge van de beslissingen om Crelan Insurance in 2021 te verkopen, werden de resultaten van Crelan Insurance op 31/12/2021 gerelasseerd op een afzonderlijke lijn als Winsten en verliezen op vaste activa of groepen activa die worden afgestoten, geclassificeerd als aangehouden voor verkoop (zie paragraaf 4.10)

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

BEDRIJFSACTIVITEITEN	31/12/2022 in EUR	31/12/2021 in EUR
Nettowinst (-verlies)	158.199.554	660.346.065
<u>Aanpassingen om nettowinst of -verlies te doen aansluiten bij de netto kasstromen met betrekking tot bedrijfsactiviteiten</u>	<u>119.688.584</u>	<u>26.020.959</u>
(Actuele en uitgestelde winstbelasting, opgenomen in de winst- en verliesrekening)	0	0
Actuele en uitgestelde belastinglasten, opgenomen in de winst- en verliesrekening	55.195.744	26.969.325
Niet-gerealiseerde winst of verlies op wisselkoersverschillen	0	-948.366
Waarderingsresultaat via winst en verliesrekening	64.492.840	0
INVESTERINGS- EN FINANCIERINGSACTIVITEITEN	26.320.305	37.304.070
Afschrijving	15.643.288	11.197.980
Bijzondere waardeverminderingen	24.651.364	22.277.302
Netto voorzieningen	-13.974.347	3.820.608
Nettowinst (-verlies) op de verkoop van materiële vaste activa	0	8.180
<u>Andere aanpassingen</u>	<u>1.076.648</u>	<u>-20.272.561</u>
Kasstromen uit exploitatiewinsten voor wijzigingen in bedrijfsactiva en -verplichtingen	305.285.091	703.398.533
<u>Daling (stijging) van werkkapitaal (met uitzondering van geldmiddelen en kasequivalenten):</u>	<u>1.927.607.791</u>	<u>0</u>
<u>Daling (stijging) van bedrijfsactiva (met uitzondering van geldmiddelen en kasequivalenten):</u>	<u>-2.353.001.571</u>	<u>-27.515.672.632</u>
Daling (stijging) van zichtrekeningen bij centrale banken	0,00	0,00
Daling (stijging) van financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	-2.025.503.396	-26.905.674.926
Daling (stijging) van tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat	175.305.905	-407.880.471
Daling (stijging) van financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	34.457.433	-46.169.692
Daling (stijging) van financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	322.971	1.104.023
Daling (stijging) van verplicht tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa voor niet-handelsdoeleinden met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies	0	0
Daling (stijging) van activa-derivaten, administratieve verwerking van afdekkingstransacties	-308.448.563	-14.192.450
Daling (stijging) van andere activa (definitie balans)	-229.135.921	-142.859.116
<u>Stijging (daling) van bedrijfsverplichtingen (met uitzondering van geldmiddelen en kasequivalenten):</u>	<u>4.280.609.362</u>	<u>29.017.432.748</u>
Stijging (daling) van deposito's van kredietinstellingen & centrale banken	-61.194.129	1.036.626.918
Stijging (daling) van deposito's (andere instellingen dan kredietinstellingen)	1.203.513.566	21.231.574.352
Stijging (daling) van in schuldbewijzen belichaamde schulden met inbegrip van obligaties	-412.829.642	5.680.383.428
Stijging (daling) van financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	-72.472.450	43.004.379
Stijging (daling) van financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	-366.457.880	742.648.663
Stijging (daling) van verplichtingen-derivaten, administratieve verwerking van afdekkingstransacties	3.489.943.749	7.377.538
Stijging (daling) van andere financiële verplichtingen	233.782.190	0
Stijging (daling) van andere verplichtingen (definitie balans)	266.323.958	275.817.470
	2.232.892.882	2.205.158.649
(Betaalde) terugbetaalde winstbelastingen	-39.007.704	9.983.731
Netto kasstroom uit de bedrijfsactiviteiten	2.193.885.178	2.215.142.380
INVESTERINGSACTIVITEITEN	31/12/2022 in EUR	31/12/2021 in EUR
(Contante betalingen om materiële vaste activa te verwerven)	-11.315.293	-16.219.192
Contante ontvangsten uit de verkoop van materiële vaste activa	0	0
(Contante betalingen om immateriële vaste activa te verwerven)	-7.261.709	-12.421.896
Ontvangsten uit de afstoting van joint ventures, geassocieerde deelnemingen en dochterondernemingen, na aftrek van verworven geldmiddelen	0	46.659.820
(Contante betalingen voor de investering in joint ventures, geassocieerde deelnemingen en dochterondernemingen, na aftrek van verworven geldmiddelen)	0	-775.231.000
Andere contante ontvangsten uit investeringsactiviteiten	0	314.627
Netto kasstroom uit investeringsactiviteiten	-18.577.002	-756.897.641
FINANCIERINGSACTIVITEITEN	31/12/2022 in EUR	31/12/2021 in EUR
(Betaalde dividenden)	-26.604.530	199.347.416
(Betaalde interesten AT1)	-13.230.113	0
Contante ontvangsten uit de uitgifte van achtergestelde verplichtingen	0	0
(Contante terugbetalingen van achtergestelde verplichtingen)	-17.268.487	-50.204.040
Contante ontvangsten uit de uitgifte van aandelen of andere eigenvermogen instrumenten	16.842.015	243.336.034
(Andere contante betalingen van financieringsactiviteiten)	0	-125.283
Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten	-40.261.115	392.354.127
Gevolgen van wisselkoerswijzigingen op geldmiddelen en kasequivalenten	0	0
	31/12/2022 in EUR	31/12/2021 in EUR
NETTOSTIJGING VAN GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN	2.135.047.061	1.850.598.866
GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN AAN HET BEGIN VAN DE PERIODE	4.995.388.966	3.144.790.100
GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN AAN HET EINDE VAN DE PERIODE	7.130.436.027	4.995.388.966
<u>Componenten van geldmiddelen en kasequivalenten:</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Contanten	105.854.410	105.088.041
Zichtrekeningen bij centrale banken	6.931.111.039	4.792.091.611
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	93.470.575	98.209.314
Tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat	0	0
Totale geldmiddelen en kasequivalenten aan het einde van de periode	7.130.436.024	4.995.388.966
<i>Waaronder: bedrag van de geldmiddelen en kasequivalenten die door de onderneming worden aangehouden, doch niet beschikbaar zijn voor gebruik door de groep</i>	<i>419.513.333</i>	<i>195.161.055</i>
Niet-opgevraagde financieringsfaciliteiten (met uitsplitsing, indien deze informatie materieel is)	0	0
<u>Aanvullende informatie over de kasstromen uit de bedrijfsactiviteiten:</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Ontvangen rentebaten	1.009.709.842	210.229.357
Ontvangen dividenden	791.622	1.121.098
Betaalde rentelasten	333.070.103	194.094.999

Geconsolideerd overzicht van de eigenvermogenswijzigingen

	Aandelenkapitaal	Andere uitgegeven eigen-vermogens-instrumenten	Niet-gerealiseerde resultaten	Reserves (met inbegrip van ingehouden winsten)	Baten uit het lopende jaar	Totaal
Openingsbalans per 1 januari 2022	895.456.452,00	244.400.438,00	4.655.594,00	389.160.642,00	660.346.065,00	2.194.019.191,00
Uitgifte van gewone aandelen	16.842.015,00			0,00		16.842.015,00
Dividenden				-39.834.643,00		-39.834.643,00
Andere toename of (-) afname van het eigen vermogen		771.508,00		682.191.903,00	-682.192.266,00	771.145,00
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van het boekjaar			1.129.169,00		158.199.554,00	159.328.723,00
Eindbalans per 31 december 2022	912.298.467,00	245.171.946,00	5.784.763,00	1.009.671.702,00	158.199.554,00	2.331.126.431,00

	Aandelenkapitaal	Andere uitgegeven eigen-vermogens-instrumenten	Niet-gerealiseerde resultaten	Reserves (met inbegrip van ingehouden winsten)	Baten uit het lopende jaar	Totaal
Openingsbalans per 1 januari 2021	896.520.900,00	0,00	-1.300.156,00	340.793.667,00	45.602.831,00	1.289.617.242,00
Uitgifte van gewone aandelen						
Uitgifte van andere eigenvermogensinstrumenten		244.400.438,00				244.400.438,00
Kapitaalvermindering	-1.064.448,00					-1.064.448,00
Dividenden				-26.228.313,00		-26.228.313,00
Overdrachten tussen vermogenscomponenten				4.398.619,00	-67.449.032,00	-63.050.413,00
Vermogenstoename of -afname als gevolg van bedrijfscombinaties			24.917.625,00	-1,00		24.917.624,00
Andere toename of (-) afname van het eigen vermogen				62.196.670,00		62.196.670,00
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van het boekjaar			-18.961.875,00		682.192.266,00	663.230.391,00
Eindbalans per 31 december 2021	895.456.452,00	244.400.438,20	4.655.594,00	389.160.642,00	660.346.065,00	2.194.019.191,00

Afkortingen

ABS	: Asset-Backed Securities
ALM	: Asset & Liability Management
ATM	: Automated Teller Machine
BCBS	: Basel Committee on Banking Supervision
BSRC	: Balance Sheet Risk Committee
CAD	: Capital Adequacy
CDS	: Credit Default Swap
CFC	: Capital and Funding Committee
COREP	: Common Solvency Ratio Reporting
CRD	: Capital Requirements Directive
CRI	: Crelan Insurance
CRO	: Chief Risk Officer
CRR	: Capital Requirements Regulation
CSA	: Credit Support Annex
CTX	: Contentieux (geschillen)
CV	: Coöperatieve Vennootschap
CVA	: Credit Valuation Adjustment
CVBA	: Coöperatieve Vennootschap met Beperkte Aansprakelijkheid
DBI	: Definitief Belaste Inkomsten
DBO	: Defined Benefit Obligation
DFR	: Deposit Facility Rate
DVA	: Debit Valuation Adjustment
EAD	: Exposure At Default
EB	: Europabank
EBA	: European Banking Authority
ECB	: Europese Centrale Bank
EMIR	: European Market Infrastructure Regulation
EMTN	: European Medium Term Notes
EONIA	: Euro OverNight Index Average
ERM	: External Risk Management
ESTER	: European Short Term Rate
EUR	: Euro
FTE	: Full Time Equivalent
FVOCI	: Fair Value through Other Comprehensive Income
FVPL	: Fair Value through Profit and Loss
GDP	: Gross Domestic Product
GMRA	: Global Repurchase Master Agreement
HQLA	: High Quality Liquid Asset
HTC	: Hold-to-Collect
IAS	: International Accounting Standards
IBNR	: Incurred But Not Reported
ICAAP	: Internal Capital Adequacy Assessment Process
IFRIC	: International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	: International Financial Reporting Standards
ILS	: Internal Liquidity Stress
IRB	: Internal Ratings Based
IRS	: Interest Rate Swap
ISDA	: International Swap and Derivatives Association

KMO :	Kleine of Middelgrote Onderneming
LCH :	London Clearing House
LCR :	Liquidity Coverage Ratio
LGD :	Loss Given Default
LL :	Lease Liabilities
LRC :	Lending Risk committee
MBS :	Mortgage-Backed Securities
MRO :	Main Refinancing Operation
MtM :	Mark to Market
NBB :	Nationale Bank van België
NSFR :	Net Stable Funding ratio
NV :	Naamloze Vennootschap
OCI :	Other Comprehensive Income
OLO :	Obligation Lineaire Obligaties
OR :	Operational Risk
ORM :	Operational Risk Management
O-SII :	Other Systemically Important Institution
OTC :	Over-The-Counter
PD :	Probability of Default
POCI :	Purchased or Originated Credit-Impaired
PUC :	Projected Unit Credit
RAF :	Risk Appetite Framework
REPO :	Sale and Repurchase Agreement
RMSA :	Risk & Monitoring Self-Assessment
RoU :	Right-of-Use
RWA :	Risk-Weighted Asset
SNP :	Senior Non Preferred
SPPI :	Solely Payments of Principal and Interest
SREP :	Supervisory Review and Evaluation Process
SRT :	Significant Risk Transfer
STeLF :	Short-Term Liquidity Framework
TLTRO :	Targeted Longer-Term Refinancing Operation
TRIM :	Targeted Review of Internal Models
USD :	US Dollar
VaR :	Value-at-Risk

Toelichting

1. Algemene commentaar bij de evolutie van de balans en de resultatenrekening

1.1. Algemene commentaar bij de evolutie van de balans

In 2022 steeg het balanstotaal van de Groep met 830,0 miljoen EUR. Wat de samenstelling van de balans aan de actiefzijde betreft, blijven de financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Met 90,5% blijven zij de grootste component van de activa. Liquide middelen en rekeningen-courant bij centrale banken vormen de tweede belangrijkste component met 13,2%.

Aan de actiefzijde noteerden de kasmiddelen en zichtrekeningen bij centrale banken de grootste stijging van 2,135 miljard EUR, die vooral te danken is aan tegoeden bij de centrale bank, terwijl leningen en vorderingen op klanten een stijging van 2,001 miljard EUR te zien gaven. Deze stijging is toe te schrijven aan een goede productie van leningen, die de aflossingen in 2022 overtrof. In 2022 bedroeg de kredietproductie 8,1 miljard EUR, waarvan het grootste deel in het retailsegment.

Een andere belangrijke ontwikkeling aan de actiefzijde is de verandering in de reële waarde van de afgedekte posten in het kader van een afdekking van het renterisico, maar deze keer in negatieve zin voor een bedrag van -3,581 miljard EUR, die overeenkomt met de verandering van de marktwaarde als gevolg van veranderingen op de financiële markten.

De passiefzijde bestaat voor 98,0% uit de verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Het grootste deel van dit bedrag (93,8% van het balanstotaal) heeft betrekking op deposito's van klanten.

Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening daalden in 2022 met -366 miljoen EUR als gevolg van de vervaldag van EMTN (European Medium Term Notes) voor -272 miljoen EUR, een daling van MtM voor -71 miljoen EUR en ten slotte een daling van DVA (Debt Value Adjustment) voor een bedrag van -23 miljoen EUR.

De financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs stegen met +946 miljoen EUR. Enerzijds daalden de in schuldbewijzen belichaamde schulden en de achtergestelde schulden (respectievelijk kasbons, depositocertificaten en achtergestelde obligaties) met -430 miljoen EUR. Deze daling is voornamelijk het gevolg van de evolutie van de positie in covered bonds met -458 miljoen EUR, van de daling in depositocertificaten met -256 miljoen EUR en achtergestelde obligaties met -17 miljoen EUR, die alle werden gecompenseerd door de uitgifte van +301 miljoen EUR aan SNP (Senior Non Preferred certificates) door Crelan in de loop van het jaar 2022. Anderzijds dalen de deposito's bij kredietinstellingen met -61 miljoen EUR, terwijl de deposito's van klanten stegen met +1.204 miljoen EUR. Ten slotte stegen de overige financiële verplichtingen met +233 miljoen EUR, hoofdzakelijk door de toename van de zekerheden in contanten.

De post Voorzieningen vertoont een stijging van 65 miljoen EUR ten opzichte van 2021. Deze evolutie wordt verklaard door verschillende elementen : enerzijds door het feit dat er in 2021 een herindeling was van bepaalde voorzieningen naar andere schulden voor een bedrag van 58 miljoen EUR, wat in 2022 niet meer het geval is en wat de facto leidt tot een stijging van +70 miljoen EUR die overeenstemt met het saldo van de voorziening voor de pensioenregelingen eind 2022; anderzijds door een daling van zowel de voorzieningen voor gegeven verbintenissen en garanties met -4 miljoen EUR als de voorzieningen voor geschillen en diverse vorderingen met -1 miljoen EUR.

De mutaties in het eigen vermogen betreffen : bijkomende inschrijvingen van coöperanten voor +16,8 miljoen EUR ingevolge de verkoop van aandelen in 2022, een stijging van de reserves met +98,7 miljoen EUR ingevolge de reservering van het resultaat van 2021 (na de toewijzing van het dividend van 26,6 miljoen EUR aan de coöperatieleden) en ten slotte de toename van het overgedragen resultaat met +522,7 miljoen EUR verdeeld over de bestemming van het resultaat van 2021 (+536 miljoen EUR) en de boeking van de rente op de in 2021 uitgegeven kapitaaleffecten (-13,3 miljoen EUR).

Het resultaat daalt door twee uitzonderlijke gebeurtenissen in 2021. Enerzijds een badwill van 598,8 miljoen EUR ingevolge de aankoop van AXA Bank Belgium en anderzijds een meerwaarde op de verkoop van Crelan Insurance van 46,6 miljoen EUR. Zonder deze twee elementen vertoont het resultaat van 2022 een goede evolutie ten opzichte van 2021.

De CAD-ratio bedraagt 26,28% eind 2022, tegen 19,74% eind 2021. De Tier 1 ratio bedraagt 24,02% tegenover 17,97% in 2021. De kapitaalratio's blijven dus op een zeer hoog niveau en bevestigen de goede financiële gezondheid van de Groep.

1.2. Algemene commentaar bij de evolutie van de resultatenrekening

Aangezien Crelan Insurance in 2021 is verkocht als onderdeel van de overname van AXA Bank Belgium, zijn alle winsten en verliezen van Crelan Insurance in zowel 2020 als 2021 overgeboekt naar een afzonderlijke lijn, nl. "Winsten en verliezen op vaste activa of groepen activa die worden afgestoten, geclassificeerd als aangehouden voor verkoop".

Een belangrijk element in 2022 om de evolutie ten opzichte van 2021 te begrijpen, is de toevoeging voor het eerst van de cijfers van AXA Bank Belgium in de resultatenrekening, wat de sterke schommelingen tussen beide jaren verklaart.

De rente-inkomsten stijgen met 509,7 miljoen EUR waarvan 467,4 miljoen EUR door de toevoeging van AXA Bank Belgium.

De evolutie van de rentebaten, zonder de toevoeging van AXA Bank Belgium in 2022, toont een stijging van +42,3 miljoen EUR, die vooral te danken is aan de financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (evolutie van de rentevoeten en goede kredietproductie).

De rentelasten stijgen met +5,4 miljoen EUR exclusief de bijdrage van AXA Bank Belgium (87,8 miljoen EUR waarvan 82,4 miljoen EUR van AXA Bank Belgium in 2022), voornamelijk door de stijging van de financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (+13,7 miljoen EUR). Deze stijging is het gevolg van de uitgifte in de loop van 2022 van SNP (Senior Non Preferred) voor 300 miljoen EUR en van achtergestelde schulden, eind 2021, voor een bedrag van 200 miljoen EUR, gecompenseerd door de daling van de rente (-7,9 miljoen EUR), voornamelijk op de cash collateral bij het London Clearing House en op de activa bij de Nationale Bank (evolutie van de tarieven).

De som van de rentebaten en -lasten is dus gestegen met +421,8 miljoen EUR, waarvan 374,3 miljoen EUR door de toevoeging van de AXA Bank Belgium-gegevens in 2022.

De lijn Gerealiseerde winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen die niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening heeft in 2022 bij Crelan voornamelijk betrekking op meerwaarden op private equity en participaties (0,4 miljoen EUR) en een gerealiseerde opbrengst op de verkoop van opgezegde kredietdossiers (1,2 miljoen EUR). Dit alles resulteert in een opbrengst van 7,5 miljoen EUR in 2022, tegenover 2,6 miljoen EUR in 2021.

Wat betreft de posten Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden (netto) en Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening (netto), zijn de bedragen bijna volledig afkomstig van AXA Bank Belgium. De eerste omvat gerealiseerde en niet-gerealiseerde winsten op EMTN's (European Medium Term Notes) en wijzigingen in de marktwaaarde van de receiver swaps (-64,5 miljoen EUR) en de tweede omvat ook de resultaten in verband met EMTN's (+50,2 miljoen EUR).

De inkomsten uit honoraria en commissies (inkomsten uit commissies activiteit) zijn in 2022 gestegen met +117,4 miljoen EUR, waarvan +111,4 miljoen EUR door de toevoeging van AXA Bank Belgium. Exclusief de toevoeging van AXA Bank Belgium is de resterende stijging van +6,0 miljoen EUR voornamelijk toe te schrijven aan een stijging van de commissies in 2022 voor een bedrag van +9,6 miljoen EUR, voornamelijk

voor betalingsdiensten, een stijging van de beheersvergoedingen voor +3,1 miljoen EUR en een stijging van de ontvangen verzekeringsvergoedingen voor +0,5 miljoen EUR, die allemaal worden gecompenseerd door een daling van de commissies op effectentransacties voor -7,2 miljoen EUR.

De aan agenten betaalde commissies zijn gestegen ten opzichte van 2021 met +97,1 miljoen EUR, waarvan 91,9 miljoen EUR door de toevoeging van AXA Bank Belgium-cijfers in 2022. Exclusief de toevoeging van AXA Bank Belgium is deze stijging de combinatie van de volgende elementen: de stijging van de uitstaande vergoedingen, gecompenseerd door de daling van de groeivergoedingen, de vergoedingen voor dynamiseringsinterventies en de productievergoedingen die ook buiten de balans dalen.

De overige bedrijfsopbrengsten stijgen in 2022 met +8,2 miljoen EUR, waarvan +15,1 miljoen EUR als gevolg van de toevoeging van de AXA Bank Belgium-gegevens in 2022. Exclusief de toevoeging van AXA Bank Belgium bekomen we een daling van -6,9 miljoen EUR voornamelijk door de activering voor de eerste keer bij Crelan van de inkomsten met betrekking tot de recuperatie van kredietdossiers voor een bedrag van -7,5 miljoen EUR, door uitzonderlijke terugvorderingen in 2022 die niet werden gehaald in 2021 voor een bedrag van +2,2 miljoen EUR en ten slotte door een daling van de herfacturatie aan Crelan Insurance voor -0,7 miljoen EUR in 2022, alsook door een daling van de terugvorderingen op de deposito's voor -0,3 miljoen EUR.

De overige bedrijfskosten dalen met 9,1 miljoen EUR ten opzichte van 2021, hetgeen wordt verklaard door het feit dat in 2021 de kosten in verband met de afsluiting met AXA Bank Belgium in deze post werden opgenomen (Success Fees).

Administratieve kosten en afschrijvingen

In vergelijking met 2021 zijn de administratieve uitgaven in totaal met 259,4 miljoen EUR gestegen, waarvan 230,4 miljoen EUR als gevolg van de toevoeging van de AXA Bank Belgium-gegevens in 2022. Als we de toevoeging van de gegevens van AXA Bank Belgium in 2022 en de activiteiten binnen de Groep met AXA Bank Belgium buiten beschouwing laten, zien we dat de personeelskosten stijgen ten opzichte van 2021 met +12,1 miljoen EUR (voornamelijk als gevolg van de loonindexeringen in 2022), dat de algemene en administratieve kosten globaal toenemen (+51,6 miljoen EUR), voornamelijk door de stijging van de kosten in verband met het fusieproject (+27,2 miljoen EUR), de stijging van diverse kosten in verband met voertuigleasing en personeelsadvies (+1,6 miljoen EUR), de stijging van de IT-kosten (+16,9 miljoen EUR), de stijging van de bankbelastingen (+2,1 miljoen EUR), de stijging van andere kosten (+1,8 miljoen EUR) en tot slot de stijging van andere bedrijfskosten (+2,0 miljoen EUR), in het bijzonder in verband met de stijging van de bijdragen aan de toezichthoudende organen (FSMA, NBB, ..).

De post "Bijdragen in contanten aan afwikkelingsfondsen en depositogarantiestelsels" zijn met 24,6 miljoen EUR gestegen in 2022, waarvan 23,9 miljoen EUR als gevolg van de toevoeging van AXA Bank Belgium-gegevens in 2022.

De afschrijvingen zijn gestegen met 4,5 miljoen EUR ten opzichte van 2021, waarvan 4,4 miljoen EUR door de toevoeging van AXA Bank Belgium in 2022.

Sinds 2020 is er een nieuwe heffing verschenen op de lijn "wijziging van verliezen en winsten, netto" die overeenstemt met het verlies als gevolg van niet ontvangen rente voor Covid-dossiers voor inkomsten onder 1.700 EUR. Deze nieuwe last vertegenwoordigt een bedrag van 0,1 miljoen EUR voor 2022, volledig toe te rekenen aan AXA Bank Belgium.

De cost/income ratio of CIR is gedaald van 73,81% in 2021 tot 67,30% in 2022.

Voorzieningen en bijzondere waardeverminderingen

De voorzieningen evolueren met +11,4 miljoen EUR, waarvan +9,9 miljoen EUR toegevoegd door AXA Bank Belgium in 2022. Deze evolutie is voornamelijk het gevolg, bij Crelan, van een daling met -4,6 miljoen EUR, geboekt in 2022, van de in 2016 aangelegde voorzieningen voor herstructurering (hoofdkantoor en

netwerk), maar ook van de toename van de voorzieningen voor geschillen en diverse vorderingen met +2,3 miljoen EUR en van de verhoging van de voorziening voor gegeven verplichtingen en garanties met +1.2 miljoen EUR. Ten slotte betekent een wijziging in de verdeling van de voorziening (pensioenplan) die in 2022 zijn opgenomen in de voorzieningen en in 2021 in de persoonlijke uitgaven, dat het bedrag van de voorzieningen met -0,2 miljoen EUR daalt. Bij Europabank is er een daling van -0,2 miljoen EUR.

De waardeverminderingen zullen in 2022 met 2,4 miljoen EUR toenemen.

De tabel hieronder geeft een opdeling van deze evolutie per entiteit.

(in mio EUR)	2022	2021	Δ	%
Evolutie stages 1&2 (Crelan)	4,7	-9,6	14,3	-149%
Evolutie stage 3 (Crelan)	4,0	-1,1	5,1	-446%
Europabank	5,2	3,4	1,8	52%
AXA Bank Belgium	10,8	29,6	-18,8	-64%
Totaal groep	24,7	22,3	2,4	11%

Toelichting bij deze tabel:

In 2022 had de geopolitieke situatie (oorlog in Oekraïne, energiecrisis, economische activiteit) een negatief effect op de macro-economische parameters die worden gebruikt in de berekenings- en waarderingsmodellen van de cliënten, hetgeen een negatief effect had op de in onze systemen berekende waardeaanpassingen van leningen, hetgeen leidde tot een bijkomende kost van voorzieningen stage 1&2 die 14,3 miljoen EUR hoger lag dan in 2021.

Bij Crelan, wat stage 3 betreft (status 700 en CTX) constateren wij in het algemeen een negatieve ontwikkeling ten opzichte van 2021 voor een bedrag van 5,1 miljoen EUR. Dit is het gevolg van de hierboven geschetste economische situatie en een aanvullende globale voorziening voor stage 3 van 1,2 miljoen EUR.

Voor Europabank ten slotte is er een algemene stijging van de voorzieningen voor een bedrag van 1,8 miljoen EUR.

AXA Bank Belgium had in 2021 een extra voorziening aangelegd voor stage 1&2 van 29,6 miljoen EUR.

Ten slotte is een belangrijk element in de verklaring van de evolutie van het resultaat in 2022 ten opzichte van 2021 de boeking van een extra badwill na de laatste betaling in het kader van de overname van AXA Bank Belgium voor een bedrag van 3,7 miljoen EUR tegen 598,8 miljoen EUR aan de basis in 2021.

Algemeen resultaat

Het resultaat vóór belastingen daalde aldus van 684,5 miljoen EUR tot 213,4 miljoen EUR, waarvan 149,5 miljoen EUR voor AXA Bank Belgium. De belangrijkste effecten zijn te vinden in verschillende elementen: de stijging van de financiële en bedrijfsopbrengsten voor +411,6 miljoen EUR (waarvan +408,8 miljoen EUR voor AXA Bank Belgium), de stijging van de administratieve kosten voor +259,4 miljoen EUR (waarvan 230,4 miljoen EUR voor AXA Bank Belgium), de stijging van de bijdragen aan de afwikkelingsfondsen en depositogarantiestelsels voor +24,6 miljoen EUR (waarvan 23,9 miljoen EUR voor AXA Bank Belgium), de netto stijging van de voorzieningen en afschrijvingen voor een bedrag van +2,4 miljoen EUR, de badwill voor 3,7 miljoen EUR in 2022, d.w.z. een daling van -595,1 miljoen EUR ten opzichte van 2021 en ten slotte de daling van het resultaat van Crelan Insurance voor -8,5 miljoen EUR, globaal opgenomen in een afzonderlijke lijn als aangehouden voor verkoop omdat het eind 2021 is verkocht.

De belastingkosten stegen met 31,0 miljoen EUR ten opzichte van 2021, inclusief 45 miljoen EUR als gevolg van de toevoeging van AXA Bank Belgium-gegevens in 2022. Exclusief deze toevoeging constateren wij een daling van de uitgestelde belastingen. Het nettoresultaat daalt dus met -502,1 miljoen EUR tot 158,2 miljoen EUR eind 2022.

Het rendement op eigen vermogen bedroeg eind 2022 7,33% tegen 51,39% eind 2021 (rekening houdend met de badwill en de meerwaarde op de verkoop van Crelan Insurance). (Zonder rekening te houden met deze twee elementen was het 5,16%).

Het rendement op activa (verhouding tussen het nettoresultaat van het jaar en de totale activa aan het eind van het jaar) bedroeg 0,29% aan het eind van 2022 tegenover 1,25% aan het eind van 2021 (rekening houdend met de goodwill en de meerwaarde op de verkoop van Crelan Insurance). (Zonder rekening te houden met deze twee elementen, bedroeg het 0,28%).

2. Algemene Informatie

2.1. Officiële naam en juridische vorm van de entiteit

De Groep Crelan (hierna "de Groep") bestaat uit Crelan NV, de coöperatieve kas CrelanCo CV, Europabank NV en AXA Bank Belgium NV (inclusief dochters).

Op 31 december 2021 werd de voorgenomen overname van AXA Bank Belgium door de Groep Crelan afgerond en, gekoppeld aan deze gebeurtenis, de verkoop van Crelan Insurance.

2.2. Het domicilie, het land van oprichting en het adres van haar statutaire zetel

Crelan NV werd opgericht en is gevestigd in België, de hoofdzetel bevindt zich aan de Sylvain Dupuislaan 251 te 1070 Brussel.

2.3. Voornaamste activiteiten

De Groep Crelan telt nu 4.551 medewerkers (2021 : 4.883 medewerkers), 833 verkooppunten (2021 : 881 verkooppunten), 1.790.823 klanten (2021 : 1.799.525 klanten) en 277.755 aandeelhouders (2021 : 274.003 aandeelhouders).

Crelan NV is een middelgrote Belgische retailbank en heeft met 277.755 aandeelhouders, een stevige coöperatieve verankering. De bank biedt een volledige bancaire service aan de land- en tuinbouwers, de particulieren, de zelfstandigen en de ondernemingen via een netwerk van zelfstandige kantoorhouders.

In 2007 werd de verzekeringsmaatschappij Crelan Insurance NV opgericht. Op 31 december 2021 werd de Verzekeringsmaatschappij verkocht in het kader van de overname van AXA Bank Belgium. Via Crelan Insurance NV commercialiseerde de Groep schuldsaldoverzekeringen, financieringssaldoverzekeringen en tijdelijke overlijdensverzekeringen.

Europabank NV is een echte nichebank, omwille van het zeer specifieke producten- en dienstenaanbod. De grootste specialiteit van Europabank NV is kredietverlening aan klanten met een ander risicoprofiel dan die van het Crelan NV cliënteel. De kredietverlening gebeurt via een eigen kantorennet en via zelfstandige makelaars. Aan de depositokant ligt de nadruk op de traditionele spaarproducten. Daarnaast weet Europabank NV steeds meer ondernemingen en handelaars aan te trekken met haar unieke cards-business: Europabank NV heeft immers een internationale Visa- en Mastercard-licentie.

De Groep heeft ervoor geopteerd de nichebank Europabank NV een grote mate van autonomie toe te staan bij het verder uitbouwen van hun gespecialiseerde activiteiten.

Op 31 december 2021 werd de overname afgerond met AXA Bank Belgium.

De wettelijke consolidatiekring van AXA Bank Belgium omvat de Belgische bankactiviteiten, de dochterondernemingen AXA Belgium Finance B.V. en AXA Bank Europe SCF (Société de Crédit Foncier), de SPV Royal Street NV evenals de in 2020 opgerichte Caspr S.à r.l.. De dochteronderneming Beran NV is niet in de consolidatiekring opgenomen gezien haar te verwaarlozen betekenis.

AXA Bank Belgium biedt een gamma van bankproducten aan voor particulieren en professionele klanten. Het betreft vooral leningen, beleggingsoplossingen, courante banktransacties en effectenrekeningen.

Met de overname van AXA Bank Belgium neemt de Crelan Groep een belangrijke positie in het Belgische bankenlandschap in.

Door de krachten te bundelen kunnen Crelan en AXA Bank Belgium beter inspelen op de sterk wijzigende financiële wereld met een steeds snellere digitalisering en bijkomende investeringen. Gedurende het komende jaar zullen beide banken de fusie verder voorbereiden om nadien alle bankactiviteiten onder het Crelan-logo verder te zetten. Tot dan blijven beide banken naast elkaar bestaan. Voor de klanten wijzigt er op korte termijn niets.

2.4. Structuur van de Groep Crelan

Crelan NV en de erkende coöperatieve kas CrelanCo CV, waarvan de verbintenissen elkaar ondersteunen, vormen samen, in overeenstemming met artikel 239 van de wet van 25 april 2014 betreffende de staat van kredietinstellingen en hun toezicht, een federatie van kredietinstellingen in de zin van artikel 61 van de wet van 22 maart 1993 betreffende de status van kredietinstellingen, waarbij Crelan NV de rol van centrale instelling op zich neemt. Er is totale solidariteit tussen de verschillende entiteiten van de Groep.

CrelanCo CV werd opgericht op 5 november 2015, na de fusie van CV Lanbokas, CV Agricaïsse en acht regionale coöperatieve Kassen. De coöperatieve waarden worden op die manier gebundeld in één sterke en solvabele coöperatieve vennootschap.

Het coöperatief kapitaal van CrelanCo CV is eigendom van 277.755 aandeelhouders, landbouwers en particulieren. Het operationele beheer van CrelanCo CV wordt gevoerd door het Directiecomité van Crelan NV.

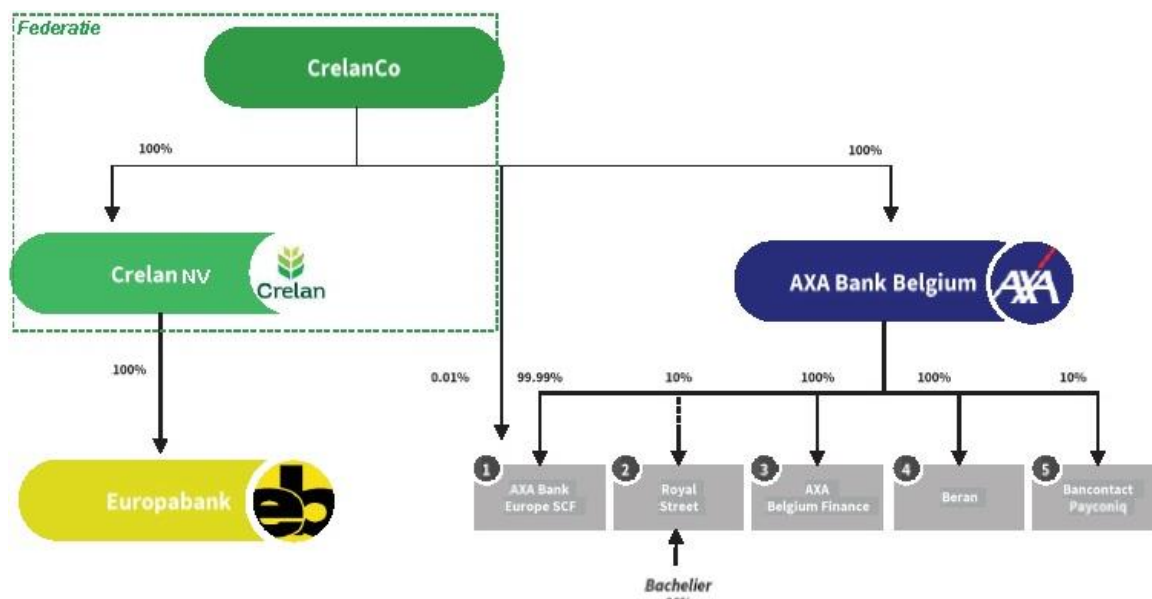
Sinds medio 2015 bezit de erkende coöperatieve kas CrelanCo CV 100% van het totale aantal aandelen en stemrechten in Crelan NV. Op 31 december 2021 is de coöperatieve kas CrelanCO CV ook 100% eigenaar van AXA Bank Belgium.

Crelan NV bezit 100% van de aandelen van Europabank NV. Europabank NV maakt sinds 2004 deel uit van de Groep Crelan.

De geconsolideerde jaarrekening van de Groep Crelan omvat daarom de cijfers van de erkende coöperatieve kas CrelanCo CV, Crelan NV en haar dochterondernemingen Europabank NV en AXA Bank Belgium NV.

Er is geen significante beperking van toepassing op de Groep met betrekking tot haar toegang tot of gebruik van activa binnen de Groep ; noch om de verplichtingen binnen de Groep af te wikkelen.

Het schema hierna geeft een vereenvoudigd overzicht van de structuur van de Groep.

2.5. Geografische locatie

De Groep Crelan richt zich alleen op de Belgische markt.

2.6. Medewerkers van de Groep

Eind december 2022 heeft de Groep 4.551 medewerkers in dienst, waarvan 1.738 werknemers en 2.813 zelfstandige agenten en medewerkers van zelfstandige agenten tegenover 4.883 medewerkers eind 2021 (respectievelijk 1.813 werknemers en 3.070 zelfstandige agenten en medewerkers van zelfstandige agenten). Van de 4.551 medewerkers telt AXA Bank Belgium 1.991 medewerkers.

Voor wat betreft de pensioenverplichtingen beschikt de Groep over verschillende toegezegde pensioenregelingen (zie punt 4.13).

2.7. Gebeurtenissen na balansdatum

2.7.1. Dividend

De Raad van Bestuur zal tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 27 april 2023 voorstellen dat CrelanCo CV aan de coöperanten een dividend van 4% of van 0,37 EUR per aandeel zal toekennen voor een totaalbedrag van 35,5 miljoen EUR (2022 : 26,6 miljoen EUR). Dit dividend levert een aantrekkelijk rendement op in het huidige klimaat van lage rentevoeten.

2.7.2. Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

In januari hebben we in de markt een succesvolle Senior Non-Preferred Note uitgegeven voor 500 miljoen EUR op 5 jaar.

Aan alle bankagenten van Crelan en AXA Bank werden in januari de plannen toegelicht over het kantorennet van de toekomst. Na effectieve fusie tussen Crelan en AXA Bank (die in 2024 wordt verwacht) zijn we van plan om (nog steeds) het kantorennet te hebben met het grootst aantal bankkantoren. We evolueren naar minder, maar grotere kantoren met meer expertise per kantoor. Het proces voor het bepalen van de cijfermatige impact is opgestart.

In de loop van de 2e helft van maart kwamen 2 Amerikaanse banken in financiële problemen. Crelan (en zijn dochterondernemingen) hebben geen directe exposures ten overstaan van deze banken. In de nasleep van deze problemen in de US ontstond er ook onzekerheid over Credit Suisse waardoor deze bank in het weekend van 18 maart gered moest worden door de Zwitserse overheid. Momenteel zien we dat er nog zenuwachtigheid heerst rond de financiële sector in Europa en de US, maar de situatie lijkt te stabiliseren. Wij volgen de evoluties hier rond van zeer kort op. Over het algemeen heeft de bank geen materiële posities ten overstaan van andere banken waarvoor geen collateral wordt uitgewisseld. De uitwisseling van collateral beperkt het risico voor de bank in belangrijke mate. Per 24/03 is er een totaal bedrag van 7,3 miljoen EUR in de vorm van nostri rekeningen ten overstaan van 2 Europese banken waarvoor geen collateral werd uitgewisseld.

Op vlak van indirecte impact hebben Crelan (en zijn dochterondernemingen) via hun netwerk notes verdeeld waarop een garantie rust van verschillende Europese banken. Mocht de bank in kwestie in default gaan zou dit kunnen leiden tot een kapitaalverlies in hoofde van de klanten die deze producten hebben gekocht.

Er hebben zich sinds de balansdatum geen andere materiële gebeurtenissen voorgedaan die een aanpassing van de geconsolideerde jaarrekening van de onderneming per 31 december 2022 of een toelichting daarop vereisen.

3. Overeenstemmingsverklaring IAS/IFRS

De geconsolideerde jaarrekeningen van de beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie moeten vanaf 1 januari 2005, met openingsbalans 1 januari 2004, worden opgesteld in overeenstemming met de normen van de door de Unie vastgestelde International Financial Reporting Standards ("IFRS"). In verschillende landen, waaronder België, hebben nationale toezichthouders bepaald dat alle financiële instellingen die een geconsolideerde jaarrekening opstellen, deze ook in overeenstemming met IFRS moeten opstellen, ongeacht of ze al dan niet op de beurs zijn genoteerd. Bijgevolg presenteert de Groep Crelan ook de geconsolideerde jaarrekening (periodieke verslagen) opgesteld in overeenstemming met de IAS- en IFRS-normen die van toepassing zijn op de balansdatum, zoals aanvaard door de Europese Unie.

Op 28 maart 2023 heeft de Raad van Bestuur de jaarrekening beoordeeld en goedgekeurd voor publicatie. De jaarrekening zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 27 april 2023.

3.1. Toepassing van nieuwe standaarden en interpretaties

Standaarden en interpretaties toepasbaar voor het boekjaar beginnend op of na 1 januari 2022 :

- Aanpassing aan IFRS 16 Leaseovereenkomsten: Huurconcessies in verband met COVID-19 na 30 juni 2021 (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 april 2021)
- Aanpassingen aan IAS 16 Materiële vaste activa: inkomsten verkregen voor het beoogde gebruik (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2022)
- Aanpassingen aan IAS 37 Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa: verlieslatende contracten – kost om het contract na te leven (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2022)
- Aanpassingen aan IFRS 3 Bedrijfscombinaties: referenties naar het conceptueel raamwerk (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2022)
- Jaarlijkse verbeteringen 2018–2020 (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2022)

Standaarden en interpretaties gepubliceerd, maar nog niet van toepassing voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2022 :

- IFRS 17 Verzekeringscontracten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2023)
- Aanpassingen aan IFRS 17 Verzekeringscontracten: initiële toepassing van IFRS 17 en IFRS 9 – Vergelijkende info (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2023)
- Aanpassingen aan IAS 1 Presentatie van de Jaarrekening: classificatie van verplichtingen als kortlopend of langlopend en Langlopende Verplichtingen met Convenanten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2024 of later, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassingen aan IAS 1 Presentatie van de Jaarrekening en IFRS Practice Statement 2: Toelichting van grondslagen voor financiële verslaggeving (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2023)
- Aanpassingen aan IAS 8 Grondslagen voor financiële verslaggeving, schattingswijzigingen en fouten: Definitie van schattingen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2023)
- Aanpassingen aan IAS 12 Winstbelastingen: Uitgestelde belastingen met betrekking tot activa en passiva die voortvloeien uit één enkele transactie (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2023)
- Aanpassingen aan IFRS 16: Leaseovereenkomsten: Leaseverplichting in een Sale and Leaseback (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2024 maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie).

4. Toelichting op de balans

4.1. Geldmiddelen en zichtrekeningen bij centrale banken

De geldmiddelen en zichtrekeningen bij centrale banken zijn per 31 december 2022 en 2021 als volgt samengesteld:

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Contanten	105.854.410	105.088.041
Deposito's bij centrale banken	6.931.111.039	4.792.091.611
Andere direct opvraagbare deposito's	93.470.574	98.209.314
Totaal Geldmiddelen, zichtrekeningen bij centrale banken en andere direct opvraagbare deposito's	7.130.436.023	4.995.388.966

De post "Contanten" komt overeen met de kasmiddelen in de agentschappen. Daarnaast omvat deze rubriek de deposito's bij centrale banken, alsmede de monetaire reservedeposito's bij de Nationale Bank van België.

De deposito's bij centrale banken zijn sterk gestegen met 2.139,0 miljoen EUR. Dit komt voort uit het feit dat er terug een positieve rentevergoeding van toepassing is voor deze plaatsingen.

Voor meer informatie over het liquiditeitsbeheer van de bank wordt verwezen naar toelichting 7.3 "Liquiditeitsrisico".

4.2. Financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Activa		
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	11.211.935	45.800.326
Schuldbewijzen	539.783	408.825
Totaal activa aangehouden voor handelsdoeleinden	11.751.718	46.209.151
Verplichtingen		
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	36.418.642	44.398.252
Schuldbewijzen	0	0
Totaal verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	36.418.642	44.398.252

De overname van AXA Bank Belgium heeft voornamelijk gezorgd voor de in bovenstaande tabel opgenomen activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden.

Voor meer informatie over de derivaten van de Groep verwijzen we naar toelichting 4.14.

4.3. Beleggingsportefeuille

Gezien de overname van AXA Bank Belgium op datum van 31 december 2021, verschillen de beleidsprincipes van AXA Bank Belgium met deze gehanteerd bij de Groep Crelan. De toelichtingen hieronder worden opgesplitst in enerzijds de Groep Crelan exclusief AXA Bank Belgium en anderzijds AXA Bank Belgium.

Onderstaande tabellen tonen de samenstelling van de effectenportefeuille per 31 december 2022 en 31 december 2021 :

(in EUR)	2022			
	Tegen geamortiseerde kostprijs	Tegen reële waarde via OCI	Verplicht tegen reële waarde via Winst-en verliesrekening	Gewaardeerd tegen reële waarde via Winst- en verliesrekening
Overheidsobligaties				
- Crelan	763.758.984	0	0	0
- AXA Bank Belgium	60.686.496	76.605.453	0	0
Obligaties en andere vastrentende effecten				
- Crelan	145.477.976	0	0	0
- AXA Bank Belgium	0	152.165.423	0	0
Aandelen en andere niet vastrentende effecten				
- Crelan	0	0	6.494.954	0
- AXA Bank Belgium	0	55.075	0	0
Financiële vaste activa				
- Crelan	0	13.214.671	0	0
- AXA Bank Belgium	0	108.229	0	0
Totaal	969.923.456	242.148.851	6.494.954	0

(in EUR)	2021			
	Tegen geamortiseerde kostprijs	Tegen reële waarde via OCI	Verplicht tegen reële waarde via Winst-en verliesrekening	Gewaardeerd tegen reële waarde via Winst- en verliesrekening
Overheidsobligaties				
- Crelan	748.978.676	0	0	0
- AXA Bank Belgium	83.071.637	247.896.189	0	0
Obligaties en andere vastrentende effecten				
- Crelan	189.015.092	0	0	0
- AXA Bank Belgium	0	157.203.925	0	0
Aandelen en andere niet vastrentende effecten				
- Crelan	0	0	6.817.925	0
- AXA Bank Belgium	0	88.939	0	0
Financiële vaste activa				
- Crelan	0	12.251.361	0	0
- AXA Bank Belgium	0	109.844	0	0
Totaal	1.021.065.405	417.550.258	6.817.925	0

Groep Crelan excl. AXA Bank Belgium

De portefeuilles worden ingedeeld op basis van de IFRS 9 richtlijnen voor de indeling en waardering van financiële activa. De categorie van classificatie is gebaseerd op het business model en de test van betalingen van hoofdsom en interesten (SPPI – test, d.i. "solely payments of principal and interest"). Op basis van het bedrijfsmodel, dat wordt gedocumenteerd door de financiële strategie van de Groep, is de portefeuille bijna volledig toegewezen aan de categorie HTC ("Hold-to-Collect"), gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Het business model van Crelan bestaat erin om te beleggen in activa met een laag risico en deze vervolgens aan te houden tot op de vervaldag. Verkopen in de beleggingsportefeuille gebeuren enkel in uitzonderlijke gevallen (Vb. verhoogd kredietrisico, vervaldag binnen hetzelfde kalenderjaar,...). De analyse van de verkoop van obligaties zal op jaarbasis gebeuren. Verkopen van minder dan 5% van de globale portefeuille worden als aanvaardbaar beschouwd (weliswaar met uitsluiting van die obligaties die een sterk verhoogd kredietrisico inhouden of die vervallen binnen het jaar).

De investeringen in de portefeuille private equity fondsen en een beperkt aantal participaties werden in de categorie FVOCI ("Fair value through other comprehensive income") geplaatst. Tenslotte werden de vastgoedcertificaten en een beperkte investering in een obligatie- en aandelenfonds verplicht gecatalogeerd als FVPL ("Fair Value through Profit and Loss"), vermits niet in overeenstemming met de criteria van SPPI.

AXA Bank Belgium

Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs

Een deel van de obligatieportefeuille die aangehouden wordt om overeen te stemmen met de geschatte looptijd van de verplichtingen zonder vastgestelde vervaldag (zoals spaarrekeningen) en omwille van rendement wordt opgenomen in het bedrijfsmodel "aangehouden voor het ontvangen van kasstromen" en gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Tegen reële waarde gewaardeerde financiële activa met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI)

Een obligatie wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) indien het aan de volgende voorwaarden voldoet en het niet aangewezen wordt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies:

- het aanhouden van het financieel actief past in het bedrijfsmodel dat als doel heeft financiële activa aan te houden om zowel de contractuele kasstromen te verkrijgen en de financiële activa te verkopen ("aangehouden voor het ontvangen van kasstromen en voor verkoop")
- de contractuele bepalingen van het actief leiden tot contractuele kasstromen die enkel bestaan uit terugbetaling van kapitaal en intresten op het uitstaande bedrag, op specifieke data.

Deze waarderingscategorie wordt door AXA Bank Belgium gebruikt voor het deel van de obligatieportefeuille aangehouden voor liquiditeitsdoeleinden, balansbeheer en optimalisatie van het risico versus opbrengst.

Bij eerste opname van een aandeel dat niet aangehouden wordt voor handelsdoeleinden mag AXA Bank Belgium een niet-herroepbare keuze maken om de reële waardeschommelingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) op te nemen (met de uitzondering van dividenden die in winst of verlies opgenomen blijven). Deze keuze gebeurt instrument per instrument. AXA Bank Belgium heeft van deze mogelijkheid gebruikgemaakt voor haar hele aandelenportefeuille omdat ze van oordeel is dat een waardering tegen reële waarde via resultaat niet de correcte weerspiegeling zou zijn van het feit dat deze aandelen eerder bijgehouden worden omwille van strategische redenen en niet om handelsdoeleinden. Behoudens de niet geconsolideerde participaties in dochterondernemingen en geassocieerde ondernemingen bevat deze portefeuille volgende aandelen :

Omschrijving	Reële waarde 12/2022 in '000 EUR	Reële waarde 12/2021 in '000 EUR
SWIFT	60	60
Privatrust	25	25
Europay	23	23
VISA	1	1
Banking Funding Company		2
NCR Corporation	55	89
TOTAAL	164	200

De waardering van deze financiële activa en dan voornamelijk de obligatieportefeuille wordt bepaald op basis van marktprijzen in een actieve markt. Voor sommige aandelen maakt men gebruik van waarderingstechnieken gebaseerd op marktdata en dividendrendement.

Er werden ook géén indicaties vastgesteld door AXA Bank Belgium die zouden wijzen op een minder liquide of actieve markt met betrekking tot deze effecten. De informatie is nog steeds voldoende beschikbaar en er

werden géén abnormale evoluties in marges of vraagprijzen vastgesteld wat betekent dat de informatie nog voldoende representatief is voor de berekening van de reële marktwaarde.

Dit ligt in de lijn van de verwachtingen aangezien AXA Bank Belgium's investeringsstrategie er in bestaat quasi uitsluitend te investeren in zéér liquide effecten.

Onderstaande tabel geeft de evolutie weer van de financiële portefeuille in de loop van de boekjaren 2022 en 2021 :

(in EUR)	2022			
	Tegen geamortiseerde kostprijs	Tegen reële waarde via OCI	Verplicht tegen reële waarde via Winst-en verliesrekening	Gewaardeerd tegen reële waarde via Winst- en verliesrekening
Openingsbalans	1.021.065.405	417.550.258	6.817.925	0
Aanschaffingen	136.189.530	0	0	0
Verkopen en op vervaldag gekomen	-155.917.526	-181.590.022	0	0
Reële waardeschommelingen				
- via resultaat	-2.540.368	0	-321.539	0
- via eigen vermogen	0	1.016.400	0	0
Mutaties provisies (stage 1)	-6.750	0	0	0
Aanwending en terugname waardeverminderingen (stage 3)	0	0	0	0
Wisselkoersschommelingen	0	0	0	0
Andere bewegingen	-28.866.835	5.172.215	-1.432	0
Eindbalans	969.923.456	242.148.851	6.494.954	0

(in EUR)	2021			
	Tegen geamortiseerde kostprijs	Tegen reële waarde via OCI	Verplicht tegen reële waarde via Winst-en verliesrekening	Gewaardeerd tegen reële waarde via Winst- en verliesrekening
Openingsbalans	1.000.709.922	9.669.787	6.781.148	0
Aanschaffingen	164.879.283	201.942	0	0
Verkopen en op vervaldag gekomen	-201.276.535	0	0	0
Reële waardeschommelingen				
- via resultaat	-4.033.783	0	38.209	0
- via eigen vermogen	0	2.379.632	0	0
Mutaties provisies (stage 1)	-3.177	0	0	0
Aanwending en terugname waardeverminderingen (stage 3)	0	0	0	0
Wisselkoersschommelingen	0	0	0	0
Acquisitie AXA Bank Belgium	83.071.637	405.298.897	0	0
Andere bewegingen	-22.281.942	0	-1.432	0
Eindbalans	1.021.065.405	417.550.258	6.817.925	0

Groep Crelan excl. AXA Bank Belgium

In de loop van 2022 werd er voor een totaal bedrag van 136 miljoen EUR geïnvesteerd.

Naast de bovenvermelde richtlijnen, bevat IFRS 9 ook vereisten voor een voorzieningenmodel waarbij mogelijke kredietverliezen worden herkend op basis van een verwacht verliesmodel (expected loss model). Het ingeschat verlies wordt berekend op alle schuldinstrumenten geklasseerd onder geamortiseerde kost of tegen reële waarde via OCI. Het ingeschat verlies berekend op basis van dit model daalde eind 2022 met 6.750 EUR.

Op een gedeelte van de financiële portefeuille wordt macro-hedging toegepast. Het renterisico van een portefeuille van obligaties met analoge kenmerken wordt afgedekt met behulp van een portefeuille van renteswapovereenkomsten. Wijzigingen in de reële waarde van de obligatieportefeuille, toewijsbaar aan het ingedekte risico, geeft aanleiding tot een aanpassing van de boekwaarde van deze obligaties tegenover de resultatenrekening. Wijzigingen in de reële waarde van de portefeuille van afdekkingsinstrumenten geeft aanleiding tot een tegengestelde beweging in de resultatenrekening. Eventuele inefficiënties van de

afdekkingsrelatie blijven in resultaat onder de rubriek "Aanpassingen van de reële waarde bij de administratieve verwerking van afdekkingstransacties".

AXA Bank Belgium

Deze portefeuille daalde in 2022 gezien er enerzijds effecten op vervaldag zijn gekomen en anderzijds geen effecten werden bijgekocht.

IFRS 9: er is door AXA Bank Belgium geen IFRS 9-voorziening voor mogelijks kredietverlies aangelegd.

Hedging: "Microafdekking van vastrentende effecten met renteswaps:

Bepaalde vastrentende effecten van de beleggingsportefeuille van AXA Bank Belgium worden individueel afgedekt door middel van een renteswap teneinde het gedeelte van de reëlewaardeschommeling van de effecten ingevolge rentewijzigingen te compenseren. Enkel het renterisico wordt afgedekt. Deze vormt gewoonlijk het grootste onderdeel van de totale reëlewaardeschommeling. De overige niet-afgedekte risico's zijn voornamelijk de credit spreads en de liquiditeit. De individuele hedgeratio stemt overeen met de verhouding tussen het notioneel bedrag van de renteswap en het notioneel bedrag van het afgedekte effect. Ingeval de efficiëntie van deze reëlewaardeafdekking kan aangetoond worden, wordt de waardeschommeling van het afgedekte instrument die voortvloeit uit de evolutie van de rentevoet van het vastrentend effect in resultaat opgenomen."

Voor het beheer van het renterisico van de investeringsportefeuille verwijzen wij naar 7.4.

Voor een bespreking van het marktrisico van de investeringsportefeuille verwijzen wij naar 7.6.

4.4. Leningen en vorderingen

4.4.1. Leningen en vorderingen

De leningen en vorderingen zijn als volgt opgesplitst :

(in EUR)	31/12/2022				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI's	Totaal
Totale omloop	42.861.509.865	4.551.179.062	345.365.648	192.498.323	47.950.552.898
Interbancaire kredieten Crelan	57.198.900	0	0	0	57.198.900
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	415.760.623	0	0	0	415.760.623
Woonkredieten Crelan	12.185.199.886	853.829.505	50.597.987	0	13.089.627.378
Woonkredieten AXA Bank Belgium	20.974.496.927	2.877.962.494	81.555.993	142.464.831	24.076.480.245
Particulieren	820.510.177	77.747.455	35.763.425	0	934.021.057
Landbouwkredieten	1.888.838.230	156.125.841	57.390.170	0	2.102.354.241
Ondernemingen	2.007.975.664	198.264.934	65.633.305	0	2.271.873.903
Leningen op Afbetaling Crelan	763.000.219	21.439.407	3.805.295	0	788.244.921
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	855.092.471	78.187.259	5.193.556	3.321.322	941.794.608
Gestorte cash waarborgen	189.223.514	0	0	0	189.223.514
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	2.199.224.616	247.825.006	21.649.579	43.130.584	2.511.829.785
Andere leningen en vorderingen Crelan	374.996.693	29.075.384	21.403.069	0	425.475.146
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	129.991.945	10.721.777	2.373.269	3.581.586	146.668.577
Bijzondere waardeverminderingen	-42.683.538	-37.847.077	-85.658.281	-5.523.877	-171.712.773
Interbancaire kredieten Crelan	0	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0
Woonkredieten Crelan	-2.609.713	-7.441.250	-12.407.924	0	-22.458.887
Woonkredieten AXA Bank Belgium	-4.173.647	-15.534.707	-3.937.661	-3.054.540	-26.700.555
Particulieren	-6.815.074	-1.874.391	-8.416.760	0	-17.106.225
Landbouwkredieten	-13.029.108	-1.108.795	-19.428.078	0	-33.565.981
Ondernemingen	-5.677.035	-2.514.190	-21.329.403	0	-29.520.628
Leningen op Afbetaling Crelan	-687.561	-146.933	-1.581.450	0	-2.415.944
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	-3.532.738	-3.807.006	-639.990	-255.915	-8.235.649
Gestorte cash waarborgen	0	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	-2.494.564	-4.061.525	-3.251.003	-1.852.998	-11.660.090
Andere leningen en vorderingen Crelan	-3.556.986	-995.052	-13.668.654	0	-18.220.692
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	-107.112	-363.228	-997.358	-360.424	-1.828.122
Totaal leningen en vorderingen	42.818.826.327	4.513.331.985	259.707.367	186.974.446	47.778.840.125

(in EUR)	31/12/2021				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI's	Totaal
Totale omloop	44.262.027.698	1.133.821.606	251.519.595	230.040.822	45.877.409.721
Interbancaire kredieten Crelan	73.248.792	0	0	0	73.248.792
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	374.751.675	0	0	0	374.751.675
Woonkredieten Crelan	11.758.904.952	633.945.441	68.875.347	0	12.461.725.740
Woonkredieten AXA Bank Belgium	23.138.129.999	0	0	169.319.645	23.307.449.644
Particulieren	756.666.231	67.000.315	37.328.445	0	860.994.991
Landbouwkredieten	1.854.496.946	160.743.549	55.169.718	0	2.070.410.213
Ondernemingen	1.830.773.985	227.615.309	66.297.948	0	2.124.687.242
Leningen op Afbetaling Crelan	679.674.114	17.944.759	3.923.301	0	701.542.174
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	868.244.792	0	0	6.755.711	875.000.503
Gestorte cash waarborgen	156.322.193	0	0	0	156.322.193
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	2.279.401.763	0	0	50.071.639	2.329.473.402
Andere leningen en vorderingen Crelan	343.471.099	26.572.233	19.924.836	0	389.968.168
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	147.941.157	0	0	3.893.827	151.834.984
Bijzondere waardeverminderingen	-56.120.977	-14.635.863	-79.954.395	0	-150.711.235
Interbancaire kredieten Crelan	0	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0
Woonkredieten Crelan	-3.055.580	-7.529.724	-14.612.488	0	-25.197.792
Woonkredieten AXA Bank Belgium	-12.280.178	0	0	0	-12.280.178
Particulieren	-5.946.924	-2.605.099	-10.335.652	0	-18.887.675
Landbouwkredieten	-9.329.305	-914.698	-17.571.157	0	-27.815.160
Ondernemingen	-4.654.172	-2.702.850	-22.101.019	0	-29.458.041
Leningen op Afbetaling Crelan	-554.556	-101.205	-1.633.357	0	-2.289.118
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	-4.401.285	0	0	0	-4.401.285
Gestorte cash waarborgen	0	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	-12.447.672	0	0	0	-12.447.672
Andere leningen en vorderingen Crelan	-2.942.500	-782.287	-13.700.722	0	-17.425.509
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	-508.805	0	0	0	-508.805
Totaal leningen en vorderingen	44.205.906.721	1.119.185.743	171.565.200	230.040.822	45.726.698.486

De totale kredietportefeuille stijgt verder in 2022 naar 48 miljard EUR (+ 2 miljard EUR).

De Crelan Groep levert in 2022 eenzelfde prestatie als in 2021 met een toename van de totale uitstaande bedragen met 4,5% (tegenover 5,12% in 2021). Deze sterke groei is opnieuw toe te schrijven aan woonkredieten (+ 1.397 miljoen EUR of +3,9%).

De gezonde uitstaande leningen nemen toe voor alle categorieën van leningen.

In het algemeen is de kwaliteit van de kredietportefeuille stabiel gebleven. Er is een stijging van de kredieten in Stage 2, voornamelijk in het retail segment. Deze is grotendeels het gevolg van modelwijzigingen, wijzigingen in parameters en scenario's en harmonisering tussen AXA Bank Belgium en Crelan.

Dezelfde redenen verklaren deels de stijging in de provisies voor de kredieten in Stage 1 en 2. Bijkomend werd om voorzichtigheidsredenen ook beslist om management overlays toe te kennen om potentiële risico's af te dekken die verbonden zijn aan de energiecrisis (zowel in retail als in landbouw) en het wijzigend regelgevend kader voor bepaalde landbouwactiviteiten.

We zien in 2022 een stijging bij de dubieuze leningen (stage 3 + POCI's) evenals een stijging bij de hiervoor aangelegde bijzondere waardeverminderingen.

Gestorte cashwaarborgen bij een centrale tegenpartij stijgt tot 189 miljoen EUR (2021: 156 miljoen EUR).

Macro-hedging wordt toegepast op een deel van de kredietportefeuille. Voor meer informatie hierover, zie toelichting 4.14.

Onderstaande tabellen tonen de uitsplitsing op 31 december 2022 en 31 december 2021 van de geconsolideerde portefeuille leningen en vorderingen met gezonde omloop, leningen en vorderingen die reeds vervallen zijn maar die (nog) niet het voorwerp zijn van een bijzondere waardevermindering en leningen en vorderingen waarvoor een bijzondere waardevermindering werd aangelegd.

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Gezonde omloop	45.858.898.515	44.101.114.082
Vervallen	1.643.614.215	1.290.908.720
Leningen en vorderingen in default	448.040.168	485.386.919
Totaal	47.950.552.898	45.877.409.721
Aangelegde waardeverminderingen	-171.712.773	-150.711.235
Totaal leningen en vorderingen	47.778.840.125	45.726.698.486

De kredieten met gezonde omloop kunnen als volgt gedetailleerd worden :

(in EUR)	31/12/2022
Leningen en vorderingen - gezonde omloop	
- Interbancaire kredieten Crelan	57.198.900
- Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	415.760.623
- Woonkredieten Crelan	12.217.642.841
- Woonkredieten AXA Bank Belgium	23.796.929.562
- Particulieren	626.780.403
- Landbouwkredieten	1.965.867.226
- Ondernemingen	2.040.120.026
- Leningen op Afbetaling Crelan	767.757.282
- Leningen op Afbetaling AXA Bank Belgium	868.159.647
- Gestorte cash waarborgen	189.223.514
- Leningen op termijn AXA Bank Belgium	2.434.341.239
- Andere leningen en vorderingen Crelan	348.353.474
- Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	130.763.778
Totaal gezonde omloop	45.858.898.515
Waardeverminderingen	-70.788.427
Totaal gezonde leningen en vorderingen	45.788.110.088

(in EUR)	31/12/2021
Leningen en vorderingen - gezonde omloop	
- Interbancaire kredieten Crelan	73.248.792
- Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	374.751.675
- Woonkredieten Crelan	11.731.847.229
- Woonkredieten AXA Bank Belgium	23.034.029.358
- Particulieren	619.145.682
- Landbouwkredieten	1.956.648.634
- Ondernemingen	1.936.139.310
- Leningen op Afbetaling Crelan	684.413.512
- Leningen op Afbetaling AXA Bank Belgium	813.913.383
- Gestorte cash waarborgen	156.322.193
- Leningen op termijn AXA Bank Belgium	2.247.466.644
- Andere leningen en vorderingen Crelan	334.350.180
- Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	138.837.490
Totaal gezonde omloop	44.101.114.082
Waardeverminderingen	-62.227.667
Totaal gezonde leningen en vorderingen	44.038.886.415

De kredieten met betalingsachterstand waarvoor (nog) geen individuele waardevermindering werd aangelegd, kunnen per 31 december 2022 en 2021 als volgt gedetailleerd worden :

(in EUR)	31/12/2022	
Vervallen kredieten	<= 30 dagen	> 30 dagen
- Interbancaire kredieten Crelan	0	0
- Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0
- Woonkredieten Crelan	800.578.004	20.808.546
- Woonkredieten AXA Bank Belgium	101.789.858	19.311.102
- Particulieren	233.562.931	35.845.361
- Landbouwkredieten	78.116.989	979.856
- Ondernemingen	153.030.688	11.598.114
- Leningen op Afbetaling Crelan	15.136.029	1.546.316
- Leningen op Afbetaling AXA Bank Belgium	63.551.415	3.072.038
- Gestorte cash waarborgen	0	0
- Leningen op termijn AXA Bank Belgium	34.446.495	3.609.977
- Andere leningen en vorderingen Crelan	50.035.604	5.197.573
- Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	10.764.709	632.610
Totaal	1.541.012.722	102.601.493
Waardeverminderingen	-7.196.752	-2.545.436
Totaal vervallen leningen en vorderingen	1.533.815.970	100.056.057

(in EUR)	31/12/2021	
Vervallen kredieten	<= 30 dagen	> 30 dagen
- Interbancaire kredieten Crelan	0	0
- Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0
- Woonkredieten Crelan	639.138.352	21.864.812
- Woonkredieten AXA Bank Belgium	86.254.969	17.845.672
- Particulieren	170.662.246	29.988.698
- Landbouwkredieten	58.451.004	140.857
- Ondernemingen	113.461.280	8.329.006
- Leningen op Afbetaling Crelan	11.793.430	1.206.363
- Leningen op Afbetaling AXA Bank Belgium	51.070.207	3.261.202
- Gestorte cash waarborgen	0	0
- Leningen op termijn AXA Bank Belgium	28.834.156	3.100.963
- Andere leningen en vorderingen Crelan	33.260.157	3.141.679
- Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	8.159.595	944.072
Totaal	1.201.085.396	89.823.324
Waardeverminderingen	-5.589.716	-2.939.457
Totaal vervallen leningen en vorderingen	1.195.495.680	86.883.867

Bij de start van IFRS 9 (begin 2018) is de bestaande IBNR provisie vervangen door de berekende provisies voor kredieten onder Stage 1 en 2. Zoals bepaald wordt onder IFRS 9, is zowel deze terugname als deze aanleg geboekt via het eigen vermogen.

Onderstaande tabel detailleert de leningen en vorderingen waarvoor een bijzondere waardevermindering (Stage 3) werd aangelegd :

(in EUR)	31/12/2022	
Leningen en vorderingen met bijzondere waardevermindering	Bruto	Waardeverminderingen
- Interbancaire kredieten Crelan	0	0
- Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0
- Woonkredieten Crelan	50.597.987	-12.407.924
- Woonkredieten AXA Bank Belgium	158.449.723	-6.619.843
- Particulieren	37.832.362	-8.278.948
- Landbouwkredieten	57.390.170	-19.428.079
- Ondernemingen	67.125.075	-21.376.823
- Leningen op Afbetaling Crelan	3.805.294	-1.581.450
- Leningen op Afbetaling AXA Bank Belgium	7.011.508	-824.937
- Gestorte cash waarborgen	0	0
- Leningen op termijn AXA Bank Belgium	39.432.074	-4.845.776
- Andere leningen en vorderingen Crelan	21.888.495	-13.759.045
- Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	4.507.480	-2.059.333
Totaal impaired	448.040.168	-91.182.158

(in EUR)	31/12/2021	
Leningen en vorderingen met bijzondere waardevermindering	Bruto	Waardeverminderingen
- Interbancaire kredieten Crelan	0	0
- Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0
- Woonkredieten Crelan	68.875.347	-14.612.488
- Woonkredieten AXA Bank Belgium	169.319.645	0
- Particulieren	41.198.365	-10.672.672
- Landbouwkredieten	55.169.718	-17.571.157
- Ondernemingen	66.757.646	-22.069.308
- Leningen op Afbetaling Crelan	4.128.869	-1.677.472
- Leningen op Afbetaling AXA Bank Belgium	6.755.711	0
- Gestorte cash waarborgen	0	0
- Leningen op termijn AXA Bank Belgium	50.071.639	0
- Andere leningen en vorderingen Crelan	19.216.152	-13.351.298
- Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	3.893.827	0
Totaal impaired	485.386.919	-79.954.395

Bijzondere waardeverminderingen worden aangelegd wanneer er objectieve aanwijzingen zijn dat de cliënt niet (meer) aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Onder objectieve aanwijzingen wordt bijvoorbeeld verstaan : betalingsachterstand en inzet van de faillissementsprocedure. De bijzondere waardeverminderingen geven het verlies weer dat de Groep verwacht te zullen lijden. Dit bedrag wordt bepaald als zijnde het maximaal kredietrisico van de cliënt, verminderd met de reële waarde van de ontvangen zekerheidsstellingen en andere kredietverbeteringen.

Indien een tegenpartij in gebreke blijft na herhaaldelijke pogingen van de Groep om een minnelijke regeling te treffen, worden de ontvangen waarborgen en garanties uitgewonnen. Wanneer alle normale inspanningen ter recuperatie van de vordering werden benut, wordt het openstaand saldo afgeschreven.

Onderstaande tabel geeft de mutaties weer van de waardeverminderingen :

	Beginbalans 01/01/2022	Toevoegingen	Recuperatie en Afschrijvingen	Andere	Eindbalans 31/12/2022
Interbancaire kredieten	0	0	0	0	0
Stage 1	0	0	0	0	0
Stage 2	0	0	0	0	0
Stage 3	0	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0
Stage 1	0	0	0	0	0
Stage 2	0	0	0	0	0
Stage 3	0	0	0	0	0
Woonkredieten Crelan	25.197.792	2.017.799	-1.879.492	-2.877.212	22.458.887
Stage 1	3.055.580	269.543	-39.153	-676.257	2.609.713
Stage 2	7.529.724	1.637.633	-228.486	-1.497.621	7.441.250
Stage 3	14.612.488	110.623	-1.611.853	-703.334	12.407.924
Woonkredieten AXA Bank Belgium	12.280.178	1.428.062	-1.384.221	14.376.536	26.700.555
Stage 1	12.280.178	664.016	-73.816	-8.696.731	4.173.647
Stage 2	0	699.452	-819.255	15.654.510	15.534.707
Stage 3	0	64.594	-202.885	4.075.952	3.937.661
POCI	0	0	-288.265	3.342.805	3.054.540
Particulieren	18.887.675	1.239.160	-2.703.512	-317.098	17.106.225
Stage 1	5.946.924	871.973	-3.725	-98	6.815.074
Stage 2	2.605.099	-725.189	-5.425	-94	1.874.391
Stage 3	10.335.652	1.092.376	-2.694.362	-316.906	8.416.760
Landbouwkredieten	27.815.160	5.150.052	-3.582.830	4.183.599	33.565.981
Stage 1	9.329.305	123.437	-31.557	3.607.923	13.029.108
Stage 2	914.698	140.821	-42.584	95.860	1.108.795
Stage 3	17.571.157	4.885.794	-3.508.689	479.816	19.428.078
Ondernemingen	29.458.041	1.908.330	-2.558.391	712.648	29.520.628
Stage 1	4.654.172	-49.195	-49.927	1.121.985	5.677.035
Stage 2	2.702.850	248.619	-100.784	-336.495	2.514.190
Stage 3	22.101.019	1.708.906	-2.407.680	-72.842	21.329.403
Leningen op Afbetaling Crelan	2.289.118	575.359	-273.793	-174.740	2.415.944
Stage 1	554.556	223.553	-36.328	-54.220	687.561
Stage 2	101.205	44.237	-5.281	6.772	146.933
Stage 3	1.633.357	307.569	-232.184	-127.292	1.581.450
Leningen op Afbetaling AXA Bank Belgium	4.401.285	1.620.774	-498.022	2.711.612	8.235.649
Stage 1	4.401.285	1.533.520	-87.410	-2.314.657	3.532.738
Stage 2	0	68.324	-328.213	4.066.895	3.807.006
Stage 3	0	18.930	-14.501	635.561	639.990
POCI	0	0	-67.898	323.813	255.915
Gestorte cash waarborgen	0	0	0	0	0
Stage 1	0	0	0	0	0
Stage 2	0	0	0	0	0
Stage 3	0	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	12.447.672	2.304.799	-1.146.024	-1.946.357	11.660.090
Stage 1	12.447.672	1.154.583	-64.148	-11.043.543	2.494.564
Stage 2	0	1.038.706	-546.327	3.569.146	4.061.525
Stage 3	0	111.510	-130.392	3.269.885	3.251.003
POCI	0	0	-405.157	2.258.155	1.852.998
Andere leningen en vorderingen Crelan	17.425.509	2.863.071	-1.732.217	-335.671	18.220.692
Stage 1	2.942.500	617.853	-14.309	10.942	3.556.986
Stage 2	782.287	239.944	-36.461	9.282	995.052
Stage 3	13.700.722	2.005.274	-1.681.447	-355.895	13.668.654
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	508.805	699.401	-347.054	966.970	1.828.122
Stage 1	508.805	155.713	-56.363	-501.043	107.112
Stage 2	0	510.515	-100.896	-46.391	363.228
Stage 3	0	33.173	-114.784	1.078.969	997.358
POCI	0	0	-75.011	435.435	360.424
Totaal	150.711.235	19.806.807	-16.105.556	17.300.287	171.712.773
Stage 1	56.120.977	5.564.996	-456.736	-18.545.699	42.683.538
Stage 2	14.635.863	3.903.062	-2.213.712	21.521.864	37.847.077
Stage 3	79.954.395	10.338.749	-12.598.777	7.963.914	85.658.281
POCI	0	0	-836.331	6.360.288	5.523.877

4.4.2. Forbearance

Vorderingen waarop heronderhandelingsmaatregelen van toepassing zijn (dit wil zeggen "forbearance") worden door de EBA ("European Banking Authority") gedefinieerd als contracten waarbij de cliënt wegens financiële moeilijkheden niet meer aan zijn verplichtingen kan of zal kunnen voldoen, hetgeen inhoudt dat de instelling een van de volgende maatregelen neemt :

- De looptijd of voorwaarden van het contract aanpassen, zodat de klant zijn schuld kan aflossen
- Een volledige of gedeeltelijke herfinanciering van het contract

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de leningen en vorderingen die binnen de Groep als forborne worden beschouwd :

(in EUR)	31/12/2022								
	brutoboekwaarde/nominale waarde van de blootstellingen met respijtmateregelen			Geaccumuleerd bijzondere waardevermindering, geaccumuleerde negatieve veranderingen in de reële waarde als gevolg van kredietrisico en voorzieningen			Ontvangen zekerheden en financiële garanties op respijtblootstellingen		
	Performing Forbearance	Non-Performing Forbearance	POCI's	Op Performing Forbearance	Op Non-Performing Forbearance	POCI's	Performing Forbearance	Non-Performing Forbearance	POCI's
Interbancaire kredieten Crelan	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Woonkredieten Crelan	86.277.067	20.238.943	0	-433.403	-2.768.854	0	82.995.245	17.321.651	0
Woonkredieten AXA Bank Belgium	370.868.430	71.543.418	0	-1.756.673	-2.861.182	0	357.760.932	67.125.639	0
Particulieren	15.272.573	1.851.298	0	-156.686	-168.039	0	14.716.821	1.537.113	0
Landbouwkredieten	15.045.755	34.445.305	0	-99.095	-11.354.535	0	14.514.406	22.818.143	0
Ondernemingen	29.882.176	30.730.481	0	-265.508	-6.545.986	0	27.544.425	24.017.325	0
Leningen op Afbetaling Crelan	216.874	81.827	0	-534	-26.431	0	0	0	0
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gestorte cash waarborgen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	53.112.782	22.737.512	0	-422.616	-2.339.442	0	50.743.228	20.373.357	0
Andere leningen en vorderingen Crelan	890.377	182.772	0	-26.498	-43.556	0	487.807	59.016	0
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	0	0	0	-1	0	0	0	0	0
Totaal forborne Leningen en vorderingen	571.566.034	181.811.556	0	-3.161.014	-26.108.025	0	548.762.864	153.252.244	0

(in EUR)	31/12/2021								
	brutoboekwaarde/nominale waarde van de blootstellingen met respijtmateregelen			Geaccumuleerd bijzondere waardevermindering, geaccumuleerde negatieve veranderingen in de reële waarde als gevolg van kredietrisico en voorzieningen			Ontvangen zekerheden en financiële garanties op respijtblootstellingen		
	Performing Forbearance	Non-Performing Forbearance	POCI's	Op Performing Forbearance	Op Non-Performing Forbearance	POCI's	Performing Forbearance	Non-Performing Forbearance	POCI's
Interbancaire kredieten Crelan	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Woonkredieten Crelan	172.645.795	30.865.500	0	-413.500	-3.103.048	0	149.560.032	26.668.838	0
Woonkredieten AXA Bank Belgium	322.075.747	89.702.985	0	-1.020.790	0	0	310.972.358	88.706.906	0
Particulieren	11.774.135	3.831.752	0	-156.157	-662.973	0	9.311.001	3.040.748	0
Landbouwkredieten	18.776.308	31.193.990	0	-146.420	-9.769.697	0	12.971.585	20.815.982	0
Ondernemingen	53.540.493	34.579.271	0	-611.222	-6.638.652	0	37.505.771	27.149.908	0
Leningen op Afbetaling Crelan	698.629	196.569	0	-2.088	-80.798	0	0	0	0
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gestorte cash waarborgen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	54.412.755	25.689.834	0	-925.751	0	0	51.693.033	25.632.503	0
Andere leningen en vorderingen Crelan	988.925	308.853	0	-47.093	-66.058	0	389.581	99.589	0
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	0	0	0	0	-32	0	0	0	0
Totaal forborne Leningen en vorderingen	634.912.787	216.368.754	0	-3.323.021	-20.321.258	0	572.403.361	192.114.474	0

We kenden in 2020-2021 een toename van de blootstelling van leningen waarvoor in het kader van de coronaviruscrisis forbearance-maatregelen zijn genomen, waarbij maandelijkse betalingsonderbrekingen werden toegestaan. In 2022 daalt hiervan de impact gezien de periode van 2 jaar verscherpt toezicht voor deze leningen verstreken is.

De daling van het aantal forbearance-klanten is beperkt gezien er in 2022 veel forbearance-maatregelen zijn genomen in het kader van de energie-crisis. Deze had de meeste impact binnen het segment particulieren. Alle particulieren met een energie-uitstel werden beschouwd als forborne, ongeacht andere voorwaarden.

De non-performing forbearance klanten volgen de trend van de rest van de portefeuille en vertonen eveneens een daling.

Voor de ondernemingen en de landbouwkredieten is de impact van de energie-uitstellen beperkter. Hier zien we procentueel een sterkere daling van het aantal forborne-leningen.

Bijzondere waardeverminderingen op geherstructureerde/forborne kredieten worden pas teruggenomen wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan :

- Het contract heeft geen enkele dag achterstand en er zijn geen indicaties meer van een probleem met de terugbetaling
- Er is minstens 1 jaar verstreken sinds het nemen van heronderhandelingsmaatregelen (forbearance)

Wanneer aan beide voorwaarden wordt voldaan en de waardevermindering wordt teruggenomen, blijft het contract gedurende 2 jaar onder verscherpt toezicht staan. Dit betekent dat als het contract meer dan 30 dagen achterstand heeft voor een bedrag van meer dan 50 EUR, opnieuw een waardevermindering wordt vastgesteld.

Leningen en vorderingen worden niet langer als onderwerp van heronderhandeling beschouwd wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan :

- Er is de afgelopen 2 jaar geen waardevermindering geboekt op onbetaalde schulden van de schuldenaar
- De schuldenaar heeft geen enkele openstaande vordering met een betalingsachterstand van meer dan 30 dagen en een bedrag van meer dan 50 EUR

4.4.3. Renderende en niet-renderende blootstellingen

We stellen vast dat, ondanks de corona- en de energiecrisis, de portefeuille niet-renderende blootstellingen afneemt ten opzichte van 2021. Deze daling is het gevolg van het beheer van de portefeuille waardoor dossiers worden gerealiseerd en /of afgeschreven en bijgevolg uit de boekhouding verdwijnen. Anderzijds was er een relatief beperkte instroom, ondanks het afbouwen van de steunmaatregelen die door de overheid en de financiële sector werden uitgewerkt in het kader van de coronacrisis.

De portefeuille stage 2 stijgt aanzienlijk. De reden hiervoor is dat de stage 2 cijfers van AXA Bank Belgium op het moment van de aankoop door Crelan per eind 2021 in stage 1 werden gerapporteerd. Na het moment van overname in 2022 werden deze terug in stage 2 geplaatst.

4.4.3.1. Per type van blootstelling

De samenstelling van renderende en niet-renderende blootstellingen op 31 december 2022 en 31 december 2021 is als volgt :

(In EUR)	31/12/2022				
	Brutoboekwaarde/nominaal bedrag				
	Renderende blootstellingen		Niet-renderende blootstellingen		
	Niet achterstallig of ≤ 30 dagen achterstallig	achterstallig > 30 dagen ≤ 90 dagen	Betaling onwaarschijnlijk en niet achterstallig of ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar achterstallig	Achterstallig > 5 jaar
Interbancaire kredieten Crelan	57.198.900	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	415.760.623	0	0	0	0
Woonkredieten Crelan	13.018.220.845	20.808.546	32.534.834	11.764.291	6.298.862
Woonkredieten AXA Bank Belgium	23.898.719.420	19.311.102	127.890.909	19.748.656	10.810.158
Particulieren	860.380.669	35.845.362	23.210.756	13.463.979	1.120.291
Landbouwkredieten	2.043.984.214	979.856	49.809.292	3.227.303	4.353.576
Ondernemingen	2.193.133.810	11.598.114	38.564.905	14.059.052	14.518.022
Leningen op Afbetaling Crelan	782.893.309	1.546.316	2.415.702	1.305.358	84.236
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	931.711.063	3.072.038	6.162.218	837.221	12.069
Gestorte cash waarborgen	189.223.514	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	2.468.787.734	3.609.977	33.741.896	4.997.491	692.687
Andere leningen en vorderingen Crelan	398.368.648	5.197.573	14.677.852	6.738.183	492.890
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	141.528.486	632.610	2.862.923	888.813	755.744
Totaal performing en non performing volgens days past due	47.399.911.234	102.601.495	331.871.287	77.030.347	39.138.536

(In EUR)	31/12/2021				
	Brutoboekwaarde/nominaal bedrag				
	Renderende blootstellingen		Niet-renderende blootstellingen		
	Niet achterstallig of ≤ 30 dagen achterstallig	achterstallig > 30 dagen ≤ 90 dagen	Betaling onwaarschijnlijk en niet achterstallig of ≤ 1 jaar	> 1 jaar en ≤ 5 jaar achterstallig	Achterstallig > 5 jaar
Interbancaire kredieten Crelan	73.248.792	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	374.751.675	0	0	0	0
Woonkredieten Crelan	12.370.985.581	21.864.812	48.618.323	12.354.855	7.902.169
Woonkredieten AXA Bank Belgium	23.120.284.327	17.845.672	136.832.361	20.826.126	11.661.158
Particulieren	788.901.989	32.353.709	33.116.392	5.711.283	911.618
Landbouwkredieten	2.015.099.639	140.857	42.418.917	4.669.900	8.080.900
Ondernemingen	2.049.710.649	8.329.006	39.386.108	10.879.279	16.382.200
Leningen op Afbetaling Crelan	696.403.022	1.206.099	3.039.148	518.201	375.704
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	864.983.590	3.261.202	5.825.517	911.322	18.872
Gestorte cash waarborgen	156.322.193	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	2.276.300.800	3.100.963	43.297.565	6.022.622	751.452
Andere leningen en vorderingen Crelan	365.805.602	3.181.468	17.082.511	2.845.355	1.053.232
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	146.997.085	944.072	2.453.127	727.153	713.547
Totaal performing en non performing volgens days past due	45.299.794.944	92.227.860	372.069.969	65.466.096	47.850.852

4.4.3.2. Per stage

Hieronder de presentatie van renderende en niet-renderende blootstellingen per stage in 2022 :

(in EUR)							
31/12/2022							
PERFORMING	brutoboekwaarde/nominaal bedrag			geaccumuleerde bijzondere waardevermindering, geaccumuleerde negatieve veranderingen in de reële waarde als gevolg van kredietrisico en voorzieningen			Ontvangen zekerheden en financiële garanties
Totale omloop	waarvan Stage 1	waarvan Stage 2	POCI's	waarvan Stage 1	waarvan Stage 2	POCI's	
Interbancaire kredieten Crelan	57.198.900	0	0	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	415.760.623	0	0	0	0	0	4.690.000
Woonkredieten Crelan	12.185.199.886	853.829.505	0	-2.609.713	-7.441.250	0	12.603.602.244
Woonkredieten AXA Bank Belgium	20.974.496.926	2.877.962.494	65.571.102	-4.173.647	-15.534.707	-372.357	23.080.785.046
Particulieren	820.455.005	75.701.351	0	-7.033.451	-1.787.890	0	687.318.381
Landbouwkredieten	1.888.898.230	156.125.841	0	-13.029.108	-1.108.795	0	1.686.074.964
Ondernemingen	2.008.582.578	196.149.346	0	-5.763.873	-2.379.232	0	1.792.023.498
Leningen op Afbetaling Crelan	763.000.220	21.439.407	0	-687.561	-146.933	0	0
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	855.092.470	78.187.259	1.503.371	-3.532.738	-3.807.006	-70.968	12.185.995
Gestorte cash waarborgen	189.223.514	0	0	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	2.199.224.616	247.825.006	25.348.088	-2.494.564	-4.061.525	-258.224	2.272.697.198
Andere leningen en vorderingen Crelan	380.374.449	23.191.773	0	-3.251.767	-1.008.299	0	131.745.233
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	129.991.946	10.721.777	1.447.374	-107.113	-363.229	-32.402	20.473.455
Totaal performing per stages	42.867.439.363	4.541.133.760	93.869.934	-42.683.535	-37.638.865	-733.950	42.291.596.014

(in EUR)							
31/12/2022							
NON-PERFORMING	brutoboekwaarde/nominaal bedrag			geaccumuleerde bijzondere waardevermindering, geaccumuleerde negatieve veranderingen in de reële waarde als gevolg van kredietrisico en voorzieningen			Ontvangen zekerheden en financiële garanties
Totale omloop	waarvan Stage 2	waarvan Stage 3	POCI's	waarvan Stage 2	waarvan Stage 3	POCI's	
Interbancaire kredieten Crelan	0	0	0	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0	0	0
Woonkredieten Crelan	0	50.597.987	0	0	-12.407.924	0	37.907.956
Woonkredieten AXA Bank Belgium	0	81.555.993	76.893.730	0	-3.937.662	-2.682.183	147.547.922
Particulieren	2.099.129	35.765.572	0	-86.927	-8.197.957	0	23.885.218
Landbouwkredieten	0	57.390.170	0	0	-19.428.078	0	35.239.889
Ondernemingen	1.550.398	65.591.581	0	-96.391	-21.281.132	0	40.768.411
Leningen op Afbetaling Crelan	0	3.805.294	0	0	-1.581.450	0	0
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	0	5.193.556	1.817.952	0	-639.990	-184.948	42.098
Gestorte cash waarborgen	0	0	0	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	0	21.649.579	17.782.496	0	-3.251.004	-1.594.773	34.998.704
Andere leningen en vorderingen Crelan	466.277	21.442.647	0	-25.684	-13.934.942	0	3.541.807
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	0	2.373.269	2.134.212	0	-997.357	-328.022	1.239.728
Totaal Non performing per stages	4.115.804	345.365.648	98.628.389	-209.002	-85.657.495	-4.789.926	325.171.733

Hieronder de presentatie van renderende en niet-renderende blootstellingen per stage in 2021 :

(in EUR)							
31/12/2021							
PERFORMING	brutoboekwaarde/nominaal bedrag			geaccumuleerde bijzondere waardevermindering, geaccumuleerde negatieve veranderingen in de reële waarde als gevolg van kredietrisico en voorzieningen			Ontvangen zekerheden en financiële garanties
Totale omloop	waarvan Stage 1	waarvan Stage 2	POCI's	waarvan Stage 1	waarvan Stage 2	POCI's	
Interbancaire kredieten Crelan	73.248.792	0	0	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	374.751.675	0	0	0	0	0	8.677.728
Woonkredieten Crelan	11.758.904.952	633.945.441	0	-3.055.580	-7.529.724	0	9.387.178.471
Woonkredieten AXA Bank Belgium	23.138.129.999	0	0	-12.280.178	0	0	22.230.170.267
Particulieren	751.617.846	69.637.851	0	-6.212.675	-2.474.366	0	606.119.392
Landbouwkredieten	1.854.496.946	160.743.549	0	-9.329.305	-914.698	0	822.707.413
Ondernemingen	1.831.126.258	226.913.398	0	-4.809.158	-2.637.201	0	976.173.467
Leningen op Afbetaling Crelan	679.674.115	17.935.006	0	-554.556	-101.195	0	0
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	868.244.792	0	0	-4.401.285	0	0	12.206.370
Gestorte cash waarborgen	156.322.193	0	0	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	2.279.401.763	0	0	-12.447.672	0	0	2.084.384.869
Andere leningen en vorderingen Crelan	348.167.211	20.819.859	0	-2.521.763	-801.460	0	111.918.517
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	147.941.157	0	0	-508.805	0	0	19.323.462
Totaal performing per stages	44.262.027.699	1.129.995.104	0	-56.120.977	-14.458.644	0	36.258.859.956

(in EUR)							
31/12/2021							
NON-PERFORMING	brutoboekwaarde/nominaal bedrag			geaccumuleerde bijzondere waardevermindering, geaccumuleerde negatieve veranderingen in de reële waarde als gevolg van kredietrisico en voorzieningen			Ontvangen zekerheden en financiële garanties
Totale omloop	waarvan Stage 2	waarvan Stage 3	POCI's	waarvan Stage 2	waarvan Stage 3	POCI's	
Interbancaire kredieten Crelan	0	0	0	0	0	0	0
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0	0	0
Woonkredieten Crelan	0	68.875.347	0	0	-14.612.488	0	52.322.779
Woonkredieten AXA Bank Belgium	0	0	169.319.645	0	0	0	174.096.267
Particulieren	2.669.533	37.069.761	0	-115.206	-10.085.428	0	23.549.401
Landbouwkredieten	0	55.169.718	0	0	-17.571.157	0	34.607.344
Ondernemingen	684.948	65.962.638	0	-33.295	-21.978.387	0	39.498.780
Leningen op Afbetaling Crelan	9.752	3.923.301	0	-10	-1.633.357	0	0
Leningen op afbetaling AXA Bank Belgium	0	0	6.755.711	0	0	0	135.489
Gestorte cash waarborgen	0	0	0	0	0	0	0
Leningen op termijn AXA Bank Belgium	0	0	50.071.639	0	0	0	49.191.648
Andere leningen en vorderingen Crelan	462.269	20.518.829	0	-28.706	-14.073.580	0	3.744.125
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	0	0	3.893.827	0	0	0	1.937.001
Totaal Non performing per stages	3.826.502	251.519.594	230.040.822	-177.217	-79.954.397	0	379.082.834

4.5. Materiële vaste activa

De samenstelling van de materiële vaste activa per 31 december 2022 en 31 december 2021 is als volgt :

(in EUR)						
2022						
	Terreinen en gebouwen	IT materiaal	Kantoor-inrichting	Ander materiaal	IFRS 16	Totaal
Openingsbalans 1 januari 2022	57.022.486,00	5.380.672,00	2.207.395,00	13.202.464,00	6.548.359,00	84.361.376,00
Aanschaffingsprijs	124.773.789	41.928.558	15.645.881	47.822.685	11.350.384	241.521.298
Gecumuleerde afschrijvingen	67.751.303	36.547.886	13.438.486	34.620.221	4.802.025	157.159.922
Nettoboekwaarde	57.022.486	5.380.672	2.207.395	13.202.464	6.548.359	84.361.376
Mutaties 2022						
Aanschaffingen	1.888.562	3.491.874	492.483	4.237.968	2.695.716	12.806.603
Vervreemdingen	0	0	0	2.120.444	0	2.120.444
Afschrijvingen	3.903.116	2.057.591	594.884	2.171.621	1.661.828	10.389.040
Terugnemingen ingevolge afboekingen	0	0	1.301	55.585	98.127	155.013
Andere	0	0	0	0	0	0
Eindbalans 31 december 2022	55.007.932	6.814.955	2.103.693	13.201.782	7.484.120	84.612.482
Eindbalans 31 december 2022						
Aanschaffingsprijs	125.426.128	44.090.007	15.444.748	49.552.468	13.674.738	248.188.089
Gecumuleerde afschrijvingen	70.418.197	37.275.050	13.341.055	36.350.687	6.190.618	163.575.607
Nettoboekwaarde	55.007.931	6.814.957	2.103.692	13.201.782	7.484.120	84.612.482

(in EUR)						
2021						
	Terreinen en gebouwen	IT materiaal	Kantoor-inrichting	Ander materiaal	IFRS 16	Totaal
Openingsbalans 1 januari 2021	8.840.863,00	3.078.814,00	2.305.799,00	13.632.669,00	7.450.856,00	35.309.001,00
Aanschaffingsprijs	35.480.615	32.518.183	15.046.096	41.147.949	10.672.033	134.864.876
Gecumuleerde afschrijvingen	26.639.752	29.439.369	12.740.297	27.515.280	3.221.177	99.555.875
Nettoboekwaarde	8.840.863	3.078.814	2.305.799	13.632.669	7.450.856	35.309.001
Mutaties 2021						
Aanschaffingen	1.107.421	2.556.166	272.304	1.264.354	1.068.982	6.269.227
Vervreemdingen	0	456.334	0	26.560	0	482.894
Afschrijvingen	882.033	1.755.141	611.905	2.388.751	1.695.352	7.333.182
Terugnemingen ingevolge afboekingen	0	456.334	1.030	400	276.127	178.777
Acquisitie AXA Bank Belgium	47.956.235	1.500.833	242.227	721.152	0	50.420.447
Andere	0	0	0	0	0	0
Eindbalans 31 december 2021	57.022.486	5.380.672	2.207.395	13.202.464	6.548.359	84.361.376
Eindbalans 31 december 2021						
Aanschaffingsprijs	36.588.036	34.618.015	15.068.831	42.287.387	11.350.384	139.912.653
Acquisitie AXA Bank Belgium	88.185.753	7.310.543	577.050	5.535.298	0	101.608.644
Gecumuleerde afschrijvingen	27.521.785	30.738.176	13.103.663	29.806.075	4.802.025	105.971.724
Afschrijvingen Acquisitie AXA Bank Belgium	40.229.518	5.809.710	334.823	4.814.146	0	51.188.197
Nettoboekwaarde	57.022.486	5.380.672	2.207.395	13.202.464	6.548.359	84.361.376

De gebruiksrechten die volgens IFRS 16 zijn geboekt, werden geclassificeerd als materiële vaste activa. Voor de duidelijkheid hebben we de bewegingen met betrekking tot leasing gescheiden van de andere materiële vaste activa en ondergebracht onder eenzelfde kolom, ongeacht hun aard. Onder de kolom IFRS 16 bevinden zich alle leasing activa met name auto's, gebouwen en bankautomaten. Meer details met betrekking tot de verschillende bewegingen worden beschreven in punt 4.9. (IFRS 16).

Zoals in de tabel zichtbaar is, zijn er geen grote wijzigingen in deze rubriek.

4.6. Goodwill en andere immateriële vaste activa

De samenstelling van de goodwill en immateriële vaste activa per 31 december 2022 en 31 december 2021 is als volgt :

(in EUR)	Goodwill	Intern ontwikkelde software	Verworven software	Andere immateriële activa	Totaal
Openingsbalans 1 januari 2022	23.642.057,00	17.265.779,00	3.527.874,00	0,00	44.435.710,00
Aanschaffingsprijs	23.642.057	27.389.097	37.827.302	0	88.858.456
Gecumuleerde afschrijvingen	0	10.123.318	34.299.428	0	44.422.746
Nettoboekwaarde	23.642.057	17.265.779	3.527.874	0	44.435.710
Variaties 2022					
Toevoegingen					
- afzonderlijk verworven/intern ontwikkeld	0	7.416.453	717.284	0	8.133.737
- via bedrijfscombinaties	0	0	0	0	0
Vervreemdingen	0	675.147	0	0	675.147
Afschrijvingen	0	3.332.258	1.356.400	0	4.688.658
Terugnemingen ingevolge afboekingen	0	0	87.065	0	87.065
Andere	0	0	0	0	0
Einbalans 31 december 2022	23.642.057	20.674.827	2.801.693	0	47.118.577
Einbalans 31 december 2022	23.642.057	20.674.827	2.801.693	0	47.118.577
Aanschaffingsprijs	23.642.059	34.130.402	38.444.937	0	96.217.398
Gecumuleerde afschrijvingen	0	13.455.576	35.643.245	0	49.098.821
Nettoboekwaarde	23.642.059	20.674.826	2.801.692	0	47.118.577

(in EUR)	Goodwill	Intern ontwikkelde software	Verworven software	Andere immateriële activa	Totaal
Openingsbalans 1 januari 2021	23.642.057,00	8.481.671,00	3.765.394,00	0,00	35.889.122,00
Aanschaffingsprijs	23.642.057	27.082.113	36.436.759	0	87.160.929
Gecumuleerde afschrijvingen	0	18.600.442	32.671.365	0	51.271.807
Nettoboekwaarde	23.642.057	8.481.671	3.765.394	0	35.889.122
Variaties 2021					
Toevoegingen					
- afzonderlijk verworven/intern ontwikkeld	0	7.274.687	1.229.086	0	8.503.773
- via bedrijfscombinaties	0	0	0	0	0
Vervreemdingen	0	12.827.702	0	0	12.827.702
Afschrijvingen	0	2.408.702	1.466.606	0	3.875.308
Terugnemingen ingevolge afboekingen	0	12.827.702	0	0	12.827.702
Acquisitie AXA Bank Belgium	0	3.918.123	0	0	3.918.123
Andere	0	0	0	0	0
Einbalans 31 december 2021	23.642.057	17.265.779	3.527.874	0	44.435.710
Einbalans 31 december 2021	23.642.057	17.265.779	3.527.874	0	44.435.710
Aanschaffingsprijs	23.642.057	21.529.099	37.665.845	0	82.837.001
Acquisitie AXA Bank Belgium	0	5.859.998	161.457	0	6.021.455
Gecumuleerde afschrijvingen	0	8.181.443	34.137.971	0	42.319.414
Afschrijvingen Acquisitie AXA Bank Belgium	0	1.941.875	161.457	0	2.103.332
Nettoboekwaarde	23.642.057	17.265.779	3.527.874	0	44.435.710

Met uitzondering van de Goodwill hebben alle immateriële vaste activa een beperkte economische levensduur. In tegenstelling tot immateriële vaste activa wordt de Goodwill niet afgeschreven, maar wordt deze jaarlijks onderworpen aan een waardeverminderingstest (d.w.z. "impairment test") als gevolg van de toepassing van IAS 36. Indien de boekwaarde van de betrokken entiteit hoger is dan de geschatte realiseerbare waarde van deze entiteit, wordt een bijzondere waardevermindering (d.w.z. "impairment") in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Momenteel is er alleen de goodwill van 23,6 miljoen EUR voortkomend uit de aankoop van Europabank NV in deze rubriek opgenomen. Er zijn in 2022 geen impairment indicators waargenomen.

De toename van de intern ontwikkelde software heeft betrekking op het integratie en migratie programma. Dit programma heeft als doel de scope van AXA Bank Belgium te integreren in deze van Crelan alsook de migratie van de data.

4.7. Actuele en uitgestelde belastingvorderingen en –verplichtingen

De onderstaande tabel geeft een overzicht van actuele en uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen per 31 december 2022 en 2021. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden toegewezen per juridische entiteit van de Groep.

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Actuele belastingen		
Activa	864.173	540.800
Verplichtingen	25.553.397	25.138.732
Totaal actuele belastingen	-24.689.224	-24.597.932
Uitgestelde belastingen		
Activa	215.942.842	48.314.548
Verplichtingen	211.946.496	26.424.444
Totaal uitgestelde belastingen	3.996.346	21.890.104

De onderstaande tabel geeft de samenstelling van uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen op de balans per 31 december 2022 en 2021 :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Opgenomen in de resultatenrekening	-2.760.008	13.883.687
<i>Spreiding commissies volgens de effectieve rentevoet</i>	-17.006.003	-13.237.320
<i>Waardeverminderingen op kredieten</i>	10.930.196	130.532
<i>Aanpassing beleggingsportefeuille</i>	631.393	741.717
<i>Derivaten en afdekkingstransacties</i>	-137.583	10.438.941
<i>Personeelsbeloningen</i>	7.604.760	2.008.651
<i>Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa</i>	-78.546	1.118
<i>Waardeverminderingen op materiële vaste activa</i>	0	0
<i>Voorzieningen</i>	6.428.915	3.896.453
<i>Impact definitief belaste inkomsten (DBI)</i>	13.152.193	13.152.193
<i>Goodwill</i>	0	0
<i>Impact overname Centea</i>	-2.635.623	-3.271.312
<i>Acquisitie AXA Bank Belgium</i>	-18.304.440	0
<i>Andere</i>	-3.345.270	22.714
Opgenomen in de herwaarderingsreserves	6.756.354	8.006.417
<i>Aanpassing beleggingsportefeuille</i>	-893.896	-1.002.136
<i>Personeelsbeloningen</i>	10.020.002	-592.038
<i>Waardeaanpassingen m.b.t. eigen kredietrisico op financiële verplichtingen</i>	-3.880.993	0
<i>Acquisitie AXA Bank Belgium</i>	1.511.241	9.600.591
Totaal uitgestelde belastingen	3.996.346	21.890.104

Sinds 2018 zijn de voorwaarden voor het gebruik van definitief belaste inkomsten en overgedragen verliezen verstrengd. Van toen af kan slechts 70% van deze belastingkredieten worden toegepast op inkomsten van meer dan 1 miljoen EUR. Uitgestelde belastingen worden slechts opgenomen indien zij met toekomstige winsten kunnen worden verrekend.

De evolutie van uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen in 2022 en 2021 kan als volgt worden weergegeven :

(in EUR)	2022	2021
Openingsbalans	21.890.104	34.352.602
Opgenomen in resultaat van het boekjaar	-16.609.641	-20.077.837
<i>Spreiding commissies volgens de effectieve rentevoet</i>	-3.768.682	1.378.013
<i>Waardeverminderingen op kredieten</i>	10.799.663	-798.088
<i>Aanpassing beleggingsportefeuille</i>	-110.324	-124.699
<i>Derivaten en afdekkingstransacties</i>	-10.576.524	-1.362.037
<i>Personeelsbeloningen</i>	5.632.306	-22.950
<i>Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa</i>	-941	-3.988
<i>Waardeverminderingen op materiële vaste activa</i>	0	0
<i>Voorzieningen</i>	2.532.463	549.939
<i>Impact definitief belaste inkomsten (DBI)</i>	0	-20.455.499
<i>Goodwill</i>	0	0
<i>Opvolging overname Centea</i>	635.689	749.614
<i>AXA Bank Belgium (incl IFRS3 impact)</i>	-18.304.440	0
<i>Andere</i>	-3.448.851	11.858
Opgenomen in de herwaarderingsreserves	-1.284.117	7.615.339
<i>Aanpassing beleggingsportefeuille</i>	108.240	-292.843
<i>Personeelsbeloningen</i>	10.575.842	-1.692.409
<i>Waardeaanpassingen m.b.t. eigen kredietrisico op financiële verplichtingen</i>	-3.880.993	0
<i>AXA Bank Belgium (incl IFRS3 impact)</i>	-8.087.206	9.600.591
Eindbalans	3.996.346	21.890.104

Een uitgestelde belastingvordering wordt alleen opgenomen als het waarschijnlijk is dat de uitgestelde belastingvordering zal worden gecompenseerd door toekomstige verwachte winsten.

Per 31 december 2022 en 2021 werden onderstaande uitgestelde belastingvorderingen niet in de balans opgenomen wegens onzekerheid over de toekomstige belastbare winst :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Waardeverminderingen op kredieten	8.665.479,00	8.313.424,00
Voorzieningen	0,00	0,00
Fiscale verliezen	13.135.689,00	13.135.689,00
Niet opgenomen impact van definitief belaste inkomsten (DBI)	29.012.720,00	23.725.910,00
Notionele interesten	0,00	0,00
Totaal uitgestelde belastingvorderingen niet opgenomen in de balans	50.813.888,00	45.175.023,00

4.8. Overige activa en passiva

De samenstelling van de overige activa op 31 december 2022 en 31 december 2021 is als volgt :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Personeelsbeloningen	263.641	775.234
Vooruitbetaalde kosten	9.197.284	4.365.779
Te ontvangen baten	22.764.121	23.460.598
Edele metalen, goederen en grondstoffen	186.046	183.789
Andere voorschotten	4.835.029	8.613.765
Te recupereren belastingen	0	0
Overige	128.109.978	121.968.424
Totaal Overige activa	165.356.099	159.367.589

De samenstelling van de overige verplichtingen op 31 december 2022 en 31 december 2021 is als volgt :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Toegezegde pensioenregelingen	2.716.218	56.296.348
Andere personeelsbeloningen	12.855.977	17.907.741
Sociale lasten	18.649.989	16.579.010
Toe te rekenen kosten	85.605.263	36.334.292
Over te dragen opbrengsten	9.444.145	16.131.614
Schulden mbt belastingen	6.888.825	4.906.350
Overige verplichtingen	28.447.184	54.700.257
Totaal overige verplichtingen	164.607.601	202.855.611

Het totaal bedrag aan overige activa kent in 2022 een beperkte stijging met 6,0 miljoen EUR.

Het totaal bedrag aan overige verplichtingen daalde in 2022 met 38,2 miljoen EUR.

Deze daling is te verklaren doordat in 2022 een bedrag van 58 miljoen EUR aan toegezegde pensioenregelingen werd overgebracht van overige verplichtingen naar voorzieningen.

4.9. IFRS 16

Deze standaard is geïntroduceerd om de financiële verslaggeving over leaseovereenkomsten te verbeteren. De IFRS 16-norm is op 1 januari 2019 in werking getreden en heeft sindsdien de behandeling van leaseovereenkomsten (d.w.z. "leasing") in de zakelijke omgeving gewijzigd.

Leasecontractanten moeten deze overeenkomsten voortaan in de balans opnemen door middel van een recht-op-gebruik activa (activa - opgesplitst in "Materiële vaste activa") en een leaseverplichting (passiva - "Andere financiële verplichtingen"). Er zijn echter twee uitzonderingen : enerzijds zijn huurcontracten op korte termijn uitgesloten (minder dan 12 maanden), anderzijds zijn ook huurcontracten met een lage waarde uitgesloten (minder dan 5.000 USD).

Voor huurcontracten die onder de regels van IFRS 16 vallen, bepalen we vervolgens de duur van het huurcontract. Leaseovereenkomsten hebben een bepaalde duur maar bevatten vaak de mogelijkheid om het contract te verlengen. De entiteit beslist of het contract al dan niet wordt verlengd op basis van alle beschikbare informatie. Als het contract waarschijnlijk wordt verlengd, verlengt dit de duur ; het omgekeerde geval is natuurlijk ook mogelijk.

De door Crelan gekozen transitiemethode is de "Modified Retrospective Method". Volgens deze methode worden het recht-op-gebruik en de leaseverplichting herberekend op de ingangsdatum van IFRS 16 en dit tegen de marginale rentevoet op 1 januari 2019.

Impact op de balans

Onder IFRS 16 erkennen wij het recht-op-gebruik en de leaseverplichting in de balans. Zowel financiële activa als passiva zullen daarom toenemen. Bovendien daalt de boekwaarde van het recht-op-gebruik normaal sneller dan de boekwaarde van de leaseverplichting ; resulterend in een afname van het eigen vermogen in vergelijking met de vorige standaard IAS 17.

De Groep heeft twee hoofdklassen activa geïdentificeerd die onderworpen zijn aan leaseverplichting:

- Bedrijfswagens;
- Geldautomaten (d.w.z. 'ATM').

Voor elk van deze activa moest Crelan ook de impliciete rentevoet identificeren die moet worden toegepast voor de financiering van deze contracten :

- Bedrijfswagens: rentetarief op een autolening voor 5 jaar (+/- 2,9%);
- Geldddistributeurs: rente op professionele leningen met een looptijd van 7 jaar (+/- 3,3%).

In de loop van 2021 heeft Crelan Groep alle contracten met het oude leasegebouw Post X beëindigd.

Hieronder de details van de evolutie van het recht-op-gebruik per 31 december 2022 :

(in EUR)	2022				
	Beginsaldo	Toevoegingen	Afschrijvingen	Bijzondere Waardevermindering	Eindbalans
Crelan	7.187.667	435.842	-3.030.770	0	4.592.739
Gebouwen	2.132.903	0	-2.132.903	0	0
Voertuigen	2.096.498	751.616	-526.014	0	2.322.100
ATM	2.958.266	-315.773	-371.854	0	2.270.639
Europabank	6.548.359	2.695.716	-1.661.828	-98.127	7.484.120
Gebouwen	6.117.394	1.796.233	-1.296.308	-98.127	6.519.192
Voertuigen	430.965	899.483	-365.520	0	964.928
ATM	0	0	0	0	0
Totaal	13.736.026	3.131.558	-4.692.598	-98.127	12.076.859

Hieronder de details van de evolutie van het recht-op-gebruik per 31 december 2021 :

2021					
(in EUR)	Beginsaldo	Toevoegingen	Afschrijvingen	Bijzondere Waardevermindering	Eindbalans
Crelan	8.641.555	571.894	-2.025.782	0	7.187.667
Gebouwen	3.126.036	0	-993.133	0	2.132.903
Voertuigen	2.441.404	77.088	-421.994	0	2.096.498
ATM	3.074.115	494.806	-610.654	0	2.958.266
Europabank	7.450.856	1.068.982	-1.695.352	-276.127	6.548.359
Gebouwen	6.813.026	860.797	-1.298.660	-257.769	6.117.394
Voertuigen	637.830	208.185	-396.692	-18.358	430.965
ATM	0	0	0	0	0
Totaal	16.092.411	1.640.876	-3.721.134	-276.127	13.736.026

Hieronder de details van de evolutie van de leaseverplichtingen per 31 december 2022 :

2022			
(in EUR)	Crelan	Europabank	Totaal
Beginsaldo	7.352.933	6.474.092	13.827.025
Toevoegingen	1.033.071	2.695.716	3.728.787
Verminderings	0	-98.126	-98.126
Lease betaling	-4.401.676	-1.888.623	-6.290.299
Intrest	871.172	-13.123	858.049
Eindbalans	4.855.500	7.169.936	12.025.436

Hieronder de details van de evolutie van de leaseverplichtingen per 31 december 2021 :

2021				
(in EUR)	Crelan	Europabank	CRI	Totaal
Beginsaldo	8.754.712	7.381.121	0	16.135.833
Toevoegingen	1.672.369	1.068.982	0	2.741.351
Verminderings	0	-276.127	0	-276.127
Lease betaling	-3.527.523	-1.803.083	0	-5.330.606
Intrest	453.027	103.199	347	556.573
Eindbalans	7.352.585	6.474.092	347	13.827.024

Impact op het resultaat

De rente op de leaseverplichting zal worden opgenomen als rentelasten, waardoor de financiële kosten toenemen. Op basis van IAS 17 waren de volledige kosten verbonden aan de lease gekoppeld aan exploitatiekosten.

Hieronder, details van de impact op de winst- en verliesrekening op 31 december 2022 en 31 december 2021 :

(in EUR)	2022	2021
Afschrijvingen op recht-op-gebruik activa	-4.692.599	-3.721.134
Rente op leaseverplichtingen	-858.049	-556.574
Leasebetaling	6.290.300	5.330.606
Difference in addition ROU and LL	-597.378	-1.100.476
Totaal	142.273	-47.578

Hieronder details van de impact op de kasstromen op 31 december 2022 en 2021 :

(in EUR)	2022	2021
Totale kasuitstroom voor lease	-6.290.300	-5.330.606

Zoals hierboven beschreven, is de impact van de inwerkingtreding van deze nieuwe norm zeer beperkt gebleven voor de Groep. Het verschil tussen de gebruiksrechten en de leaseverplichtingen resulteerde in een P&L impact van 142.273 EUR in 2022 (-47.578 EUR in 2021).

In onderstaande tabel geven we een overzicht van de toekomstige minimale leasebetalingen van AXA Bank Belgium.

(in EUR)	AXA Bank Belgium
Voor de leasingnemer -	
Resterende looptijd	
< 1 jaar	927.450
> 1 jaar ≤ 5 jaar	851.100
> 5 jaar	48.000
TOTAAL NOMINAAL BEDRAG	1.826.550
Voor de leasinggever -	
Resterende looptijd	
< 1 jaar	2.400.116
> 1 jaar ≤ 5 jaar	9.410.043
> 5 jaar	2.850.705
TOTAAL NOMINAAL BEDRAG	14.660.864

4.10. Beschikbaar voor verkoop : Crelan Insurance NV

Crelan Insurance werd in 2021 verkocht als onderdeel van de overname van AXA Bank Belgium. Alle gerelateerde activa en passiva werden sinds eind 2021 niet meer opgenomen in de balans. Alle winsten en verliezen van Crelan Insurance werden in 2021 gepresenteerd op een afzonderlijke lijn genaamd "Winsten en verliezen op vaste activa of groepen activa die worden afgestoten, geclassificeerd als aangehouden voor verkoop".

In 2022 werd bijgevolg geen resultaat met betrekking tot Crelan Insurance meer opgenomen.

4.11. Financiële verplichtingen

4.11.1. Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs

4.11.1.1. Deposito's

De samenstelling van de deposito's op 31 december 2022 en 2021 is als volgt :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Deposito's van kredietinstellingen	1.388.156.059	1.449.406.652
- deposito's van centrale banken	1.250.916.064	1.432.521.289
- zichtdeposito's	1.281.914	2.331.520
- deposito's met vaste looptijd	135.671.110	14.553.843
- financiële verplichtingen verbonden aan overgedragen financiële activa (repo's)	286.971	0
Deposito's (andere dan kredietinstellingen)	42.404.600.559	41.200.743.783
- zichtdeposito's	10.227.150.071	9.865.365.637
- deposito's met vaste looptijd	1.070.352.264	1.162.729.332
- spaardeposito's	30.860.820.280	29.884.471.667
- overige deposito's	246.277.944	288.177.147
Totaal deposito's	43.792.756.618	42.650.150.435

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Gestorte collaterals in het kader van CSA	1.223.571.360	73.208.179

De totale deposito's stijgen met 1,14 miljard EUR.

De daling van de deposito's van centrale banken komt voort uit het vervallen van een PELTRO voor 200 miljoen EUR in 2022.

De deposito's (andere dan kredietinstellingen) kennen een forse stijging. Deze stijging is vooral toe te schrijven aan de deposito's van cliënten op zowel zichtrekeningen als spaarrekeningen. De termijndeposito's dalen daarentegen nog steeds. De lage rentevoeten die we grotendeels in 2022 gekend hebben hadden immers tot gevolg dat termijndeposito's, kasbons (zie punt 4.11.1.2) en achtergestelde certificaten niet worden herbelegd (zie punt 4.11.1.3).

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de waarde van de financiële activa overgedragen van de Groep :

31/12/2022			
(in EUR)	Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	Schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs	Leningen en vorderingen
Boekwaarde van de overgedragen activa	0	1.680.687.378	0
Boekwaarde van de hiermee samenhangende verplichting voor netting	0	1.594.304.671	0
Netting	0	-750.183.099	0
Boekwaarde van de hiermee samenhangende verplichting na netting	0	844.121.571	0

31/12/2021			
(in EUR)	Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	Schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs	Leningen en vorderingen
Boekwaarde van de overgedragen activa	0	1.898.605.545	0
Boekwaarde van de hiermee samenhangende verplichting voor netting	0	1.748.430.003	0
Netting	0	-1.498.391.263	0
Boekwaarde van de hiermee samenhangende verplichting na netting	0	250.038.740	0

4.11.1.2. In schuldbewijzen belichaamde schulden met inbegrip van obligaties

De in schuldbewijzen belichaamde schulden zijn per 31 december 2022 en 2021 als volgt samengesteld :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Kasbons	416.299.212	558.141.280
Depositocertificaten	0	100.069.187
Covered bonds	5.188.856.598	5.646.692.911
Credit Linked Notes	44.234.476	57.984.742
Senior Non Preferred	300.668.192	0
Totaal in schuldbewijzen belichaamde schulden	5.950.058.478	6.362.888.120

Kasbons worden binnen de Groep uitsluitend door Crelan op de markt gebracht. Ook in 2022 kenden ze een daling : -141,8 miljoen EUR. Door de lage rentevoeten voelen de klanten zich niet meer aangetrokken tot dit soort producten.

Macrodekking wordt toegepast op een deel van de kasbonportefeuille. Voor meer informatie over dit onderwerp verwijzen wij naar toelichting 4.14.

In 2022 zijn de uitgegeven depositocertificaten op vervaldag gekomen. De Covered Bonds zijn gedaald met 457,8 miljoen EUR. In 2022 werd er een succesvolle Senior Non-Preferred Note uitgifte gedaan.

4.11.1.3. Achtergestelde verplichtingen

De achtergestelde verplichtingen bestaan uitsluitend uit achtergestelde certificaten voor klanten en de uitgifte van een effect in verband met de overname van AXA Bank Belgium om het Tier 2 kapitaal van de bank te verhogen.

De resterende looptijd per 31 december 2022 en 2021 kan als volgt worden gedetailleerd:

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Vervaldatum		
Lopend jaar	0	0
Lopend jaar +1	3.871.329	17.460.726
Lopend jaar +2	5.661.659	3.861.334
Lopend jaar +3	0	5.646.606
Lopend jaar +4	0	0
Meer dan lopend jaar +4	199.514.607	199.347.416
Totaal achtergestelde verplichtingen	209.047.595	226.316.082

De achtergestelde schulden daalden met 17,3 miljoen EUR. Deze daling komt voort uit het deel dat betrekking heeft op de achtergestelde certificaten bestemd voor klanten. Hiervoor geldt dezelfde reden als uiteengezet in vorig punt (4.11.1.2.). Door de daling van de marktrente daalt de vergoeding voor dit soort product en bijgevolg ook de belangstelling van de klanten.

4.11.1.4. Andere financiële verplichtingen

De andere financiële verplichtingen kunnen als volgt worden gedetailleerd :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
IFRS16	12.025.436	13.814.476
Wachtrekeningen	519.185.696	283.901.217
Totaal andere financiële verplichtingen	531.211.132	297.715.693

De toename van deze rubriek komt voornamelijk voort uit de stijging van de Cash Collateral voor een totaal bedrag van +265 miljoen EUR.

4.11.1.5. TLTRO-leningen

Crelan Groep heeft voor notioneel 1.266 miljoen EUR geparticipeerd in de TLTRO-lening uitgegeven door de ECB.

TLTRO's zijn Eurosysteemverrichtingen met als doel langeretermijnfunding aan kredietinstellingen te verschaffen. Ze bieden deze langetermijnfunding aan banken aan tegen attractieve voorwaarden met als doel de kredietvoorwaarden van de privésector te verlichten en de bankleningen aan de economische wereld te stimuleren.

Op 7 maart 2019 maakte de Europese centrale bank bekend dat zij een nieuwe serie van TLTRO-leningen (TLTRO III) zou verstrekken bestaande uit 7 tranches, elk lopende over een periode van 3 jaar met mogelijkheid tot vervroegde terugbetaling na 2 jaar.

Op 12 maart 2020 heeft de Europese centrale bank vervolgens besloten om ter ondersteuning van de bancaire kredietverlening aan degenen die het meest getroffen zijn door de verspreiding van de door het Coronavirus veroorzaakte ziekte (COVID-19), in het bijzonder kleine en middelgrote ondernemingen, drie TLTRO-III-parameters te wijzigen, namelijk :

- om het leningvolume te verhogen van 30 % naar 50 %;
- het maximuminschrijvingsbedrag voor afzonderlijke TLTRO's-III te wijzigen en
- met ingang van september 2021 een vervroegde aflossingsmogelijkheid te bieden voor de uit hoofde van TLTRO-III geleende bedragen na verloop van 12 maanden na de afwikkeling van elke transactie, in plaats van 24 maanden.

Daarnaast werd besloten voor de periode van 1 maart 2020 tot 31 maart 2021 (= 'bijzondere' referentieperiode) de kredietprestatierempel tot 0% te brengen (= 'bijzondere' referentieperiode).

Om daarnaast de verwachte daling in bancaire kredietverlening sinds 1 maart 2020 op te vangen, wordt de afwijking van de uitstaandbedragbenchmark teruggebracht van 2,5% naar 1,15% (dit behelst dus de periode vanaf 1 april 2019 tot en met 31 maart 2021 met uitzondering van de hiervoor vermelde 'bijzondere' referentieperiode) teneinde de maximale korting via eerdere prestatiecriteria voor kredietverlening te realiseren.

Voorts heeft de Europese centrale bank op 30 april 2020 besloten om te voorzien in een aanvullende tijdelijke verlaging van de rentevoeten die onder bepaalde voorwaarden voor alle TLTRO's-III gelden, teneinde de kredietverstrekking aan huishoudens en ondernemingen tegen de achtergrond van de heersende economische verstoringen en toegenomen onzekerheid te ondersteunen.

Tegen diezelfde achtergrond heeft de Europese centrale bank op 29 januari 2021 besloten om binnen deze serie 3 bijkomende tranches aan te bieden. Deze hebben vervaldagen in 2024. De aanvullende tijdelijke verlaging werd eveneens met 1 jaar verlengd tot en met 23 juni 2022.

Zoals onder de waarderingsregels onder item 8.13 reeds vermeld, beschouwt AXA Bank Belgium de Europese Centrale Bank, een supra-nationale instelling werkzaam binnen het kader van de Europese Unie, als een instelling die gelijkaardig is aan een overheidsinstelling. Bijgevolg wordt het voordeel dat voortvloeit uit deze gunstigere dan marktvoorwaarden als overheidssubsidie opgenomen.

We zijn van oordeel dat zij van deze marktvoordelige rentevoet kan genieten. Het voordeel van deze marktvoordelige rentevoet wordt in resultaat gespreid over de looptijd van de respectievelijke tranches van de TLTRO-lening.

In 2022 heeft de ECB een aantal renteverhogingen aangekondigd en doorgevoerd waarbij de rentevoet een positieve evolutie kende en bijgevolg geleid heeft tot het boeken van een renteopbrengst. Het voordeel van 0,5% van deze marktvoordelige rentevoet werd behouden en dit werd – net zoals voorgaand boekjaar – gespreid in resultaat over de looptijd van de respectievelijke tranches van de TLTRO-lening.

4.11.2. Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening

Onder deze rubriek worden de EMTN's (European Medium Term Notes) opgenomen van AXA Bank Belgium. Deze worden uitgegeven door AXA Belgium Finance, een dochter van AXA Bank Belgium, met uitzondering van 1 uitgifte rechtstreeks door de bank zelf. AXA Bank Belgium heeft geopteerd voor de mogelijkheid om de EMTN's aan te wijzen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies en heeft die uitgaven in de balans dus tegen reële waarde opgenomen. De wijzigingen in het eigen kredietrisico (DVA) werden vanaf het boekjaar 2017 evenwel in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) opgenomen. De OCI reserve werd bij toepassing van IFRS 3 op closingdatum afgeboekt.

4.12. Voorzieningen

De voorzieningen kunnen als volgt per type voor de jaren 2022 en 2021 worden gedetailleerd :

	Reorganisatie	Pensioenen en andere pensioenverplichtingen op grond van toegezegde pensioenregelingen	Lopende rechtsgeschillen en Belastinggeschillen	Verplichtingen uit hoofde van leningen en garanties	Andere voorzieningen	Totaal
31/12/2022 (in EUR)						
Beginbalans	6.506.851	0	23.385.847		151.984.036	181.876.734
Toevoegingen	2.250.000	598.367	3.340.084	669.932	720.541	7.578.924
Gebruikte bedragen	-1.585.075	-5.669.997	-1.446.222	-4.587.971	-3.790.812	-17.080.077
Niet-gebruikte bedragen die tijdens de periode werden teruggeboekt	-3.321.199	-317.519	-818.261	-30.663	-76.034	-4.563.676
Andere bewegingen	1.455.397	77.111.926	-76.033	8.226.579	-7.771.351	78.946.518
Eindbalans	5.305.974	71.722.777	24.385.415	4.277.877	141.066.380	246.758.423
31/12/2021 (in EUR)						
Beginbalans	7.363.190		7.148.331		2.009.759	16.521.280
Toevoegingen		0	138.241		32.678	170.919
Gebruikte bedragen	-856.339		-133.426		0	-989.765
Niet-gebruikte bedragen die tijdens de periode werden teruggeboekt		0	-742.950		-1.065.902	-1.808.852
Herclassificatie als aangehouden voor verkoop		0		0	0	0
Acquisitie AXA Bank Belgium		0	16.975.651		151.007.501	167.983.152
Andere bewegingen		0		0	0	0
Eindbalans	6.506.851		23.385.847		151.984.036	181.876.734

In oktober 2016 heeft de raad van bestuur van Crelan NV het strategisch plan "Fit for the Future" goedgekeurd voor de reorganisatie van de centrale diensten en het netwerk van agenten. De voorzieningen in het kader van dit project bedroegen 38 miljoen EUR en hadden betrekking op de geleidelijke daling van het aantal voltijdse banen over een periode van 4 jaar en de herstructurering van het agentennetwerk. Na de diverse overdrachten, bestedingen en toewijzingen gedurende de voorgaande jaren bedroegen deze voorzieningen eind 2021, 6,5 miljoen EUR. In 2022, na een herziening van de resterende behoeften en het gebruik van deze voorzieningen werd een daling geboekt van -4,6 miljoen EUR.

Lopende geschillen hebben betrekking op diverse juridische zaken en schadegevallen. Het bedrag van de voorziening wordt individueel per geval berekend door de juridische dienst of door de personeelsdienst in het geval van een schadegeval waarbij een medewerker is betrokken. De variatie van +1,57 miljoen EUR betreft zowel nieuwe als bestaande dossiers. Het merendeel van deze zaken heeft voornamelijk betrekking op juridische geschillen met agenten.

De andere voorzieningen hebben betrekking op verplichtingen en garanties in verband met kredietlijnen en rekeningen-courant voor Stage 1 en Stage 2. Deze zijn sinds 2018 vastgesteld in overeenstemming met IFRS 9. Daarnaast werd er een voorwaardelijke verplichting opgenomen voor 121 miljoen EUR. Deze voorziening wordt begrensd door het actief voor schadeloosstelling van 113 miljoen EUR op de actiefzijde (overige activa).

4.13. Personeelsbeloningen

4.13.1. Personeelsbeloningen Crelan (en Europabank)

Verplichtingen uit hoofde van de toegezegde pensioenregelingen worden opgenomen in de sectie "Voorzieningen". Crelan NV heeft twee "toegezegde pensioenregelingen" die werknemers van het voormalige Landbouwkrediet en het voormalige Centea dekken. Europabank NV heeft een Belgische toegezegde bijdrageregeling opgezet.

Sinds 2012 is het niet langer interessant om toegezegde pensioenregelingen te sluiten. Deze worden gefinancierd door groepsverzekeringscontracten of individuele pensioenverplichtingen afgesloten met Belgische verzekeraars. De door de werkgever gekozen financieringsmethode voorziet in een jaarlijkse dotatie aan het financieringsfonds. Dit fonds houdt rekening met veronderstellingen van loonsverhogingen, inflatie, actualisatievoet, pensioenleeftijd en personeelsverloop, met inachtneming van de wettelijke minimumfinanciering.

Op de pensioengerechtigde leeftijd ontvangen de werknemers een bepaald bedrag aan kapitaal, berekend op basis van de jaarlijkse beloning en anciënniteit.

Toegezegde pensioenregelingen dekken actuair risico, voornamelijk renterisico, marktrisico en inflatierisico.

Crelan en Europabank hebben vier "toegezegde bijdrageregelingen", één voor voormalige Landbouwkrediet-werknemers die sinds 2008 in dienst zijn gekomen, twee voor de voormalige Centea-werknemers, die vóór 1999 in dienst zijn getreden en één voor Europabank NV. Bovendien worden werknemers van het voormalige Landbouwkrediet die zijn ingeschreven bij de toegezegde pensioenregelingen, overgedragen naar toegezegde-bijdragenregelingen als ze actief blijven na de pensioengerechtigde leeftijd. De dochteronderneming Europabank NV heeft ook een eigen toegezegde bijdrageregeling voor al haar werknemers. Al deze pensioenregelingen worden gefinancierd door groepsverzekeringen, waarbij de verzekeraar een minimaal rendement garandeert.

De Belgische toegezegde bijdrageregelingen waren onderworpen aan een wettelijk minimumrendement van 3,25% op de werkgeversbijdragen en 3,75% op de persoonlijke bijdragen die door de werkgever moesten worden gegarandeerd. Dit gegarandeerde rendement kon worden gewijzigd bij koninklijk besluit. In dit geval

werd verwacht dat de nieuwe rendementen zouden worden toegepast op opgebouwde bijdragen uit het verleden en toekomstige bijdragen. Gezien het beperkte risico zijn deze pensioenregelingen beschouwd als toegezegde bijdrageregelingen en als zodanig verwerkt onder IAS 19.

De Belgische wet werd gewijzigd op 1 januari 2016 : het door de werkgever te garanderen minimumrendement varieert afhankelijk van de prestaties van de OLO 10 jaar, met een minimum van 1,75% en een maximum van 3,75%. Voor bijdragen betaald vanaf 2016 is het gegarandeerde minimumrendement 1,75%.

Voor pensioenregelingen die worden gefinancierd door groepsverzekeringscontracten volgens welke de verzekeraar een contractuele rentevoet garandeert, blijft het percentage van 3,25% of 3,75% van toepassing op geaccumuleerde bijdragen per 31 december 2015, tot de datum van uitdiensttreding van de actieve werknemer. De facto kunnen deze Belgische toegezegde bijdrageregelingen vanaf 2016 worden geclassificeerd als toegezegde pensioenregelingen volgens IAS 19.

Vanaf 2016 voert de Groep de volledige berekening uit van de verplichtingen voor toegezegde bijdrageregelingen in overeenstemming met IAS 19. De bruto verplichtingen voor toegezegde pensioenrechten worden gewaardeerd volgens de "Projected Unit Credit¹-methode".

De "PUC-methode" is een actuariële techniek waarbij de bruto verplichtingen die voortvloeien uit toegezegde pensioenrechten worden geëvalueerd via een prognose van toekomstige verdisconteerde voordelen. De contante waarde van de bruto toegezegde pensioenverplichting wordt vervolgens vergeleken met de reële waarde van de beleggingen. Een voorziening wordt aangelegd voor een eventueel tekort. Rekening houdend met de pensioenkosten die toe te rekenen zijn aan het dienstjaar, wordt de wijziging in de verplichting opgenomen via de herwaarderingsreserve. De waardering van activa onder toegezegde bijdrageregelingen is gebaseerd op de toepassing van alinea 115² van IAS 19, rekening houdend met het standaardrisico van verzekeringsinstellingen. Toegezegde pensioenregelingen worden gewaardeerd volgens de methode van de reële waarde van de activa (IFRS 13), waarbij activa gelijk zijn aan de contante waarde van toekomstige kasstromen, rekening houdend met het risico van wanbetaling.

Om de reële waarde van de activa te bepalen, wordt een schatting gemaakt van het risico van wanbetaling :

- Voor de reële waarde van de activa die binnen de limieten van de wiskundige reserves blijven, wordt het risico van wanbetaling gelijkgesteld met het risico van wanbetaling van bedrijfsobligaties met rating AA. Daarom is de disconteringsvoet die wordt gebruikt om de contante waarde te bepalen, identiek aan de disconteringsvoet die wordt gebruikt om de DBO (d.w.z. "Defined Benefit Obligation" - gedefinieerde prestatieplicht) te berekenen.
- Voor de reële waarde van activa die de wiskundige reserves overschrijden, wordt een aanvullend standaardrisico in aanmerking genomen, dat als volgt in de disconteringsvoet is opgenomen : de toegevoegde risicopremie is gelijk aan de opbrengsten op bedrijfsobligaties met rating AA minus het rendement van financiële instellingen met de rating van de betreffende verzekeringsmaatschappijen.

¹ De "Projected Unit Credit"-methode wordt gebruikt om de contante waarde, de bruto verplichtingen gekoppeld aan het toegezegde pensioenplan en de kosten van de verleende diensten te bepalen. Volgens deze methode wordt een "geprojecteerd gecumuleerd voordeel" berekend op basis van de dienst op de waarderingsdatum, maar wanneer de formule voor het berekenen van voordelen is gebaseerd op toekomstige salaris- en sociale zekerheidsniveaus, met behulp van veronderstellingen over de groei van deze geprojecteerde bedragen op de leeftijd waarop de werknemer naar verwachting de actieve dienst zal verlaten. Normaal gesproken is het "verwachte opgebouwde voordeel" gebaseerd op de planformule. Indien diensten in toekomstige jaren echter wezenlijk hogere voordelen veroorzaken dan in voorgaande jaren, worden de "verwachte gecumuleerde voordelen" berekend door de voordelen lineair toe te rekenen over de beoordelingsperiode.

² Dit betekent dat de activa gelijk zijn aan de contante waarde van het verzekerd kapitaal in groepsverzekeringscontracten die voorzien in een rentevoet gegarandeerd door de verzekeraar (Tak 21).

Deze methode houdt daarom rekening met het risico dat de verzekeringsmaatschappij haar verplichtingen niet nakomt, dat wil zeggen dat zij haar contractueel overeengekomen gegarandeerde rendement niet kan bereiken.

De onderstaande tabel geeft de evolutie weer van de huidige waarde van de bruto-verplichting van toegezegde pensioenregelingen en Belgische toegezegde bijdrageregelingen :

(in EUR)	31/12/2022		31/12/2021	
	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen
Openingsbalans	62.439.691	80.338.847	69.274.876	83.482.710
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	2.254.980	3.058.116	2.659.836	3.165.095
Rentekosten	531.173	773.514	276.937	440.942
Bijdragen van deelnemers aan de regeling	151.109	930.135	166.350	887.823
Belastingen	-397.272	-395.523	-362.243	-371.079
Actuariële winsten en verliezen - ervaring	9.135.416	0	-19.874	0
Actuariële winsten en verliezen - demografische assumpties	0	0	0	0
Actuariële winsten en verliezen - financiële assumpties	-13.518.676	-19.762.707	-7.229.977	-3.340.068
Betaalde vergoedingen	-4.785.766	-4.940.154	-2.326.214	-3.926.576
Aankoop/verkoop	-636.144	-491.000	0	0
Werkingskosten vorige periode - verminderingen	0	0	0	0
Ontslagvergoeding	0	0	0	0
Herclassificatie uit toegezegde bijdrageregelingen	0	0	0	0
Eindbalans	55.174.511	59.511.228	62.439.691	80.338.847

De uitsplitsing van de bruto-verplichting van Belgische toegezegde pensioenregelingen en toegezegde bijdrageregelingen kan als volgt worden samengesteld :

(in EUR)	31/12/2022		31/12/2021	
	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen
Actieve werknemers	47.741.339	49.531.365	52.643.076	66.907.255
Ex-werknemers	7.233.159	9.828.152	9.283.868	13.204.548
Begunstigden	6.718	0	8.026	0
Belastingen	193.291	151.711	504.720	227.040
Saldo	55.174.507	59.511.228	62.439.690	80.338.843

De activa worden aangehouden in ruil voor toegezegde pensioenregelingen en toegezegde bijdrageregelingen.

De onderstaande tabel geeft de evolutie van de reële waarde van de betrokken activa weer :

(in EUR)	31/12/2022		31/12/2021	
	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen
Openingsbalans	58.712.503	78.399.574	58.694.253	81.608.941
Interest inkomsten van de fondsbeleggingen	503.757	770.771	231.404	439.960
Rendement op fondsbeleggingen				
boven/(onder) de actualisatievoet	-1.540.452	-19.139.603	-705.827	-3.114.459
Bijdragen van de werkgever	3.320.780	3.069.705	3.014.782	2.874.966
Bijdragen van de deelnemers aan de regeling	151.109	930.135	166.350	887.823
Plafonnering activa	-1.740.906	0	0	0
Aankoop/verkoop	-700.237	-479.508	0	0
Betaalde vergoedingen	-4.785.767	-4.940.155	-2.326.215	-3.926.578
Belastingen	-397.272	-395.523	-362.243	-371.079
Herclassificatie uit toegezegde bijdrageregelingen	0	0	0	0
Eindbalans	53.523.515	58.215.396	58.712.504	78.399.574

De activa omvatten geen financiële instrumenten die door de Groep zijn uitgegeven, noch vastgoedbeleggingen of activa die door de Groep worden gebruikt. Alle activa worden belegd in groepsverzekeringscontracten die voorzien in een door de verzekeraar gegarandeerde contractuele rentevoet (contracten in tak 21).

De onderstaande tabel geeft de details van de aansluiting tussen de actuele waarde van de bruto verplichtingen en de reële waarde van de activa in verband met de Belgische toegezegde pensioenregelingen en toegezegde bijdrageregelingen, evenals de activa en passiva die op de balans verschijnen :

(in EUR)	31/12/2022		31/12/2021	
	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen
Brutoverplichtingen uit hoofde van toegezegde pensioenregelingen	55.174.511	59.511.228	62.439.691	80.338.846
Reële waarde van de fondsbeleggingen	-53.523.515	-58.215.396	-58.712.503	-78.399.574
Netto verplichtingen voor plannen met vaste toezeggingen	1.650.996	1.295.832	3.727.188	1.939.272
Bedragen opgenomen in de balans				
Verplichtingen voor plannen met vaste toezeggingen	1.650.995	1.295.832	3.727.187	1.939.272
Activa voor plannen met vaste toezeggingen	0	0	0	0
Netto verplichtingen voor plannen met vaste toezeggingen	1.650.995	1.295.832	3.727.187	1.939.272

De onderstaande tabel geeft de totale kosten weer die in de loop van het jaar in het totaalresultaat zijn opgenomen :

(in EUR)	31/12/2022		31/12/2021	
	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen
Aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten	2.254.980	3.058.116	2.659.836	3.165.095
Rentelasten	531.173	773.514	276.937	440.942
Werkingskosten vorige periode - verminderings	0	0	0	0
Plafonnering activa	-1.128.428	0	0	0
Ontslagvergoeding	0	0	0	0
Interest inkomsten van de fondsbeleggingen	-503.757	-770.771	-231.404	-439.960
Totale lasten opgenomen in de gerealiseerde resultaten	1.153.968	3.060.859	2.705.369	3.166.077
Herwaarderingsreserves opgenomen in het eigen vermogen	-2.842.808	-623.104	-6.544.024	-225.609
Plafonnering activa	1.003.976	0	0	0
Totale lasten opgenomen in het totaalresultaat	-684.864	2.437.755	-3.838.655	2.940.468

De belangrijkste actuariële veronderstellingen met betrekking tot Belgische toegezegde pensioenregelingen en toegezegde bijdrageregelingen worden weergegeven in de onderstaande tabel :

	2022		2021	
	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen
Disconteringsvoet	3,76% - 3,87%	3,64% - 3,91%	0,80% - 1,09%	0,78% - 1,19%
Verwachte procentuele salarissstijgingen	3,30%	3,30%	2,80%	2,80%
Verwachte inflatie	2,30%	2,30%	1,80%	1,80%

De belangrijkste actuariële veronderstellingen die zijn gebruikt om de totale kosten te bepalen die in de winst- en verliesrekening gedurende het jaar zijn opgenomen, worden weergegeven in de onderstaande tabel:

	2022		2021	
	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen
Disconteringsvoet	0,80% - 1,09%	3,64% - 3,91%	0,33% - 0,68%	0,78% - 1,19%
Verwachte procentuele salarissstijgingen	2,80%	3,30%	2,80%	2,80%
Verwachte inflatie	1,80%	2,30%	1,80%	1,80%

De disconteringsvoet die wordt gebruikt om de waarde van de verplichtingen van het pensioenplan te bepalen, is verschillend voor ex-Centea, Crelan NV en voor de Belgische toegezegde pensioenregelingen en de Belgische toegezegde bijdrageregelingen. In de toegezegde pensioenregeling van Crelan NV zijn er (relatief) oudere werknemers. Het "Defined Benefit Plan" van ex-Centea werd pas in 2009 geïmplementeerd en is van toepassing op al diegenen die na 1998 in dienst zijn getreden. Aangezien de gemiddelde te financieren periode langer is voor ex-Centea dan voor Crelan NV, is de disconteringsvoet die wordt gebruikt voor de berekening van de "Defined Benefit Obligation" hoger voor ex-Centea dan voor Crelan NV. Dezelfde verklaring is van toepassing op Belgische toegezegde bijdrageregelingen.

De verwachte kasstromen in 2023 voor de toegezegde pensioenregelingen en de Belgische toegezegde bijdrageregelingen van de Groep worden weergegeven in de onderstaande tabel :

(in EUR)	31/12/2023	
	Toegezegde pensioenregelingen	Ex-toegezegde bijdrageregelingen
Bijdragen van de werkgever aan fondsbeleggingen (inclusief belastingen)	2.925.485	2.681.888
Bijdragen van deelnemers aan het plan	156.096	868.812
Betaalde vergoedingen	3.429.910	1.275.191
Door werkgever betaalde vergoedingen	1.530	0
Belastingen	410.382	0
	6.923.403	4.825.891

De gemiddelde looptijd van de verplichtingen met betrekking tot de toegezegde pensioenregelingen is 9 jaar voor Crelan NV en 16 jaar voor ex-Centea. De gemiddelde looptijd van de verplichtingen met betrekking tot de diverse toegezegde bijdrageregelingen liggen tussen 9 en 15 jaar.

De sensitiviteitsanalyse van de actuariële veronderstellingen op de bruto-verplichting van de toegezegde pensioenregelingen op het einde van de periode is weergegeven in de onderstaande tabel :

(in EUR)	31/12/2022
	Toegezegde pensioenregelingen
Brutoverplichting op het einde van de periode gebaseerd op hypothesen van vorig jaar	
a. Brutoverplichting - Nominale waarde	69.483.541
Sensitiviteit van actuariële niveau	
a. Oorspronkelijke hypothese	3,82%
b. Brutoverplichting	55.174.507
a. Hypothese - Variatie 1	4,32%
b. Brutoverplichting - Nominale waarde	53.188.933
a. Hypothese - Variatie 2	3,32%
b. Brutoverplichting - Nominale waarde	57.372.902
Sensitiviteit van de verwachte procentuele salarisstijgingen	
a. Oorspronkelijke hypothese	3,30%
b. Brutoverplichting	55.174.507
a. Hypothese - Variatie 1	3,80%
b. Brutoverplichting - Nominale waarde	57.896.340
a. Hypothese - Variatie 2	2,80%
b. Brutoverplichting - Nominale waarde	53.337.551
Sensitiviteit van het sterftcijfer	
a. Oorspronkelijke hypothese	MR/FR-5
b. Brutoverplichting	55.174.507
a. Hypothese - Variatie 1	MR/FR
b. Brutoverplichting - Nominale waarde	55.220.532
Sensitiviteit van de verwachte inflatie	
a. Oorspronkelijke hypothese	2,30%
b. Brutoverplichting	55.174.507
a. Hypothese - Variatie 1	2,80%
b. Brutoverplichting - Nominale waarde	56.759.197
a. Hypothese - Variatie 2	1,80%
b. Brutoverplichting - Nominale waarde	53.731.953

De gevoeligheidsanalyse van de actuariële veronderstellingen over de waarde van de bruto-verplichtingen en activa van Belgische toegezegde bijdrageregelingen aan het einde van de periode wordt gepresenteerd in de onderstaande tabel :

(in EUR)	31/12/2022
	Ex-toegezegde bijdrageregelingen
Disconteringsvoet +50bp	
Brutoverplichting	56.552.732
Planactiva	55.350.837
Disconteringsvoet -50bp	
Brutoverplichting	62.715.892
Activa	61.316.419
Disconteringsvoet +25bp	
Brutoverplichting	58.002.777
Activa	56.755.051
Disconteringsvoet -25bp	
Brutoverplichting	61.081.173
Planactiva	59.734.815

4.13.2. Personeelsbeloningen AXA Bank Belgium

Sinds 31 december 2021 maakt AXA Bank Belgium deel uit van de Crelan Groep.

De onderstaande tabel geeft de evolutie weer van de huidige waarde van de bruto-verplichting van toegezegde pensioenregelingen :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
	Toegezegde pensioenregelingen	Toegezegde pensioenregelingen
Openingsbalans	170.996.181	177.945.595
Pensioenkosten	5.300.249	5.914.465
Interest op de actuariële schuld	1.473.540	358.048
Werknemersbijdragen	316.000	329.103
Actuariële winsten (verliezen) ten gevolge van op ervaring gebaseerde wijzigingen	11.239.109	2.373.000
Actuariële verschillen ten gevolge van wijzigingen in de demografische veronderstellingen	0	
Actuariële verschillen ten gevolge van wijzigingen in de financiële veronderstellingen	-34.829.051	-5.593.412
Betaalde prestaties	-10.751.033	-10.203.566
Prestaties direct betaald door de werkgever	-128.710	-127.051
Herberekening gewijzigde parameters	7.669.735	0
Eindbalans	151.286.020	170.996.181

De onderstaande tabel geeft de evolutie van de reële waarde van de betrokken activa weer :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
	Toegezegde pensioenregelingen	Toegezegde pensioenregelingen
Openingsbalans	129.639.284	112.073.159
Impliciet rendement van de afzonderlijke actiefposten	974.691	221.753
Reëel rendement van de afzonderlijke actiefposten, met uitsluiting van het impliciet rendement van de afzonderlijke actiefposten	-44.892.084	19.737.406
Werkgeversbijdragen	7.096.217	7.608.481
Werknemersbijdragen	316.000	329.103
Betaalde prestaties	-10.879.744	-10.330.617
Herberekening gewijzigde parameters	5.812.248	0
Eindbalans	88.066.613	129.639.284

De onderstaande tabel geeft de details van de aansluiting tussen de actuele waarde van de bruto verplichtingen en de reële waarde van de activa in verband met de Belgische toegezegde pensioenregelingen en toegezegde bijdrageregelingen, evenals de activa en passiva die op de balans verschijnen :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
	Toegezegde pensioenregelingen	Toegezegde pensioenregelingen
Nettopositie (exclusief afzonderlijke actiefposten)	-151.286.020	-170.995.714
Reële waarde van de afzonderlijke actiefposten op het einde van de periode	88.066.613	129.639.284
Netto economische financiering (waarvan afzonderlijke actiefposten)	-63.219.406	-41.356.430

Bij AXA Bank Belgium vallen de pensioenplannen onder de pensioenregelingen van het type toegezegde pensioenen.

Het bedrag dat wordt opgenomen als een netto verplichting uit hoofde van toegezegde-pensioenrechten bestaat uit het netto totaal van de volgende bedragen:

- de contante waarde van de bruto verplichting uit hoofde van toegezegde-pensioenrechten op de balansdatum, waarbij gebruik gemaakt wordt van de "projected unit credit"-methode;
- verminderd met de reële waarde op de balansdatum van eventuele fondsbeleggingen waaruit de verplichtingen direct moeten worden afgewikkeld.

Laatstgenoemde fondsbeleggingen kunnen zowel activa betreffen als verzekeringscontracten.

Periodiek worden de veronderstellingen en schattingen herzien en aangepast.

De onderstaande tabel geeft de totale kosten weer die in de loop van het jaar in het totaalresultaat zijn opgenomen :

(in EUR)	31/12/2022
	Toegezegde pensioenregelingen
Pensioenkosten	5.616.249
Werknemersbijdragen	-316.000
Interest op de actuariële schuld	1.473.540
Impliciet rendement van de fondsbeleggingen / afzonderlijke actiefposten	-974.691
Totale lasten opgenomen in de gerealiseerde resultaten	5.799.098
Herwaarderingsreserves opgenomen in het eigen vermogen	23.160.058
Totale lasten opgenomen in het totaalresultaat	28.959.156

4.14. Derivaten en boekhoudkundige verwerking

Een derivaat is een financieel instrument waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van een onderliggende waarde (bijv. rentevoet, wisselkoers, aandelenkoers, index, enz.), waarvoor een beperkte initiële belegging is vereist en waarvan de betaling wordt gedaan op een later tijdstip.

De Groep houdt enkel derivaten aan in het kader van afdekkingstransacties. Volgende soorten derivaten worden binnen de Groep gebruikt :

- Een **renteswap** is een overeenkomst waarbij twee partijen overeenkomen om periodiek rentebetalingen uit te wisselen.
- Een **cap** is een rente-optie die de maximale rente voor de koper van de cap beperkt tot een vooraf bepaald niveau voor verschillende periodes.
- Een **swaption** is een optie op een renteswap waarbij de eigenaar van de swaption het recht, maar niet de plicht heeft om een swap aan te gaan.

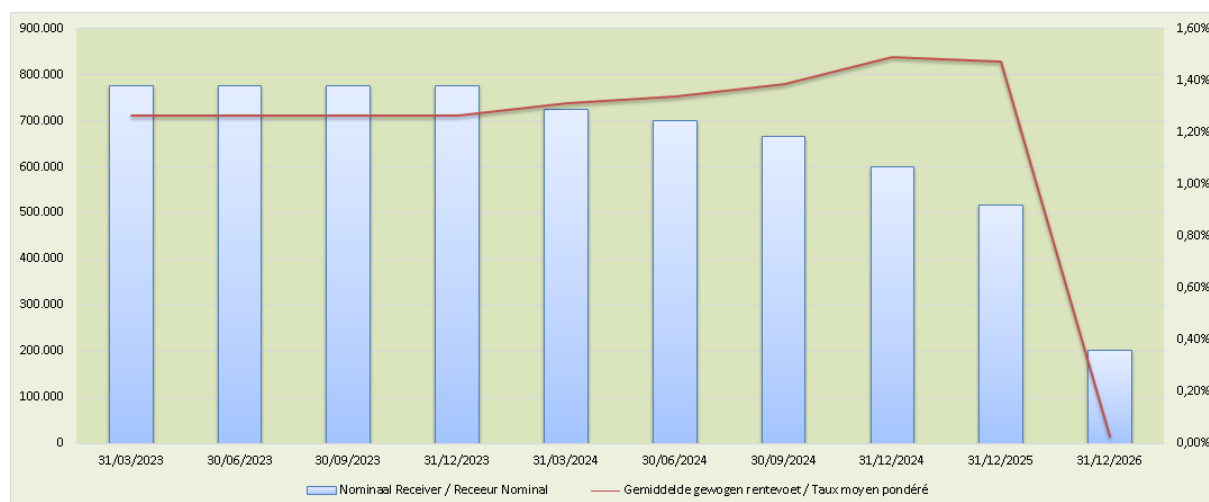
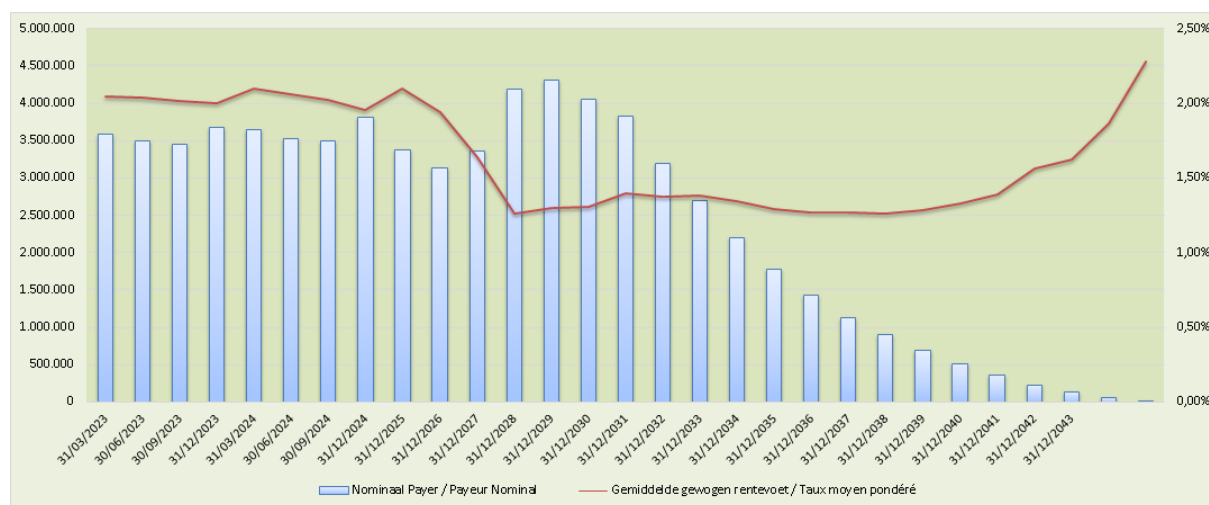
De Groep past alleen een reële-waarde-afdekking toe, die het risico van variatie in de reële waarde van een actief of een verplichting dekt.

Wat betreft de reële waarde-afdekking van het renterisico van een portefeuille van financiële activa of verplichtingen werden bij Crelan NV drie portefeuilles samengesteld die elk afzonderlijk worden ingedekt met een portefeuille van renteswaps :

- Activaportefeuille bestaande uit consumentleningen, hypothecaire leningen en investeringsleningen
- Investeringsportefeuille
- Portefeuille van passiva, bestaande uit kasbons en termijnrekeningen

De portefeuilles van activa (1) of passiva (3) maken het voorwerp uit van afdekkingsrelaties via macro-afdekking. Macro-afdekking houdt in dat het renterisico van een portefeuille met vergelijkbare kenmerken wordt afgedekt met behulp van een portefeuille van renteswapovereenkomsten. Wijzigingen in de reële waarde van de onderliggende portefeuille, toe te schrijven aan het ingedekte risico, geven aanleiding tot een aanpassing van de boekwaarde van de onderliggende portefeuille ten opzichte van de resultatenrekening.

De volgende grafieken verstrekken een overzicht voor de renteswaps van de uitstaande nominale bedragen per boekjaar alsmede de gemiddelde gewogen rentevoet van het vaste been van het afdekkingsinstrument (bedragen in 000):

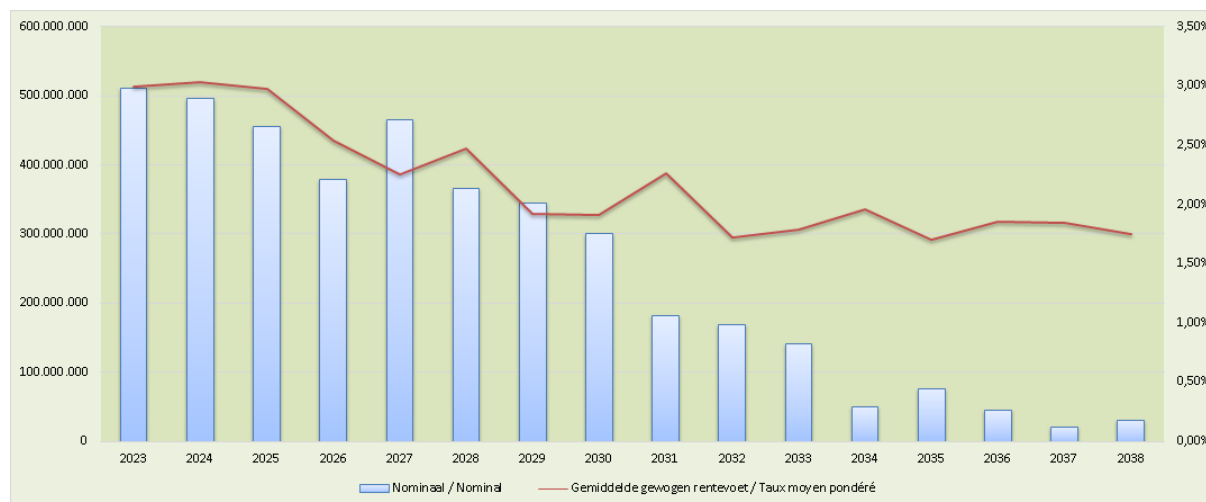

De wijzigingen in de balans worden opgenomen in de sectie "Wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities bij reële waarde-afdekking van het renterisico van een portefeuille" aan de actief- of passiefzijde van de balans (afhankelijk van de zijde waarop de ingedekte portefeuille zich bevindt : actief of passief).

De wijzigingen in de winst-en-verliesrekening en ook elke inefficiëntie van de afdekkingsrelatie worden opgenomen in de sectie "Reële waarde aanpassingen bij de administratieve verwerking van afdekkingstransacties".

Sinds 2011 past de Groep ook reële waarde-afdekking toe met caps en swaptions. Hiervoor plaatste Crelan NV impliciet synthetische portefeuilles van caps gekoppeld aan hypothecaire leningen met een variabele rente als een afgedekte positie waarop reële waarde-afdekking wordt toegepast.

De volgende grafiek toont de nominale waarde van de caps en swaptions en de gemiddelde gewogen uitoefenprijs, dit is de gemiddelde rentevoet waaraan de opties (payer swaps of caps) kunnen worden uitgeoefend:

De werkelijke effectiviteit van de afdekkingstransacties wordt op maandelijkse basis bepaald. De Groep gaat uitsluitend afdekkingstransacties aan die bij de start en eveneens naar verwachting in de daaropvolgende perioden zeer effectief zullen zijn voor wat betreft het compenseren van aan het afgedekte risico toe te schrijven veranderingen in reële waarde. De werkelijke effectiviteit van de afdekkingstransacties wordt op maandelijkse basis bepaald. Het resultaat van de verhouding tussen de reële waardenschommeling van het (de groep van) afdekkingsinstrument(en) en de afgedekte positie(s) dient binnen een bereik van 80-125 procent te vallen. Indien dit niet het geval is, wordt de afdekkingsrelatie stop gezet. Deze maandelijkse effectiviteitstest is ook bedoeld om mogelijke overhedging in toekomstige tijd buckets op te sporen. Wanneer dit het geval is, worden bepaalde derivaten uit de afdekkingsrelatie verwijderd om de waargenomen overhedging te verminderen. Het vlottend been van de IRS zorgt voor de ineffectiviteit.

De inefficiëntie van de renteswaps is het gevolg van:

- Wijziging van de waardering van het vlottende been van de renteswap;
- Wijzigingswaardering afkomstig van het basisrisico, dit is het verschil tussen de waardering van de rentederivaten op basis van de Ester-swapcurve (voorheen Eonia-swapcurve) en de waardering van het ingedekte rentebestanddeel aan de Euribor-swapcurve.

Onderstaande tabel geeft de reële waarde weer van de afdekkingsinstrumenten die op 31 december 2022 en 2021 werden aangehouden :

(in EUR)	31/12/2022		
	Notioneel	Boekwaarde	
		Activa	Passiva
Reële waarde-afdekking Crelan (macro-hedging)	12.018.439.159	126.207.668	471.275
Reële waarde-afdekking AXA Bank Belgium (macro-hedging)	26.736.683.900	199.244.793	3.494.263
Reële waarde-afdekking AXA Bank Belgium (micro-hedging)	5.825.500.000	66.121	3.110.469
Totaal derivaten gebruikt ter afdekking	44.580.623.059	325.518.582	7.076.007
(in EUR)	31/12/2021		
	Notioneel	Boekwaarde	
		Activa	Passiva
Reële waarde-afdekking Crelan (macro-hedging)	10.636.729.756	15.860.379	34.116.941
Reële waarde-afdekking AXA Bank Belgium (macro-hedging)	19.252.465.550	992.097	4.031.688
Reële waarde-afdekking AXA Bank Belgium (micro-hedging)	5.736.000.000	217.543	15.492.139
Totaal derivaten gebruikt ter afdekking	35.625.195.306	17.070.019	53.640.768

De volgende tabel geeft ons een overzicht van de boekwaarde van de afgedekte items voor 2022 en 2021 :

(in EUR)	31/12/2022			
	Boekwaarde			
	Activa		Passiva	
	Activa Crelan	AXA Bank Belgium	Passiva Crelan	AXA Bank Belgium
Carrying amount of the hedged item				
waarvan AC leningen aan klanten	546.410.197	19.974.083.900	0	0
waarvan AC schuldbewijzen ACTIVA	-2.538.773	60.686.496	0	0
waarvan OCI schuldbewijzen ACTIVA	0	228.770.878	0	0
waarvan AC schuldbewijzen PASSIVA	0	0	-37.755.132	5.090.107.761
Totaal	543.871.424	20.263.541.274	-37.755.132	5.090.107.761

(in EUR)	31/12/2021			
	Boekwaarde			
	Activa		Passiva	
	Activa Crelan	AXA Bank Belgium	Passiva Crelan	AXA Bank Belgium
Carrying amount of the hedged item				
waarvan AC leningen aan klanten	-454.755.880	19.252.465.550	0	0
waarvan AC schuldbewijzen ACTIVA	-11.184.783	83.071.637	0	0
waarvan OCI schuldbewijzen ACTIVA	0	405.100.117	0	0
waarvan AC schuldbewijzen PASSIVA	0	0	7.350.212	5.534.460.823
Totaal	-465.940.663	19.740.637.304	7.350.212	5.534.460.823

Zoals hierboven uitgelegd, dekt de Groep haar posities uitsluitend af via een reële-waarde-afdekking. Hierbij worden activa met dezelfde kenmerken (bijv. vervaldatum/herzieningsdatum en de contractrente) gegroepeerd in synthetische portefeuilles. Elk van deze portefeuilles wordt volledig afgedekt door zijn respectieve derivaten, waarbij het verschil in waarde hoofdzakelijk voortvloeit uit de delta tussen de gebruikte benchmarks, het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie.

Voor 2022 bedroeg de totaal geboekte inefficiëntie +10,5 miljoen EUR.

Volgende tabel verstrekt een overzicht van het netto resultaat als gevolg van de inefficiëntie bij de verwerking van de afdekkingstransacties :

(in EUR)	31/12/2022			
	Winsten Crelan	Verliezen Crelan	Winsten AXA Bank Belgium	Verliezen AXA Bank Belgium
Reële waarde-afdekking van een individueel actief of verplichting	0	0	685.269.332	-694.766.195
- wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte positie	0	0	685.142.484	-24.495.234
- wijzigingen in de reële waarde van de afdekkingsderivaten	0	0	126.848	-670.270.961
Reële waarde-afdekking van het renterisico van een portefeuille	1.035.082.374	-1.030.723.650	2.604.016.841	-2.588.379.797
- wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte positie	0	-1.030.723.650	0	-2.584.559.685
- wijzigingen in de reële waarde van de afdekkingsderivaten	1.035.082.374	0	2.604.016.841	-3.820.112
- afschrijvingen en andere reële waardeaanpassingen	0	0	0	0
Totaal winsten en verliezen	1.035.082.374	-1.030.723.650	3.289.286.173	-3.283.145.992
Netto resultaat als gevolg van de administratieve verwerking van afdekkingstransacties	4.358.723		6.140.181	

(in EUR)	31/12/2021			
	Winsten Crelan	Verliezen Crelan	Winsten AXA Bank Belgium	Verliezen AXA Bank Belgium
Reële waarde-afdekking van een individueel actief of verplichting				
- wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte positie	0	0	0	0
- wijzigingen in de reële waarde van de afdekkingsderivaten	0	0	0	0
Reële waarde-afdekking van het renterisico van een portefeuille				
- wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte positie	0	-255.513.005	0	0
- wijzigingen in de reële waarde van de afdekkingsderivaten	256.377.174	0	0	0
- afschrijvingen en andere reële waardeaanpassingen	487.140	0	0	0
Totaal winsten en verliezen	256.864.314	-255.513.005	0	0
Netto resultaat als gevolg van de administratieve verwerking van afdekkingstransacties	1.351.309		0	

Bij de overname van Centea NV werd Crelan NV geconfronteerd met derivaten die niet konden worden gedocumenteerd als een afdekking op basis van IFRS-regels (hoewel ze economisch gekoppeld zijn aan een afdekking). Deze derivaten moesten daarom in de portefeuille voor handelsdoeleinden worden geplaatst ("Financiële activa of verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden"). Dit betreft renteswapovereenkomsten, caps en swaptions.

De onderstaande tabel geeft de samenstelling weer van de financiële activa en passiva aangehouden voor handelsdoeleinden op 31 december 2022 en 2021 en bestaat daarom volledig uit derivaten waarvoor geen afdekking kon worden gedocumenteerd in overeenstemming met IFRS-regels :

(in EUR)	31/12/2022			31/12/2021		
	Geconsolideerd (A + B)	AXA Bank Belgium (A)	Crelan (B)	Geconsolideerd (A + B)	AXA Bank Belgium (A)	Crelan (B)
Activa						
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	11.211.935	10.520.544	691.391	45.800.326	45.583.545	216.781
Schuldbewijzen	539.783	539.783	0	408.825	408.825	0
Totaal activa aangehouden voor handelsdoeleinden	11.751.718	11.060.327	691.391	46.209.151	45.992.370	216.781
Verplichtingen						
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	36.418.642	35.831.833	586.809	44.398.252	42.831.161	1.567.091
Schuldbewijzen	0	0	0	0	0	0
Totaal verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	36.418.642	35.831.833	586.809	44.398.252	42.831.161	1.567.091

De onderstaande tabel geeft de samenstelling weer van derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden op 31 december 2022 en 2021.

(in EUR)	31/12/2022		
	Notioneel	Boekwaarde	
		Activa	Passiva
Renteinstrumenten Crelan			
- IRS (renteswap-overeenkomst)	77.000.000	0	0
- Caps	261.480.809	691.391	586.809
- Swaptions	0	0	0
Renteinstrumenten AXA Bank Belgium			
- IRS (renteswap-overeenkomst)	7.713.149.999	365.667	8.079.123
- Optie/caps/floor	20.700.000	1.121.752	0
- Interest-future-verrichting	32.200	0	0
Eigen vermogen instrumenten AXA Bank Belgium			
- Aandelenfuture	8.635.080	0	0
- Overige	322.261.538	8.906.097	21.216.337
Valuta instrumenten AXA Bank Belgium			
- Valutaswap	55.990.222	1	6.204.437
- Termijnwisselverrichtingen	200.380.156	127.027	331.937
Totaal derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	8.659.630.004	11.211.935	36.418.643

	31/12/2021		
	Notioneel	Boekwaarde	
		Activa	Passiva
Renteinstrumenten Crelan			
- IRS (renteswap-overeenkomst)	77.000.000,00	0,00	1.359.972,00
- Caps	425.668.124,00	216.781,00	207.119,00
- Swaptions	0,00	0,00	0,00
Renteinstrumenten AXA Bank Belgium			
- IRS (renteswap-overeenkomst)	7.111.441.329,00	6.219.257,00	70.609,00
- Optie/caps/floor	4.215.800.000,00	5.894.424,00	36.154.327,00
- Interest-future-verrichting	39.700.000,00	0,00	0,00
Eigen vermogen instrumenten AXA Bank Belgium			
- Aandelenfuture	13.205.500,00	0,00	0,00
- Overige	448.785.675,00	32.655.322,00	3.105.995,00
Valuta instrumenten AXA Bank Belgium			
- Valutaswap	99.868.769	558.626	2.759.538
- Termijnwisselverrichtingen	210.753.701	255.916	740.693
Totaal derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	12.642.223.098	45.800.326	44.398.253

Hieronder een tabel met de maturiteiten in verband met de hedge accounting voor 2022 :

(in EUR)	<= 3 maand	> 3 maand <= 1 jaar	> 1 jaar <= 5 jaar	> 5 jaar <= 10 jaar	> 10 jaar	Totaal
31 december 2022						
Caps	0	0	180.820	2.539.189	0	2.720.008
Renteswaps	-3.527.936	39.082.866	257.535.485	280.717.278	1.110.958.587	1.684.766.281
Performance swaps op rente	0	0	0	0	-7.917.775	-7.917.775
Payer swaptions - termijnpremie	2.351.960	13.103.665	71.354.287	45.250.872	15.146.007	147.206.791

Hieronder een tabel met de maturiteiten in verband met de hedge accounting (exclusief AXA Bank Belgium) voor 2021:

(in EUR)	<= 3 maand	> 3 maand <= 1 jaar	> 1 jaar <= 5 jaar	> 5 jaar <= 10 jaar	> 10 jaar	Totaal
31 december 2021						
Fair Value hedges - macro						
Payers - Interest rate	-5.555.068	-7.900.243	-125.410.215	-221.521.648	-141.728.168	-502.115.341
Receivers - Interest rate	0	1.755.040	7.805.581	0	0	9.560.621

4.15. Reële waarde van financiële activa en financiële verplichtingen

De reële waarde is de prijs die zou worden ontvangen om een actief te verkopen of die zou worden betaald om een verplichting over te dragen in een regelmatige transactie tussen marktdeelnemers op de waarderingsdatum.

Op basis van de observeerbaarheid van de parameters wordt de reële waarde onderverdeeld in 3 categorieën:

Level 1 : genoteerde prijzen (niet aangepast) in actieve markten voor identieke activa en verplichtingen;

Level 2 : gebruik van parameters andere dan genoteerde prijzen, die waarneembaar zijn voor het actief of de verplichting, ofwel direct ofwel indirect;

Level 3 : gebruik van niet-waarneembare parameters, of wanneer een waarneembare input een aanpassing vereist met behulp van een niet-waarneembare input en die aanpassing resulteert in een aanzienlijke verandering van de reële waarde.

4.15.1. Reële waarde van financiële activa en verplichtingen aan geamortiseerde kostprijs

De onderstaande tabel toont de boekwaarde en de reële waarde van de activa en passiva opgenomen in de balans tegen geamortiseerde kostprijs :

(in EUR)	31/12/2022				
	Boekwaarde	Reële waarde	Level 1	Level 2	Level 3
Activa					
Leningen en Vorderingen	47.778.840.125	42.561.208.576	0	0	42.561.208.576
Interbancaire kredieten Crelan	57.198.900	57.198.900	0	0	57.198.900
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	415.760.623	415.760.623	0	0	415.760.623
Woonkredieten Crelan	13.067.168.491	11.789.220.919	0	0	11.789.220.919
Woonkredieten AXA Bank Belgium	24.049.779.691	20.795.821.123	0	0	20.795.821.123
Particulieren	916.914.832	817.494.704	0	0	817.494.704
Landbouwkredieten	2.068.788.260	1.925.096.735	0	0	1.925.096.735
Ondernemingen	2.242.353.275	2.092.117.152	0	0	2.092.117.152
Leningen op Afbetaling Crelan	785.828.977	756.920.838	0	0	756.920.838
Leningen op Afbetaling AXA Bank Belgium	933.558.960	910.189.760	0	0	910.189.760
Gestorte cash waarborgen	189.223.514	189.223.514	0	0	189.223.514
Leningen op Termijn AXA Bank Belgium	2.500.169.696	2.255.400.199	0	0	2.255.400.199
Andere leningen en vorderingen Crelan	407.254.453	410.852.981	0	0	410.852.981
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	144.840.454	145.911.129	0	0	145.911.129
Effecten	969.923.456	918.361.405	806.156.700	112.204.705	0
Tegen geamortiseerde kostprijs Crelan	909.236.960	861.722.155	749.517.450	112.204.705	0
Tegen geamortiseerde kostprijs AXA Bank Belgium	60.686.496	56.639.250	56.639.250	0	0
Verplichtingen					
Deposito's Crelan	21.591.151.476	21.594.750.690	0	21.125.570.603	469.180.086
Deposito's AXA Bank Belgium	22.201.605.142	22.201.605.142	0	0	22.201.605.142
In schuldbewijzen belichaamde schulden Crelan	716.967.404	705.902.092	0	0	705.902.092
In schuldbewijzen belichaamde schulden AXA Bank Belgium	5.233.091.074	5.072.170.188	0	5.027.935.712	44.234.476
Achtergestelde verplichtingen Crelan	209.047.595	208.958.552	0	0	208.958.552
Achtergestelde verplichtingen AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0

(in EUR)	31/12/2021				
	Boekwaarde	Reële waarde	Level 1	Level 2	Level 3
Activa					
Leningen en Vorderingen	45.726.698.487	45.978.114.111	0	0	45.978.114.111
Interbancaire kredieten Crelan	323.287.220	323.287.220	0	0	323.287.220
Interbancaire kredieten AXA Bank Belgium	124.713.247	124.713.247	0	0	124.713.247
Woonkredieten Crelan	12.436.527.948	12.617.185.009	0	0	12.617.185.009
Woonkredieten AXA Bank Belgium	23.295.169.466	23.295.169.466	0	0	23.295.169.466
Particulieren	842.107.316	840.580.535	0	0	840.580.535
Landbouwkredieten	2.042.595.053	2.088.006.474	0	0	2.088.006.474
Ondernemingen	2.095.229.201	2.126.237.244	0	0	2.126.237.244
Leningen op Afbetaling Crelan	699.253.056	697.839.401	0	0	697.839.401
Leningen op Afbetaling AXA Bank Belgium	870.599.218	870.599.218	0	0	870.599.218
Gestorte cash waarborgen	156.322.193	156.322.193	0	0	156.322.193
Leningen op Termijn AXA Bank Belgium	2.317.025.731	2.317.025.731	0	0	2.317.025.731
Andere leningen en vorderingen Crelan	372.542.659	369.822.195	0	0	369.822.195
Andere leningen en vorderingen AXA Bank Belgium	151.326.179	151.326.179	0	0	151.326.179
Effecten	1.021.065.405	1.054.543.658	927.298.179	127.245.479	0
Tegen geamortiseerde kostprijs Crelan	937.993.768	971.472.021	844.226.542	127.245.479	0
Tegen geamortiseerde kostprijs AXA Bank Belgium	83.071.637	83.071.637	83.071.637	0	0
Verplichtingen					
Deposito's Crelan	21.811.466.252	21.829.789.002	0	20.081.197.554	1.748.591.449
Deposito's AXA Bank Belgium	20.838.684.184	20.838.684.184	0	0	20.838.684.184
In schuldbewijzen belichaamde schulden Crelan	558.141.280	564.583.604	0	0	564.583.604
In schuldbewijzen belichaamde schulden AXA Bank Belgium	5.804.746.840	5.804.746.840	0	5.704.677.653	100.069.187
Achtergestelde verplichtingen Crelan	226.316.082	226.618.954	0	0	226.618.954
Achtergestelde verplichtingen AXA Bank Belgium	0	0	0	0	0

Voor deposito's tot een jaar wordt de reële waarde verondersteld gelijk te zijn aan de boekwaarde. Voor de overige activa en passiva wordt er een reële waarde bepaald op basis van :

- De evolutie van de risicovrije rentevoet : het gaat erom het verschil te onderzoeken tussen de historische en de huidige rentevoet. Als een risicovrije rente wordt de IRS-rente toegepast op een vergelijkbare kasstroomstructuur.
- De evolutie van marges op activa en passiva : hier onderzoeken we het verschil tussen historische en huidige marges op verschillende producten. De marge wordt berekend als de rentevoet die de klant betaalt, minus de risicovrije rentevoet. Het gewogen gemiddelde van de marges op de productie van de verschillende producten over de afgelopen 12 maanden wordt genomen als de huidige marge.

Om de impact op de reële waarde te verkrijgen, wordt de wijziging in de marge vermenigvuldigd met het uitstaande saldo en verdisconteerd met de risicovrije rentevoet. Dezelfde marge wordt gebruikt voor de resterende looptijd van het krediet / passief en houdt daarom geen rekening met rentewijzigingen.

Zowel in 2022 als in 2021 vonden er geen significante transferts van financiële activa of verplichtingen plaats tussen de verschillende levels.

4.15.2. Waardering van financiële activa en verplichtingen opgenomen aan reële waarde

De onderstaande tabellen geven de classificatie van de reële waarde van de financiële activa en passiva op Niveau 1, 2 en 3 volgens de waarneembaarheid van de gebruikte parameters :

Reële waarde van de financiële activa 2022				
	Totaal	Level 1	Level 2	Level 3
<i>Tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening</i>				
Kredieten				
TOTAAL				
<i>Aangehouden voor handelsdoeleinden</i>				
Schuldbewijzen	539.783	4.288	0	535.495
Derivaten	11.211.935	0	4.653.417	6.558.518
Andere	0	0	0	0
TOTAAL	11.751.718	4.288	4.653.417	7.094.013
<i>Tegen reële waarde via OCI</i>				
Schuldbewijzen	228.770.878	228.770.878	0	0
Fondsen	0	0	0	0
Andere	13.377.974	54.871	214.515	13.108.589
TOTAAL	242.148.852	228.825.749	214.515	13.108.589
<i>Tegen reële waarde via Winst-en verliesrekening</i>				
Schuldbewijzen	0	0	0	0
Fondsen	6.494.954	1.397.194	0	5.097.760
Andere	0	0	0	0
TOTAAL	6.494.954	1.397.194	0	5.097.760
<i>Tegen geamortiseerde kostprijs</i>				
Schuldbewijzen	0	0	0	0
Fondsen	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0
TOTAAL	0	0	0	0
<i>Afdekkingsderivaten</i>				
Interest Rate Swaps	66.681.715	0	66.681.715	0
Swaptions	239.888.372	0	239.888.372	0
Caps	18.948.496	0	18.948.496	0
TOTAAL	325.518.583	0	325.518.583	0
<i>Aangehouden voor verkoop</i>				
Terreinen en gebouwen	0	0	0	0
TOTAAL	0	0	0	0

Reële waarde van de financiële verplichtingen 2022				
	Totaal	Level 1	Level 2	Level 3
<i>Aangehouden voor handelsdoeleinden</i>				
Schuldbewijzen	0	0	0	0
Derivaten	36.418.642	0	16.350.052	20.068.590
Andere	0	0	0	0
TOTAAL	36.418.642	0	16.350.052	20.068.590
<i>Tegen reële waarde via Winst-en verliesrekening</i>				
Schuldbewijzen	376.190.783	0	133.503.432	242.687.352
<i>Afdekkingsderivaten</i>				
Interest Rate Swaps	7.076.008	0	7.076.008	0
Swaptions	0	0	0	0
Caps	0	0	0	0
TOTAAL	7.076.008	0	7.076.008	0

Reële waarde van de financiële activa 2021				
	Totaal	Level 1	Level 2	Level 3
<i>Tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening</i>				
Kredieten				
TOTAAL				
<i>Aangehouden voor handelsdoeleinden</i>				
Schuldbewijzen	408.825	0	0	408.825
Derivaten	45.800.326	0	16.694.021	29.106.305
Andere	0	0	0	0
TOTAAL	46.209.151	0	16.694.021	29.515.130
<i>Tegen reële waarde via OCI</i>				
Schuldbewijzen	405.100.117	405.100.117	0	0
Fondsen	0	0	0	0
Andere	12.450.143	88.734	60.664	12.300.746
TOTAAL	417.550.260	405.188.851	60.664	12.300.746
<i>Tegen reële waarde via Winst-en verliesrekening</i>				
Schuldbewijzen	5.236.444	0	0	5.236.444
Fondsen	1.581.481	1.581.481	0	0
Andere	0	0	0	0
TOTAAL	6.817.925	1.581.481	0	5.236.444
<i>Tegen geamortiseerde kostprijs</i>				
Schuldbewijzen	0	0	0	0
Fondsen	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0
TOTAAL	0	0	0	0
<i>Afdekkingsderivaten</i>				
Interest Rate Swaps	820.462	0	820.462	0
Swaptions	13.265.121	0	13.265.121	0
Caps	2.984.436	0	2.984.436	0
TOTAAL	17.070.019	0	17.070.019	0
<i>Aangehouden voor verkoop</i>				
Terreinen en gebouwen	0	0	0	0
TOTAAL	0	0	0	0

Reële waarde van de financiële verplichtingen 2021				
	Totaal	Level 1	Level 2	Level 3
<i>Aangehouden voor handelsdoeleinden</i>				
Schuldbewijzen	0	0	0	0
Derivaten	44.398.252	0	43.034.732	1.363.521
Andere	0	0	0	0
TOTAAL	44.398.252	0	43.034.732	1.363.521
<i>Tegen reële waarde via Winst-en verliesrekening</i>				
Schuldbewijzen	742.648.663	0	328.328.371	414.320.292
<i>Afdekkingsderivaten</i>				
Interest Rate Swaps	53.640.768	0	53.640.768	0
Swaptions	0	0	0	0
Caps	0	0	0	0
TOTAAL	53.640.768	0	53.640.768	0

Groep Crelan excl. AXA Bank Belgium

Financiële activa en passiva waarvoor geen genoteerde prijs beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van de marktbeoordelingen van gerenommeerde externe financiële tegenpartijen. Deze marktbeoordelingen worden systematisch geverifieerd door de afdeling financiële markten en door de backoffice. Vanwege het ontbreken van een marktprijs worden 2 obligaties gewaardeerd op basis van een modelprijs. Voor deze

obligaties worden de kasstromen van obligaties gewaardeerd op basis van de spreiding van de liquide obligaties van dezelfde emittent.

Voor derivaten wordt de marktwaarde als volgt bepaald: sinds 2021 is de waardering van renteswaps gebaseerd op de ESTER-curve. Voor caps en swaptions gebruiken we de marktvolatiliteit van verschillende tegenpartijen. Daarna is de marktwaarde van de optie gebaseerd op de kenmerken van het onderliggende derivaat.

Een gevoeligheidsanalyse van de totale portefeuille wordt maandelijks uitgevoerd. Renterisico wordt gemeten en getoetst aan de limieten die door de Raden van Bestuur worden opgelegd. Renterisico wordt gemeten met behulp van een cumulatief nominaal renteverskil.

De obligaties onder level 3 zijn, omwille van de aard van de investering, niet onderhevig aan een renterisico.

Tenslotte zijn er nog de investeringen in de private equity portefeuille en degenen gecatalogeerd onder reële waarde via OCI ten belope van 13,1 miljoen EUR (level 3).

Voor de assumpties die gebruikt worden voor de berekeningen van Level 3 werden er in 2022, naast de normale marktwaarde-aanpassingen, geen materiële aanpassingen doorgevoerd.

In 2022 vonden er geen significante transferts van financiële activa of verplichtingen plaats tussen de verschillende levels.

De onderstaande tabel toont de evolutie van Niveau 3 in 2022 :

31/12/2022	Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden		Tegen reële waarde via OCI		Tegen reële waarde via Winst-en verliesrekening	
	Schuldbewijzen	Derivaten	Andere	Fondsen	Schuldbewijzen	Fondsen
Openingsbalans	408.825	29.106.305	12.251.360	49.385	5.236.444	0
Resultaten	0	0	0	0	0	0
via gerealiseerde resultaten	-69.420	-12.438.068	0	0	0	0
via niet-gerealiseerde resultaten	0	0	-180.483	0	-96.791	0
Aankopen	196.091	0	1.709.991	0	0	0
Verkopen	0	0	-566.198	0	-41.894	0
Op eindvervaldag gekomen	0	-10.109.719	0	-1.615	0	0
Transfers in/uit Level 3	0	0	-153.851	0	0	0
Eindbalans	535.496	6.558.518	13.060.819	47.770	5.097.759	0

De onderstaande tabel toont de evolutie van Niveau 3 in 2021 :

31/12/2021	Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden		Tegen reële waarde via OCI		Tegen reële waarde via Winst-en verliesrekening	
	Schuldbewijzen	Derivaten	Andere	Fondsen	Schuldbewijzen	Fondsen
Openingsbalans	0	0	9.669.787	0	5.333.234	0
Resultaten	0	0	0	0	0	0
via gerealiseerde resultaten	0	0	0	0	0	0
via niet-gerealiseerde resultaten	0	0	1.171.367	0	0	0
Aankopen	0	0	3.207.938	0	-96.790	0
Verkopen	0	0	-1.797.731	0	0	0
Op eindvervaldag gekomen	0	0	0	0	0	0
Transfers in/uit Level 3	0	0	0	0	0	0
Acquisitie AXA Bank Belgium	408.825	29.106.305	0	49.385	0	0
Eindbalans	408.825	29.106.305	12.251.360	49.385	5.236.444	0

AXA Bank Belgium:

Reële waarde van retailactiviteiten:

Voor activa en verplichtingen op korte termijn of die onmiddellijk opvraagbaar zijn, neemt AXA Bank Belgium de boekwaarde als de beste benadering.

De reële waarde van de overige retailproducten wordt in een aantal stappen berekend:

- de toekomstige cashflows worden berekend op basis van de productkenmerken (rentevoet van de klant, betalingsfrequentie, einddatum, enz.);
- de cashflows van de kredieten houden rekening met het terug te betalen kapitaal, de intresten, vervroegde terugbetalingen en de hierop betrekking hebbende wederbeleggingsvergoeding;
- de cashflows worden voor kredieten vervolgens aangepast om rekening te houden met :
 - conditionele vervroegde terugbetalingen per intrest-bucket per type lening op een lening per lening basis;
 - caps en floors die besloten zijn in de variabele woonkredieten;
 - verwachte kredietverliezen.
- ten slotte worden de (aangepaste) cashflows verdisconteerd op basis van de OIS-curve verhoogd met een liquidity spread en een spread die overige (administratieve) kosten dekt.

Reële waarde van financieringsactiviteiten (treasury):

De financiële instrumenten worden in 3 categorieën ingedeeld.

De eerste categorie bestaat uit de financiële instrumenten waarvoor de reële waarde niveau 1 wordt bepaald op basis van marktprijzen in een actieve markt.

De vaststelling van het bestaan van een actieve markt is meestal eenduidig met marktinformatie beschikbaar voor het publiek en investeerders. Er is geen afgelijnde beschrijving of minimale drempel van de activiteit die "regelmatig voorkomende markttransacties" vertegenwoordigt, waardoor het niveau van de daadwerkelijke transacties dienen te worden beoordeeld met inachtneming van de frequentie en het volume. Een laag transactievolume vertegenwoordigt niettemin nog steeds een prijs als deze bepaald is in een normale economische omgeving op een objectieve basis. De transactiebedragen zijn belangrijke indicatoren van de reële waarde.

Indien de markt voor een bepaald instrument niet actief is of indien de marktprijzen niet of niet op regelmatige basis beschikbaar zijn, wordt gebruik gemaakt van waarderingstechnieken gebaseerd op de geactualiseerde waarde van toekomstige kasstromen of op basis van optiemodellen. Deze waarderingstechnieken maken gebruik van marktdata zoals rentecurves, dividendrendement, indexniveaus en volatiliteitsgegevens. AXA Bank Belgium maakt gebruik van informatie uit Bloomberg, Markit of aangeleverd door betrouwbare tussenpersonen. Deze prijzen worden vervolgens intern gevalideerd of de instrumenten worden gewaardeerd aan de hand van interne waarderingstechnieken.

Het gebruik van waarneembare inputparameters leidt tot een reële waarde niveau 2, terwijl het gebruik van niet-waarneembare input tot een reële waarde niveau 3 leidt, tenzij hun invloed niet significant is. Waarneembare inputs worden ontwikkeld met behulp van marktgegevens, zoals publiek beschikbare informatie over feitelijke gebeurtenissen of transacties, die de veronderstellingen weerspiegelen die marktdeelnemers zouden gebruiken bij het bepalen van de prijs van het instrument.

Het belang van niet-waarneembare parameters wordt geëvalueerd (1) op het niveau van elk individueel financieel instrument en (2) in zijn geheel.

1. De specifieke impact van niet-waarneembare parameters op de reële waarde van elk financieel instrument wordt beoordeeld zolang de mark-to-market ervan 0,05% van de totale balans overschrijdt. Ze worden beschouwd als zijnde meer dan een onbelangrijke impact te hebben wanneer ze de wijziging van de reële waarde van een financieel instrument met 30% of meer

beïnvloeden. Indien AXA Bank Belgium de specifieke impact van de niet-waarneembare parameters op de reële waarde van het instrument niet met redelijke inspanningen kan meten, wordt het instrument automatisch gecatalogeerd in niveau 3.

2. Op het totaalniveau wordt gecontroleerd of de globale waarde van alle financiële instrumenten, waarvoor de reële waarde wordt berekend met niet-waarneembare parameters en die niet gecatalogeerd worden onder niveau 3, de 2% van de totale balans niet overschrijdt.

AXA Bank Belgium hanteert een beslissingstabel waarbij de toegekende niveaus per klasse van financieel instrument wordt weergegeven. Een specifiek comité zorgt voor een regelmatige herziening minstens 1 keer per jaar van deze beslissingstabel om ervoor te zorgen dat deze nauwkeurig en allesomvattend is. Het speciale comité is minstens samengesteld uit de managers van de boekhoudbeleidsregels (inclusief CTFM) en de middle-office dat het bedrijf vertegenwoordigt.

Indien er op het niveau van dit specifiek comité onenigheid zou bestaan over de reëlewaardeclassificatie, zou het punt worden overgemaakt aan de CFO van AXA Bank Belgium voor beslissing over de niveauclassificatie.

De tweede categorie bevat de volgende elementen:

Activa

Vorderingen op andere bankiers

Vorderingen op andere bankiers bevatten interbancaire plaatsingen en reverse repo's.

De geraamde reële waarde is gebaseerd op verdisconteerde kasstromen aan de huidige marktomstandigheden.

Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden & derivaten gebruikt ter afdekking

Derivaten die een indekkingsstrategie als doelstelling hebben en die afhankelijk zijn van de naleving van de IAS39 voorwaarden voor de toepassing van "hedge accounting" worden opgenomen onder één van beide rubrieken. Hun reële waarde vertegenwoordigt het verdisconteerd bedrag van de geschatte toekomstige kasstromen waarvoor de belangrijkste parameters waarneembare marktgegevens zijn zoals marktrente, wisselkoersen of de prijs van onderliggende activa.

Verplichtingen

Deposito's en ontleningen

De geraamde reële waarde van vastrentende deposito's, repotransacties en overige vastrentende ontleningen zonder genoteerde marktprijs is gebaseerd op verdisconteerde kasstromen aan de huidige marktomstandigheden.

Uitgegeven schuldinstrumenten

Voor de uitgegeven depositocertificaten wordt een verdisconteerd kasstroommodel gebruikt gebaseerd op een huidige rendementscurve van toepassing voor de resterende looptijd van het instrument tot op de vervaldag.

Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden & derivaten gebruikt ter afdekking

Dit betreft hetzelfde type derivatentransacties als opgenomen onder de financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden & derivaten gebruikt ter afdekking.

De derde categorie bevat de volgende elementen:

Activa

Leningen en vorderingen op klanten

Deze leningen en vorderingen zijn opgenomen voor hun nettoboekwaarde, na waardeverminderingen. De geraamde reële waarde van leningen en vorderingen vertegenwoordigt het verdisconteerd bedrag van de toekomstige verwachte kasstromen. Deze verwachte kasstromen zijn verdisconteerd volgens de huidige marktomstandigheden om zo de reële waarde te bepalen.

Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI)

Aandelen die zijn opgenomen voor hun aankoopprijs als beste inschatting van hun marktwaarde.

Hieronder vallen ook derivatentransacties die zijn aangegaan in verband met EMTN-uitgiften. De reële waarde van deze derivaten wordt bepaald op basis van de "discounted cashflow"-methode, waarbij met name gebruik wordt gemaakt van volatiliteiten op basis van historische gegevens en, indien van toepassing, op basis van benchmarkindices zoals bijvoorbeeld de Eurostoxx 50.

Verplichtingen

Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

Dit betreft hetzelfde type derivatentransacties als opgenomen onder de financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden.

Financiële verplichtingen aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Uitgegeven EMTN's, zoals bij de derivaten wordt de reële waarde hiervan bepaald aan de hand van de "discounted cash flow"-methode, waarbij als niet-waarneembare inputs volatiliteiten gebaseerd op historische data gebruikt worden in dit geval op basis van benchmarks zoals bijvoorbeeld de Eurostoxx 50. Dit geldt evenzeer voor de derivatentransacties aangezien deze de vergoedingsstructuur opgenomen in de EMTN's spiegelen.

De financiële verplichtingen tegen kostprijs waarvoor de reële waarde werd berekend, betreffen de "covered bonds" waarvoor de reële waarde gebaseerd is op ofwel informatie opgemaakt door meer dan 20 marktparticipanten ofwel kan bekomen worden via Bloomberg.

4.16. Saldering van financiële activa en verplichtingen

Om de risico's bij het aangaan van derivaten te beperken, wordt met elke financiële tegenpartij een ISDA-raamcontract, een Credit Support Annex (CSA) en een Global Master Repurchase Agreement (GMRA) gesloten. Deze contracten bepalen dat in geval van verzuim compensatie kan plaatsvinden op alle rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de derivaten die met deze tegenpartij worden verhandeld. Het risico wordt verder beperkt door de contractuele verplichting om een cashwaarborg te bieden in geval van een negatieve netto-marktwaarde van de derivatenportefeuille. Als de netto-marktwaarde positief is, zal dit leiden tot de ontvangst van een cashwaarborg.

Er blijft te allen tijde een restrisico, aangezien in geval van het in gebreke blijven van een tegenpartij waarmee derivaten zijn afgesloten, een nieuwe tegenpartij moet worden gevonden, waardoor de vervangingskosten mogelijk de contante garantie overschrijden.

Om het risico dat gepaard gaat met de handel in derivaten verder te beperken, worden nieuwe transacties afgewikkeld via een centrale tegenpartij (Clearing Member). Het is vooral het tegenpartijrisico dat dus sterk wordt verminderd.

IAS32 heeft tot doel de grondslagen voor het presenteren van financiële instrumenten als verplichting of eigen vermogen en voor het salderen van financiële activa en financiële verplichtingen vast te stellen. Deze standaard bevat richtlijnen in verband met de saldering van financiële activa en financiële verplichtingen. Ze bepaalt dat een financieel actief en een financiële verplichting moeten worden gesaldeerd, en het nettobedrag moet worden opgenomen in de balans enkel en alleen indien de entiteit (IAS32.42):

- thans een in rechte afdwingbaar recht heeft om de opgenomen bedragen te salderen. Crelan moet over een wettelijk afdwingbaar recht op saldering beschikken. Dit betekent dat het recht op salderen:
 - niet mag afhangen van een toekomstige gebeurtenis
 - wettelijk afdwingbaar moet zijn in elk van de volgende omstandigheden:
 - gedurende het normale verloop van de transactie
 - in geval van wanbetaling
 - bij insolventie of faillissement van de entiteit en alle tegenpartijen
- voornemens is om hetzij de verplichting op nettobasis af te wikkelen, ofwel om het actief te realiseren op hetzelfde moment dat de verplichting wordt afgewikkeld (IAS32.48). Crelan moet dus de intentie hebben tot uitoefening op nettobasis of tot verkoop van het actief en de verplichting op hetzelfde tijdstip.

De volgende tabel geeft een overzicht van de financiële activa en passiva waarop een afdwingbaar ISDA-compensatie raamcontract van toepassing is. Dit geldt voor derivaten-transacties en voor overeenkomsten voor de verkoop en retrocessie van effecten. De bedragen die gesaldeerd zijn op de balans, staan in de eerste drie cijferkolommen.

De bedragen van de afdwingbare master netting agreements of gelijkaardige overeenkomsten die niet gesaldeerd worden en het nettobedrag dat overblijft na aftrek van deze bedragen staan hieronder vermeld in de overige cijferkolommen.

31/12/2022	Bruto bedragen, voor eventuele saldering op de balans	Bedragen effectief gesaldeerd op de balans	Netto bedragen op de balans, inclusief saldering	Saldering onder bepaalde voorwaarden		Netto bedrag, na elk effect van saldering
				Bedragen die gesaldeerd worden in het kader van een conventie	Verkregen of gegeven garanties, inclusief cash collateral	
(in EUR)						
Financiële activa						
Derivaten	2.658.916.559	2.321.646.258	337.270.300	18.409.720	245.969.502	72.351.296
- Trading	27.408.585	15.656.867	11.751.718	1.718.545	8.966.465	526.924
- Hedging	2.631.507.974	2.305.989.391	325.518.582	16.691.174	237.003.037	71.824.371
Verkoop- en terugkoopovereenkomsten	750.183.099	750.183.099	0	0	0	0
Totaal actief	3.409.099.658	3.071.829.357	337.270.300	18.409.720	245.969.502	72.351.296
Financiële verplichtingen						
Derivaten	860.321.793	816.827.143	43.494.649	18.409.720	20.469.567	4.615.363
- Trading	56.216.402	19.797.760	36.418.642	16.911.843	18.317.591	1.189.208
- Hedging	804.105.391	797.029.383	7.076.008	1.497.877	2.151.975	3.426.156
Verkoop- en terugkoopovereenkomsten	1.594.304.671	750.183.099	844.121.571	839.717.685	4.403.887	0
Totaal passief	2.454.626.463	1.567.010.243	887.616.221	858.127.404	24.873.454	4.615.363

31/12/2021	Bruto bedragen, voor eventuele saldering op de balans	Bedragen effectief gesaldeerd op de balans	Netto bedragen op de balans, inclusief saldering	Saldering onder bepaalde voorwaarden		
				Bedragen die gesaldeerd worden in het kader van een conventie	Verkregen of gegeven garanties, inclusief cash collateral	Netto bedrag, na elk effect van saldering
(in EUR)						
Financiële activa						
Derivaten	466.568.146	403.697.801	62.870.345	17.392.732	42.719.203	2.758.410
- Trading	218.587.421	172.787.095	45.800.326	16.848.045	27.834.170	1.118.111
- Hedging	247.980.725	230.910.706	17.070.019	544.687	14.885.033	1.640.299
Verkoop- en terugkoopovereenkomsten	1.498.428.990	1.498.391.263	37.728	0	0	37.728
Totaal actief	1.964.997.136	1.902.089.064	62.908.073	17.392.732	42.719.203	2.796.138
Financiële verplichtingen						
Derivaten	1.521.858.864	1.423.819.844	98.039.020	17.392.732	77.149.662	3.496.627
- Trading	153.428.567	109.030.315	44.398.252	12.423.124	31.703.508	271.621
- Hedging	1.368.430.297	1.314.789.529	53.640.768	4.969.608	45.446.154	3.225.006
Verkoop- en terugkoopovereenkomsten	1.498.391.263	1.498.391.263	0	0	0	0
Totaal passief	3.020.250.127	2.922.211.107	98.039.020	17.392.732	77.149.662	3.496.627

De verkregen en gegeven garanties bestaan volledig uit contante garanties. Het bedrag van de garantie is gereguleerd en is daarom wettelijk afdwingbaar op basis van een CSA-overeenkomst ("Credit Support Annex") die wordt toegevoegd aan de ISDA-overeenkomst.

4.17. Eigen Vermogen

De samenstelling van het eigen vermogen per 31 december 2022 en 2021 is als volgt :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Aandelenkapitaal	912.298.467	895.456.452
Andere uitgegeven eigen-vermogensinstrumenten	245.171.946	244.400.438
Herwaarderings-reserve: Wijzigingen in reële waarde van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde door middel van niet-gerealiseerde resultaten	2.910.905	3.006.407
Veranderingen in reële waarde van eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat	-33.863	0
Veranderingen in reële waarde van financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies wegens veranderingen in het kredietrisico ervan	16.825.353	0
Actuariële winsten/verliezen bij pensioenplannen	-13.917.632	1.649.188
Reserves	1.009.671.702	389.160.641
Nettowinst van het boekjaar	158.199.554	660.346.065
Minderheidsbelangen	0	0
Totaal eigen vermogen	2.331.126.432	2.194.019.191

Het kapitaal is gestegen met 16,8 miljoen. De reserves zijn met 621 miljoen EUR toegenomen, +98,7 miljoen EUR ingevolge de reservering van het resultaat van 2021 en +522,7 miljoen EUR door de toename van het overgedragen resultaat. Het resultaat daalt door 2 uitzonderlijke gebeurtenissen in het jaar 2021. We hadden de badwill van 599 miljoen EUR door de aankoop van AXA Bank Belgium en de meerwaarde op de verkoop van Crelan Insurance van 47 miljoen EUR.

De onderstaande tabel toont de evolutie van het kapitaal in 2022 en 2021 :

(in EUR)	2022		2021	
	aantal aandelen	kapitaal	aantal aandelen	kapitaal
Openingsbalans	72.214.230	895.456.452	72.300.069	896.520.856
- aandelen op naam	0	0	0	0
- coöperatieve aandelen	72.214.230	895.456.452	72.300.069	896.520.856
Mutaties	1.358.227	16.842.015	-85.839	-1.064.404
- toe- en uittredingen van coöperatoren	1.358.227	16.842.015	-85.839	-1.064.404
- andere	0	0	0	0
Eindbalans	73.572.457	912.298.467	72.214.230	895.456.452
- aandelen op naam	0	0	0	0
- coöperatieve aandelen	73.572.457	912.298.467	72.214.230	895.456.452

De aandelen hebben een nominale waarde van 12,40 EUR per aandeel ; het kapitaal van Crelan bestaat volledig uit aandelen. Alle aandelen zijn volledig volstort.

De verzoeken om terugbetaling die in de loop van het jaar hebben plaatsgevonden, worden pas uitgevoerd na goedkeuring door de jaarlijkse algemene vergadering. Deze verzoeken worden als volgt uitgevoerd :

Datum van aanvraag tot terugbetaling	Datum van terugbetaling
Tussen 01/01 en 30/06 van het jaar X	Na de Algemene Vergadering van jaar X+1
Tussen 01/07 en 31/12 van jaar X	Na de Algemene Vergadering van jaar X+2

Er is slechts één uitzondering op de algemene regel voor de terugbetaling van coöperatieve aandelen : Bij het overlijden van de coöperator of de echtgeno(o)t(e) vindt de terugbetaling van coöperatieve aandelen onmiddellijk plaats met valutadatum 1 januari.

Evolutie van de herwaarderingsreserves

De reserves uit herwaardering in de tabel hieronder hebben betrekking op de wijzigingen in reële waarde van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde door middel van niet gerealiseerde resultaten.

De evolutie van de wijzigingen in reële waarde van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde door middel van niet gerealiseerde resultaten wordt in onderstaande tabel weergegeven :

(in EUR)	Bruto	Uitgestelde belastingen	Totaal
Openingsbalans 01/01/2022	4.008.542	1.002.135	3.006.407
Herwaardering van de activa	-127.336	-382.008	-95.502
Verkochte en vervallen effecten	0	0	0
Aangelegde waardeverminderingen	0	0	0
Reële waarde-afdekking micro hedge	0	0	0
Reële waarde-afdekking macro hedge	0	0	0
Andere	0	0	0
Eindbalans 31/12/2022	3.881.206	620.127	2.910.905

De uitkering van het dividend is reeds toegelicht in punt 2.7. "Gebeurtenissen na balansdatum".

4.18. Bezwaarde activa

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de bezwaarde en niet-bezwaarde activa in 2022 en 2021 :

31/12/2022	Boekwaarde van de bezwaarde activa	Boekwaarde van de niet- bezwaarde activa
(in EUR)		
Geldmiddelen en zichtrekeningen bij centrale banken	66.575.683	7.063.860.340
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	0	6.494.954
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)	101.509.356	140.639.496
Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	8.824.326.722	37.422.582.451
Andere activa	14.382.063	201.924.332
Totaal Activa	9.006.793.824	44.835.501.573

31/12/2021	Boekwaarde van de bezwaarde activa	Boekwaarde van de niet- bezwaarde activa
(in EUR)		
Geldmiddelen en zichtrekeningen bij centrale banken	74.227.669	4.921.161.298
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	0	6.817.925
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)	217.171.672	200.378.586
Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	11.044.144.059	35.703.619.833
Andere activa	13.809.461	830.529.861
Totaal Activa	11.349.352.860	41.662.507.503

Per eind 2022 werd 16,73% van de totale activa als bezwaard beschouwd (2021: 21,41%). Deze activa kunnen niet onmiddellijk worden gebruikt ter ondersteuning van toekomstige financieringen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bezwaarde activa en bijhorende verplichtingen :

31/12/2022	Verbonden verplichtingen of voorwaardelijke verplichtingen	Bezwaarde activa en bezwaarde ontvangen onderpand
(in EUR)		
Derivaten	43.494.649	588.687.553
Deposito's	1.239.918.754	1.511.207.571
In schuldbewijzen belichaamde schulden	5.233.091.074	6.402.876.728
Andere financiële verplichtingen	0	0
Terugkoop overeenkomsten	834.429.499	1.023.413.834
Andere (voorwaardelijke) verplichtingen	561.379.968	598.297.893
Totaal	7.912.313.945	10.124.483.580

31/12/2021	Verbonden verplichtingen of voorwaardelijke verplichtingen	Bezwaarde activa en bezwaarde ontvangen onderpand
(in EUR)		
Derivaten	98.039.020	535.960.284
Deposito's	1.195.522.830	1.818.669.520
In schuldbewijzen belichaamde schulden	5.588.980.661	6.739.255.129
Andere financiële verplichtingen	0	0
Terugkoop overeenkomsten	1.642.213.975	2.049.299.113
Andere (voorwaardelijke) verplichtingen	241.985.073	206.168.814
Totaal	8.766.741.560	11.349.352.860

4.19. Maximaal kredietrisico

Onderstaande tabel geeft voor elke categorie van financiële instrumenten het bedrag weer dat het best het maximaal kredietrisico weergeeft waaraan de entiteit op balansdatum is blootgesteld, zonder rekening te houden met eventuele garanties, waarborgen of andere kredietverbeteringen.

Het maximaal kredietrisico is de netto-boekwaarde verminderd met de reeds opgenomen waardevermindervingsverliezen voor wat betreft de balansposten. Voor de niet-opgenomen kredietlijnen is het maximaal kredietrisico gelijk aan het niet-opgenomen bedrag en voor de bankwaarborgen het bedrag van de waarborg.

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Geldmiddelen en zichtrekeningen bij centrale banken	7.130.436.023	4.995.388.966
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	11.751.718	60.708.457
Leningen en vorderingen		
- Interbancaire kredieten Crelan	57.198.900	73.248.792
- Interbancaire kredieten Axa Bank Belgium	415.760.623	374.751.675
- Woonkredieten Crelan	13.067.168.491	12.436.527.948
- Woonkredieten Axa Bank Belgium	24.049.779.690	23.295.169.466
- Particulieren	916.914.832	842.107.316
- Landbouwkredieten	2.068.788.260	2.042.595.053
- Ondernemingen	2.242.353.275	2.095.229.201
- Leningen op Afbetaling Crelan	785.828.977	699.253.056
- Leningen op Afbetaling Axa Bank Belgium	933.558.959	870.599.218
- Gestorte cash waarborgen	189.223.514	156.322.193
- Leningen op termijn Axa Bank Belgium	2.500.169.695	2.317.025.730
- Andere leningen en voorschotten Crelan	407.254.454	372.542.659
- Andere leningen en voorschotten Axa Bank Belgium	144.840.455	151.326.179
Effectenportefeuille		
- Overheidspapier	901.050.933	1.079.946.502
- Obligaties en andere vastrentende effecten	297.643.399	346.219.017
- Aandelen en andere niet vastrentende effecten	6.550.029	6.906.864
- Financiële vaste activa	13.322.900	12.361.205
Niet-opgenomen kredietlijnen	2.583.522.333	2.863.689.219
Bankwaarborgen	56.919.555	57.877.742
Maximaal kredietrisico	58.780.037.015	55.149.796.458

Om het kredietrisico te beperken ontvangt de Groep bepaalde zekerheden of collaterals. Voor de leningen en vorderingen aan klanten (exclusief consumentenkredieten en voorschotten in rekening courant) betreft het hoofdzakelijk hypotheek, handelsfondsen en landbouwvoorrechten.

Daarnaast ontvangt de Groep cash collaterals voor de derivaten met een positieve netto-marktwaarde.

4.20. Duurzaamheidsverslag

Onderstaande tabel geeft de samenstelling van de actieve activa van de Groep Crelan en de verdeling ervan volgens de vereisten van de Taxonomie weer :

	Bruto boekwaarde		Waarvan Taxonomy in aanmerking komt
	In miljoen €	% van totaal	In miljoen €
1. Gedekte activa in de berekening van de GAR	41.222,3	76,3%	37.911,2
Huishoudens	41.199,0	76,3%	37.911,2
waarvan kredietverlening voor huisaankoop	36.538,6	67,6%	36.538,6
waarvan krediet voor consumptie	1.922,3	3,6%	1.372,6
Kredietinstellingen	0,0	0,0%	0,0
Overige financiële ondernemingen	23,2	0,0%	0,0
Niet-financiële vennootschappen	0,1	0,0%	0,0
2. Niet opgenomen in de teller van de berekening van de GAR	4.638,2	8,6%	
KMO's	6.264,8	11,6%	
Derivaten	11,2	0,0%	
On-demand interbancaire leningen	93,5	0,2%	
Contanten en met contanten verband houdende activa	105,9	0,2%	
Overige activa	-1.837,2	-3,4%	
3. Niet opgenomen in teller en noemer van GAR	8.153,5	15,1%	
Overheidsobligaties	1.221,9	2,3%	
Blootstelling aan centrale banken	6.931,1	12,8%	
Handelsportefeuille	0,5	0,0%	
Totaal activa	54.014,0	100,0%	

Het bedrijfsmodel van de Groep Crelan is voornamelijk gericht op de kernactiviteit Belgische detailhandelsactiviteit. Ze is in de eerste plaats een retailbank, die zich richt op retailfinanciering en -kredietverlening, d.w.z. het bedienen van klanten in hun financieringsbehoeften en het faciliteren van spaar- en beleggingsmogelijkheden.

De activiteit is grotendeels gericht op de huishoudens, waarbij het grootste deel bestaat uit hypothecaire leningen en een kleiner deel uit consumentenkredieten. Gezien het belang van de activiteit in deze activiteiten, wordt het grootste deel van de kredietactiviteiten in huishoudens en consumentendelen daarom in aanmerking genomen voor de rapportage in het kader van de Taxonomie.

De tabel is niet geauditeerd en is opgemaakt naar best vermogen.

5. Toelichting op de resultatenrekening

5.1. Rentebaten en rentelasten

De uitsplitsing van rentebaten en -lasten per 31 december 2022 en 2021 wordt in onderstaande tabel weergegeven :

In EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Rentebaten		
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	49.557.055	1.835.842
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	525.715	421.410
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)	0	0
Leningen en vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	735.633.815	274.854.931
Effecten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	4.080.568	4.565.850
Rentebaten op financiële verplichtingen	7.967.801	0
Derivaten gebruikt ter afdekking	11.807.782	17.843.091
Andere	3.716.092	4.096.226
Totaal rentebaten	813.288.828	303.617.350
Rentelasten		
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	33.560.806	1.806.510
Deposito's	50.679.218	23.887.778
In schuldbewijzen belichaamde schulden met inbegrip van obligaties	22.552.051	4.827.030
Achtergestelde verplichtingen	7.901.266	1.881.000
Interestkosten op financieel actief	20.094.419	14.681.609
Derivaten gebruikt ter afdekking	0	0
Andere	405.022	272.907
Totaal rentelasten	135.192.782	47.356.834
Nettorentebaten	678.096.046	256.260.516

Vanaf 2022 zijn de cijfers van AXA Bank Belgium voor het eerst toegevoegd in de resultatenrekening.

De nettorentebaten zijn gestegen met 421,8 miljoen EUR, waarvan 374,3 miljoen EUR door de toevoeging van de gegevens van AXA Bank Belgium.

De rente-inkomsten zijn gestegen met 509,7 miljoen EUR waarvan 467,4 miljoen EUR door de toevoeging van AXA Bank Belgium. De stijging van 42,3 miljoen EUR van de rentebaten, zonder AXA Bank Belgium, komt voornamelijk door de evolutie van de rentevoeten en goede kredietproductie.

De rentelasten stijgen met 5,4 miljoen EUR, exclusief de bijdrage van AXA Bank Belgium. Deze stijging komt hoofdzakelijk door de uitgifte in de loop van 2022 van SNP (Senior Non Preferred) voor 300 miljoen EUR en van achtergestelde schulden, eind 2021, voor een bedrag van 200 miljoen EUR.

5.2. Baten en lasten uit provisies en vergoedingen

De netto-inkomsten uit commissies en provisies waren op 31 december 2022 en 2021 als volgt :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Effecten		
- uitgiften	73.889.553	28.891.457
- aan- en verkooporders	5.567.550	3.158.626
- overige	2.265.401	0
Trust- en zaakwaarnemende activiteiten		
- vermogensbeheer	236.252	287.015
- bewaring	1.807.151	1.277.262
Verplichtingen uit hoofde van leningen	722.199	790.618
Betalingsdiensten	78.698.744	37.699.022
Ontvangen Beheerscommissies	47.731.883	44.463.214
Commissielonen ontvangen van verzekeringsmaatschappijen	10.066.103	9.597.167
Overige financiële diensten	26.228.900	3.686.292
Totale baten uit provisies en vergoedingen	247.213.736	129.850.673
Commissies betaald aan tussenpersonen (acquisitiekosten)	147.878.697	95.881.280
Clearing en afwikkeling	957.528	0
Overige financiële diensten	44.787.588	625.104
Totale lasten in verband met provisies en vergoedingen	193.623.813	96.506.384
Nettobaten uit provisies en vergoedingen	53.589.923	33.344.289

De mutaties in deze rubriek komen voort uit de integratie met AXA Bank Belgium.

5.3. Dividenden

Onderstaande tabel detailleert de ontvangen dividenden in de loop van 2022 en 2021 :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	0	0
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)	791.622	1.121.098
Totaal dividenden	791.622	1.121.098

De dividenden die de Groep in 2022 heeft ontvangen, bedragen 0,8 miljoen EUR en zijn met 0,3 miljoen EUR gedaald.

Deze dividenden komen van VISA voor 0,5 miljoen EUR, van FORTINO voor 0,2 miljoen EUR en van PMF voor 0,1 miljoen EUR.

5.4. Gerealiseerde winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd in de winst- en verliesrekening

De onderstaande tabel geeft de samenstelling weer van de gerealiseerde winsten en verliezen op financiële activa en passiva die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd via de resultatenrekening op 31 december 2022 en 2021 :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Gerealiseerde winsten		
Financiële activa/passiva gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)	392,000	1,642,117
Financiële activa/passiva gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		
Schuldbewijzen	0	0
Leningen en vorderingen	7,097,387	993,132
Totaal gerealiseerde winsten	7,489,387	2,635,249
Gerealiseerde verliezen		
Financiële activa/passiva gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)	30,021	0
Financiële activa/passiva gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs		
Schuldbewijzen	0	0
Leningen en vorderingen	0	0
Totaal gerealiseerde verliezen	30,021	0
Totaal	7,459,366	2,635,249

De winsten zijn met 4,8 miljoen EUR gestegen ten opzichte van 2021.

Het bedrag dat is opgenomen onder "Financiële activa/passiva gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten" is het resultaat van een gerealiseerde meerwaarde op het Alven Capital fonds (- 1,2 miljoen EUR ten opzichte van 2021).

De gerealiseerde winsten op leningen en vorderingen stijgen met 6,1 miljoen EUR en hebben betrekking op de opbrengst van de verkoop van afgeschreven kredietdossiers en wederbeleggingsvergoedingen.

5.5. Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen, afdekkingstransacties en wisselkoersverschillen

Het positieve resultaat in de rubrieken "Winsten of (-) verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden, netto", "Winsten of (-) verliezen op financiële activa en verplichtingen aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, netto", "Winsten of (-) verliezen uit afdekkingstransacties, netto" en "Wisselkoersverschillen" moeten samen in aanmerking worden genomen. Het effect op de winst- en verliesrekening van de EMTN-activiteiten en van de overdracht van de afdekkingsswaps naar de handelsportefeuille is gespreid over verschillende rubrieken.

5.6. Badwill

Overeenkomstig de bepalingen van de overeenkomst tot aankoop van aandelen tussen Crelan en AXA NV is een onderzoek uitgevoerd naar de definitieve netto-inventariswaarde die bepalend is voor de uiteindelijke prijs die Crelan moet betalen voor de overname van AXA Bank Belgium en de eventuele aanpassing van die prijs. Deze herziening leidde tot een voorstel om de prijs te verlagen.

Hieruit volgt dat de vergelijking van de nieuwe prijs met het eigen vermogen van AXA Bank Belgium (Badwill) met hetzelfde bedrag (3,7 miljoen EUR) stijgt, hetgeen rechtstreeks in de resultatenrekening wordt opgenomen.

5.7. Winsten en verliezen op het niet langer opnemen van activa

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de gerealiseerde winsten en verliezen bij het niet langer opnemen van activa :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Winsten		
Verkoop CRI	0	46.667.823
Materiële vaste activa	45.160	26.622
Verliezen		
Materiële vaste activa	47.904	34.802
Totaal winsten en verliezen	-2.744	46.659.643

De daling in deze rubriek is het gevolg van de in 2021 gerealiseerde meerwaarde op de verkoop van Crelan Insurance.

5.8. Andere exploitatiebaten en -lasten

De exploitatiebaten en -lasten kunnen als volgt per 31 december 2022 en 2021 gedetailleerd worden :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Gerecupereerde kosten m.b.t. kredieten	10.970.428	11.245.545
Bijdragen m.b.t. deposito's	4.749.151	4.368.383
Nettopremies op verzekeringscontracten	0	0
Ontvangen commissies bij de verzekeringsmaatschappij	0	0
Recuperaties op afgeschreven vorderingen	8.371.638	5.291.537
Resultaat van refacturatie	603.792	1.274.504
Andere exploitatiebaten	11.333.210	5.614.389
Totaal andere exploitatiebaten	36.028.219	27.794.358
Andere exploitatielasten	304.159	9.391.240
Totaal andere exploitatielasten	304.159	9.391.240
Totaal andere netto-exploitatiebaten	35.724.060	18.403.118

Het totaal andere netto-exploitatiebaten stijgt met 17,3 miljoen EUR ten opzichte van 2021.

Dit wordt enerzijds verklaard door de sterke stijging van de andere exploitatiebaten met +8,2 miljoen EUR ten opzichte van 2021 en anderzijds door de sterke daling van de andere exploitatielasten voor een bedrag van -9,1 miljoen EUR (succes fees AXA Bank Belgium, geboekt in 2021 voor 9,2 miljoen EUR).

5.9. Administratiekosten

5.9.1. Personeelskosten

Eind december 2022 had de Groep 4.551 medewerkers in dienst tegenover 4.883 eind 2021.

De totale personeelskosten kunnen als volgt uitgesplitst worden :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Bezoldigingen	127.026.663	65.468.116
Sociale lasten	33.190.608	17.448.832
Premies voor bovenwettelijke verzekeringen	13.511.901	6.191.770
Rust- en overlevingspensioenen en soortgelijke uitgaven	184.217	138.147
Andere	10.460.910	2.170.310
Totaal personeelskosten	184.374.299	91.417.175

De personeelskosten stijgen in 2022 aanzienlijk ten opzichte van 2021.

Deze stijging bedraagt +93,0 miljoen EUR en is voornamelijk het gevolg van de overname van AXA Bank Belgium, aangezien +80,8 miljoen EUR daarvan daarop betrekking heeft.

Daarnaast heeft +2,2 miljoen EUR betrekking op de voorziening Fit For the Future en +10 miljoen EUR op andere bezoldigingen, voordelen, patronale bijdragen enz. dan die met betrekking tot AXA Bank Belgium.

5.9.2. Algemene en administratieve uitgaven

De algemene en administratieve uitgaven kunnen als volgt gedetailleerd worden :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Marketingkosten	10.627.939	7.811.050
Honoraria	26.943.444	7.364.622
IT-uitgaven	142.180.258	56.648.216
Huurgelden	1.085.940	1.551.205
Operationele leases	1.278.946	0
Bedrijfsbelastingen	55.353.160	26.877.739
Andere	70.965.159	41.720.728
Totaal	308.434.846	141.973.560

De algemene en administratieve kosten stijgen met +166,5 miljoen EUR. Daarvan heeft +114,8 miljoen EUR betrekking op AXA Bank Belgium (+2,4 miljoen EUR marketingkosten, +19 miljoen EUR honoraria, +9,3 miljoen EUR IT-kosten, +27,4 miljoen EUR bedrijfsbelastingen en +56,4 miljoen EUR andere algemene en administratieve kosten).

Naast de evolutie als gevolg van de overname van AXA Bank Belgium, noteren we een stijging van +5 miljoen EUR aan honoraria, een stijging van +42,4 miljoen EUR aan IT-uitgaven, waarvan 39,6 miljoen EUR in verband met het integratieproject, een stijging van +2,1 miljoen EUR aan bankentaksen en tenslotte een stijging van +3,2 miljoen EUR aan andere algemene en administratieve kosten waarvan +1,8 miljoen EUR een recuperatie van juridische kosten vertegenwoordigt.

5.9.3. Bijdragen in contanten aan afwikkelingsfondsen en depositogarantiestelsels

De bijdragen aan afwikkelingsfondsen en depositogarantiestelsels kunnen als volgt worden gedetailleerd :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Depositogarantiestelsel	32.775.938	17.403.925
Single Resolution Funds	12.586.912	3.328.922
Totaal	45.362.850	20.732.847

De overname van AXA Bank Belgium leidde tot een stijging van de bedragen die verschuldigd zijn aan het depositogarantiestelsel voor +23,9 miljoen EUR. Dit is de belangrijkste stijging van deze post.

5.10. Bijzondere waardeverminderingen

De bijzondere waardeverminderingen kunnen per 31 december 2022 en 2021 als volgt gedetailleerd worden:

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Bijzondere waardeverminderingen op financiële activa:		
- schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	0	0
- schuldbewijzen gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)	0	0
- schuldbewijzen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	-15.241	5.393
- leningen en vorderingen	-24.636.122	-22.283.606
Bijzondere waardeverminderingen op niet-financiële activa:		
- materiële vaste activa	0	0
- vastgoedbeleggingen	0	0
- immateriële activa	0	0
- andere	0	0
Totaal	-24.651.363	-22.278.213

Op niet-financiële activa, zoals materiële en immateriële vaste activa, is in 2022 geen waardevermindering geboekt.

Tijdens het boekjaar 2022 heeft de Groep de waardeverminderingen verhoogd voor een geconsolideerd bedrag van 24,7 miljoen EUR. Crelan NV verhoogde immers haar waardeverminderingen met +8,7 miljoen EUR (tegenover een terugname van 10,8 miljoen EUR in 2021) , terwijl Europabank haar voorzieningen verhoogde met 5,2 miljoen EUR (tegenover 3,4 miljoen EUR in 2021) en AXA Bank Belgium eind 2022 een voorziening van 10,8 miljoen EUR boekte (tegenover 29,6 miljoen EUR in 2021).

Gedetailleerde informatie over de waardevermindering van financiële activa werd reeds behandeld in toelichtingen 4.3. en 4.4.

5.11. Winstbelastingen

De onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de actuele en uitgestelde belastingen :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Actuele belastingen	37.889.457	11.315.499
Uitgestelde belastingen	17.306.287	12.867.838
Totaal winstbelastingen	55.195.743	24.183.337

Voor meer informatie over de in de winst- en verliesrekening opgenomen uitgestelde belastingen wordt verwezen naar toelichting 4.7.

De belastbare winst omvat niet-aftrekbare kosten en winsten die niet onderworpen zijn aan inkomstenbelasting.

De volgende tabel illustreert het verband tussen de statutaire belastingen en de effectieve belastingen op het inkomen:

(in EUR)	31/12/2022		31/12/2021	
	Belastingvoet	Belastinglast	Belastingvoet	Belastinglast
Winst voor belastingen		212.868.201		106.873.598
Wettelijk belastingtarief	25,00%	53.217.051	25,00%	26.718.399
Fiscale gevolgen van belastingtarieven in andere belastingjurisdicties	2,62%	5.568.935	0,00%	0
Fiscale gevolgen van de vrijstelling van meerwaarden op aandelen	0,00%	0	-17,43%	-18.623.201
Fiscale gevolgen van niet-belastbare baten	-3,91%	-8.320.867	-5,95%	-6.356.286
Fiscale gevolgen van lasten die niet fiscaal aftrekbaar zijn	1,19%	2.525.747	0,85%	911.336
Fiscale gevolgen van het gebruik van voorheen niet-opgenomen belastingvorderingen	-0,58%	-1.241.362	-2,86%	-3.056.756
Fiscale gevolgen van de bewegingen van voorzieningen of reserves	0,43%	923.109	-0,71%	-762.386
Boekhoudkundige eliminaties	1,22%	2.592.355	30,86%	32.979.558
Afzonderlijk belaste meerwaarden	0,00%	0	0,00%	0
Acquisitie AXA Bank Belgium		0	-6,93%	-7.409.487
Andere	-0,03%	-69.225	-0,20%	-217.840
Effectieve belastinglast van het boekjaar	25,93%	55.195.744	22,63%	24.183.337

Het belastingtarief is gebaseerd op het Belgische wettelijke belastingtarief van 25%.

5.12. Vergoeding van de commissaris

In de onderstaande tabel worden de vergoedingen voor het college van commissarissen van de Groep voor het boekjaar weergegeven :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
1. Bezoldiging van de commissaris(sen)	882.232	367.484
2. Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door de commissaris(sen)	323.337	170.005
a. Andere controleopdrachten	141.181	35.600
b. Belastingadviesopdrachten	0	0
c. Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	182.156	134.405
3. Bezoldiging voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd binnen de vennootschap door personen met wie de commissaris(sen) verbonden is (zijn)	58.745	37.209
a. Andere controleopdrachten	0	0
b. Belastingadviesopdrachten	53.745	14.915
c. Andere opdrachten buiten de revisorale opdrachten	5.000	22.294
Totaal erelonen betaald aan de revisoren	1.264.314	574.698

De door EY verleende diensten werden goedgekeurd door het Audit Comité.

5.13. Informatieverschaffing over verbonden partijen

Onder de verbonden partijen van de Groep verstaat men de leden van de Raad van Bestuur (incl. de leden van het Directiecomité) en de met de Groep verbonden ondernemingen. AXA Bank Belgium maakt sinds 31 december 2021 deel uit van de Crelan Groep.

Per eind 2022 heeft Crelan Groep een uitstaand bedrag van 2,8 miljoen EUR aan leningen en vorderingen aan leden van de Raad van Bestuur en het Directiecomité gegarandeerd door 0,8 miljoen EUR leningsverplichtingen, financiële garanties en overige gedane toezeggingen. Alle transacties met verbonden partijen gebeurden aan marktconforme voorwaarden.

Aan de leden van de Raad van Bestuur werden volgende vergoedingen uitbetaald in 2022 en 2021 :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Korte termijn personeelsbeloningen	8.058.581	3.944.550
Vergoedingen na uitdiensttredingen	1.412.787	1.292.662
Andere langetermijn personeelsbeloningen	1.255.135	0
Ontslagvergoedingen	0	0
Op aandelen gebaseerde betalingen	0	0
Totaal	10.726.503	5.237.212

Het remuneratiebeleid gebeurt conform de voorschriften van de NBB.

5.14. Segmentrapportering

Operationele segmenten zijn onderdelen van de Crelan Groep :

- die bedrijfsactiviteiten ontplooiën waaruit zij inkomsten kan halen en uitgaven kan doen;
- waarvan de bedrijfsresultaten regelmatig worden beoordeeld door het Directiecomité van Crelan om beslissingen te nemen over de toewijzing van middelen aan de segmenten en om hun prestaties te beoordelen;
- en waarover discrete financiële informatie beschikbaar is.

Het Directiecomité van Crelan wordt beschouwd als de belangrijkste operationele beslisser zoals gedefinieerd in IFRS 8 - Operationele segmenten.

De volgende operationele segmenten worden afzonderlijk gerapporteerd op basis van de richtlijnen van IFRS 8:

- Crelan Federatie (NV + CV)
- AXA Bank Belgium subconso - AXA Bank Belgium subconso (inclusief AXA Bank Belgium NV, Royal Street SPV, AXA Belgium Finance BV, AXA Bank Europe SCF, CASPR sprl)
- Europabank NV

De bankactiviteit van de Federatie Crelan en AXA Bank Belgium bestaat voornamelijk uit een retailactiviteit die bestaat uit het aantrekken van financiële middelen (dagelijkse verrichtingen, spaarproducten) en het verstrekken van leningen aan haar klanten (huishoudens, professionals en kleine ondernemingen) via haar netwerk van onafhankelijke agenten. De gerapporteerde cijfers omvatten ook de gerelateerde BSM-resultaten (Balance Sheet Management), die voornamelijk tot doel hebben de blootstelling aan rente-, liquiditeits- en wisselkoersrisico's te beheren. De treasury-activiteit, die ook deel uitmaakt van het BSM-team, bestaat uit het verstrekken van kortetermijnliquiditeit en -financiering ter ondersteuning van de groei van de retailactiviteiten. Beide banken hebben een gemeenschappelijk Directiecomité en een gemeenschappelijke strategie.

De activiteiten van Europabank bestaan ook uit retailactiviteiten, maar met een eigen strategie en bijbehorende positionering op de markt. Daarenboven biedt zij ook leasingdiensten aan en als specifiek profiel betalingsdiensten in verband met Visa en Mastercard.

De transacties tussen de verschillende operationele segmenten vinden plaats op zakelijke basis. De cijfers zijn gebaseerd op de informatie die eind 2022 aan de "chief operating decision maker" is verstrekt, rekening houdend met de vroegere en de nieuwe verschillende juridische entiteiten van de geconsolideerde Groep die bijdragen tot de huidige resultaten.

De aansluitingen tussen het totaal van de operationele segmenten en het groepsresultaat zijn voornamelijk:

2022 - in miljoenen EUR	Crelan Federatie + ABB	Europabank	Reconciliatie	Cijfers opgenomen in de geconsolideerde winst- en verliesrekening
Netto bankinkomsten (rentemarge + provisie-inkomsten en meerwaarden)	871,1	97,1	-194,1	774,1
Commissies	-451,6	-53,9	-48,4	-553,9
Exploitatiekosten	-234,3	0,0	234,3	0,0
Bijzondere waardevermindering op leningen	-13,3	0,6	2,2	-10,5
Belastingen	-37,9	-12,2	-5,1	-55,2
Beëindigde activiteiten	-7,4	0,0	11,1	3,7
Netto resultaat	126,6	31,6	0,0	158,2

Crelan Groep : balans op operationeel segmentniveau niet opgenomen in de rapportering aan de "chief operating decision maker", dus ook niet te vermelden in de geconsolideerde jaarrekening.

6. Toelichting op de buiten balans

De onderstaande tabel geeft details over de verplichtingen buiten de balans van de Groep per 31 december 2022 en 2021 :

(in EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Verplichtingen uit hoofde van leningen		
- toegekend	2.582.781.807	3.358.667.029
- ontvangen	35.000.000	534.976.000
Financiële garanties		
- toegekend	56.919.555	57.877.742
- ontvangen	2.648.487.989	2.650.279.521
Collateral		
- toegekend	6.526.287.215	8.395.196.700
- ontvangen	49.026.142.839	45.712.258.632
Verplichtingen uit financiële lease-overeenkomsten		
- ten aanzien van een andere tegenpartij	18.136.436	9.050.600
- vanwege een andere tegenpartij	32.722.488	26.276.070

De toegekende verplichtingen uit hoofde van leningen hebben betrekking op kredietlijnen verstrekt aan klanten, die (nog) niet zijn opgenomen. De ontvangen verplichtingen uit hoofde van leningen zijn de (nog) niet opgenomen kredietlijnen die de Groep aanhoudt ten opzichte van andere financiële tegenpartijen en waarop beroep kan gedaan worden in het kader van een tekort aan liquiditeiten.

De ontvangen financiële garanties en ontvangen zekerheden dienen als garanties voor klantverbintenissen in het kader van de toekenning van kredieten. Het grootste deel betreft de ontvangen hypotheek. De toegewezen garantie bestaat hoofdzakelijk uit borgsommen die zijn betaald onder de "Credit Support Annex" (CSA) van de ISDA-documentatie over derivaten (zie toelichting 4.4.).

Verplichtingen tot enige andere tegenpartij in het kader van financiële leasing hebben betrekking op aankoopverplichtingen aan leveranciers. De verplichtingen van een andere tegenpartij in het kader van financiële lease hebben betrekking op aankoopopties voor klanten.

7. Risicobeheer

7.1. Inleiding

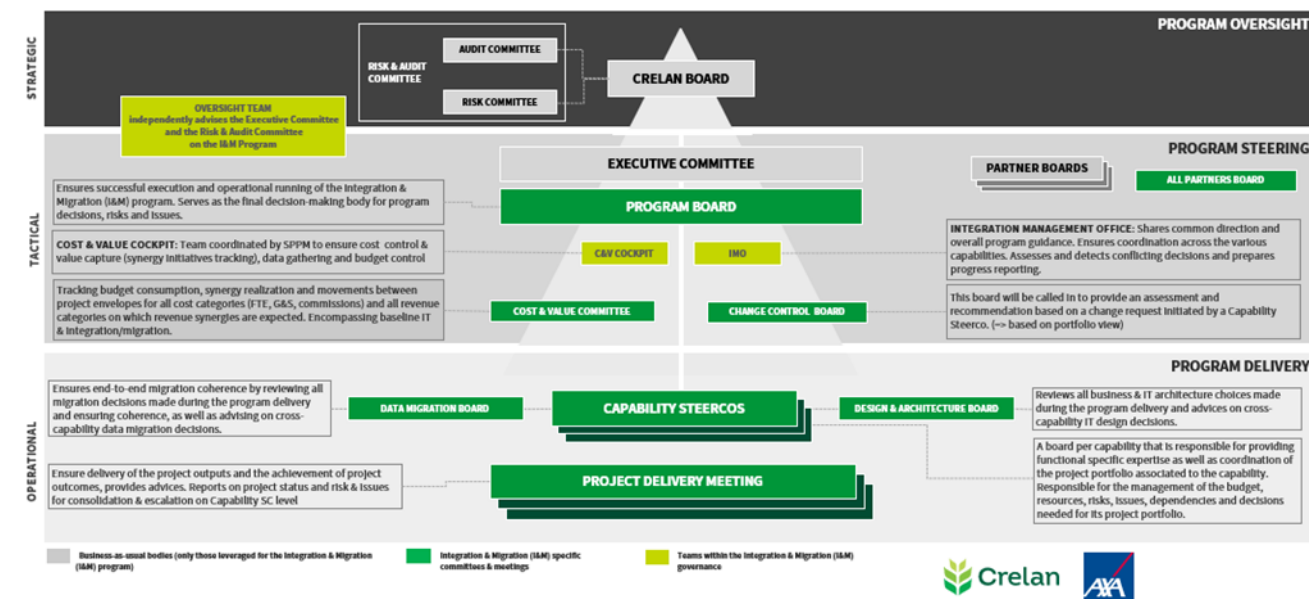
7.1.1. Risicobeheer tijdens een integratie- en migratieproces

De Crelan Groep nam op 31 december 2021 AXA Bank Belgium over van de AXA Groep. Er wordt een migratie- en integratieprogramma uitgewerkt om de operationele integratie uit te voeren, die gepland is voor 2024. Het integratie- en migratieplan bestaat uit 76 projecten.

De belangrijkste projecten zijn:

1. Human resources: De 'One Organisation' voor Crelan en AXA Bank Belgium wordt ingevoerd vanaf november 2022. De harmonisatie van de belonings- en arbeidsvoorwaarden is gepland voor 2024;
2. Netwerk – agentschappen: Het netwerk van de toekomst ontwikkelen door het landschap te herschalen en door te beschikken over bekwame en ter zake goed geïnformeerde medewerkers, op basis van een duidelijke voetafdruk;
3. Harmonisering van het productaanbod;
4. Datamigratie en -integratie: Implementatie van ‘ontbrekende’ processen en functionaliteiten, gevolgd door de migratie van alle cliënt- en productgegevens van AXA Bank Belgium naar de Crelan Groep;
5. Veranderings- en communicatieplan;
6. Budget- en synergiemanagement.

Gezien het belang en de omvang van dit plan wordt een specifieke governance in het leven geroepen die voor de nodige follow-up moet zorgen.

Om het toezicht en de kwaliteit te waarborgen, wordt een tweede- en derdelijns follow-up uitgevoerd. Gezien de aard en de omvang van dit programma ondersteunt een externe partij, die ervaring heeft met fusies, de CRO bij de tweedelijns follow-up.

Op het niveau van de raad van bestuur wordt een speciaal comité, het ABARC, opgericht dat de risico's in verband met de integratie en migratie onder de loep neemt. Er worden een dashboard met kritieke risico-indicatoren (KRI) en een risicoregister gecreëerd om de risico's te monitoren die verbonden zijn aan het integratie- en migratieprogramma. Elk daarvan wordt ten minste om de drie maanden beoordeeld door het ABARC. De afdeling Risk Management verstrekt ook second opinions aan het ABARC over specifieke onderwerpen (gereedheid van de infrastructuur, status bij de overgang, aanpak van de migratie, ...). Tot slot wordt om de drie maanden verslag uitgebracht aan de ECB.

7.1.2. Risicobeheer in tijden van energiecrisis

Door de oorlog in Oekraïne zijn de energieprijzen sinds eind 2021 sterk gestegen, wat zijn weerslag had op de inflatie. Zowel huishoudens als bedrijven werden getroffen door deze kostenstijging. In België wordt de koopkracht van de werknemers in ruime mate beschermd door de automatische loonindexering en de sociale tarieven. Daardoor daalt die koopkracht in België veel minder sterk dan in de meeste andere landen van de EU.

Anderzijds zal de snelle stijging van de lonen (vooral vanaf januari 2023) leiden tot hogere kosten voor Belgische bedrijven, wat binnen dit segment tot financiële problemen kan leiden. Als meerdere ondernemers door de stijgende kosten in gebreke zouden blijven, kan de werkloosheid toenemen. Ten slotte moet de bank ook alert zijn voor overloopeffecten naar de overheidssector, aangezien de overheid momenteel een aanzienlijk deel van de last op zich neemt. Ook de publicaties van de Nationale Bank van België (NBB) berichten in die zin en gaan ervan uit dat de Belgische economie in 2023 in een korte recessie zal belanden. Het management van de Crelan Groep heeft verschillende maatregelen genomen om de bank door die crisis te loodsen en ervoor te zorgen dat de gevolgen voor de bank op regelmatige basis worden gemonitord, zie punt 7.1.2.1. Daarnaast heeft de Belgische banksector ook enkele maatregelen genomen, die worden beschreven in punt 7.1.2.2.

7.1.2.1. Interne governance

In 2022 heeft de bank zich actief toegelegd op het beheer van het kredietrisico door de energiecrisis. Behalve dat de ‘gewone’ portefeuille werd gemonitord, werden ook (onder andere) de volgende acties ondernomen:

- De terugbetalingscapaciteit van retailcliënten werd onder de loep genomen.
- Aan de hand van de ESG-stresstest van de ECB werd de mogelijke financiële impact van de energiecrisis onderzocht.
- Er werd onderzocht wat de gevolgen zijn voor portefeuilles met een grote risicoblootstelling.
- De mogelijkheid om betalingsuitstel te vragen en te krijgen, één van de nieuwe maatregelen van Febelfin, werd geëvalueerd.

Om ervoor te zorgen dat de bank problemen tijdig aan het licht kan brengen en dat ze het toenemend aantal leningen waarvoor een precontentieuze procedure wordt gestart, kan verwerken, zullen de volgende maatregelen worden genomen:

- Er zal onderzocht worden of de afdeling Precontentieuze Dossiers over voldoende capaciteit beschikt.
- De grote risicoblootstellingen die zwaar getroffen worden, zullen onderworpen worden aan een evaluatie;
- Er zullen dashboards (met herinneringen) worden ontwikkeld om achterstallige bedragen in een vroeg stadium op te sporen;
- Er zullen risicoanalyses worden uitgevoerd om leningen met een verhoogd risico op te sporen en er zullen samen met de cliëntreisteam individuele follow-ups worden uitgevoerd.

De onzekerheden die ook in 2023 aanwezig zullen zijn, werden weerspiegeld in de parameters van de IFRS9-modellen en in de na COVID-19 uitgevoerde evaluatie van de management overlays. Dit leidde tot een voorzichtige en algemene verhoging van de voorzieningen ten opzichte van 2021, zoals beschreven in punt 7.4.1.1.2.

Alle bovengenoemde acties werden ter validering voorgelegd aan het Lending Risk Committee (LRC). Niet alleen worden de portefeuilles op regelmatige basis gemonitord, ook is een energiecrisisdashboard in het leven geroepen om de ontwikkeling van de KPI's in verband met de portefeuille van de Crelan Groep (en de Europabank) regelmatig te monitoren. Over die dashboards wordt ook verslag uitgebracht aan het LRC.

7.1.2.2. Maatregelen op het niveau van de Belgische banksector

De Belgische banksector heeft, via Febelfin, besloten begeleidende maatregelen in te voeren voor cliënten van hypothecaire leningen, zoals dat ook al het geval was voor COVID-19. Onder de volgende voorwaarden kunnen cliënten uitstel van kapitaalbetaling vragen:

- Hun hoofdverblijfplaats bevindt zich in België.
- Het totaal van de roerende goederen bedraagt niet meer dan 10.000 EUR;
- Op 1 maart 2022 waren er geen betalingsachterstanden op de lening waarvoor uitstel van betaling werd aangevraagd.
- Er wordt een betalingsplan aangevraagd aan of verstrekt door de energieleverancier.

Dit betreft een uitstel van twaalf maanden met de mogelijkheid om de termijn te verlengen. Er is nog steeds rente verschuldigd en die rente zal worden toegevoegd aan het contractuele aflossingsschema. Deze aanpassingen van contracten moeten worden voorbehouden aan degenen die ze echt nodig hebben.

De aanvraag moet worden ingediend tussen 1 oktober 2022 en 31 maart 2023. Eind 2022 zijn de toegekende kapitaalschorsingen voor beide banken zeer beperkt (zie punt 7.4.1.1). Al die leningen worden gemarkeerd als respijtleningen.

De Belgische banksector heeft geen maatregelen genomen voor zakelijke kredieten. De maatregelen voor zakelijke cliënten worden per geval vastgesteld (zo kunnen onder meer nieuwe kortlopende leningen of bedrijfskredieten toegekend worden). Crelan heeft besloten een kredietlijn toe te kennen aan solide bedrijven en zelfstandigen van wie de omzet via een Crelan-rekening wordt verwerkt en die als gevolg van de energiecrisis tijdelijke liquiditeitsproblemen ondervinden. Die worden behandeld als een nieuwe kredietaanvraag en er wordt een individuele kredietanalyse uitgevoerd. Afhankelijk van het risicoprofiel van de kredietnemer kan een aangepast voorstel worden gedaan.

Zie punt 7.4.1.1 voor de financiële gevolgen van deze maatregelen voor de Crelan Groep.

7.1.3. Risicobeheerkader

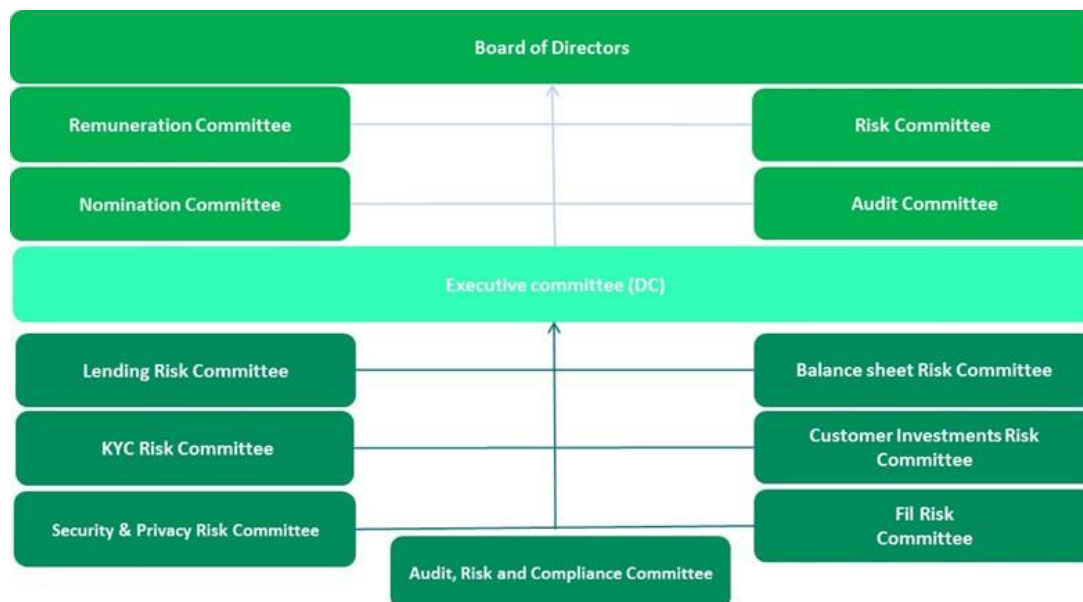
In de uitzonderlijke omstandigheden waardoor 2022 werd gekenmerkt, is de Crelan Groep zich blijven toespitsen op het ontwikkelen van een coherent en voorzichtig risicobeheer door haar kader voor risicobeheer toe te passen. De bank heeft in grote mate gezonde en doeltreffende strategieën, beleidsregels, processen en systemen gehanteerd om haar risico's te identificeren, te meten, te beheren en op te volgen. Het risicobeheer is opgebouwd rond vijf componenten:

- de risicogovernancestructuur;
- het risicobeoordelingsproces, bestaande uit risico-identificatie, risicometing, risicobeperking en risicorapportering;
- toetsing en validatie;
- het stresstestkader;
- risicogegevens, aggregatie en IT-systemen.

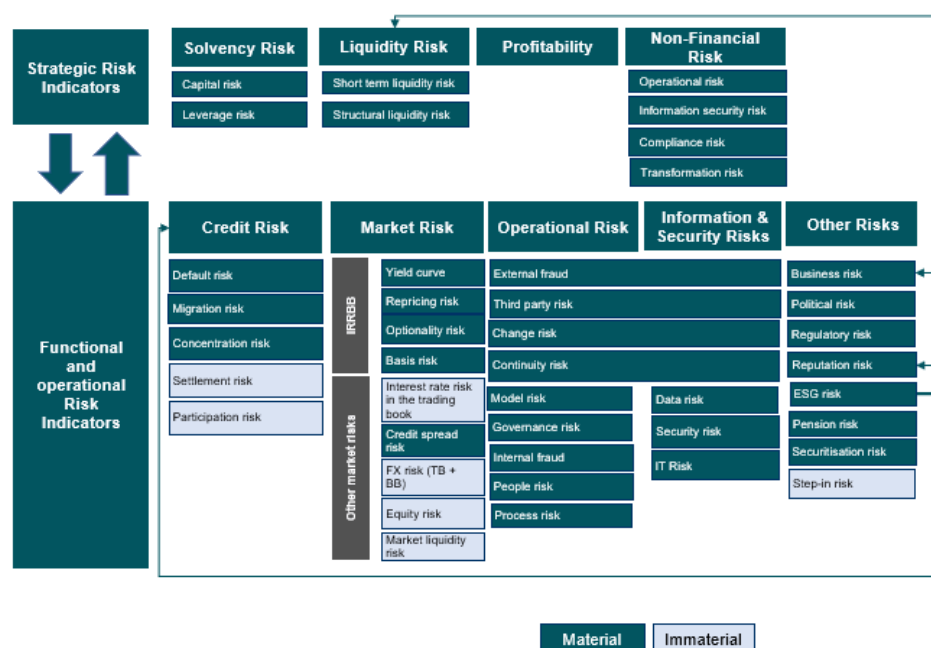
Structuur voor risicobeheer

Een doeltreffende structuur voor risicobeheer vereist een goed begrip van en inzicht in de risico's op alle niveaus van de organisatie, ondersteund door een efficiënte monitoring-, rapportering- en communicatiestructuur. Het bestuur en de organisatie van het risicobeheer van de Crelan Groep worden hieronder weergegeven.

Risicobeoordelingsproces en risicobereidheidskader

De Crelan Groep heeft een proces voor jaarlijkse risicobeoordeling ingevoerd. Deze oefening wordt door het 'Risk Management' uitgevoerd en bestaat uit risico-identificatie, risicometing, risicobeperking en limieten evenals risicorapportering. Het doel van dit proces is om risico's te identificeren, hun omvang in te schatten en een overzicht te bezorgen van alle risicobeperkende maatregelen evenals risicorapportering. De risicobeoordeling leidt tot een risicotaxonomie waarbij alle materiële risico's worden geïdentificeerd waarmee de Crelan Groep wordt geconfronteerd.

Het risicobeoordelingsproces is nauw verbonden met het risicobereidheidskader van de bank. Centraal in het risicobeleid van de Crelan Groep staan de permanente identificatie en kwantificering van de materiële

risico's. Die risico's worden gemeten, beperkt en voortdurend gemonitord gebruik makende van het interne risicobereidheidskader (Risk Appetite Framework, RAF).

Voor de belangrijkste domeinen (kapitaal, winstgevendheid, economische waarde en liquiditeit) wordt een strategische risicobereidheid vastgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met de stressgevoeligheid van die domeinen. Die strategische risicobereidheid wordt vertaald in functionele risicolimieten. Dit risicobereidheidsmodel werd goedgekeurd door de raad van bestuur en werd in 2022 door dit bestuursorgaan en het uitvoerend comité gebruikt als centraal instrument voor het beheer van de risico's van de Crelan Groep.

Alle materiële risico's worden vertaald in relevante indicatoren die worden samengevat in het 'risicodashboard' (risicorapportering). Dit bevat zowel regelgevende als interne indicatoren. Per indicator worden verschillende niveaus van waarschuwing of strengheid vastgelegd zodat het management tijdig wordt gewaarschuwd wanneer een indicator zijn maximale risicobereidheid nadert. Over dit 'risicodashboard', dat integraal deel uitmaakt van het globale risicomonitoringsproces, wordt ieder kwartaal verslag uitgebracht aan het directiecomité, de Groep en de raad van bestuur. Deze risico's worden vaker meer in detail opgevolgd door de relevante gespecialiseerde risicocomités van de Crelan Groep.

De vooruitzichten in het strategisch plan en het budget worden getoetst aan de limieten van het risicobereidheidskader. Het strategisch plan ondergaat verschillende iteraties alvorens een evenwicht is bereikt tussen zowel rentabiliteit als risico's. Het strategisch plan is zodanig uitgetekend dat alle risico's binnen de risicobereidheid en de regelgevende limieten vallen, terwijl er ook wordt rekening gehouden met nieuwe en bestaande regelgevingen zodat wordt voldaan aan alle regelgevende vereisten. Daarenboven worden op het strategisch plan stresstests toegepast om de degelijkheid van dat plan te toetsen.

De kapitaal- en liquiditeitsrisico's maken, naast het regelgevend kader, eveneens onderdeel uit van een economisch kader dat prognoses genereert over verschillende tijdshorizonten. Het economisch kapitaal wordt, op basis van de risicodoelstellingen van de Crelan Groep, verdeeld over alle activiteiten van de bank. Het management van de Crelan Groep legt een limiet op aan het totale aangewende economische kapitaal om ervoor te zorgen dat de bank altijd over voldoende financiële middelen beschikt. De bank heeft ook een interne liquiditeitsaanpak ontwikkeld om haar liquiditeitspositie op te volgen. Het risicobereidheidskader van de Crelan Groep bepaalt de passende governance, rapportagevereisten, limieten, controles en besluitvormingsprocessen om managementbeslissingen aan te sturen.

De risicobereidheid van de Crelan Groep wordt gedocumenteerd en toegelicht in diverse rapporten voor intern en extern gebruik (toezichthouder, externe en interne audit). Elke overschrijding van waarschuwinglimieten moet worden geëscaleerd naar de leden van het directiecomité of raad van bestuur die, indien nodig, herstelmaatregelen kunnen treffen.

Toetsing en validatie

Toetsing en validatie vormen een essentieel onderdeel van het risicobeheerkader. Op jaarlijkse basis voert de Crelan Groep een algemene beoordelingsoefening uit om dusdanig te garanderen dat het management even de tijd neemt om de huidige status van de risicoafdeling van AXA Bank Belgium te beoordelen en de doelstellingen te bepalen van het volgend jaar. Op deze wijze geeft dit het management een beter zicht op de sterkere en zwakkere punten van de verschillende geïdentificeerde risicodimensies. Naast de algemene beoordeling die voornamelijk op de financiële risico's is gericht, leidt het jaarlijkse interne controleproces tot een intern controleverslag. Bovendien is modelvalidatie een belangrijk element voor het meten van risico's en het uitvoeren van stresstests. Een sterke governancestructuur op het vlak van modelvalidatie ondersteunt de analyses en berekeningen die worden uitgevoerd door de individuele risicoafdelingen.

Stresstestkader

Stresstests worden uitgevoerd om te bepalen of de bank beschikt over voldoende kapitaal en/of liquiditeit om het hoofd te bieden aan de gevolgen van negatieve ontwikkelingen zoals ongunstige economische scenario's. Die tests dienen om in een vroeg stadium zwakke punten bij de bank te detecteren zodanig dat de bank zelf preventieve maatregelen kan nemen.

Ze spelen een belangrijke rol in:

- het verstrekken van toekomstgerichte beoordelingen van risico's;
- het opvangen van beperkingen van modellen en/of historische data;
- het verstrekken van input in procedures voor kapitaal- en liquiditeitsplanning;
- het verstrekken van informatie met betrekking tot het opzetten van de risicotolerantie/appetijt van de bank;
- het faciliteren van de ontwikkeling van noodplannen.

De resultaten van de verschillende stresstesttoefeningen worden ook door de toezichthouder gebruikt in zijn SREP-beoordeling. Het stresstestkader heeft als doelstelling de werkwijze en het proces te verschaffen voor de uitvoering van de stresstests bij de Crelan Groep en dit als onderdeel van het risicobeheerproces, rekening houdende met de toepasselijke regelgeving. Het toepassingsgebied van het programma strekt zich uit tot alle entiteiten die worden beheerd door de Crelan Groep of waarover de Crelan Groep zeggenschap uitoefent. Bij het uitvoeren van stresstests wordt rekening gehouden met alle materiële risicodomeinen van alle entiteiten die vallen binnen het kader van het programma.

Risicogegevens, aggregatie en IT-systemen

Het beheer, de controle en de monitoring van risicogegevens, aggregatie en IT-systemen bleven in 2022 een belangrijke pijler. De Crelan Groep kon aan alle wettelijke rapportageverplichtingen voldoen. Sinds de bank een belangrijke instelling is geworden, zijn deze rapportageverplichtingen toegenomen. Voorts worden binnen het integratie- en migratieproject significante investeringen verricht met het oog op de aggregatie en rapportage van risicogegevens.

In de volgende punten wordt eerst aandacht besteed aan de belangrijkste risicocategorieën waaraan de Crelan Groep in 2022 was blootgesteld, namelijk krediet-, markt-, liquiditeits- en operationele risico's. Alle deze risico's hebben een eventuele impact op de doelstellingen van de bank inzake solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit. De overige risico's van de bank worden beschreven in hoofdstuk 7.8

7.2. Solvabiliteitsrisico

7.2.1. Beheer

Op basis van de EU-verordening en richtlijn inzake kapitaalsvereisten (CRR/CRD IV) en de Bazelakkoorden moet de Crelan Groep een minimumniveau aan eigen vermogen aanhouden om de krediet-, markt- en operationele risico's af te dekken. Deze verplichting staat bekend als de 'Pijler 1 minimale prudentiële kapitaalsvereisten'. Banken moeten ook degelijke, effectieve en volledige strategieën en processen hebben om op een continue basis de bedragen, soorten en verdeling van intern kapitaal te beoordelen en aan te houden die ze noodzakelijk vinden om de aard en het volume van de risico's af te dekken waaraan ze blootstaan of zouden kunnen blootstaan. Deze verplichting staat bekend als ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) en is de Pijler 2-vereiste van het Bazelraamwerk.

Zowel voor het prudentiële als economische kapitaal wordt het 'beschikbare kapitaal' van banken vergeleken met de 'kapitaalsvereisten'. De verschillen tussen de twee zijn te wijten aan de meetmethoden³ en de scope van de risico's die ze dekken⁴.

Het kapitaalrisico is het risico dat de bank over onvoldoende kapitaal beschikt of kan beschikken om de risico's te dekken waaraan de bank is blootgesteld. In de praktijk wordt dat vertaald in een toetsing van de solvabiliteit aan de minimale prudentiële kapitaalsvereisten (Pijler 1) en de economische kapitaalsvereisten (Pijler 2).

³ Onder pijler 1 worden de methoden gedefinieerd door de regelgevende instantie, terwijl de methoden onder pijler 2 worden gedefinieerd door de Crelan Groep.

⁴ Pijler 1 omvat slechts drie risico's terwijl Pijler 2 alle materiële risico's omvat.

Het 'Balance Sheet Risk Committee' (BSRC) houdt zorgvuldig toezicht op de kapitaalbasis. Het comité wordt hierin bijgestaan door een werkgroep: het Capital and Funding Committee (CFC). Het CFC houdt toezicht op de nieuwe regelgevingen ('regulatory watch'), volgt de actuele en verwachte solvabiliteitsratio's op, anticipeert en beheert de economische en wettelijke kapitaalvereisten.

De berekeningen voor prudentieel kapitaal worden op kwartaal basis gerapporteerd aan de toezichthouder (COREP).

De bank rapporteert over het vereiste economisch kapitaal aan de toezichthouder in een jaarlijks ICAAP-dossier bovendien wordt het vereiste economische kapitaal elk kwartaal berekend en gebruikt in verschillende interne rapporteringen en verwerkt in de risicobereidheid. Het ICAAP ('Internal Capital Adequacy Assessment Process') is het interne beoordelingsproces van de instelling zelf, dat haar toelaat de toereikendheid van haar kapitaal te beoordelen rekening houdend met haar risicoprofiel en haar organisatie.

7.2.2. Regelgeving

In de nasleep van de financiële crisis heeft de EU strengere regels ingevoerd rond kapitaalvereisten voor banken die gebaseerd zijn op de Bazel III akkoorden. De vereisten voor banken staan uiteengezet in de 'Capital Requirements Regulation' (CRR) en de 'Capital Requirements Directive' (CRD IV). De CRR/CRD IV werden sinds 1 januari 2014 geleidelijk aan ingevoerd en is volledig van kracht sinds 2019. Vanaf 2021 is CRR2/CRD V van kracht.

De minimale kapitaalratio's (Pijler 1-vereisten) die volgens CRR/CRD IV moeten worden gehaald, zijn 4,5% voor het kernkapitaal (CET1), 6,0% voor de tier 1-kapitaalratio en 8,0% voor de totale kapitaalratio.

Behalve aan de minimale eigenvermogensvereisten van de CRR moet de Crelan Groep ook voldoen aan de diverse buffers die overeenkomstig CRD IV worden opgelegd.

De CRD IV voorziet in een kapitaalconserveringsbuffer. In tijden van hoogconjunctuur kan deze maximaal 2,5% bedragen. Het uitgangspunt is om extra kapitaal te reserveren in tijden van financiële voorspoed. In tijden van financiële stress heeft de instelling de mogelijkheid om dit kapitaal te gebruiken. Voorwaarde daarbij is dat de instelling dan geen dividend aan de aandeelhouders mag uitkeren. Deze buffer werd geleidelijk ingevoerd tot een uiteindelijk niveau van 2,5%.

De Crelan Groep kan ook worden verplicht een contracyclische kapitaalbuffer aan te leggen als aanvullende tier 1-kernkapitaalvereiste. Deze buffer heeft als doel om de bank te beschermen tegen risico's die voortvloeien uit de financiële cyclus en kan oplopen tot 2,5%, eventueel hoger. Deze vereiste is in werking getreden in 2016. Door COVID-19 werd de activatie van de contracyclische kapitaalbuffer van 0,5% voor België uitgesteld, waardoor 0% contracyclisch bufferpercentage voor België van toepassing is.

De Belgische toezichthouder heeft de Crelan Groep aangewezen als ASI of andere systeemrelevante instelling en is daarom vanaf 1 januari 2023 onderworpen aan een aanvullende tier 1-kernkapitaalvereiste (ASII-buffer) van 0,75%.

Vanaf het tweede kwartaal van 2022 heeft de NBB een sectorale systeemrisicobuffer (SSRB) opgelegd, die de macroprudentiële toevoegingen vervangt. Deze buffer wordt berekend als 9% van de risicogewogen activa volgens de IRB-benadering voor door Belgisch vastgoed gedekte blootstellingen. In de praktijk resulteert dit in een extra kapitaalvereiste van 2,89% op 31 december 2022.

Naar aanleiding van zijn 'Supervisory Review and Evaluation Process'-beoordeling (SREP) kan de bevoegde toezichthouder (voor de Crelan Groep is dat de Europese Centrale Bank) hogere minimumratio's opleggen (= Pijler 2-vereisten), wanneer bijvoorbeeld niet alle risico's naar behoren zijn weergegeven in de prudentiële Pijler 1-berekeningen. De Pijler 2-vereiste (P2R) van de Crelan Groep bedraagt 3,16% volgens de SREP

2022-cyclus. Dit is het gewogen gemiddelde van de P2R van Crelan en de P2R van ABB op 31 december 2021 volgens de in een overnamesituatie toegepaste methode.

Als een ASI zal Crelan ook onderworpen zijn aan de vereisten die de SRB (Single Resolution Board) in het kader van BRRD II/SRMR II stelt. Het is nog onduidelijk wat de MREL-doelstelling van Crelan zal zijn, aangezien de SRB nog geen officiële doelstelling heeft meegedeeld. Op subgeconsolideerd niveau heeft AXA Bank Belgium een oude BRRD I-doelstelling die van toepassing blijft tot de officiële BRRD II-doelstelling van de Crelan Groep wordt meegedeeld.

7.2.3. Minimumvereiste voor eigen vermogen en in aanmerking komende verplichtingen

Het eigen vermogen voor de solvabiliteitsvereisten is licht verschillend van het eigen vermogen in de boekhouding.

Het boekhoudkundige kernkapitaal wordt gecorrigeerd met:

- prudentiële filters, die bepaalde posten uitsluiten van het eigen vermogen, zoals wijzigingen in de waarde van het eigen kredietrisico en aanvullende waardeaanpassingen in het kader van prudente waarderingen; en
- andere aftrekposten, zoals immateriële vaste activa, CET1 vermindering voor securitisatie, de uitgestelde belastingvorderingen die op toekomstige winstgevendheid berusten, tekorten in termen van voorziening van “Internal Rating Based”-benadering (IRB). Wanneer IRB wordt toegepast voor de berekening van het kredietrisico, moeten banken hun aangelegde voorzieningen vergelijken met hun verwachte verliezen. Elk tekort wordt afgetrokken van het Tier 1-kapitaal terwijl een overschot kan toegevoegd worden aan het Tier 2-kapitaal (beperkt tot een maximum).

In de onderstaande tabel is de aansluiting tussen het boekhoudkundig eigen vermogen op basis van IFRS en het eigen vermogen voor solvabiliteitsvereisten opgenomen.

Samenstelling van het bedrijfskapitaal (in 000 EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Kapitaal	912.298	895.456
Reserves (met inbegrip van ingehouden winsten)	256.025	209.944
Baten uit het lopende jaar	753.647	655.588
Andere reserves	122.688	157.371
Niet-gerealiseerde resultaten	5.785	4.656
Boekhoudkundig COMMON EQUITY TIER 1 CAPITAL	2.050.443	1.923.014
Prudentiële filters	-19.263	-1.625
Waardeaanpassing van het eigen kredietrisico	-18.577	-326
Waardeaanpassing van voorzichtige waardering	-686	-1.299
Aftrekposten van Common Equity Tier 1 Capital	-134.959	-80.352
Regelgevingsaanpassingen gecumuleerde niet-gerealiseerde resultaten	0	0
Immateriële vaste activa	-31.858	-35.928
Uitgestelde belastingvorderingen die afhankelijk zijn van toekomstige winstgevendheid	-37.028	-13.152
Andere aftrekposten	-27.875	-13.047
Securitisatie	-2.478	-2.825
Tekort aan IRB-voorzieningen	-35.720	-15.400
Gebruikt KAPITAAL COMMON EQUITY TIER 1 (CET1)	1.896.222	1.841.037

Het CET1 bedraagt 1.896 miljoen EUR in 2022 tegenover 1.841 miljoen EUR in 2021. Deze toename van het CET1 is voornamelijk het gevolg van:

- de toename van het coöperatieve kapitaal met 16,8 miljoen EUR: netto-ontwikkeling van het coöperatieve kapitaal in 2022;
- de toename van de ingehouden winst met 10,8 miljoen EUR, inclusief de 122,7 miljoen EUR in aanmerking komende winst;
- de toename van de overige reserves met 98,7 miljoen EUR;
- de aanpassingen aan de prudentiële filters van -17,6 miljoen EUR;
- ontwikkeling van overige immateriële vaste activa van 4,1 miljoen EUR;
- evolutie van het IRB-tekort van -20,3 miljoen EUR;
- evolutie van uitgestelde belastingvorderingen van -23,9 miljoen EUR;
- evolutie in de dekking van niet-renderende blootstellingen -0,9 miljoen EUR;
- evolutie in extra aftrek als gevolg van art. 3 van de CRR -14 miljoen EUR.

Dit versterkt het eigen vermogen van de Crelan Groep.

Het prudentieel eigen vermogen, de niet-preferente senior schuld van 300 miljoen EUR, de achtergestelde schuld met een resterende looptijd van > 1 jaar van 1,4 miljoen EUR en de EMTN's met een resterende looptijd van > 1 jaar van 324 miljoen EUR zijn in aanmerking komende passiva die relevant zijn voor de MREL-ratio eind 2022.

Het totale eigen vermogen voor solvabiliteitsvereisten bestaat uit:

- CET1
- aanvullend tier 1-kapitaal bestaande uit in aanmerking komende converteerbare obligaties;
- tier 2-kapitaal, bestaande uit de nuttige waarde van de achtergestelde leningen, eeuwigdurende achtergestelde leningen en inclusief Bazel III-overgangsmaatregelen.

TOTAAL EIGEN VERMOGEN VOOR SOLVABILITEITSVEREISTEN (in 000 EUR)	31/12/2022	31/12/2021
CET1	1.896.222	1.841.037
Aanvullend tier 1-kapitaal	245.172	244.400
TIER 1	2.141.393	2.085.437
TIER 2	201.715	205.289
Achtergestelde schulden	201.715	205.289
Eeuwigdurende Achtergestelde schulden	0	0
Perpetuals	0	0
Perpetuals geleidelijk afgeschaft	0	0
Boekhoudkundig COMMON EQUITY TIER 1 CAPITAL	2.343.108	2.290.726

Het totale eigen vermogen van de Crelan Groep evolueerde van 2.291 miljoen EUR in 2021 naar 2.343 miljoen EUR eind 2022.

7.2.4. Prudentiële kapitaalvereisten

De prudentiële kapitaalvereisten zijn gebaseerd op het concept van risicogewogen activa. De berekeningsmethoden voor de minimale prudentiële kapitaalvereisten onder Pijler 1 worden specifiek gedefinieerd in de regelgeving. De 'Internal Rating Based'-benadering (IRB) wordt toegepast voor het grootste deel van de Belgische kredietactiviteit (zie 7.4.5). Voor een kleiner deel van de blootstelling wordt de standaardbenadering gebruikt (zie 7.4.4).

De risicogewogen activa voor de Crelan Groep onder de Bazel III-regels bedroegen 8.915 miljoen EUR in december 2022, tegenover 11.602 miljoen EUR eind 2021. Deze daling van de risicogewogen activa met -2.687 miljoen EUR is vooral het gevolg van de afschaffing van de macroprudentiële add-on vanaf het tweede kwartaal van 2022, die wordt vervangen door de sectorale buffer voor systeemrisico's, zoals beschreven in

punt 7.2.2. Dit leidde tot een daling van de risicogewogen activa met 2.790 miljoen EUR ten opzichte van het eerste kwartaal van 2022. Voorts zijn de risicogewogen activa met 96 miljoen EUR toegenomen als gevolg van operationele risico's. De informatie betreffende de operationele risico's wordt één keer per jaar bijgewerkt. Dit resulteert in een vereiste aan eigen fondsen van 97,7 miljoen EUR en een overeenkomstig niveau van risicogewogen activa van 1.222 miljoen EUR. Ten slotte stegen risicogewogen activa voor de aanpassing van de kredietwaardering van de Crelan Groep in 2022 met 21,1 miljoen EUR als gevolg van de gestegen rentevoeten.

RISCOGEWOGEN BEDRAGEN (in 000 EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Risicogewogen bedragen voor kredietrisico	7.620.968	10.419.328
Risicobedrag voor het marktrisico	10.024	16.014
Risicobedrag voor het operationele risico	1.221.509	1.125.528
Risicobedrag voor kredietwaarderingsaanpassing	62.692	41.552
TOTAAL RISCOGEWOGEN BEDRAGEN	8.915.193	11.602.422

7.2.5. Securitatisatie – overdracht van een aanzienlijk deel van het risico

In december van 2020 creëerde AXA Bank Belgium, subentiteit van de Crelan Groep, een synthetische securitatisatie voor haar hypotheekportefeuille om de risico-rendementsbalans van AXA Bank Belgium te optimaliseren en de groei van de kredietportefeuille te ondersteunen met behoud van de voorziene solvabiliteitsniveaus (zoals bepaald in het risicobereidheidskader van de bank). Dit bestaat uit een synthetische securitatisatie van de balans met een overdracht van een aanzienlijk deel van het risico waarbij AXA Bank Belgium (initiator en verkoper) de mezzanine-tranches verkoopt aan een derde partij terwijl ze de tranches met een hogere rang en de eersteverliestranches alsook 5% vertical slice van de volledige portefeuille behoudt.

De eersteverliestranchewordt volledig afgetrokken van het CET1-kapitaal. Ze wordt berekend als de som van alle blootstellingen waarop een wegingsfactor van 1250% zou worden toegepast (de eerste verliestranchewordt berekend op basis van de extra rentemarge) en waarop de specifieke voorzieningen, zoals geraamd voor de onderliggende blootstellingen, in mindering kunnen worden gebracht. In dit geval is de aftrek daardoor gelijk aan 2,5 miljoen EUR in het vierde kwartaal van 2022 tegenover 2,8 miljoen EUR in het vierde kwartaal van 2021. Het berekende aftrekbedrag wordt rechtstreeks afgetrokken van het CET1-kapitaal. Bijgevolg hoeft alleen de behouden tranche met een hogere rang een risicogewicht te krijgen. De risicogewogen activa van de behouden tranche met een hogere rang bedragen 60,9 miljoen EUR op het einde van het vierde kwartaal van 2022 tegenover 77,7 miljoen EUR in het vierde kwartaal van 2021. De risico gewogen activa van de tranche met een hogere rang wordt berekend volgens de SEC-IRBA-methode, aangezien alle onderliggende kredieten IRB-blootstellingen zijn. Er worden aanpassingen verricht voor looptijd mismatches tussen de kredietbescherming en de onderliggende blootstellingen, en de ondergrens van het risicogewicht van de tranche met een hogere rang wordt vastgesteld op het gewogen gemiddelde risicogewicht dat van toepassing zou zijn op de onderliggende blootstellingen indien deze niet gesecuritiseerd zouden zijn. Het uiteindelijke risicogewicht van de tranche met een hogere rang bedraagt 15%, wat overeenstemt met de ondergrens voor het risicogewicht die krachtens het securitisatiekader van toepassing is.

7.2.6. Kapitaalratio's

De wettelijke solvabiliteitsratio's vergelijken het eigen vermogen van de Crelan Groep met haar risicogewogen activa.

Kapitaalratio's	31/12/2022	31/12/2021
TIER 1-kernkapitaalratio	21,27%	15,87%
TIER 1-ratio	24,02%	17,97%
Kapitaalratio	26,28%	19,74%

De Crelan Groep laat eind 2022 solide solvabiliteitsratio's optekenen. De hogere solvabiliteitsratio's zijn grotendeels te verklaren door de nettowinst van 2022 die volledig in het kapitaal is opgenomen (zie punt 7.2.3), de stijging van het coöperatieve kapitaal en de daling van de risicogewogen activa in 2022 als gevolg van de afschaffing van de macroprudentiële add-on (zie punt 7.2.4). Op 31 december 2022 bedraagt de tier 1-ratio van de Crelan Groep 24,02% (17,97% in 2021) en de totale kapitaalratio 26,28% (19,74% in 2021).

7.2.7. Economisch kapitaal

Naast het prudentiële (normatieve) perspectief voor het beheer van het kapitaalrisico heeft de Crelan Groep een intern economisch kader vastgesteld om de toereikendheid van haar kapitaal in 2022 te meten. Aanpak voor het geconsolideerde bereik:

- Gaat uit van de risico's die AXA Bank Belgium in het ICAAP 2021 heeft geïdentificeerd. Daarom worden niet alleen de financiële risico's zoals IRRBB en marktrisico opgenomen, maar ook het kredietrisico;
- Het algemene idee is dat de Crelan Groep per risicotype schokken van 1 op 1000 jaar probeert te meten voor de meest materiële risico's: kredietrisico en IRRBB;
- Voor het kredietrisico wordt uitgegaan van het interne ECAP-model (asymptotische enkelvoudige risicofactor met een betrouwbaarheidsniveau van 99,9%)⁵ dat door AXA Bank Belgium werd ontwikkeld en jaarlijks wordt gevalideerd. Aangezien het niet mogelijk was de blootstellingen en risicoparameters van Crelan (en Europabank) volledig te integreren in de systemen van AXA Bank Belgium, werd een eenvoudige regel van 3 toegepast om de ECAP-vereisten te extrapoleren naar de volledige portefeuille. De regel van 3 wordt toegepast op basis van het relatieve aandeel van de twee banken in de totale wettelijke risicogewogen activa van de gecombineerde bank;
- Voor het IRRBB hanteert de Crelan Groep de volgende benadering:
 - o De zes door de Crelan Groep gedefinieerde schokken worden berekend (parallel omlaag, omhoog, korte rente omlaag, korte rente omhoog, steil omhoog en afgevlakt). Hieruit blijkt duidelijk dat op geconsolideerd niveau de schok parallel omhoog het zwaarst is;
 - o Daarnaast heeft de Crelan Groep zich gebaseerd op haar interne stresstestmodellen waarbij historische gegevens over de rente worden gebruikt om na te gaan wat schokken van 1 op 1.000 jaar zijn: voor een opwaartse schok komt dit overeen met +175 basispunten; het resulterende bedrag is een ECAP-vereiste van 187,8 miljoen EUR;
- Voor het operationele risico werd een vereenvoudigde aanpak gebruikt: de standaard regelgevingsbenadering;
- Voor het bedrijfsrisico werd de scenario-aanpak van AXA Bank Belgium gehandhaafd, maar dan op de gehele portefeuille;
- De correlatiematrix van AXA Bank Belgium werd gehandhaafd;
- Voor de andere, minder materiële risico's valt de Crelan Groep terug op de regelgevingsbenadering waarbij de risicogewogen activa worden vertaald in kapitaalvereisten.

⁵ Het economisch kapitaalmodel kan op verschillende betrouwbaarheidsniveaus worden berekend. Het betrouwbaarheidsniveau van 99,9% wordt gebruikt voor Pijler II-doelstellingen.

De Crelan Groep meet haar economische kapitaalbehoeften aan de hand van de in onderstaande tabel beschreven methoden:

Model	Benadering
Retailkredietrisico	Asymptotische enkelvoudige risicofactor
Non-retailkredietrisico	Regelgevingsbenadering
IRRBB	Value at Risk
Marktrisico	Marktrisico - Regelgevingsbenadering
Operationeel risico	Monte Carlo VaR
Bedrijfsrisico	Scenariobenadering
Risicoaggregatie	Correlatiematrix

Om het kapitaaloverschot van de Crelan Groep te bepalen worden van het interne kapitaal van de bank (na stress) haar totale economische kapitaalbehoeften (economic capital requirements – ECAP) afgetrokken. De Crelan Groep meet haar economische kapitaalbehoeften door uit te gaan van een betrouwbaarheidsniveau van 99,9%.

7.2.8. Hefboomratio

De hefboomratio wordt gedefinieerd als tier 1-kapitaal over de totale blootstellingsmaatstaf van de bank (rubrieken op de balans en buitenbalans). Het doel bestaat erin de buitensporige hefboomwerking aan banden te leggen en de activa van instellingen meer in overeenstemming te brengen met hun kapitaal.

De hefboomratio van de Crelan Groep volgens de huidige CRR-wetgeving ('Gedelegeerde wet') is in het vierde kwartaal van 2022 gedaald tot 3,89%, ten opzichte van 4,12% in het vierde kwartaal van 2021 (3,77% exclusief het effect van de tijdelijke reserves van de centrale bank). De daling van de hefboomratio in 2022 wordt grotendeels verklaard door de tijdelijke steunmaatregel van de centrale banken die in het eerste kwartaal van 2022 afliep. Vanaf het tweede kwartaal van 2021 kon de Crelan Groep de blootstellingen met betrekking tot centrale banken uitsluiten van de totale hefboomratio. Deze tijdelijke steunmaatregel gold tot maart 2022. Wanneer de blootstelling met betrekking tot centrale banken wordt uitgesloten van de totale hefboomblootstelling, moest de vereiste hefboomratiovereiste van 3% worden geherkalibreerd. De geherkalibreerde hefboomratiovereiste van de Crelan Groep was 3,28% tot maart 2022. Vanaf het tweede kwartaal van 2022 was de vrijstelling niet meer toegestaan. Derhalve werden de blootstellingen met betrekking tot centrale banken opnieuw opgenomen in de hefboomblootstelling van de Crelan Groep. Bijgevolg steeg de hefboomratioblootstelling in het tweede kwartaal van 2022 met 5.383 miljoen EUR en werd de hefboomratiovereiste teruggebracht tot 3%, hetzelfde niveau als vóór de toepassing van de vrijstellingen met betrekking tot de centrale banken. Deze toename van de hefboomblootstelling werd gedeeltelijk gecompenseerd door netting in de derivatenportefeuille ten belope van -1.167 miljoen EUR in het vierde kwartaal van 2022.

	31/12/2022	31/12/2021
Leverage ratio	3,89%	4,12%

7.3. Liquiditeitsrisico

Het 'Bazel Committee on Banking Supervision' (BCBS) definieert het liquiditeitsrisico als het risico van niet in staat te zijn om snel en gemakkelijk de positie in liquide middelen te verhogen om schokken als gevolg van financiële en economische stress op te vangen.

De risicotaxonomie van de Crelan Groep heeft betrekking op de volgende twee aspecten van het liquiditeitsrisico, die beide binnen het toepassingsgebied van het beheer van het liquiditeitsrisico vallen:

- Het kortetermijnliquiditeitsrisico wordt gedefinieerd als het risico dat de Crelan Groep niet tijdig en tegen redelijke kosten aan haar financiële verplichtingen kan voldoen wanneer deze vervallen (binnen een maand). Dit risico vloeit voort uit liquide middelen en zekerheden op korte termijn ('intraday', 'overnight', 1 dag tot 1 maand).
- Het structurele liquiditeitsrisico is het risico dat de Crelan Groep niet tegen redelijke kosten en tijdig aan haar financiële verplichtingen kan voldoen wanneer deze op middellange en lange termijn (meer dan één maand) vervallen.

7.3.1. Beheer van het liquiditeitsrisico

7.3.1.1. Risicobeleid, limietenkader en rapportering

De Crelan Groep beschikt over stabiele financieringsbronnen op korte en lange termijn. Ze beschikt over een solide retaildepositobasis en een solide programma inzake gedekte obligaties (via ABE SCF) om goed geprijsde, niet-volatiele wholesalefinanciering aan te trekken.

Om het geconsolideerde liquiditeitsrisico te evalueren en te beheren, monitort het Balance Sheet Risk-comité van de Crelan Groep:

1. interne indicatoren: Internal Liquidity Stress Indicator (ILS) en Short Term Liquidity Framework indicator (STeLF);
2. prudentiële indicatoren: LCR, NSFR, ALMM en bezwaring van activa.

Al deze indicatoren berusten op een gemeenschappelijke aanpak: garanderen dat de liquiditeitsbuffer van de Crelan Groep voldoende ruim is om een reeks stressgebeurtenissen het hoofd te bieden. Meer bepaald is de eigen interne liquiditeitsindicator van de Crelan Groep ontworpen om ervoor te zorgen dat de bank een liquiditeitsbuffer aanhoudt die voldoende ruim is om het hoofd te kunnen bieden aan een combinatie van idiosyncratische stress en marktstress gedurende een periode van drie maanden.

Interne liquiditeitsstress (ILS)

De methode inzake interne liquiditeitsstress is ontleend aan de wettelijke rapportageverplichtingen inzake de liquiditeitsdekkingsratio (Liquidity Coverage Ratio – LCR). De gegevens van de prudentiële LCR-rapportage worden gebruikt voor de berekening van de interne liquiditeitsdekkingsvereiste onder stress. Wanneer echter welomschreven haircuts in de LCR moeten worden toegepast, zal de interne stressmethode afwijken door toepassing van hogere bankspecifieke schokken op activa en passiva om de impact op de waarde van de activa, de instroom en de uitstroom tijdens een bepaalde stressperiode te simuleren.

De ILS wordt gemeten als een liquiditeitsbuffer in EUR, zijnde het bedrag aan liquide activa van hoge kwaliteit dat de nettoliquiditeitsuitstroom van het gedefinieerde stressscenario overtreft. De Crelan Groep heeft een stressscenario gedefinieerd dat een langere periode bestrijkt dan de periode van dertig kalenderdagen van de LCR. De duur van het stressscenario is vastgesteld op drie maanden; dit geeft de bank de tijd om zich aan te passen aan een nieuwe liquiditeitssituatie en om ook rekening te houden met zowel extreme stress op de financiële markten als een idiosyncratische schok.

Er heerst extreme stress op de financiële markten als zich gelijktijdig de volgende twee gebeurtenissen voordoen:

De zekerheden in de vorm van contanten van de derivatenportefeuille zijn afhankelijk van rentebewegingen. In geval van een negatieve rentebeweging moet de Crelan Groep zekerheden in de vorm van contanten toevoegen. We definiëren die stress als een neerwaartse parallelle verschuiving van de rentecurve. Een tweede gebeurtenis is de onmiddellijke verruiming met 150 basispunten van de kredietreads op obligaties.

‘Idiosyncratische stress’ veronderstelt dat het gedrag van retail- en wholesaleklanten verandert ten opzichte van normale marktomstandigheden. Dit leidt tot uitstroombepalingen die tot 50% hoger liggen dan de LCR-berekening. Bovendien worden er extra uitstroombepalingen voorzien voor kredieten ‘in de pijplijn’, omdat onder stress het opnamegedrag van cliënten kan veranderen. Ten slotte is het van retailklanten ontvangen bedrag aan instromen beperkt tot de betaling van de hoofdstom, zonder de rente.

Ten slotte voorziet de ILS van de Crelan Groep ook in een beperkingsmaatregel om de stress te verminderen die ervaren wordt tijdens de beschouwde periode van drie maanden. Die maatregeling omvat de uitgifte van behouden gedekte obligaties via het SCF-vehikel van subentiteit AXA Bank Belgium.

in 000 EUR	31/12/2022	Limiet	Buffer
Interne Liquiditeits Stress Indicator	3.882.958	1.300.000	2.582.958

Kortetermijnliquiditeitskader – Short Term Liquidity Framework (STeLF)

Als aanvulling op het regelgevend liquiditeitskader en de berekeningen van de interne liquiditeitsstress heeft Crelan Groep een liquiditeitsindicator ontwikkeld die dagelijks wordt berekend en waarbij de liquiditeitspositie tijdens de volgende vijf werkdagen wordt beoordeeld. Deze indicator noemt men het liquiditeitskader op korte termijn of Short-Term Liquidity Framework (STeLF). Het meet de liquiditeitsmarge gedefinieerd als de som van de niet bezwaarde ECB in aanmerking komende effecten en de EUR cash uitstaande bedragen en berekend volgens twee scenario’s. In het ‘normale’ scenario wordt de STeLF liquiditeitsbuffer berekend rekening houdende met alle in- en uitgaande kasstromen voor de volgende vijf werkdagen. In het ‘stress’-scenario wordt alleen rekening gehouden met de uitgaande stromen en daarenboven met een extra ‘stress uitstroom’ die bijgevoegd wordt.

Prudentiële indicatoren

De Crelan Groep monitort de LCR en NSFR van het Bazel III-kader.

- De LCR (‘Liquidity Coverage Ratio’) is sinds oktober 2015 bindend en de NSFR (‘Net Stable Funding Ratio’) werd bindend met de invoering van de CRR II in juni 2021.
- Sinds april 2016 wordt over de ALMM (Additional Liquidity Monitoring Metrics) verslag uitgebracht aan de toezichthouder. De ratio’s voor activa bezwaard met zakelijke zekerheden (brede en smalle) worden berekend in overeenstemming met de Belgische regelgeving.

7.3.1.2. Beleidslijnen voor het beheer van het liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsnoodplan van AXA Bank Belgium werd aangepast en de bank heeft een specifieke werkgroep opgericht om gedurende systemische of idiosyncratische liquiditeitscrisisen onmiddellijk tussen te komen en de gepaste acties te ondernemen. Regelmatige prognoses van de belangrijkste liquiditeitsratio's ondersteunen het actieve beheer van het liquiditeitsrisico binnen de bank.

7.3.2. Beoordeling van de liquiditeitsbuffer

De Crelan Groep heeft een zeer solide liquiditeitspositie, zoals blijkt uit haar sterke liquiditeitsbuffer die duidelijk de regelgevende en interne limieten overschrijdt.

De beide Bazel III-indicatoren bevinden zich ruim boven de minimale vereisten per einde 2022 (100%-grens) dankzij een comfortabele stock aan liquide activa en een solide financieringsstructuur.

Ratio	31/12/2022	31/12/2021	Limiet
LCR	196%	178%	100%
NSFR	149%	142%	100%

Financiering

De belangrijkste bronnen van stabiele financiering van de bank zijn retaildeposito's (42,1 miljard EUR op 31 december 2022) en 'covered bonds' (5,9 miljard EUR op 31 december 2022). De Crelan Groep heeft ook deelgenomen aan de langlopende herfinancieringsoperaties (long-term refinancing operations – TLTRO) van de ECB voor 1,3 miljard EUR op 31 december 2022. Die financiering wordt ontvangen door behouden gedekte obligaties bij de ECB in onderpand te geven. In onderstaande tabel wordt meer detail vermeld.

Looptijdanalyse

31/12/2022 (in 000 EUR)	< 6 maand	6-12 maand	> 12 maand	Totaal
Kapitaal	-	726	2.342.382	2.343.108
Retail financiering	40.591.742	225.664	1.257.399	42.074.805
Stabiele retail financiering	28.358.389	121.795	577.868	29.058.053
Andere retail financiering	12.233.353	103.869	679.531	13.016.753
Niet-financiële klanten	840.682	21.079	23.824	885.585
Centrale banken financiering	11.389	400.000	887.286	1.298.675
Financiële klanten	1.516.595	260.889	5.264.136	7.041.620
Covered bonds	752.007	-	5.128.278	5.880.285
Andere financiële klanten	764.589	260.889	135.857	1.161.335
Andere tegenpartijen	295.020	11.301	563.613	869.934
Totaal	43.255.428	919.660	10.338.640	54.513.728

In deze tabel is de reële waarde van derivaten niet opgenomen aangezien we deze derivaten niet beschouwen als 'financiering'.

Covered Bonds

AXA Bank Belgium, onderdeel van de Crelan Groep, heeft AXA Bank Europe SCF opgericht voor de uitgifte van covered bonds, waarbij AXA Bank Europe SCF rechtstreeks hypothecaire leningen van AXA Bank Belgium koopt. Hoewel deze structuur nog niet is toegepast, maakt ze het ook mogelijk een 'secured loan' tussen AXA Bank Belgium en AXA Bank Europe SCF te voorzien met hypotheekleningen als onderliggende zekerheid om 'covered bonds' uit te geven met een kortere time-to-market.

De sterke onderliggende kwaliteit van de retailhypotheekleningenportefeuille van AXA Bank Belgium in België is het perfecte onderpand voor een 'covered bonds'-programma. Dankzij dit programma kan de Crelan Groep haar liquiditeitsrisico beheren. Het biedt de bank diversificatie in financieringsbronnen en minimaliseert financieringsconcentraties in tijdsintervallen. Het programma inzake gedekte obligaties geeft de Crelan Groep toegang tot de markt voor gedekte obligaties, waardoor de kosten van institutionele financiering op lange termijn kunnen worden verlaagd. Dat programma geeft de bank toegang tot financieringsmarkten die openblijven in tijden van marktstress. De bank lanceerde haar eerste programma voor gedekte obligaties in november 2010. Het programma inzake gedekte obligaties bedraagt 9,25 miljard EUR in 2022 waarvan 5,75 miljard EUR overblijft op geconsolideerd niveau: 5,75 miljard EUR zijn in de markt geplaatst en 3,5 miljard EUR van deze gedekte obligaties worden behouden door AXA Bank Belgium (gebruikt in beveiligde-financieringstransacties) en werden geëlimineerd in de geconsolideerde balans.

Aangezien de krachtens dit programma uitgegeven obligaties worden gedekt door hypothecaire leningen, wordt een deel van de portefeuille hypothecaire leningen van de bank geacht te zijn bezwaard. Om ervoor te zorgen dat het bedrag van de bezwaarde activa niet te groot wordt, berekent de Crelan Groep de economische indicator van de activabezwaaring. Deze indicator geeft aan hoeveel activa zijn bezwaard ten opzichte van de totale balans. Uit de onderstaande tabel blijkt dat zelfs bij het gebruik van hypothecaire leningen voor de uitgifte van gedekte obligaties de economische ratio van de activabezwaaring onder de grens blijft.

In %	31/12/2022	Limiet
economische ratio van de activabezwaaring	19%	25%

7.4. Kredietrisico

7.4.1. Beheer van kredietrisico

De Crelan Groep definieert kredietrisico als het risico van verlies door het onvermogen van de schuldenaar om contractueel overeengekomen financiële verplichtingen volledig na te komen. Het doel van kredietrisicobeheer is ervoor te waken dat een (reeks) kredietgebeurtenis(sen) geen significante bedreiging vormt (vormen) op de solvabiliteit of rentabiliteit van de bank. Om dit doel te bereiken worden blootstellingen aan kredietrisico's binnen nauwe grenzen gehouden. Het effectieve beheer van kredietrisico's is een kritische component van een allesomvattende aanpak van het risicobeheer en is essentieel voor het lange termijn succes van een bankorganisatie.

De belangrijkste activiteiten van de Crelan Groep zijn het verstrekken van hypothecaire (79%), zakelijke (10%), landbouw- (4%), consumenten- (4%) en andere (3%) leningen, waarbij hypothecaire leningen het belangrijkste aandeel uitmaken. Deze producten worden alleen in België aangeboden.

7.4.1.1. Impact energiecrisis op de portefeuille van de Groep

Vanaf oktober 2022 verlenen Belgische banken uitstel van betaling aan individuele klanten die door de energiecrisis worden getroffen, zoals uiteengezet in 7.1.2.2. Op 31 december 2022 maakten de door beide banken toegekende kapitaalschorsingen slechts 0,5% uit van de totale portefeuille (zie onderstaande tabel).

Economic barometer for Belgian households and NFCs	Entity	Outstanding		payment deferral - sum of initially granted since 19/9/2022 until 31/12/2022			total exposure (% of total)
		# of facilities	total exposure (€)	# of facilities	amount of deferred capital repayments	total exposure (€)	
	Crelan Mortgage loans	165,032	12,161,517,108	560	2,555,723	54,553,838	0.4%
	AXA Mortgage loans	248,690	23,039,675,251	958	5,125,717	112,812,334	0.5%
	Total	413,722	35,201,192,359	1,518	7,681,440	167,366,171	0.5%

7.4.1.1.1. Respijtrechts

De regels hebben betrekking op contractwijzigingen die aangevraagd worden door cliënten in financiële moeilijkheden. In een normale context gebruikt Crelan haar interne beoordelingssysteem om het onderscheid te maken met commerciële aanpassingen. Bij AXA Bank Belgium worden kapitaalschorsingen voor een periode van zes maanden of meer beschouwd als een respijtmatrix. Hypothecaire leningen in het kader van energiematregelen gelden voor 12 maanden en zijn onderworpen aan een afbetalingsplan met de energieleverancier en een beperkt spaarbedrag dat overeenstemt met de financiële moeilijkheden. Alle dossiers met energiematregelen worden bij beide banken gemarkeerd als 'respijt', zonder rekening te houden met de rating van de cliënt. Dit strookt ook met de consensus van Febelfin. Al deze dossiers zullen worden ingedeeld bij stage 2 of stage 3 als ze een 'respijtmatrix' dragen (in de proeftijd van 2 jaar). Het effect op de verwachte kredietverliezen wordt beschreven in het volgende punt.

7.4.1.1.2. Management overlay

De Crelan Groep eindigde 2021 met management overlays op haar verwachte kredietverliescijfers. Deze overlays werden geacht de onzekerheden in verband met nieuwe ratingmodellen, het effect van COVID-19 en de volatiliteit van de landbouwsector te dekken. Aan het eind van het jaar werd tegen de achtergrond van de energiecrisis een kwantitatieve herbeoordeling van zowel de relevantie als de niveaus

van de overlays uitgevoerd. Bovendien werden het IFRS9-kader en de methodologieën van Crelan en AXA Bank Belgium verder geharmoniseerd. De Bank heeft concentraties van risico's geïdentificeerd in haar portefeuilles met betrekking tot cliënten die mogelijk met terugbetalingsproblemen kampen als de energieprijzen en de inflatie de komende maanden historisch hoog blijven.

Hypothecaire leningen en consumentenkredieten

Hypothecaire leningen zijn het belangrijkste product binnen de kredietportefeuille van de Crelan Groep, die gericht is op Belgisch residentieel vastgoed. Een belangrijke risicoparameter bij het verstrekken van leningen is het vermogen van de cliënt om de lening terug te betalen. Bij hypothecaire leningen worden alle inkomsten en uitgaven, inclusief die welke verband houden met leningen, in aanmerking genomen om tot een netto-inkomen te komen. Dat netto-inkomen wordt dan vergeleken met het zogeheten minimum beschikbaar inkomen, d.w.z. het inkomen dat de cliënt over zou moeten hebben voor dagelijkse uitgaven zoals voedsel, verwarming, enz. Als dat minimuminkomen niet wordt bereikt, wordt de lening geweigerd. Om een idee te krijgen van de impact die de energiecrisis heeft op de terugbetalingscapaciteit van onze particuliere cliënten, hebben wij die impact gesimuleerd op het beschikbare inkomen dat in de database is geregistreerd (gegevens die voornamelijk teruggaan tot de initiëring van de lening). Wij hebben deze inkomens geïndexeerd en verlaagd met de gemiddelde impact op de energierekening in België. Alle kredieten die het minimale resterende inkomen niet bereiken en waarvan de kredietnemer geen 2.500 EUR aan activa onder beheer heeft bij de Crelan Groep, werden in aanmerking genomen om een management overlay van 6,8 miljoen EUR te bepalen. Zulke overlay betekent dat op die kredieten (die ingedeeld zijn bij stage 1) een dekkingsratio voor kredieten in stage 2 wordt toegepast.

Zakelijke en landbouwleningen

De risicoafdeling heeft een analyse uitgevoerd om de meest risicovolle kredietdossiers te identificeren op basis van een reeks negatieve indicatoren. Iedere cliënt in de portefeuille krijgt een score op basis van verschillende interne en externe indicatoren. Hoe hoger de score, hoe hoger het risico. Op basis van de selectie van risicoklanten onderzoeken wij in hoeverre wij op die blootstellingen in stage 1 een dekkingspercentage voor stage 2-kredieten kunnen toepassen om de management overlay voor beide portefeuilles te bepalen. Deze management overlay van 3,1 miljoen EUR komt boven op de collectieve voorziening voor de landbouwsector (zie hieronder).

Sectorale voorziening op de landbouwmarkt

In het vierde kwartaal van 2022 werden de kwetsbaarheden op de landbouwmarkt opnieuw geëvalueerd, rekening houdend met de belangrijkste veranderingen die zich het afgelopen jaar hebben voorgedaan en met de gevolgen daarvan voor de land- en tuinbouw. De conclusie was dat alle sectoren worden getroffen door een sterke stijging van de kostenstructuur. In sommige sectoren kan die stijging worden gecompenseerd door de stijging van de verkoopprijzen. Maar het prijszettingsvermogen kan onder druk komen te staan door het negatieve macro-economische klimaat. Vooral landbouwbedrijven die in monocultuur werken worden getroffen omdat zij niet kunnen profiteren van risicospreiding, en voor de tuinbouw komt de stijging van de personeelskosten bovenop die van de energiekosten. Bovendien veroorzaken wijzigingen in de regelgeving, vooral in Vlaanderen, grote onzekerheid voor de landbouwsector. Gezien de toegenomen onzekerheid werd de bestaande overlay voor de landbouwsector naar boven bijgesteld van 8,8 miljoen EUR tot 12 miljoen EUR eind 2022. Ondanks deze ontwikkelingen blijft de landbouwportefeuille voorlopig veerkrachtig. Bovendien ondervond de landbouwportefeuille geen impact van COVID-19. De algemene kwaliteit van de portefeuille is de afgelopen jaren voortdurend verbeterd dankzij een voorzichtig beleid, spreiding over sectoren, sterke garantiestellingen, een grondige kennis van de sector en een strikt limietenkader. Bovendien worden alle grote dossiers jaarlijks door het Credit Committee geëvalueerd.

7.4.1.2. Risicobeleid, limietenkader en rapportering

Met het beheer van het kredietrisico wordt beoogd het kredietrisico op de balans correct te onderkennen, te meten en te bewaken en de nodige maatregelen te nemen om het kredietrisico binnen de risicobereidheid te houden, om op die manier te voorkomen dat kredietgebeurtenissen de solvabiliteit of de rentabiliteit van de bank wezenlijk zouden beïnvloeden.

Om dit doel te bereiken moeten de kredietportefeuilles binnen bepaalde vooraf vastgestelde limieten blijven. Deze limieten worden bepaald door een op voorhand uitgewerkt risicobereidheidskader ('risk appetite framework' – RAF) waarbij er functionele limieten worden gedefinieerd. Die functionele limieten worden vertaald naar operationele limieten en het zijn die limieten die gebruikt worden op dagelijkse basis om te garanderen dat de kredietactiviteit opereert binnen de door de raad van bestuur vastgestelde risicobereidheid.

De risico's met betrekking tot Belgische hypothecaire leningen, persoonlijke leningen, landbouwkredieten en zakelijke leningen van de Crelan Groep worden beheerd in vier fasen (acquisitie, beheer, verhaal en invordering) op basis van het kredietbeleid.

Hypothecaire leningen worden geaccepteerd op basis van een reeks acceptatienormen en beleidsregels. Acquisitiescoremodellen worden intern ontwikkeld en regelmatig herbekeken om de geldigheid van deze interne risicomodellen te beoordelen. De Crelan Groep leeft de richtlijnen van de NBB (zogenaamde 'speed limits') na.

De afdeling Bank Remedy is een essentieel onderdeel van het beheer van kredietrisico. Deze afdeling neemt maatregelen om het kredietrisico van de bank tot een minimum te beperken, afhankelijk van de aard en de ernst van het incident. Bovendien bepaalt de afdeling het bedrag van de maandelijkse voorzieningen dat moet worden aangelegd voor toekomstige afschrijvingen. De procedures en controles voor de afschrijving op niet-renderende leningen zijn opgenomen in een afschrijvingsbeleid in overeenstemming met de EBA-richtlijnen.

In overeenstemming met de wettelijke eisen voert de Crelan Groep stresstests uit voor het retailkredietrisico. De belangrijkste doelstelling is het bepalen van de gevoeligheid van kredietverliezen voor de bestaande kredietportefeuille en de solvabiliteit van de bank in stresssituaties.

De evolutie van het kredietrisico wordt actief opgevolgd als onderdeel van de rapportering voor het Lending Risk Committee dat het risico op regelmatige basis beoordeelt. Al deze principes leiden tot een hoge mate effectief risicobeheersysteem met controleprocessen die ongewenste manipulaties voorkomen. Dit systeem is sterk geïntegreerd in de activiteiten van de afdeling 'Financial and Credit Risk' en staat onder voortdurend toezicht van het Risk Committee op bestuursniveau.

7.4.1.3. Portefeuille

De leningenportefeuille bestaat uit hypotheek-, zakelijke, landbouw-, consumenten- en andere leningen, waarbij hypothecaire leningen het grootste aandeel uitmaken.

Gezien de goede afdeckingsgraad met zekerheden en de lage waarschijnlijkheid van wanbetaling is het risicoprofiel van de totale kredietportefeuille laag.

7.4.2. Blootstelling aan kredietrisico

Voor het overgrote deel van de Belgische leningen gebeurt de meting van het kredietrisico door middel van Internal Rating Based (IRB) modellen bij Crelan en AXA Bank Belgium. Een resterend deel van de leningen wordt gemeten volgens de standaardbenadering. Europabank meet al haar blootstellingen volgens de standaardbenadering aangezien ze zich richt op een specifiek cliëntensegment. De Crelan Groep past de standaardbenadering toe voor de beleggingsportefeuille en de deelnemingen, zoals vermeld in punt 7.4.4.

De kredietrisicoblootstellingen worden voor 21% gewogen volgens de standaardbenadering en voor 79% volgens de IRB. Wanneer alleen naar de retailportefeuille wordt gekeken, is 98% risicogewogen volgens de IRB.

Voor balansposten is de nettowaarde de brutoboekwaarde van de vordering minus waardeverminderingen/bijzondere waardeverminderingen. Voor niet in de balans opgenomen posten is de nettowaarde de brutoboekwaarde (nominaal bedrag) van de blootstelling minus voorzieningen.

De retailportefeuille van de Crelan Groep is voornamelijk gericht op huishoudens. Crelan verstrekt aan die huishoudens hypothecaire leningen, consumentenkredieten en kredietfaciliteiten op lopende rekeningen. Bovendien heeft de Crelan Groep een zekere blootstelling aan niet-financiële en financiële instellingen. Deze blootstellingen omvatten onze portefeuille van zakelijke leningen die gericht is op landbouwers, zelfstandigen, vrije beroepen en micro-ondernemingen. Crelan verstrekt zijn diensten aan een verscheidenheid aan industriële sectoren.

Dankzij de hoge nieuwe hypotheekproductie die van goede kwaliteit blijkt te zijn (conform de ‘speed limits’) is de hypotheekportefeuille in 2022 met 3,9% gestegen.

Voor de portefeuille consumentenkredieten merken we een stijging in 2022 (9,7%). De productie compenseert de natuurlijke erosie van de portefeuille ruimschoots ondanks dat het geen strategisch product is.

De portefeuille van zakelijke leningen van de Crelan Groep steeg in 2022 met 7,4%. Dit is in lijn met de strategische initiatieven van de Crelan Groep om de relaties in het zakelijke segment te versterken.

Tot slot steeg de landbouwportefeuille van de Crelan Groep in 2022 met 1,5%.

7.4.3. Kredietkwaliteit

7.4.3.1. Definitie van wanbetaling

Crelan en AXA Bank Belgium hebben beide een definitie van wanbetaling voor retail kredieten die in overeenstemming is met de geharmoniseerde definitie van wanbetaling die de EBA heeft geformuleerd.

Beide banken beschouwen een cliënt/faciliteit als zijnde in wanbetaling als en slechts als aan één of meer van de volgende voorwaarden is voldaan:

- Er loopt een geschil met betrekking tot de cliënt/faciliteit. In een dergelijk geval werd het contract met de cliënt ontbonden en worden acties zoals het eisen van garanties ondernomen om het volledige bedrag van de blootstelling in te vorderen;
- De cliënt/faciliteit heeft een materiële betalingsachterstand van meer dan 90 dagen. De materialiteitsdrempel voor de betalingsachterstanden is vastgesteld op 100 EUR en op ten minste 1% van de blootstelling.
- Het is onwaarschijnlijk dat de cliënt/faciliteit zal betalen. De banken zien aanwijzingen dat de cliënt hoogstwaarschijnlijk niet in staat zal zijn, zijn kredietbetalingen volledig te voldoen zonder aanspraak op de garanties. Indicaties van ‘onwaarschijnlijkheid van betaling’ zijn onder meer faillissement, fraude, besmetting via een groep van verbonden cliënten en een verslechterde kredietwaardigheid van respjtleningen.

Indien een cliënt/faciliteit zich in de laatste twee categorieën bevindt, is er sprake van een ‘mogelijk verlies’. Een krediet/faciliteit waarover een geschil loopt, wordt daarentegen als dubieus beschouwd.

Wanneer een cliënt/faciliteit in gebreke blijft, wordt deze geacht een waardevermindering te hebben ondergaan en moet dus een specifieke (collectief of individueel beoordeelde) voorziening worden opgenomen. Op dat ogenblik moet er steeds een evaluatie worden uitgevoerd om te bepalen of deze wanbetaling een impact heeft op de geschatte toekomstige kasstromen van het financieel actief en of, bijgevolg, een bijzonder waardeverminderingsverlies moet worden opgenomen.

7.4.3.2. Acceptatiebeleid

Zowel Crelan als AXA Bank Belgium voeren een selectief en voorzichtig acceptatiebeleid. Daardoor werd de nieuwe productie van beide banken gekenmerkt door een hoge kwaliteit en liet de gehele kredietportefeuille goede prestaties zien, ondanks de huidige macro-economische uitdagingen zoals de energiecrisis.

In 2022 werd het acceptatiebeleid van Crelan afgestemd op dat van AXA Bank Belgium. Daarom werd een 'gap-analyse' uitgevoerd en werden enkele 'quick wins' vastgesteld. Er werd nauw samengewerkt met de risicoafdeling en vandaag zijn de meeste principes op elkaar afgestemd.

7.4.3.3. Stages van kredietkwaliteit

7.4.3.3.1. *Renderend – stage 1*

Krachtens IFRS 9 wordt in het segment van de renderende leningen een onderscheid gemaakt tussen leningen zonder een significante toename van het kredietrisico sinds toekenning van het krediet enerzijds en leningen met een significante toename van het kredietrisico sedert toekenning van het krediet anderzijds. Leningen die in het renderende segment zitten zonder een significante toename op het vlak van kredietrisico worden gecategoriseerd als Stage 1. Voor stage 1 worden de bijzondere waardeverminderingen bepaald op basis van de verwachte kredietverliezen over een tijdshorizon van twaalf maanden. Als aan geen van de kwalitatieve of kwantitatieve voorwaarden, zoals beschreven hieronder in stage 2 en stage 3, voldaan wordt, dan wordt de lening geclassificeerd als stage 1.

7.4.3.3.2. *Underperforming – stage 2*

Crelan en AXA Bank Belgium beschouwen de volgende voorwaarden, zowel kwantitatief als kwalitatief, als een aanzienlijke toename van het kredietrisico en daarom worden de leningen ingedeeld bij stage 2 (underperforming):

Voorwaarden voor beide banken:

- betalingsachterstand groter dan of gelijk aan dertig dagen;
- negatief in CKP 12-database;
- resptmaatregelen in verband met het krediet.

Specifieke voorwaarden voor AXA Bank Belgium:

- huidige PD-rating in subklasse 9;
- de huidige PIT⁶ PD is meer dan een factor 3 maal de PD bij initiëring en het absolute verschil bedraagt meer dan 67 basispunten;
- verschil in huidige PIT-PD met de PD bij initiëring is groter of gelijk aan 2%-punten.

Specifieke voorwaarden voor Crelan:

- huidige rating verlaagd buiten risicobereidheidskader na de initiëring (rating C- of lager);
- verlaging van de rating met als gevolg een stijging van de PD over 12 maanden met ten minste 200% ten opzichte van de initiëring.
- verplaatsing naar de 'watch list' bij besluit van het credit committee, op basis van negatieve kwalitatieve signalen die tijdens het onderzoek en het monitoringproces van de portefeuille zijn vastgesteld.

Indien aan een enkele van de kwalitatieve of kwantitatieve voorwaarden is voldaan wordt de lening als stage 2 geclassificeerd.

Merk op dat de criteria aan het einde van het vierde kwartaal van 2022 conceptueel geharmoniseerd werden. Er blijven nog een aantal verschillen bestaan door technische verschillen in de tool en/of processen.

⁶ Point-in-time

7.4.3.3. Niet renderend – stage 3

Stage 3 bevat alle leningen in wanbetaling; zie punt 7.4.3.1 voor de definitie ervan.

Wanneer een cliënt/krediet als ‘niet-renderend’ wordt gekenmerkt, moet een bijzonder waardeverminderingverlies opgenomen worden. Op dat ogenblik moet er steeds een evaluatie worden uitgevoerd om te bepalen of deze wanbetaling een impact heeft op de geschatte toekomstige kasstromen van het financieel actief.

Bovendien is de status ‘wanbetaling’ volledig in lijn met de status ‘niet-renderend’ en ‘een bijzondere waardevermindering ondergaan hebbend’ en ook met stage 3.

7.4.3.4. Specifieke en algemene kredietrisicoaanpassingen

Volgens de definitie van de CRR zijn kredietrisicoaanpassingen de bedragen van specifieke en algemene voorzieningen voor kredietverliezen die in de jaarrekening zijn opgenomen overeenkomstig het toepasselijke boekhoudkader. De geconsolideerde jaarrekening van de Groep Crelan is opgesteld in overeenstemming met de IFRS, de internationale standaarden (IAS) en interpretaties zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

Onder IFRS 9 worden het kredietrisico en de potentiële bijbehorende kredietverliezen vastgelegd via de beginselen van verwachte kredietverliezen en worden alle kredietrisicoaanpassingen gecategoriseerd als specifiek. Er is geen algemene verliesvoorziening zoals gedefinieerd in de richtlijn betreffende de rekeningen van banken (Richtlijn 86/635/EEG van de Raad).

Alle verwachte kredietverliezen die aan de hand van intern ontwikkelde statistische modellen en andere historische gegevens worden berekend, worden beschouwd als collectief gemeten voorzieningen. Bij AXA Bank Belgium worden alleen voor leningen met een ‘CX’-status als onderdeel van de portefeuille met leningen met verminderde kredietwaardigheid individuele voorzieningen aangelegd.

Bij Crelan hebben alle leningen in wanbetaling (contentieus en pre-contentieus) individueel gemeten voorzieningen. De Crelan Groep berekent de verwachte kredietverliezen vanaf de eerste opname van de lening in de balans. Voor verplichtingen uit hoofde van leningen wordt de datum waarop de Crelan Groep partij wordt bij de onherroepelijke verplichting beschouwd als de datum van eerste opname met het oog op de toepassing van de vereisten inzake bijzondere waardevermindering.

Op basis van de volgende kerngegevens:

- blootstelling bij wanbetaling
- verlies bij wanbetaling
- kans op wanbetaling

worden de verwachte kredietverliezen berekend als een naar waarschijnlijkheid gewogen uitkomst op basis van 3 scenario's: een opwaarts scenario, een basisscenario en een neerwaarts scenario.

De Crelan Groep gebruikt een afzonderlijke voorzieningsrekening, die de bijzondere waardevermindering weergeeft die het onderliggende financiële actief ondergaat als gevolg van kredietverliezen. Bij de berekening van de verwachte verliezen wordt ook rekening gehouden met het effect van de tijds waarde en de desbetreffende aanpassing wordt opgenomen via de renteopbrengst.

Negatieve verschillen tussen de berekende realiseerbare waarde en de boekwaarde worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een bijzonder waardeverminderingverlies. Elke stijging als gevolg van een downswing wordt opgenomen via de toevoeging voor bijzondere-waardeverminderingrekeningen in de winst-en-verliesrekening. Elke daling als gevolg van objectieve indicatoren die aantonen dat de realiseerbare waarde toeneemt als gevolg van een verbetering van de geschatte realiseerbare kasstroom, wordt administratief verwerkt via de terugnemingen van waardeverminderingen in de winst-en-verliesrekening. Dit mag echter nooit leiden tot een geamortiseerde kostprijs die hoger zou zijn dan de

geamortiseerde kostprijs indien er geen bijzondere waardevermindering had plaatsgevonden. De voorzieningen worden rechtstreeks op de vorderingen geboekt indien er geen mogelijkheid tot inning bestaat.

7.4.3.5. Kredietrisicobeperking (CRM)

Krachtens het kredietbeleid van zowel AXA Bank Belgium als Crelan moeten er zekerheden gesteld worden om het kredietrisico te beperken.

7.4.3.5.1. Belangrijkste soorten ontvangen zekerheden

Er zijn verschillende soorten gegeven zekerheden, gebaseerd op het soort product.

Zekerheden voor hypothecaire leningen

Het krediet wordt gewoonlijk gedekt door een hypotheek (inschrijving of mandaat) op een onroerend goed (volle eigendom) in België. De eigendom moet normaal verkoopbaar zijn. De te verstrekken hypotheek kan hergebruikt worden in het kader van eventuele latere hypothecaire leningen (en kan zelfs gebruikt worden voor andere leningen). Alle zekerheden ter aanvulling van de hypotheek moeten worden verstrekt vóór de officiële registratie van de lening.

Zekerheden voor professionele kredieten

Deze zekerheden zijn:

- Materiële zekerheden betreffen een roerend of onroerend goed met een intrinsieke waarde; in de meeste gevallen gaat het om een hypothecaire inschrijving of hypothecair mandaat.
- Persoonlijke garantiestellingen bestaan uit vorderingen op een persoon.
- Morele verplichtingen kennen de bank geen enkel uitvoeringsmiddel toe en berusten op de eerlijkheid van wie ze heeft uitgegeven.

Zekerheden voor landbouwkredieten

Zij zijn vergelijkbaar met de zakelijke leningen met hypotheek en mandaten op onroerende goederen (waaronder grond) en pandrechten op roerende goederen (uitrusting, vee, ...).

Zekerheden voor consumentenkredieten

Voor consumentenkredieten wordt overdracht van schuldvordering of afstand van loon en andere inkomsten als zekerheid gebruikt. Voor cliënten die ook een hypothecaire lening hebben, kan de hypotheek ook als zekerheid worden beschouwd.

Waarderingsbeleid voor niet-renderende leningen

Cliënten met achterstallige leningen vormen een beperkt deel van de portefeuille van de bank maar het toepassen van een indexering is misschien niet de juiste aanpak voor deze leningen aangezien bij het beoordelen van mogelijke verliezen in dit stadium meer rekening wordt gehouden met de waarde van het onroerend goed. Bijgevolg voert de Crelan Groep een externe evaluatie uit op het ogenblik dat deze leningen dubieus worden voor die eigendommen waarvoor géén recente (in casu ≤ 3 jaar) individuele waardering beschikbaar is. Jaarlijks wordt gecontroleerd of de laatste externe waardering minder dan drie jaar oud is. Bij oudere externe waarderings zal een (nieuwe) waardering worden uitgevoerd.

7.4.3.6. Wijzigingen in de voorraad kredietrisicoaanpassingen

Sinds de invoering van IFRS 9 begin 2018 worden alle kredietrisicoaanpassingen gecategoriseerd als specifiek.

7.4.3.7. Evolutie portefeuille in 2022

Ondanks de COVID-19-crisis in 2021 en de energiecrisis die in 2022 de kop op stak (zie punt 7.1.2) blijft de kredietportefeuille van de Crelan Groep gezond zonder materiële signalen van verslechtering. Dit is vooral te danken aan de intrinsieke kwaliteit van de kredietportefeuille en het voorzichtige acceptatiebeleid. De tabellen in punt 4.4.1 geven een overzicht van de ontwikkeling van de kredietportefeuille van Crelan Groep in 2022 over de verschillende IFRS 9-stages en tonen het verwachte verliesniveau per stage.

In 2022 daalden de ratio van de niet-renderende leningen (non-performing loans – NPL) verder tot 0,9% (1,1% in 2021) omdat alle als ‘UTP COVID-19’⁷ -gemarkeerde kredieten in 2022 stage 3 hebben verlaten (na een proefperiode van drie maanden waarin opnieuw normaal betaald werd).

Coverage ratio	31/12/2022	31/12/2021
Stage 1	0,10%	0,13%
Stage 2	0,83%	1,29%
Stage 3	24,80%	16,60%
POCI's	2,87%	-

In 2021 werden de POCI's toegevoegd aan de cijfers van stage 3, aangezien er eind 2021 geen bijzondere waardeverminderingen voor deze POCI's waren. De dekkingsratio voor stage 3 is in 2022 gestegen als gevolg van de implementatie van overlays in het kader van de energiecrisis.

7.4.4. Standaardbenadering (STA)

7.4.4.1. Portefeuilles volgens de standaardbenadering

De Crelan Groep gebruikt de standaardbenadering voor het bepalen van het kredietrisico voor een beperkt deel van haar portefeuille. Europabank meet al haar blootstellingen volgens de standaardbenadering aangezien ze zich richt op een specifiek cliëntensegment (cliënten met een iets hoger risicoprofiel). De standaardbenadering meet het kredietrisico hetzij aan de hand van vaste risicogewichten, die vooraf door de toezichthouder zijn vastgesteld, hetzij door de toepassing van externe ratings. Meer bepaald wordt de standaardbenadering gebruikt om het kredietrisico te bepalen van:

- derivaten en repo's;
- beleggingsportefeuilles;
- deelnemingen;
- andere kleine portefeuilles.

Deze blootstellingen worden in het volgende punt in detail besproken.

7.4.4.1.1. Derivaten en repo's

Het risico op derivaten en repo's wordt berekend volgens de standaardbenadering van het tegenpartijkredietrisico (counterparty credit risk - SA-CCR) en is derhalve opgenomen onder 7.5 'Tegenpartijkredietrisico'.

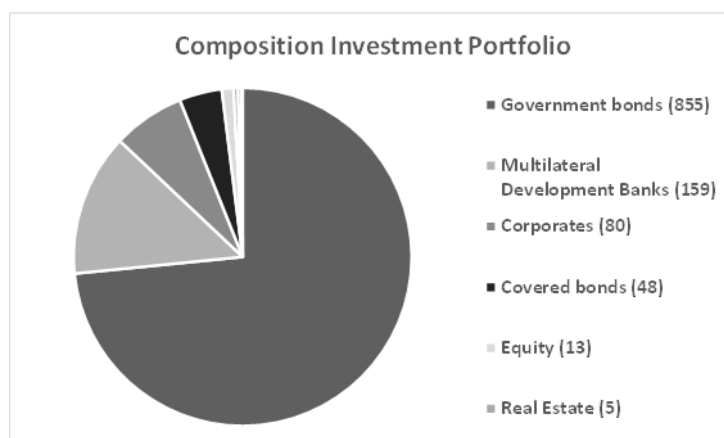
⁷ Als UTP COVID-19-gemarkeerde kredieten zijn kredieten die op grond van de COVID-19 crisis zijn beoordeeld als 'unlikely to pay'. Deze beoordeling werd eind november 2020 gemaakt en uitgevoerd.

7.4.4.1.2. Beleggingsportefeuille

De marktwaarde van de beleggingsportefeuille daalde in 2022 als gevolg van de looptijd van obligaties (226 miljoen EUR in totaal). De resterende beleggingsportefeuille per eind december 2022 bedraagt 1.164 miljoen EUR.

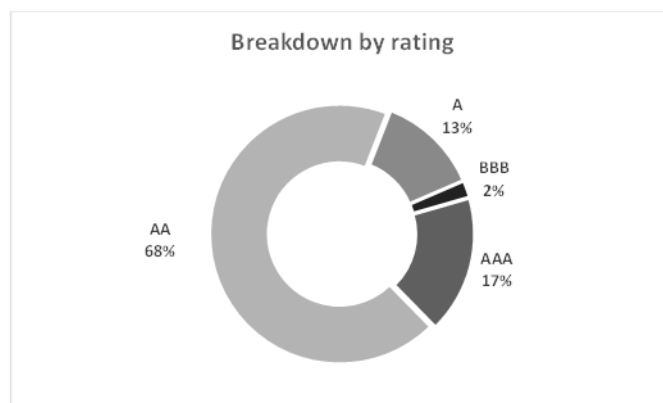
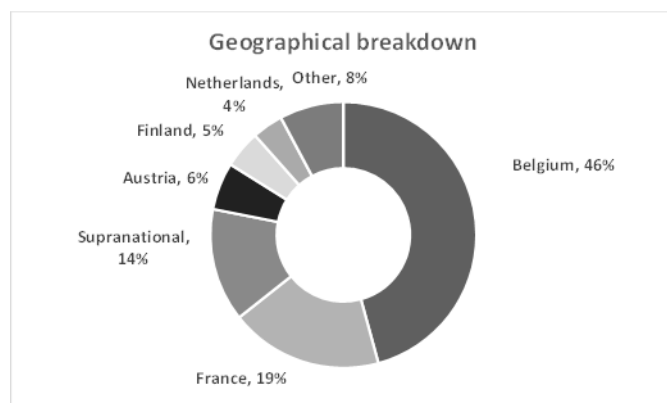
De beleggingsportefeuille van de Crelan Groep bestaat hoofdzakelijk uit hoogwaardige staatsobligaties (74%) en supranationale obligaties (14%).

De volgende grafiek illustreert de blootstellingen in de beleggingsportefeuille van de Crelan Groep (in miljoen EUR).

Bovendien worden de kredietratings en de marktprijswijzigingen van de posities van de Crelan Groep nauwlettend gemonitord om na te gaan hoe kwetsbaar de kredietportefeuille is voor een aantal ongunstige ontwikkelingen. Geen enkele positie heeft een rating die lager ligt dan 'investment grade'.

Geografisch gezien is het kredietrisico van de beleggingsportefeuille voornamelijk beperkt tot landen die lid zijn van de Europese Unie.

7.4.4.1.3. Deelnemingen

De Crelan Groep heeft een beperkte participatieportefeuille (10 miljoen EUR eind december 2022). Deze aandelen vertegenwoordigen deelnemingen in niet-geconsolideerde dochterondernemingen (Beran NV), financiële intermediairs (bv. Visa Belgium), private equity en fondsen.

7.4.4.1.4. Andere kleine portefeuilles

Een aantal andere kleine portefeuilles worden behandeld volgens de standaardbenadering. Het betreft onder meer materiële activa en overige vorderingen. Een zeer klein deel van de retailkredieten die vanwege

hun omvang niet langer als ‘retail’ kunnen worden aangemerkt, wordt toegewezen aan de categorie ‘corporate’ en wordt behandeld volgens de standaardbenadering. Kleine retailportefeuilles zoals belastingkredieten, garanties en negatieve rekeningen-courant worden ook volgens de standaardbenadering behandeld. Uitgestelde belastingvorderingen die afhankelijk zijn van toekomstige winstgevendheid en voortvloeien uit tijdelijke verschillen onder de drempel, maken ook deel uit van de standaardbenadering. Europabank meet al haar blootstellingen volgens de standaardbenadering aangezien ze zich richt op een specifiek cliëntensegment.

7.4.5. Interne Rating Based-benadering (IRB)

7.4.5.1. Algemeen

Binnen de Crelan Groep⁸ hebben zowel Crelan als AXA Bank Belgium van de NBB/ECB de goedkeuring gekregen om de (A)IRB-benadering toe te passen op hun Belgische retailkredietactiviteit. Deze benadering is de meest geavanceerde die in het prudentieel kader voor kredietrisico beschikbaar is en stelt een bank in staat gebruik te maken van interne ratingmodellen en interne ramingen van risicoparameters. Deze methoden en parameters vormen belangrijke onderdelen van het interne risicobeheer en -proces van de bank ter ondersteuning van het kredietgoedkeuringsproces, de berekening van economisch kapitaal, voorzieningen en verwachte verliezen en het interne toezicht op en de rapportage over het kredietrisico. AXA Bank Belgium kreeg in 2008 toestemming van de NBB, en Crelan in december 2011. Voor AXA Bank Belgium werd de goedkeuring om de IRB-benadering te gebruiken bevestigd door de ECB na de Targeted Review of Internal Models (TRIM) in 2017. In het vierde kwartaal van 2022 werden de IRB-modellen voor AXA Bank Belgium geherkalibreerd naar de nieuwe definitie van wanbetaling, met inachtneming van de regelgevingsrichtsnoeren inzake interne modellering in overeenstemming met het herstelprogramma van de EBA, waardoor het vertrouwen in de interne modellen voor de berekening van de kapitaalvereisten werd hersteld. Het IRB-landschap van Crelan en AXA Bank Belgium zal de komende jaren worden geharmoniseerd.

7.4.5.2. Interne kredietratingmodellen

Om de IRB-benadering toe te passen, hebben zowel Crelan als AXA Bank Belgium interne voorspellende modellen ontwikkeld in overeenstemming met de Internal Rating Based Approach van Bazel III. De relevante parameters omvatten de:

- kans op wanbetaling (Probability of Default – PD) van retailkredieten;
- verlies bij wanbetaling (Loss Given Default – LGD);
- blootstelling bij wanbetaling (Exposure at Default – EAD), met inbegrip van de omrekeningsfactor (Credit Conversion Factor – CCF).

De invoergegevens van deze modellen bestaan uit productkenmerken, sociaal-demografische gegevens van aanvragers, financiële gegevens en externe gegevens die aan bepaalde kwaliteitscriteria moeten voldoen. Gezien de enorme hoeveelheid beschikbare informatie konden door middel van statistische technieken ratingmodellen worden ontwikkeld die zeer krachtig zijn in het voorspellen van toekomstig wanbetalingsgedrag.

PD-modellen kennen aan elke lening een score toe op basis van productkenmerken en kredietnemercriteria. Op basis van die scores worden PD-klassen gecreëerd en aan elke klasse wordt een langetermijn-PD gekoppeld. Deze langetermijn-PD is het historische gemiddelde wanbetalingspercentage, gecorrigeerd voor de toekomst. Zo zijn bij Crelan 11 PD-klassen gecreëerd, waarbij klasse A+ de klasse is met het laagste risico en klasse E de klasse is met het hoogste risico. De ratingklassen F en Z bevatten

⁸ De Crelan Groep krijgt een permanent gedeeltelijke toepassing (Permanent Partial Use – PPU) van de IRB-benadering. Blootstellingen aan ondernemingen, centrale overheden, centrale banken en instellingen vallen immers buiten het toepassingsgebied. Op dezelfde manier zijn sommige specifieke retailproducten ook in de PPU-benadering opgenomen. Die producten zijn de Biznes Fisc en de Budget +. Ze worden gekapitaliseerd in de standaardbenadering.

leningen ten aanzien waarvan zich een wanbetaling heeft voorgedaan. Voor AXA Bank Belgium zijn 10 PD-klassen gecreëerd, waarbij klasse 1 de klasse is met het laagste risico en klasse 9 de klasse is met het hoogste risico. De 10e klasse bevat leningen ten aanzien waarvan zich een wanbetaling heeft voorgedaan.

De LGD-modellen schatten de omvang van het verlies voor leningen in wanbetaling. Daartoe wordt een 'workout LGD'-benadering gevolgd. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen verliesniveaus dankzij verschillende kenmerken, zoals de waarde van de garantie die de lening dekt. LGD wordt berekend op basis van twee afzonderlijke elementen: de kans op genezing en het verlies bij herstel. De combinatie van beide elementen resulteert in een definitief LGD-cijfer, waarop een correctie wordt toegepast om rekening te houden met neerwaartse omstandigheden.

De EAD is het bedrag dat de kredietnemer op het moment van wanbetaling verschuldigd is. Dit bedrag omvat het uitstaande kapitaal op het moment van wanbetaling, achterstallige kapitaalaflissingen en interesten en boetes. Voor ongebruikte kredietlijnen en aanbiedingen 'in de pijplijn' werden CCF-modellen ontwikkeld op basis van historische gegevens. Deze modellen schatten het buitenbalansgedeelte dat door de cliënt zal worden opgenomen op het moment van wanbetaling.

Als onderdeel van de modelontwikkeling wordt een kalibratieproces uitgevoerd, waarbij de rating en de PD/ LGD aan elkaar worden gekoppeld. Deze kalibratie wordt tijdens het jaarlijkse evaluatieproces van het model herzien en aangepast.

7.4.5.3. Verwachte verliezen (Expected losses - EL)

Dit is de verwachte waarde van de verliezen als gevolg van wanbetaling over een bepaalde periode. De EL worden doorgaans berekend door de kans op wanbetaling (percentage) te vermenigvuldigen met het verlies bij wanbetaling (percentage) en de blootstelling bij wanbetaling (bedrag). Vanwege de factor 'kans op wanbetaling' worden ze beschouwd als een verwachting. PD, LGD, EAD en EL vormen de bouwstenen voor de berekening van de kapitaalbehoeften voor het kredietrisico volgens de IRB-benadering.

7.4.5.4. Bijzondere waardeverminderingen

Met ingang van 2018 worden bijzondere waardevermindervingsverliezen opgenomen volgens de vereisten van IFRS 9 (berekend op basis van het verwachte kredietverlies (expected credit loss – ECL) over de gehele levensduur voor leningen ten aanzien waarvan zich een wanbetaling heeft voorgedaan en op basis van een ECL over 12 maanden of over de gehele levensduur voor leningen ten aanzien waarvan zich geen wanbetaling heeft voorgedaan, afhankelijk van de vraag of het kredietrisico is verslechterd en er bijgevolg een verschuiving heeft plaatsgevonden van stage 1 naar stage 2. Hiervoor worden specifieke IFRS 9-modellen gebruikt die in feite een uitbreiding zijn van de bestaande ratingmodellen (zie punt 7.4.3.3 voor meer informatie over de stages van bijzondere waardevermindering).

7.4.5.5. Controlemechanismen voor ratingsystemen

Op het ratingsysteem wordt het beginsel van de drie verdedigingslijnes toegepast. Het Risk Analytics-team is verantwoordelijk voor de ontwikkeling, het onderhoud en de prestatiebewaking van de modellen in de IRB-benadering. Daarnaast fungeert het Validation-team als tweede verdedigingslinie, die de door het Risk Analytics-team uitgevoerde modelleringsactiviteiten controleert en valideert overeenkomstig de interne richtsnoeren. Ten slotte vormt de interne audit van de Crelan Groep de derde verdedigingslinie, die de interne audit van modellen uitvoert volgens het bestaande auditproces.

7.4.5.6. Blootstellingen volgens de IRB-benadering

De Crelan Groep gebruikt IRB-modellen om de eigenvermogensvereisten voor zakelijke kmo- en retailposities te berekenen:

- De met de IRB-modellen gemeten retailportefeuille vóór securitisatie steeg van 42.890 miljoen EUR eind 2021 tot 44.528 miljoen EUR eind 2022. De kwaliteit van de retailportefeuille bleef in 2022 stabiel, terwijl de risicogewogen activa vóór securitisatie (exclusief macroprudentiële add-on) daalden van 4.127 miljoen EUR in 2021 tot 4.058 miljoen EUR eind 2022. Deze daling van de risicogewogen activa wordt veroorzaakt door de invoering van het nieuwe ELBE-model in het eerste kwartaal van 2022; dit effect werd gedeeltelijk gecompenseerd door de groei van de portefeuille gedurende het jaar en de invoering van de nieuwe modelpakketten in het vierde kwartaal van 2022.
- De met de IRB-modellen gemeten zakelijke kmo-portefeuille vóór securitisatie steeg van 1.400 miljoen EUR eind 2021 tot 1.611 miljoen EUR eind 2022. De kwaliteit van de zakelijke kmo-portefeuille bleef in 2022 stabiel. Dit terwijl de risicogewogen activa afnamen van 507 miljoen EUR in 2021 tot 498 miljoen EUR eind 2022. Dit komt door de invoering van het nieuwe LGD-model en het nieuwe ELBE-model in het eerste kwartaal van 2022.

In het vierde kwartaal van 2020 heeft AXA Bank Belgium een synthetische securitisatie met overdracht van een aanzienlijk deel van het risico uitgegeven, zoals uitgelegd in hoofdstuk 7.2.5, om de groei van de leningenportefeuille te ondersteunen en tegelijkertijd de risico-rendementsbalans te optimaliseren. Na securitisatie daalden de risicogewogen activa met betrekking tot retail met -133 miljoen EUR.

7.4.5.7. Prudentiële minima

De Crelan Groep past voor haar hypothecaire leningen de prudentiële minimale LGD van 10% toe.

7.4.5.8. Specifieke Belgische regelgeving

Vanaf het tweede kwartaal van 2022 is de macroprudentiële add-on op hypothecaire posities niet langer van toepassing, maar geldt de sectorale systeemrisicobuffer (Sector Systemic Risk Buffer – SSRB). Krachtens de macroprudentiële maatregel moet een CET1-kapitaalbuffer aangelegd worden in de vorm van een sectorale systeemrisicobuffer voor blootstellingen aan Belgische residentieel vastgoed van banken die interne modellen gebruiken voor de berekening van risicogewogen blootstellingen (IRB-banken). De beoogde blootstellingen zijn dezelfde als die waarop de vorige maatregel tot 30 april 2022 was gericht, overeenkomstig artikel 458 van de CRR. De relevante vastgoedposities waarop de maatregel is gericht, zijn dus retailposities met in België gelegen residentieel vastgoed als zekerheid. Zij omvatten ook blootstellingen die geheel of gedeeltelijk gedekt worden door hypotheekmandaten en betreffen zowel leningen ten aanzien waarvan zich een wanbetaling heeft voorgedaan als leningen ten aanzien waarvan zich geen wanbetaling heeft voorgedaan. Deze sectorale systeemrisicobuffer wordt berekend door de risicogewogen activa met betrekking tot de bovengenoemde relevante blootstellingen te vermenigvuldigen met 9%. Anders dan in het vorige artikel van de 458 CRR-maatregel resulteert deze maatregel niet in een verhoging van de risicogewogen activa, maar in de vorming van een specifieke CET1-kapitaalbuffer, de zogenaamde (sectorale) systeemrisicobuffer. De totale kapitaalbehoeften (Overall Capital Requirements – OCR) voor de SSRB van de Crelan Groep bevinden zich aan het eind van het vierde kwartaal van 2022 op 2,89%.

7.4.6. Macro-economische verwachtingen

Begin 2022 waren de macro-economische vooruitzichten onzeker vanwege de vijfde COVID-19-golf en de toekomstige ontwikkeling van de pandemie. Deze onzekerheid kwam tot uiting in de financiële cijfers van de Crelan Groep. De onzekerheid nam snel af dankzij het succesvolle vaccinatieprogramma in Europa. Door de Russische inval in Oekraïne zijn Europa en België echter in een nieuwe crisis

terechtkomen die de vorm aanneemt van stijgende energieprijzen en een hoge inflatie. Bij het begin van die crisis heeft de Crelan Groep haar macro-economische vooruitzichten aangepast en bijhorende management overlays geïmplementeerd (zie 7.4.1.1). De ontwikkeling van de crisis werd op de voet gevolgd, met herziening van de scenario's wanneer dat nodig werd geacht⁹.

Door de intensiteit van de energiecrisis en geactualiseerde officiële prognoses werd in de loop van het jaar uitgegaan van meer pessimistische macro-economische scenario's. Voor eind 2022 heeft de Crelan Groep drie macro-economische scenario's voor de komende jaren vastgesteld, volgens de intern vastgestelde procedure en methode. Die scenario's staan in de onderstaande tabellen. In het basisscenario wordt voor de komende jaren een trage groei van het bbp voorspeld, met een lichte stijging van de werkloosheid¹⁰. De negatieve kijk op de werkloosheid is het gevolg van de energiecrisis en de stijgende arbeidskosten. Verwacht wordt dat de nominale huizenprijzen de komende jaren stabiel zullen blijven. De huizenprijzen zullen naar verwachting worden beïnvloed door de daling van het beschikbare inkomen waarmee Belgische huishoudens door de hoge inflatie en de sterke stijging van de rentevoeten te maken hebben (en zullen krijgen).

Het ongunstige scenario gaat uit van een meer pessimistische kijk op de komende jaren. Voor 2023 wordt een daling van het bbp voorspeld. Deze daling is een gevolg van een meer pessimistisch effect van de energiecrisis. In dat scenario wordt ervan uitgegaan dat het Belgische bbp zich in 2024 zal stabiliseren en dat in 2025 een voorzichtig herstel zal optreden. De werkloosheid stijgt sterk, terwijl een aanzienlijke daling van de huizenprijzen wordt voorspeld. Daartegenover staat een scenario van opleving. Daarbij wordt uitgegaan van gunstigere economische vooruitzichten dan in het basisscenario doordat de energiecrisis in kracht is afgenomen. Er wordt een sterke groei van het bbp en de huizenprijzen voorspeld in combinatie met een daling van de werkloosheid.

Crelan Groep acht het oplevingsscenario hoogst onwaarschijnlijk. Daarom wordt aan dat scenario in het kader van IFRS9 een gewicht van 0% toegekend. Aan het basisscenario en het ongunstige scenario wordt evenveel gewicht toegekend (elk 50%) vanwege enerzijds de onzekerheid over de gevolgen van de energiecrisis en anderzijds de negatievere macro-economische vooruitzichten eind 2022.

Deze scenario's en de bijbehorende wegingen leiden tot een verhoging van de voorzieningen op het niveau van de Crelan Groep, aangezien de gewogen macro-economische omstandigheden pessimistischer zijn. Het is echter uiterst moeilijk om het effect van de energiecrisis te voorspellen, aangezien de crisis polymorf is (bv. direct effect met energiekosten en indirect effect met inflatie, stijgende arbeidskosten, enz.). Bovendien zijn er nog veel onzekerheden over de duur van de crisis en de uitkomst van de oorlog in Oekraïne. Gezien die omstandigheden werden ook management overlays geïmplementeerd (zie 7.4.1.1.2).

In 2022 werden acties ondernomen om ervoor te zorgen dat deze macro-economische scenario's op een consistente manier worden toegepast op Crelan en AXA Bank Belgium.

Groei van het bbp %	2023	2024	2025
Ongunstig	-2,04%	0,03%	0,91%
Basis	1,35%	1,34%	1,42%
Herstel	4,76%	2,62%	1,92%

Werkloosheid (%)	2023	2024	2025
Ongunstig	6,87%	6,66%	6,42%
Basis	5,83%	5,89%	5,87%
Herstel	4,78%	5,12%	5,31%

⁹ In de loop van 2022 werden de macro-economische scenario's afgestemd tussen AXA Bank Belgium en Crelan.

¹⁰ Het werkloosheidspercentage voor 2022 bedroeg 5,70% (op basis van het eind 2022 beschikbare cijfer).

HPI-groei (%)	2023	2024	2025
Ongunstig	-1,48%	-1,69%	-1,67%
Basis	0,00%	0,07%	0,04%
Herstel	1,70%	1,77%	1,66%

7.4.6.1. Gevoeligheid van het verwachte kredietverlies voor macro-economische verwachtingen

Het ECL werd berekend volgens elk van de intern vastgestelde macro-economische scenario's (basis, ongunstig en opleving)¹¹. Op basis van die berekeningen kan dan nagegaan worden hoe gevoelig de ECL is voor de verschillende macro-economische vooruitzichten. De onderstaande tabel toont de resultaten. Zoals te zien is, is de ECL het laagst in het opwaartse scenario en het hoogst in het neerwaartse scenario. Het basisscenario vormt een middenpunt. De gevoeligheid voor macro-economische scenario's wordt voornamelijk beïnvloed door de huizenprijzen, die rechtstreeks van invloed zijn op de invorderingen met betrekking tot leningen ten aanzien waarvan zich een wanbetaling heeft voorgedaan. De ontwikkeling van de huizenprijzen is het meest negatief in het ongunstige scenario.

Crelan + ABB			
	Stap 1 en 2	Stap 3	Totaal
Basis	41,19	91,10	132,29
Ongunstig	46,45	94,18	140,63
Herstel	36,94	88,16	125,10

Merk op dat de resultaten in de bovenstaande tabel zijn zonder management overlays.

7.5. Tegenpartijkredietrisico

De Crelan Groep handelt in verschillende soorten derivaten om haar balansrisico's af te dekken. Om het tegenpartijkredietrisico van deze derivaten te meten, houden we rekening met de mogelijke toekomstige evolutie van de waarde van de derivaten bij wanbetaling van de tegenpartij. Om dit te bereiken wordt de waarde van de derivaten gewaardeerd na het toepassen van marktschokken. De verliezen die worden veroorzaakt door deze marktschokken dienen onder de toegestane limiet voor de tegenpartij te blijven.

Naast derivaten handelt de Crelan Groep regelmatig in terugkoopovereenkomsten waarbij haar eigen uitgegeven gedekte obligatie wordt geruild tegen contanten of een voor LCR in aanmerking komende activa. Aangezien eigen gedekte obligaties niet in de liquiditeitsbuffer van de liquiditeitsdekkingsratio zijn opgenomen, heeft dit type terugkoopovereenkomsten een positieve impact op de LCR (zie punt 7.3 Liquiditeitsrisico). Om het tegenpartijkredietrisico op repo's te meten wordt een gelijkaardige methode als voor derivaten gebruikt: marktschokken worden toegepast op alle effecten die gestort en ontvangen worden. Deze schokken reflecteren de mogelijke toekomstige schommelingen van de effecten bij wanbetaling van de tegenpartij. Verder wordt een bijkomende 'haircut' toegepast als er een 'wrong-way risk' ontstaat.

De blootstelling van de Crelan Groep aan derivaten en geldmarkttransacties, die in de vorige paragraaf zijn beschreven, wordt beperkt via een zeer strikt beleid inzake zekerheidseisen. Blootstelling aan dergelijke transacties zijn onderworpen aan een dagelijkse kredietrisicomonitoring en worden verpand op dagelijkse basis met zowel markttegenpartijen en centrale clearingtegenpartijen. Uitgewisselde zekerheden zijn beperkt tot contanten en hoge kwaliteitsvolle effecten om zo de passende beperking van kredietblootstellingen te garanderen.

¹¹ Voor het vierde kwartaal van 2022 zien de wegingen er als volgt uit: 50% voor het basisscenario en 50% voor het neerwaartse scenario.

Risicobeperkende overeenkomsten

Voor alle derivaten is het verplicht om een 'ISDA Master Agreement' en 'Collateral Service Agreement' (CSA) af te sluiten. Deze CSA's moeten beantwoorden aan de EMIR-regelgeving. Nieuwe verrichtingen zijn niet toegelaten met tegenpartijen die niet aan de EMIR-regelgeving beantwoorden. Voor repo verrichtingen is het verplicht om een 'Global Master Repurchase Agreement' af te sluiten. Elke nieuwe tegenpartij moet worden gepresenteerd aan en goedgekeurd door het Balance Sheet Risk Committee.

Blootstelling bij wanbetaling

In deze rubriek geven we een overzicht van de blootstellingen bij falen van een tegenpartij die verbonden zijn aan het uitvoeren van de marktenzaalactiviteit, zowel voor derivaten als voor (reverse) repo's. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de prudentiële definitie die rekening houdt met de aard van de instrumenten en simuleert wat de blootstelling aan een tegenpartij kan zijn indien deze in falen gaat. Deze blootstelling wordt gebruikt om de risicogewogen activa en de kapitaalvereisten te berekenen.

(i) Repo en reverse repo

De prudentiële blootstelling van de repo-activiteit wordt op de volgende manier berekend:

- Alle transacties worden per "netting set" gegroepeerd. De per 'netting set' ontvangen zekerheid wordt vervolgens van de blootstelling afgetrokken;
- Regelgevende volatiliteitsaanpassingen worden toegepast op 'non-cash' effecten die ontvangen/gestort worden krachtens de repo transactie. Deze aanpassingen (zgn. haircuts) weerspiegelen de mogelijke negatieve evolutie van de effecten die uitgewisseld worden.

Op 31 december 2022 bedroeg het prudentiële risico van de repo-activiteit 167 miljoen EUR;

- waarvan 103 miljoen EUR wordt veroorzaakt door het verschil tussen het risico en de ontvangen zekerheid;
- waarvan 64 miljoen EUR het resultaat is van de volatiliteitsaanpassing van de toezichthouder die wordt toegepast op de gestorte en ontvangen effecten.

(ii) Derivaten

De prudentiële methode om de blootstelling bij wanbetaling van een derivatentegenpartij vast te stellen verloopt in de volgende stappen:

- a) Alle transacties worden gegroepeerd in zogenaamde 'netting sets', waarbinnen het wettelijk mogelijk is om positieve en negatieve marktwaarden en ontvangen en verstrekte zekerheden bij elkaar op te tellen. De uitkomst van deze berekening is een netto vervangingskost, beperkt tot nul in het geval van een negatief bedrag.
- b) Voor elke transactie wordt een risicofactor bepaald die de mogelijk negatieve evolutie van de waarde van een transactie weergeeft bij falen van een tegenpartij.
- c) (a) en (b) worden opgeteld en vermenigvuldigd door de 1,4 prudentiële alpha factor. De uitkomst van deze berekening geeft per tegenpartij de blootstelling bij wanbetaling.

Bovendien spreiden we de blootstelling tussen een blootstelling van bilaterale tegenpartijen en een blootstelling van een centrale tegenpartij ('Central clearing platform', CCP) voor interest rate swaps waartoe we toegang hebben via onze clearingmakelaar HSBC. We verwachten dat ABN Amro in de loop van 2023 onze tweede clearingmakelaar wordt.

Hieronder worden de geaggregeerde resultaten per 31 december 2022 weergegeven per stap.

- a) De som van alle positieve marktwaarden bedraagt 1.817 miljoen EUR. Deze positieve marktwaarden worden geneutraliseerd door negatieve marktwaarden (23 miljoen EUR negatieve marktwaarden). Deze neutralisatie gaat verder dan een zuiver boekhoudkundige netting van posten van de buiten balans op basis van wettelijk afdwingbare nettingrechten. In totaal heeft de Crelan Groep 21 miljoen EUR aan zekerheden verpand en heeft ze 1.370 miljoen EUR aan zekerheden ontvangen. Dit leidt tot netto vervangingskosten van 609 miljoen EUR.

- b) De som van de risicofactoren bedraagt 160 miljoen EUR. Ter verduidelijking: dit is de prudentieel voorgeschreven berekening van een negatieve evolutie van de derivatenportefeuille bij falen van alle tegenpartijen tegelijkertijd in gestresseerde marktomstandigheden.
- c) Na toepassing van de prudentiële alpha factor van 1,4 bedraagt de totale blootstelling bij wanbetaling 1.077 miljoen EUR in gestresseerde marktomstandigheden en bij falen van alle partijen tegelijkertijd. Onder stabiele marktomstandigheden bedraagt de blootstelling nog 609 miljoen EUR. Hierbij is het belangrijk aan te stippen dat in deze cijfers 532 miljoen EUR voortkomt uit de hoge zekerheidsvereisten van de centrale tegenpartij LCH Clearnet.

De Crelan Groep stelt zeer hoge eisen aan de kwaliteit van haar tegenpartijen en geen van de derivaten is vervallen of heeft een bijzondere waardevermindering ondergaan.

Concentratierisico

De Crelan Groep moet voldoen aan de wettelijke vereisten ter beperking van grote risicoblootstellingen waarbij de blootstelling aan een groep van aan elkaar gebonden tegenpartijen niet boven de 25% van het eigen kapitaal mag liggen. Door de diversificatie van tegenpartijen is het concentratierisico bij de Crelan Groep zeer laag: er zijn geen blootstellingen op groepen van verbonden cliënten van meer dan 10% van het in aanmerking komende kapitaal.

7.6. Marktrisico

Voor het marktrisico maakt de Crelan Groep een onderscheid tussen het marktrisico dat verband houdt met de 'handelsportefeuille' (boekhoudkundige indeling), en het renterisico dat verband houdt met de 'bankportefeuille'. De handelsportefeuille omvat alle financiële instrumenten die worden gebruikt in het kader van specifieke handelsactiviteiten. De Crelan Groep verricht geen handelsactiviteiten voor eigen rekening. De financiële instrumenten die onder de boekhoudkundige indeling 'handelsportefeuille' vallen, bestaan uit de afhandeling van secundaire klantenorders voor Forex, de euro-obligatie en de activiteit 'gestructureerde obligaties' ('structured notes'). De bankportefeuille bevat alle andere financiële instrumenten die geen deel uitmaken van de handelsportefeuille. Deze hebben voornamelijk betrekking op de retailbusiness van de bank.

7.6.1. Renterisico 'Banking Book'

Het renterisico in het 'banking book' wordt gedefinieerd als het risico op een daling van de economische waarde of de inkomsten van het 'banking book' als gevolg van wijzigingen in de marktrentevoeten en spreads.

Het renterisico van de Crelan Groep vloeit voornamelijk voort uit de volgende producten/activiteiten:

- Als voornamelijk retailbank trekt de Crelan Groep retaildeposito's aan (voornamelijk spaar- en zichtrekeningen) en verstrekt ze retailkredieten (voornamelijk hypothecaire leningen); de eerste hebben doorgaans kortere looptijden dan de tweede. Het verschil tussen de vervaldagen van die producten geeft aanleiding tot een renterisico, en meer specifiek een rentecurverisico.
- Het grootste deel van de particuliere deposito's van de Crelan Groep zijn niet-vervallende deposito's met tarieven die, hoewel zij van nature discretionair zijn, indirect gekoppeld zijn aan de markttarieven als gevolg van een sterk concurrerende bankomgeving. Bovendien beschikken spaarrekeningen in België over een wettelijk minimum van 11 basispunten. Deze kenmerken worden verwerkt in speciale modellen die deel uitmaken van het algemene risicobeheer van de rendementscurve van de Crelan Groep, maar die op hun beurt aanleiding geven tot modelrisico.
- De Belgische hypothecaire leningen, die het grootste deel van de retailkredieten van de Crelan Groep uitmaken, zijn overwegend hypotheekleningen met vaste rente (80%) en de hypothecaire leningen met variabele rente hebben allemaal drempels die een gedeeltelijke renteafdekking voor de cliënt creëren. Alle hypothecaire leningen kunnen op een wettelijke – voor de cliënt vrij goedkope –

manier vervroegd worden afgelost. De afgelopen jaren leidde dit tot aanzienlijke golven van vervroegde aflossing. Dit risico van vervroegde aflossing wordt ook verwerkt in speciale modellen die deel uitmaken van het algemene renterisicobeheer van de Crelan Groep.

- Een ander specifiek kenmerk van de Belgische hypotheekmarkt is het feit dat de cliëntentarieven van hypothecaire leningen met variabele rentevoet gekoppeld zijn aan de OLO-tarieven en wettelijk afgetopt zijn. Die kenmerken creëren respectievelijk een basisrisico en een optierisico (caprisico).

7.6.1.1. Renterisicobeheer

7.6.1.1.1. Risicobeleid, limietenkader en rapportering

Risicokader

Het renterisico in de bankportefeuille wordt uitvoerig behandeld in het risicobereidheidskader van de Crelan Groep:

- De meest strategische risicobereidheidsverklaringen van de Crelan Groep inzake solvabiliteit, winst en waarde stellen de buffer vast die boven de wettelijke vereisten moet worden aangehouden gelet op onder meer de gevoeligheid van de netto rentebaten van de Crelan Groep.
- De wettelijke outliertests zijn opgenomen als strategische risicobereidheidsverklaringen.
- Specifieke functionele risicobereidheidsverklaringen stellen grenzen aan de EVE- en NII-gevoeligheid van de bankportefeuille van de Crelan Groep.
- Bovenop de bovengenoemde limieten worden operationele indicatoren gebruikt om alle andere sub componenten van het renterisico (basis-, optie- en spreadrisico's) te monitoren.

Bovendien zijn de Treasury-activiteiten in het bankboek van de Crelan Groep ook onderhevig aan gevoeligheden en VaR-limieten die op dagelijkse basis worden gemonitord.

Risicorapportering

De belangrijkste verslaglegging van de Crelan Groep over het renterisico in de bankportefeuille wordt opgenomen in het maandelijks boek van het Balance Sheet Risk committee (BSRC) en in het driemaandelijks risicorapport. Deze rapporten bevatten de volgende risico-indicatoren:

- Gevoeligheid van de economische waarde van het “banking book” voor verschillende rentescenario's: parallelle verschuivingen van -200 basispunten tot +300 basispunten, met versterkende en afzwakkende scenario's.
- Gevoeligheid van de netto-rente inkomen van de bankportefeuille voor verschillende rentescenario's: parallelle verschuivingen van -200 basispunten tot +300 basispunten, met versterkende en afzwakkende scenario's.
- (Omgekeerde cumulatieve) looptijd- en renteherzieningsverschillen.
- Prudentiële economische waarden en netto rentegevoeligheidsindicatoren.
- 99.9% Value at Risk (VAR)-analyse (in driemaandelijks risicoverslag).
- Specifieke indicatoren voor risico's op rentecaps, modelrisico's, OLO-basisrisico's en Euribor-basisrisico's.

Deze reeks indicatoren geeft het BSRC een volledig beeld van alle sub componenten van het IRRBB. Ze worden berekend door een specifieke IRRBB-tool die beheerd wordt in coördinatie tussen de afdelingen ALM en Risk Management.

7.6.1.1.2. Beleidslijnen inzake afdekking en risicobeperkingstechnieken

De Crelan Groep past het volgende afdekkingsbeleid toe om het renterisico in haar bankboek te beperken:

- Om de rentegevoeligheden binnen prudentiële en interne limieten te houden beheert de bank actief een derivatenportefeuille binnen haar bankportefeuille-activiteiten. De maandelijkse productie van retailactiva en -passiva (inclusief pijplijn) wordt systematisch afgedekt om de blootstelling van de Crelan Groep binnen de gewenste marge te houden.
- Het risico op de rentecaps die vervat zitten in de hypotheekleningen met vlottende rentevoet wordt afgedekt door het actief aankopen van marktcaps en swaptions.
- Het OLO-basisrisico vervat in de hypotheekleningen met vlottende rentevoet wordt afgedekt door het aanhouden van een OLO-portefeuille: dalende OLO-spreads die lagere inkomsten opleveren worden dan gecompenseerd door gerealiseerde winsten op OLO's.

Het risico van vervroegde aflossing wordt beheerd via specifieke modellen (bij Crelan en AXA Bank Belgium), waaronder natuurlijke vervroegde aflossingen onder impuls van de tarieven en een permanente aanpassing van de totale renterisicopositie van de Crelan Groep aan het gewenste niveau (delta hedging). Doel is de modellen voor vervroegde aflossingen in 2023 volledig te harmoniseren.

7.6.1.1.3. Blootstelling aan het renterisico in het bankboek

De bankportefeuille van Crelan Groep, en van haar dochterondernemingen, bestaat voornamelijk uit retailkredieten en -beleggingen aan de activazijde, retail sparen en -deposito's en niet-retail langetermijnfinanciering met inbegrip van gedekte obligaties en EMTN's aan de passivazijde. Het grootste gedeelte van retail kredieten zijn Belgische hypothecaire leningen, waarvan 80% een vaste rentevoet en 20% een variabele rentevoet hebben. De rente van de hypothecaire leningen met variabele rentevoet is gekoppeld aan de evolutie van de rente op OLO's. De Belgische wet legt een plafond op voor de variabele rente van deze leningen. In de onderstaande tabel worden de waarden weergegeven van 2 interne indicatoren: de 'Bank SI' ('Solvency Indicator') en de 'Bank NII' ('Net Interest Income'). De absolute 'Bank SI' geeft de impact weer van een parallelle stijging van de marktrentevoeten met 1% op de economische waarde van de bankportefeuille. De relatieve 'Bank SI' drukt deze impact uit als percentage van het prudentiële kapitaal. De 'Bank NII' geeft de impact weer van een parallelle opwaartse en neerwaartse shift van de marktrentevoeten met 10 basispunten op het renteresultaat van de bankportefeuille.

Indicatoren van het renterisico (000 EUR)	31/12/2022	31/12/2021
Bank SI (absoluut)	44.648	5.632
Bank SI (relatief)	2,1%	0,5%
Bank NII (+ 10 basispunten)	207	1.791
Bank NII (- 10 basispunten)	-11.547	-9.626

7.6.2. Marktrisico in de handelsportefeuille

Het marktrisico in de handelsportefeuille van de Crelan Groep is het risico van verlies als gevolg van ongunstige bewegingen inzake rentetarieven of marktprijzen of van wisselkoersschommelingen van de handelsportefeuille. De Crelan Groep heeft een lage risicobereidheid voor marktrisico's en het handelsrisico is dan ook zeer beperkt.

7.6.2.1. Beheer van het marktrisico

7.6.2.1.1. Risicobeleid, limietenkader en rapportering

De Crelan Groep benadert het marktrisico van haar handelsportefeuille op een zeer conservatieve manier. Marktrisicoblootstellingen worden nauw opgevolgd. Deze blootstellingen worden vergeleken met een algemene economische kapitaallimiet die alle marktrisico's van de Crelan Groep dekt. Deze

risicobereidheidslimiet wordt vervuld met verschillende 'Value at Risk'- en sensitiviteitslimieten. De afdeling Risk Management van de Crelan Groep gebruikt ook waarschuwings- en escalatieprocessen om ervoor te zorgen dat de bank binnen haar conservatieve risicobereidheid voor marktrisico's blijft.

Om te beantwoorden aan de minimale prudentiële Bazel III-kapitaalbehoeften gebruikt de Crelan Groep de standaardbenadering zoals gedefinieerd in hoofdstuk IV van de CRD/CRR-richtlijn voor het waarden, opvolgen, rapporteren en beheren van haar marktrisico's. De volgende elementen worden gemeten:

- algemeen renterisico;
- specifiek renterisico;
- valutarisico.

De standaardbenadering voor het valutarisico geldt voor alle bankposities, dit wil zeggen voor posities van zowel de handelsportefeuille als de bankportefeuille van AXA Bank Belgium.

7.6.2.1.2. Beleidslijnen inzake afdekking en risicobeperkingstechnieken

De handelsportefeuille is onderworpen aan materialiteitsdrempels die in 2015 door de Nationale Bank van België (NBB) in het kader van de nieuwe Belgische bankenwetgeving zijn geïntroduceerd. De 'Non Risk Based Ratio', die louter gebaseerd is op het volume, ligt voor AXA Bank Belgium ruim onder de drempel gedefinieerd door de NBB. Ook de 'Risk Based Ratio', die de onderliggende risico's weergeeft, is voor de Crelan Groep opmerkelijk lager dan de wettelijke drempel. Dit is te verklaren door de beperkende marktrisicostrategie van de handelsportefeuille en de bijgevolg beperkte risicogewogen activa.

Bovendien zorgt het risicolimietenraamwerk van de Crelan Groep ervoor dat de 'Value at Risk' (VaR) met een betrouwbaarheidsniveau van 99% en een tijdshorizon van 1 dag 0,25% van het T1-kapitaal niet overschrijdt zoals ook wordt voorgeschreven door de Belgische bankwetgeving.

7.6.2.1.3. Blootstellingen aan het marktrisico voor de handelsportefeuille

Het marktrisico van de Crelan Groep omvat voornamelijk het renterisico. Bovendien is het aandelenrisico dat voortvloeit uit de uitgifte van Euro Medium Term Notes (EMTN) laag, aangezien de Crelan Groep dit risico op de financiële markten afdekt. Voorts is de Crelan Groep niet betrokken bij handelsactiviteiten in verband met grondstoffen.

De Crelan Groep biedt ook extern uitgegeven EMTN's aan retailklanten aan. Tijdens de verhandelingsperiode draagt de Crelan Groep het volledige marktrisico aangezien Front office 6-8 weken vóór de uitgifte van de 'note' met de externe emittent een overeenkomst sluit over een termijnverkoop. De Crelan Groep berekent de VaR van de EMTN van derden momenteel op conservatieve wijze. Per eind december 2022 werd dit soort EMTN's niet verhandeld door de Crelan Groep.

De afdeling Risk Management van de Crelan Groep volgt de in het vorige punt genoemde activiteiten zorgvuldig op binnen een strikt limietenkader. De VaR-limiet voor alle activiteiten met betrekking tot de handelsportefeuille is beperkt tot 5,8 miljoen EUR. De VaR met een betrouwbaarheidsniveau van 99,5% en een tijdshorizon van 10 dagen wordt dagelijks berekend met behulp van een historische simulatie van een tijdreeks van twee jaar. De VaR voor alle activiteiten van de handelsportefeuille is eind 2022 gelijk aan 0,61 miljoen EUR en valt dus ruim binnen de vooropgestelde limiet. Ten slotte wordt dit model bovendien jaarlijks onderworpen aan de nodige backtesten en validatie door een externe revisor, opdat de nauwkeurigheid en relevantie ervan wordt gegarandeerd.

7.6.3. Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de reële waarde of toekomstige kasstromen van een financieel instrument schommelen als gevolg van wijzigingen in de wisselkoersen. De Crelan Groep voert een beleid om de blootstelling aan het valutarisico tot een minimum te beperken. Materiële restposities worden systematisch afgedekt. Bijgevolg had de Crelan Groep in 2022 geen vereisten in verband met het wisselkoersrisico, aangezien haar netto wisselkoerspositie nooit meer bedroeg dan 2% van haar eigen vermogen.

7.7. Operationeel risico

De Crelan Groep definieert operationeel risico als het risico van verlies dat veroorzaakt wordt door inadequate of falende interne processen of door werknemers of systemen. Een tekortkoming of ongeschiktheid kan zowel interne als externe oorzaken hebben.

In het Bazel kader is het operationele risico onderverdeeld in zeven categorieën:

- i. **interne fraude:** fraude in de financiële rapportering, ongepaste of frauduleuze financiële activiteiten evenals verduistering van activa en andere interne fraudes;
- ii. **externe fraude:** diefstal en fraude evenals informaticafrude;
- iii. **tewerkstellingspraktijken en werkplaatsbeveiliging:** relaties met werknemers, diversiteit en discriminatie, veiligheid van de omgeving, verlies van sleutelwerknemers en talentbeheer;
- iv. **cliënten, producten en businesspraktijken:** geschiktheid, openbaarmaking en fiduciaire verplichtingen, ongeschikte zaakvoering of marktpraktijken, inclusief adviesactiviteiten, inbreuken op regelgeving en wetgeving, niet-geoorloofde activiteiten, productiefouten, enz.;
- v. **schade aan fysieke activa:** natuurrampen, vandalisme, terrorisme, enz.;
- vi. **verstoring van bedrijfsactiviteiten en systeemuitval:** systeemstoringen en inbreuken op de informatiebeveiliging;
- vii. **uitvoering, aflevering en procesbeheer:** fouten bij het inbrengen van gegevens, boekhoudkundige fouten, fouten in wettelijke rapporteringen, onachtzaam verlies van activa van cliënten, enz.

Bij de Crelan Groep omvat de definitie van operationeel risico ook het compliance risico, dat gedefinieerd wordt als het risico op verlies als gevolg van het onvermogen van een instelling om gepaste beleidslijnen, procedures of controles vast te leggen, te voldoen aan haar wettelijke of prudentiële verplichtingen of aan elk ander bindend contract.

Voor de Crelan Groep omvat het operationeel risico geen reputatierisico of strategisch risico. Bij de beoordeling van de gevolgen van operationele risico's wordt aan de hand van een kwalitatieve indicator echter nagegaan in hoeverre de reputatie van Crelan¹² is aangetast, terwijl grote reputatieschade wordt gemonitord door het uitvoerend comité.

7.7.1. Beheer van operationele risico's

7.7.1.1. Risicobeleid, limietenkader en rapportering

Voor de prudentiële kapitaalsvereisten past de Crelan Groep de standaardbenadering toe (deze is gelijk aan het gemiddelde van de eigenvermogensvereisten (own fund requirements - OFR) voor alle businesslijnen over de laatste drie boekjaren, terwijl de OFR het resultaat is van de vermenigvuldiging van

¹² Met behulp van het volgende kader: onbeduidend (kleine op zichzelf staande problemen/gevolgen ten aanzien van belanghebbenden), klein (ernstige gesegmenteerde problemen/incidenten ten aanzien van belanghebbenden), matig (bredere en meer uitgesproken problemen binnen de sector), groot (negatieve publieke blootstelling met aanzienlijke gevolgen), en ernstig (dramatisch verlies van vertrouwen bij belanghebbenden – uitgebreide negatieve publieke blootstelling).

het nettobankproduct per businesslijn met de bèta-coëfficiënt van de businesslijn), die slechts aan het einde van elk jaar wordt bijgewerkt.

Europabank past de Business Indicator Approach (BIA) toe.

Voor haar economisch kapitaal heeft de Crelan Groep in 2022 drie scenario's berekend voor cyber- en infrastructuurrisico's (voor Crelan en AXA Bank Belgium).

De Crelan Groep heeft een speciaal comité (op het niveau van het uitvoerend comité) opgericht, het Audit Risk & Compliance Committee (ARCC), om de risico's op het gebied van audit, bedrijfsvoering, informatie & beveiliging en naleving aan te sturen.

De risk & compliance teams werken voortdurend aan 'risk awareness' binnen de hele organisatie (door opleidingen te organiseren voor de verschillende business lines, door mee te werken aan grote projecten en productlanceringen, door een netwerk van risicocorrespondenten op te zetten). In 2022 werd gefocust op de integratie van de teams, methodologie, beleidslijnen, processen en tools.

Er werd een bedrijfsbrede 'High Level Risk Self-Assessment exercise' (een top-down Risk Self-Assessment) uitgevoerd. Er is een stappenplan opgesteld voor de ontwikkeling van het interne controlekader met betrekking tot de processen en systemen van Crelan. Het doel hiervan is de belangrijkste risico's per macroproces en de risicobeperkende controles vast te stellen.

Om die activiteiten in goede banen te leiden, zijn een ORM Charter en een handvest en handboek voor interne controle opgesteld. Het ORM Charter omvat het risicobereidheidskader, waarin het speelveld voor het operationeel risico in de processen van Crelan wordt gedefinieerd en gemonitord.

De Crelan Groep gebruikt voor Crelan & AXA Bank Belgium een GRC-tool die alle ORM-activiteiten combineert (verzameling van verliesgegevens, risico-identificatie & beoordeling, controle-identificatie, uitvoeren van beoordelingen en tests, actieplannen), en kan gebruikmaken van de rapportage- en geïntegreerde weergavemogelijkheden binnen de applicatie.

In 2023 zal de nadruk liggen op het opsporen en voorkomen van fraude- en cyber risico's (hacking, phishing en cyber-/virusaanvallen), regelgevingsrisico's (in verband met MIFID, AML, ...), mensenrisico's (blootstelling van belangrijke werknemers, pandemie, ...) en het integratie- en migratieplan.

7.7.1.2. Beleidslijnen inzake afdekking en risicobeperkingstechnieken

Voor de belangrijkste operationele risico's worden risicobeperkende acties vastgelegd. Er zijn verschillende mogelijkheden:

- het risico overdragen (voorbeelden: verzekeringscontracten voor brand, cyberincidenten en agentenfraude);
- actieplannen opstellen om de processen te versterken en de risico's tot een lager/aanvaardbaar niveau te brengen. Deze actieplannen worden vastgesteld door het bedrijf en getoetst en gemonitord door de tweedelijnsrisicotools. Bovendien wordt over die plannen elk kwartaal verslag uitgebracht aan het management.

De Crelan Groep monitort haar operationele risico door middel van een dashboard voor operationele, informatie- en compliancierisico's waarin de essentiële risico-indicatoren (key risk indicators – KRI's) op kwartaalbasis worden gemeten. De dashboards worden elk kwartaal aan het ARCC gepresenteerd en zijn in overeenstemming met de grenzen die in het risicobereidheidskader voor het operationele risico zijn vastgesteld.

Het Operational Risk and Internal Control team verricht tweedelijns toezicht op en test de belangrijkste controles met betrekking tot de belangrijkste risico's in de processen en systemen. Voor AXA Bank Belgium werden alle processen geëvalueerd en de controles structureel gedocumenteerd en getest. Voor Crelan moet de bestaande opzet worden verfijnd en uitgebreid.

7.7.1.3. Beveiligingsrisico's

De Crelan Groep definieert een beveiligingsrisico als een potentiële bedreiging of kwetsbaarheid die de activiteiten, activa of reputatie van de Crelan Groep kan schaden.

Het Security and Privacy-team staat onder leiding van de CSO (directeur beveiliging) en maakt deel uit van de tweedelijnsverdedigingslinie. De CSO rapporteert aan de CRO.

Het Security and Privacy-team, dat verantwoordelijk is voor beveiligingsrisico's, omvat drie afdelingen:

1. Governance Risk & Compliance & Operational;
2. Technical & Physical Security;
3. DPO Office (Privacy) – met een directe lijn naar de CRO.

Het beheer van het beveiligingsrisico's wordt gecentraliseerd in het Governance Risk and Compliance-team, onder leiding van de Security Risk Expert. De Security Risk Expert is verantwoordelijk voor de algemene coördinatie van het beveiligingsrisicobeheer binnen het hele Security en Privacy-team.

Het beheer van beveiligingsrisico's is erop gericht de risicoblootstellingen van de bank in kaart te brengen, te beoordelen en te beheren, om zo haar strategische doelstellingen te helpen verwezenlijken en de reputatie en franchise van de bank te beschermen. Wij doen dit door onafhankelijk en objectief advies over risicobeheer te geven, door doeltreffende beleidslijnen, procedures en controles voor risicobeheer te ontwikkelen en uit te voeren, en door het risicoprofiel van de bank voortdurend te bewaken en erover te rapporteren.

De taken en verantwoordelijkheden omvatten onder meer:

- potentiële beveiligingsrisico's voor de activa van de organisatie, waaronder fysieke activa, intellectuele eigendom en gevoelige informatie, opsporen;
- de waarschijnlijkheid en de impact van vastgestelde risico's beoordelen;
- alle vastgestelde beveiligingsrisico's opnemen in het risicoregister;
- risico's prioriteren op basis van de waarschijnlijkheid en de impact van de potentiële bedreiging;
- een risicobeheersplan met maatregelen ontwikkelen en uitvoeren om de vastgestelde risico's te beperken of weg te nemen;
- de doeltreffendheid van het risicobeheersplan bewaken en evalueren en zo nodig wijzigingen aanbrengen;
- met het management en andere belanghebbenden communiceren over de status van beveiligingsrisico's en de doeltreffendheid van risicobeheersmaatregelen.
- Het Security Risk Management-team is verantwoordelijk voor de uitvoering van het risicobeheersplan en het toezicht op de doeltreffendheid ervan, maar het kan ook andere afdelingen en werknemers betrekken bij het opsporen, beoordelen en beperken van risico's.

Het governancekader dat het beheer van beveiligingsrisico's aanstuurt:

Voorts wordt binnen de hele organisatie voortdurend aandacht besteed aan 'beveiligingsrisicobewustzijn'. Eind 2022 werd een nieuwe simulatie van phishing en een e-learning tool voor beveiliging gelanceerd om intern en extern personeel voortdurend bij te scholen over beveiligingspraktijken. Om het interne en externe personeel te begeleiden, zal in 2023 gefocust worden op het verder samenvoegen van de verschillende beleidslijnen en procedures op het gebied van beveiliging en op het opstellen van een nieuwe algemene rapportage over beveiligingsrisico's op verschillende niveaus op basis van een gloednieuw risicoregister.

In samenwerking met Operational Risk en om het (beveiligings)risicobewustzijn binnen de Crelan Groep te vergroten, wordt jaarlijks in de gehele onderneming een 'High Level Risk Self-Assessment exercise' (een top-down Risk Self Assessment) uitgevoerd.

Om beveiligingsrisico's te beheren wordt gebruik gemaakt van het risicobereidheidskader dat door Operational Risk is opgenomen in zijn ORM Charter.

In 2023 zal het beveiligingsteam verder werken aan het nieuwe beveiligingscontrolekader dat moet helpen om verder te voldoen aan de industriestandaarden en -voorschriften en om de beveiliging van de Crelan Groep te verbeteren. Het beveiligingsteam communiceert regelmatig met het management en andere belanghebbenden over de risicostatus en over de doeltreffendheid van de controles.

De Crelan Groep voert regelmatig evaluaties uit van haar beveiligingsmaturiteit. Deze beoordelingen worden uitgevoerd door onafhankelijke teams die de ISMS-beleidslijnen en -procedures van de bank evalueren, de doeltreffendheid van de controles beoordelen en nagaan of de gebruikte normen en voorschriften worden nageleefd. Dit proces helpt kwetsbaarheden en verbeterpunten op te sporen en laat aan cliënten en toezichthouders zien dat de Crelan Groep beveiliging serieus neemt, en het is een belangrijk aspect van de algemene beveiligingsstrategie. Het helpt de bank alert te zijn voor actuele bedreigingen en de beveiligingsmaatregelen dienovereenkomstig aan te passen.

7.7.1.4. Compliancerisico's

Het compliancerisico is het risico dat een instelling en/of haar werknemers op gerechtelijk, administratief of regelgevend niveau een sanctie opgelegd krijgt omdat de regels inzake integriteit en wettelijk en regelgevend gedrag niet worden nageleefd, met als mogelijk gevolg dat reputatieverlies en/of financiële schade wordt geleden. Dit reputatieverlies kan ook veroorzaakt worden doordat het interne beleid op dit gebied en de eigen waarden en gedragsregels met betrekking tot de integriteit van de activiteiten van de instelling niet worden nageleefd. Reputatieverlies kan de geloofwaardigheid van de instelling en haar werknemers ondermijnen. Geloofwaardigheid is een fundamentele voorwaarde om in de financiële sector actief te kunnen zijn.

Compliancerisico's kunnen verschillende vormen aannemen:

- reputatieschade, die het imago van Crelan aantast;
- negatieve publiciteit die het vertrouwen van de klant schaadt;
- juridische sancties, ook tegen natuurlijke personen die aansprakelijk zouden worden gesteld;
- administratieve sancties, die kunnen leiden tot beperking of intrekking van goedkeuringen of vergunningen;
- financiële verlies dat de Bank kan lijden doordat de toepasselijke bankwetten, de externe regelgeving van de toezichthoudende autoriteiten (NBB/FSMA) en de gedragscodes of normen inzake goede praktijken die van toepassing zijn op de banksector niet worden nageleefd.

Het beheer van compliancerisico's bij de Crelan Groep steunt op een algemeen integriteitsbeleid, een compliancehandvest, beleidslijnen over de compliancedomeinen en een klokkenluidersregeling. Deze documenten worden regelmatig geëvalueerd om rekening te houden met de voortdurende evolutie van het regelgevingskader en met veranderingen in de publieke opinie.

De complianceafdeling is als volgt georganiseerd:

Compliance Officer (CO): coördineert en houdt toezicht op de complianceafdeling. De CO draagt derhalve de algemene verantwoordelijkheid voor de compliance van Crelan en haar dochterondernemingen en ziet toe op de uitvoering van het integriteitsbeleid.

Een team van verschillende complianceadviseurs en -medewerkers, met specifieke specialisaties, in het bijzonder:

- een groep die voornamelijk belast is met terugkerende activiteiten in verband met de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (AML/CFT);
- een team dat adviezen formuleert en meer specifieke of ad-hocanalyses uitvoert en zich ook bezighoudt met andere deelgebieden zoals MiFID, beleggers- en consumentenbescherming, enz.;
- een groep die zich bezighoudt met het toezicht op de activiteiten.

Compliancecorrespondenten binnen verschillende afdelingen van de bank waar zij hun hoofdfunctie uitoefenen.

De werking van deze structuur wordt gedetailleerd beschreven in het jaarlijkse complianceverslag.

De complianceafdeling onderneemt acties in het kader van verschillende belangrijke activiteiten van de bank door middel van beleidslijnen, procedures en tweedelijscontroles. Voorbeelden zijn: het voorkomen van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, ook op het gebied van kredietverlening en -beheer, sancties en embargo's, naleving van de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften inzake MiFID, marktmisbruik, belangenconflicten, productgovernance enz.

Crelan Groep maakt gebruik van een algemene kader (beleidslijnen & procedures, opleidingen en controles) om te verzekeren dat de bank voldoet aan alle materiële vereisten van de Financial Services and Markets Authority (FSMA), de Nationale Bank van België (NBB) en andere binnenlandse en buitenlands regelgevende autoriteiten. Toch zijn er specifieke domeinen waar de regelgevers remediërende acties verwachten. Deze domeinen zijn MiFID en AML. Crelan is gestart met remediëringsplannen die een hele reeks acties bevatten, gelinkt aan:

- Beheer van potentiële belangenvermenging in de verloning van verbonden agenten;
- AML transactie screening procedures;
- Verkoopplatform voor invest producten.

Een dossier werd geopend door de FSMA auditor in juni 2019 volgend op een MiFID I inspectie bij AXA Bank Belgium in 2017. Na enkele gesprekken tussen de bank en de auditor werd er een minnelijke schikking afgesloten voor 500.000 EUR en een publicatie op de website van de FSMA. Dit werd gedaan op 31 mei 2022. Volgend op de inspectie van 2017, heeft AXA Bank Belgium zijn regelingen, systemen en

procedures aangepast en versterkt. Dit met het oog op het aanbieden van geschikte diensten, versterking van interne controles, archivering van data en productbeheer.

7.8. Andere risico's

7.8.1. Politiek en regelgevingsrisico

Geopolitieke risico's zijn risico's die samenhangen met conflicten tussen landen. Deze conflicten kunnen gaan van sancties en protectionistische maatregelen tot regelrechte oorlogen en terroristische aanvallen.

Het belangrijkste geopolitieke risico op dit moment is de oorlog in Oekraïne. Deze oorlog zal een invloed hebben op de kwaliteit van de kredietportefeuille, gezien de hoge inflatie en de stijgende energieprijzen waarmee we sinds eind 2021 geconfronteerd worden. Huishoudens zullen worden getroffen, maar ook bedrijven met een beperkte terugbetalingscapaciteit. Crelan heeft ook een aanzienlijke blootstelling aan de landbouw, waar sommige sectoren zowel met een hoge volatiliteit van de marktverkoopprijzen als met stijgende energieprijzen te maken hebben (bv. varkens en glastuinbouw).

De mogelijke financiële gevolgen voor de bank zijn momenteel moeilijk in te schatten; deze zullen afhangen van hoe de geopolitieke situatie evolueert, maar tot dusver zijn er geen tekenen dat de portefeuille verslechtert. Kredietnemers in België worden ook beschermd door sociale maatregelen, zoals automatische loonindexering en sociale energietarieven.

Tot dusver ziet Crelan geen tekenen dat de kwaliteit van haar kredietnemers respectievelijk hun terugbetalingsvermogen verslechtert. Als zich in de toekomst moeilijkheden voordoen, zal de bank maatregelen nemen om haar cliënten te ondersteunen in overeenstemming met de procedures en regels inzake risicobeheer.

Voor intensieve landbouwsectoren die sterk afhankelijk zijn van energie (bijvoorbeeld de varkens- en tuinbouw) gelden conservatieve richtsnoeren voor het verstrekken van leningen. Gelet op de toepasselijke sectorale kredietlimieten is slechts een beperkt deel van de portefeuille blootgesteld aan deze sectoren. Bovendien is die blootstelling geconcentreerd op een klein aantal tegenpartijen die de bank goed kent en die regelmatig door het comité worden geëvalueerd. De bank heeft ook een collectieve voorziening van 12 miljoen EUR aangelegd om de onzekerheden in verband met deze sector te dekken.

Afgezien van de secundaire impact van het conflict op de leningenportefeuille van de Groep ondervindt de Groep momenteel geen andere materiële impact op andere risico's.

Crelan heeft in dit verband een aantal risicobeperkende maatregelen genomen. Crelan volgt de situatie op de voet en brengt op regelmatige basis aan de interne comités en de toezichthouder verslag uit over de gevolgen van de crisis voor de kredietportefeuille. Voorts worden de voorzieningen in verband met de ontwikkeling van risico's geëvalueerd. Eind 2022 heeft Crelan de management overlay met 3,3 miljoen EUR verhoogd ten opzichte van 2021 (de totale overlay is nu goed voor 23,6 miljoen EUR).

7.8.2. Modelrisico

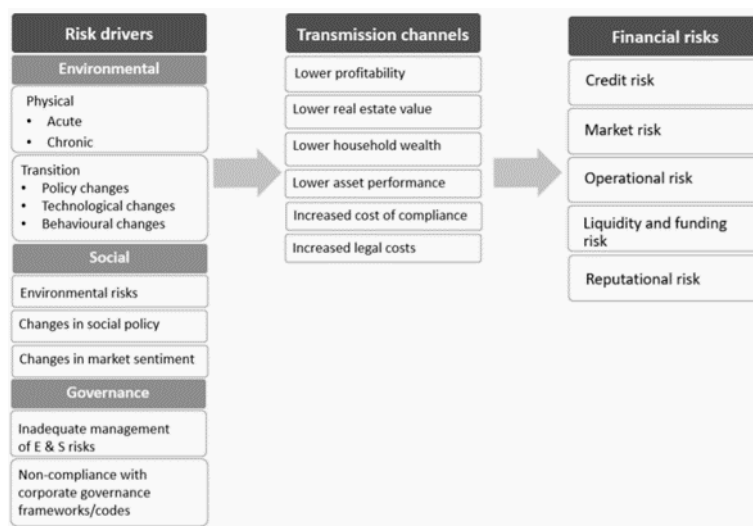
Het modelrisico heeft betrekking op het risico dat beslissingen en berekeningen verband houden met een foute ontwikkeling of uitvoering en/of een onjuist gebruik van modellen. De Groep is blootgesteld aan het risico van verliezen of mogelijke negatieve gevolgen van beslissingen die steunen op het onjuist of oneigenlijk gebruik van modeluitkomsten en modelrapporten.

7.8.3. ESG risico

Het algemene risicobeheerproces van risico-identificatie, -beoordeling & -meting, -behandeling en -rapportage wordt ook toegepast op ESG-risico's.

De Crelan Groep voert ten minste eenmaal per jaar een risico-identificatie uit. Op dat ogenblik wordt ook de risicotaxonomie van de bank, waartoe ook het ESG-risico behoort, geëvalueerd. Merk op dat het ESG-risico wordt beschouwd als een risicodeterminant die andere risico's in de risicotaxonomie beïnvloedt.

Onderstaande figuur illustreert hoe ESG-risico's via economische transmissiekanalen andere (financiële) risico's beïnvloeden.

In overeenstemming met de definitie van de EBA¹³ heeft de bank ESG-risico's gedefinieerd als risico's van negatieve financiële gevolgen voor de instelling die voortvloeien uit de huidige of toekomstige gevolgen van klimaat- en milieufactoren (Climate & Environment – C&E), sociale en/of governance factoren voor haar tegenpartijen, belegde activa of eigen activa en activiteiten.

Voor het risicobeheer worden de C&E, sociale en bestuurlijke risico's afzonderlijk bekeken in risicobeoordelingen en actieplannen voor risicobeperking, met meer aandacht voor de C&E-pijler. Voorts zijn de C&E-risico's onderverdeeld in fysieke risico's en transitierisico's.

Fysieke risico's zijn de risico's van negatieve financiële gevolgen voor de instelling die voortvloeien uit de huidige of toekomstige gevolgen van een veranderend klimaat voor haar tegenpartijen, belegde activa of eigen activa en activiteiten. Dit omvat frequentere extreme weersomstandigheden (acute fysieke risico's), geleidelijke klimaatveranderingen (chronische fysieke risico's) en aantasting van het milieu.

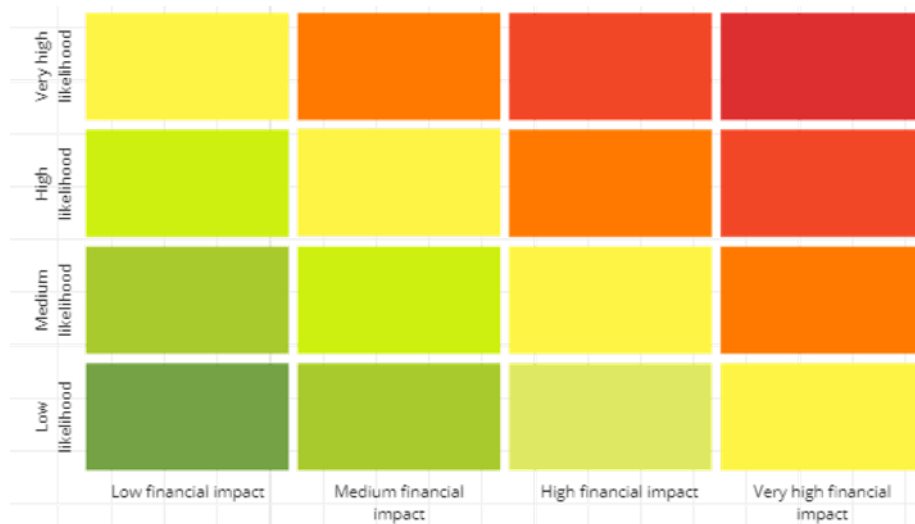
Transitierisico's hebben betrekking op het financiële verlies dat de instelling direct of indirect kan lijden door de impact die de aanpassing naar een koolstofarmere en milieuvriendelijkere economie heeft op haar tegenpartijen, belegde activa of eigen activa/activiteiten. Transitierisico's kunnen worden onderverdeeld in beleids- en regelgevingsrisico's, technologierisico's en marktsentiment- en vraagrisico's.

Naar aanleiding van de jaarlijkse evaluatie van de risicotaxonomie van de bank vindt een risicobeoordeling plaats om de materialiteit van de geïdentificeerde risico's te bepalen. Als onderdeel van dit proces wordt een materialiteitsbeoordeling van de ESG-risico's uitgevoerd op basis van het oordeel van deskundigen.

Voor deze oefening ontwikkelt Risk Management een aantal mogelijke C&E-risicoscenario's voor financiële risico's die vervolgens binnen de respectieve risicoteams worden besproken. Per financieel risico (krediet-, markt- en liquiditeitsrisico) worden aparte sessies georganiseerd. Operational Risk Management voert dezelfde oefening uit voor operationele risico's.

¹³ Zie punt 38 (pagina 28) van het volgende EBA-verslag: EBA discussion paper ESG risks

Bij de beoordeling van de materialiteit worden twee assen bekeken, namelijk de waarschijnlijkheid (laag, gemiddeld, hoog, zeer hoog) en de financiële gevolgen (laag, gemiddeld, hoog, zeer hoog) op korte (0 tot 3 jaar), middellange (4 tot 10 jaar) en lange termijn (meer dan 10 jaar). In voorkomend geval wordt tijdens die besprekingen aandacht besteed aan lopende acties en bestaande processen als risicobeperkende maatregelen.

In 2022 werd de oefening voornamelijk op een kwalitatieve manier uitgevoerd, maar in de toekomst zullen meer kwantitatieve gegevens beschikbaar komen ter ondersteuning van het beoordelingsproces.

Tegenwoordig besteden de stakeholders van Crelan, waaronder de toezichthouder, meer aandacht aan de C&E-pijler van ESG (bijvoorbeeld in het kader van de Green Deal van de EU). Zoals hierboven vermeld was de risico-identificatie en -beoordeling van 2022 dan ook toegespitst op C&E-risico's.

Als financiële instelling oordeelt de Crelan Groep dat ze materieel is blootgesteld aan C&E-risico's. Op korte en middellange termijn wordt verwacht dat de belangrijkste gevolgen voor de bank zullen voortvloeien uit transitierisico's. Zo oordeelt de Groep dat transitierisico's een aanzienlijke invloed kunnen hebben op haar portefeuille van retailkredieten en op jaar vermogen om fondsen te werven. Hieronder volgt een kort overzicht van de belangrijkste C&E-risico's die tijdens de in 2022 uitgevoerde risico-identificatie en -beoordeling werden vastgesteld.

Kredietrisico

Het merendeel van de leningen aan cliënten bestaat uit hypothecaire leningen voor particulieren. De belangrijkste C&E-risico's voor de kredietportefeuille zijn dan ook:

Hypothecaire leningen voor particulieren – transitierisico's

Energie-inefficiënte woningen kunnen op middellange en lange termijn een minder aantrekkelijke investering worden, gezien de hoge energiekosten die met dergelijke woningen gepaard gaan. Zekerheden met een slechte energie-efficiëntie kunnen dus in waarde dalen, wat een invloed heeft op de LGD-waarden (LGD = Loss Given Default – verlies bij wanbetaling). Bovendien kunnen cliënten met energie-inefficiënte huizen het steeds moeilijker krijgen om leningen af te lossen omdat een groter deel van hun inkomen wordt besteed aan het betalen van energierekeningen, waardoor hun betalingscapaciteit (Capacity To Pay – CTP) afneemt en hun kans op wanbetaling (Probability of Default – PD) toeneemt. Op korte termijn zal het risico in verband met volatiele energieprijzen naar verwachting het meest pertinent zijn.

Zakelijke leningen – transitierisico's

De belangrijkste risico's houden verband met regelgevingsinitiatieven op middellange en lange termijn (zoals een koolstofbelasting) die gevolgen hebben voor koolstofintensieve sectoren en die een invloed zullen hebben op hun kosten van zakendoen en dus op hun CTP en PD als zij een lening bij de bank hebben afgesloten. Zo kan regelgeving in verband met stikstofemissies gevolgen hebben voor de kosten

van de veehouderij en de kredietrisico's in dit segment vergroten. Bovendien kunnen de stijgende energiekosten op korte termijn ook een impact hebben op hun CTP en PD.

Hypothecaire leningen voor particulieren – fysieke risico's

Het grootste risico is de schade die door een ernstige overstroming kan worden toegebracht aan het onroerend goed waarvoor een lening is aangegaan. Eigenaars moeten mogelijk hun spaargeld aanspreken om reparaties te financieren, wat (ten minste tijdelijk) van invloed is op hun CTP en PD. Bovendien kan de waarde van de zekerheid (tijdelijk) worden beïnvloed door de veroorzaakte schade, hetgeen van invloed is op de LGD-waarden. Hoewel de financiële gevolgen van een dergelijk overstromingsscenario over meerdere tijdsperioden naar verwachting vergelijkbaar zijn, kan de waarschijnlijkheid na verloop van tijd toenemen.

Merk op dat overstromingsschade in België normaal gesproken wordt gedekt door de brandverzekering. Dit type verzekering is verplicht en kan dus worden beschouwd als een risicobeperkende maatregel.

Zakelijke leningen – fysieke risico's

Het grootste risico is de schade die door een ernstige overstroming kan worden toegebracht aan eigendommen/activiteiten van de onderneming. Zij beschikt wellicht niet over spaargeld om de financiële schade op te vangen, wat gevolgen heeft voor haar CTP en PD als ze een lening bij de bank heeft afgesloten. Hoewel de financiële gevolgen van een dergelijk overstromingsscenario over meerdere tijdsperioden naar verwachting vergelijkbaar zijn, kan de waarschijnlijkheid na verloop van tijd toenemen. Bij de beoordeling van de materialiteit van het C&E-risico van dit jaar werd ook rekening gehouden met een scenario van ernstige droogte, aangezien de bank is blootgesteld aan de landbouwsector. De bank merkt echter op dat haar landbouwblootstellingen in het verleden (FY18, FY19, FY20 & FY22) veerkrachtig zijn gebleken tegenover droogte en dat de tegenpartijen in de meeste gevallen de nodige investeringen hebben gedaan om zich aan te passen aan de steeds vaker voorkomende periodes van droogte (bijvoorbeeld door hergebruik van water). Daarom wordt dit risico momenteel niet als materieel beschouwd.

Operationeel risico

Het belangrijkste C&E-risico houdt verband met de naleving van de ESG-regelgeving. Een aanzienlijk deel van deze regelgeving heeft betrekking op gestandaardiseerde rapportage over C&E-onderwerpen. Om aan deze rapportageverplichtingen te kunnen voldoen, is het van cruciaal belang hiaten in de C&E-gegevens op te sporen en weg te nemen. Dit risico wordt over alle tijdsperioden als materieel beschouwd. Hoewel de waarschijnlijkheid van inbreuken metertijd zal afnemen naarmate er meer gegevens beschikbaar komen en de methoden verbeteren, heeft een eventuele inbreuk nog altijd aanzienlijke financiële gevolgen.

Een ander risico, vooral op korte termijn, is het risico van greenwashing bij belangrijke verkopers als gevolg van de complexe ESG-regelgeving en van de concurrentiedruk om de voorkeur te geven aan groene producten. Ten slotte werden ook de reputatierisico's in verband met de activiteiten van de bank in de landbouwsector beoordeeld. Met name het effect daarvan op het vermogen van de bank om talent aan te trekken en te behouden op middellange en lange termijn.

Liquiditeitsrisico

De Groep beschikt momenteel niet over een kader voor groene obligaties om groene financiering aan te trekken, wat al op korte termijn een belangrijk risico kan vormen. De bank merkt op dat er vandaag op de markt al meer interesse is voor groene obligaties (met name voor niet-gedekte obligaties) dan voor traditionele emissies.

Dat cliënten als gevolg van overstromingsrisico's meer krediet zullen opnemen wordt ook beschouwd als een relevant risico over alle tijdsperioden. Hoewel de waarschijnlijkheid op korte termijn gering wordt geacht, zullen de financiële gevolgen naar verwachting zeer groot zijn, met name als de overheid en de verzekeringen er niet in slagen voldoende steun te bieden (wat waarschijnlijker is in een extreem scenario waarbij een groter deel van het land overstroomt).

Marktrisico

De bank verricht geen handelsactiviteiten voor eigen rekening. De belangrijkste C&E-risico's voor de bank betreffen de transitierisico's in de beleggingsportefeuille. Deze risico's zullen naar verwachting het meest pertinent zijn op middellange en lange termijn.

De beleggingsportefeuille bestaat voornamelijk uit staatsobligaties, die momenteel geconcentreerd zijn in 5 EU-landen (België, Oostenrijk, Frankrijk, Nederland en Finland).

Alle bekende vastgestelde materiële risico's moeten worden geëvalueerd en moeten worden beperkt door middel van adequate risicobeperkende technieken en/of processen. Om ervoor te zorgen dat de C&E-risico's adequaat worden ingebed in de algemene bedrijfsstrategie en het kader voor risicobeheer van de bank, zijn de C&E-risico's opgenomen in het Quarterly Risk Report (QRR) en de Risk Presentation (RP) van de bank.

Het RP geeft een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen van het kwartaal en kan worden beschouwd als de samenvatting van het verslag over het economisch en sociaal beleid. De hierboven beschreven verslagen worden elk kwartaal voorgelegd aan de raad van bestuur (BoD), het uitvoerend comité (Exco) en het risicocomité (RC), die maatregelen zullen nemen op basis van het resultaat van de gevoerde besprekingen. Ook de ECB wordt op de hoogte gesteld van het resultaat van het QRR. De verschillende klimaatrisico's worden gemonitord en geëvalueerd in de verschillende bestuursorganen van de Crelan-entiteit.

7.8.4. Pensioenrisico

De Groep definieert het pensioenrisico als het risico dat er aanvullende bijdragen verstrekt moeten worden in het kader van de pensioenregelingen die beheerd worden door de Groep, en het risico dat er wijzigingen optreden in de resultaten onder IAS19, en bijgevolg in de solvabiliteit. Als de Groep aanzienlijke aanvullende bijdragen zou moeten leveren, dan zou dit een negatief effect kunnen hebben op de financiële positie van de Groep.

7.8.5. Bedrijfsrisico

Bedrijfsrisico is het risico dat ontstaat uit de bedrijfsstrategie van de bank op lange termijn. Het behandelt het feit dat de bank niet in staat is om de veronderstelde balans aan te houden, wat onzekerheid op het vlak van winsten of gevaar voor verliezen impliceert. Bedrijfsrisico kan ook ontstaan wanneer de bank de verkeerde strategie kiest. Bedrijfsrisico wordt geïdentificeerd, gemeten en beperkt door kapitaal en processen (ECAP + stresstestscenario's). Het ECAP-scenario start vanuit het centrale strategisch planscenario en simuleert stress op de hypotheekproductievolumes en de marges over een periode van 3 jaar (ongunstig scenario). Het bedrijfsrisicoscenario wordt bijgewerkt door het simuleren van lagere marges (lagere winst en verlies) én hogere productieniveaus (hoger risicogewogen actief).

7.8.6. Afwikkelingsrisico

Het afwikkelingsrisico is het risico dat ontstaat wanneer betalingen niet gelijktijdig worden uitgewisseld. Het eenvoudigste geval is wanneer een bank een betaling doet aan een tegenpartij maar niet gelijktijdig wordt gecompenseerd. Het risico bestaat dat de tegenpartij in gebreke blijft vóór het uitvoeren van de compenserende betaling of voor het afleveren van het financiële instrument.

Het risico kan in theorie in verschillende zones verschijnen bij de Crelan Groep: bij wholesalerisicotransacties (derivatentransacties, wisselkoertransacties en obligatietransacties) en in retailisicotransacties. De Crelan Groep beschouwt het risico als niet van materieel belang.

7.8.7. Securitiseringsrisico

Het securitiseringsrisico is het risico dat verband houdt met het opzetten van de securitisatietransacties zoals correcte rapportageverplichtingen, het begrijpen en meten van het overdragen van kredietrisico's, stresstests, enz. Het securitiseringsrisico is van toepassing sinds 2021 aangezien AXA Bank Belgium een synthetische securitisatietransactie heeft opgezet. Aangezien de Crelan Groep de wettelijke kapitaalvereisten berekent op basis van de SEC-IRBA-benadering, wordt het risico beperkt via kapitaal en processen.

8. Overzicht van de belangrijkste gehanteerde waarderingsgrondslagen voor financiële verslaggeving

8.1. Algemeen

De volgende waarderingsregels zijn van toepassing op de Groep Crelan (hierna "Crelan" of "de Groep" of "de Groep Crelan"). Deze waarderingsregels zijn gebaseerd op de International Financial Reporting Standards (IFRS) per 31 december 2022 zoals goedgekeurd door de Europese Unie. Grondslagen voor financiële verslaggeving die verder niet specifiek vermeld worden, stemmen overeen met de IFRS-standaarden zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

8.2. Consolidatie

Een investeerder heeft zeggenschap over een deelneming wanneer deze wordt blootgesteld aan of recht heeft op variabele rendementen vanwege zijn band met de deelneming en heeft het vermogen om deze opbrengsten te beïnvloeden vanwege de macht die het heeft.

In afwijking van dit principe heeft de Groep beslist, op basis van het relevantie- en het immaterialiteitsbeginsel, om bepaalde dochterondernemingen voor de toepassing van de IFRS Geconsolideerde Jaarrekening niet integraal op te nemen. Hierbij wordt een dochteronderneming wiens balanstotaal het vorige boekjaar lager is dan 0,15% van het balanstotaal van de Groep Crelan beschouwd als niet-materieel en als dusdanig niet mee opgenomen in de consolidatiekring, behoudens andersluidende beslissing van de Raad van Bestuur. Deze wordt op de balans opgenomen onder een afzonderlijke lijn "Investerings in geassocieerde ondernemingen, dochterondernemingen en joint ventures".

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening integreert de Groep Crelan de individuele jaarrekening van alle te consolideren entiteiten, per post, door toevoeging van vergelijkbare elementen van activa, passiva, eigen vermogen, baten en lasten.

Opdat de geconsolideerde jaarrekening van de Groep informatie weergeeft alsof het de jaarrekening van een afzonderlijke economische entiteit is, worden de volgende stappen gevolgd :

- De boekwaarde van de participatie in elke dochteronderneming en het aandeel in het eigen vermogen van elke dochteronderneming worden volledig geëlimineerd;
- Balansposities en winsten en verliezen die voortvloeien uit transacties binnen de Groep (inclusief inkomsten, uitgaven en dividenden), worden volledig geëlimineerd;
- De tijdelijke verschillen die voortvloeien uit de eliminatie van winsten en verliezen op transacties binnen de Groep zijn onderworpen aan IAS 12, Winstbelastingen.

8.3. Opname in de balans

8.3.1. Opnemen / niet langer opnemen in de balans

Financiële activa of passiva worden in de balans opgenomen zodra de Groep wordt beïnvloed door de contractuele bepalingen van het instrument.

Financiële activa worden niet langer in de balans opgenomen zodra de contractuele rechten op de kasstromen ervan vervallen of de Groep de contractuele rechten op de kasstromen overdraagt, waardoor alle risico's en voordelen gekoppeld aan het onroerend goed worden overgedragen.

Dit is het geval bij Crelan Groep voor alle leningen die op vervaldag komen en deze die volledig worden terugbetaald vóór de vervaldag. Elk verschil tussen de boekwaarde en het ontvangen bedrag wordt in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Financiële activa worden beschouwd als ‘gewijzigd’ indien de contractuele kasstromen opnieuw worden onderhandeld of anderszins worden gewijzigd, behalve als die financiële activa niet langer op de balans worden opgenomen of als ze periodiek worden geherwaardeerd (financiële activa met vlottende rente). In dat geval dient de brutoboekwaarde van het financiële actief te worden herberekend (contante waarde van de gewijzigde contractuele kasstromen verdisconteert tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet) en dient het verschil (wijzigingswinst of -verlies) in de winst- en verliesrekening te worden opgenomen.

Financiële passiva worden niet langer opgenomen wanneer de contractuele verplichtingen nagekomen of ontbonden worden, dan wel vervallen.

Een substantiële wijziging van de voorwaarden van een bestaande financiële verplichting of een deel ervan zal boekhoudkundig worden verwerkt als de ontbinding van de oorspronkelijke financiële verplichting en de opname van een nieuwe financiële verplichting. Een wijziging van méér dan 10 % van de actuele waarde waarbij de gewijzigde kasstromen werd verdisconteert aan de oorspronkelijke effectieve rentevoet wordt beschouwd als een ‘substantiële’ wijziging.

Eventuele gemaakte kosten of vergoedingen worden opgenomen als onderdeel van de winst of het verlies met betrekking tot de ontbinding.

8.3.2. Transactiedatum en afwikkelingsdatum

Alle financiële verplichtingen van de Groep Crelan worden altijd op de afwikkelingsdatum in de balans opgenomen met uitzondering van verplichtingen met betrekking tot derivaten die op transactiedatum worden opgenomen.

Alle aan- en verkopen van financiële activa, die moeten worden afgewikkeld binnen de termijnen die zijn bepaald door voorschriften of een marktovereenkomst, worden in de balans opgenomen op de afwikkelingsdatum, de datum waarop een actief aan of door de Groep Crelan wordt geleverd. Activa met betrekking tot derivaten worden op transactiedatum opgenomen.

8.4. Financiële activa

De Groep Crelan waardeert financiële activa op basis van de regels gedefinieerd in de standaard IFRS 9. De classificatie is afhankelijk van de volgende elementen :

- Het business model
- De eigenschappen van de contractuele kasstromen van het financiële actief
- Specifieke regels

8.4.1. Business model (bedrijfsmodel)

De eerste stap in het classificatieproces is het bepalen van het business model waarin het actief wordt aangekocht. Volgende business modellen worden onderscheiden :

- Hold To Collect : het business model is erop gericht om contractuele kasstromen te ontvangen
- Hold To Collect and Sell : het doel van het business model is om zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen
- Andere business modellen (waaronder Trading)

8.4.2. Contractuele kasstromen uit financiële activa

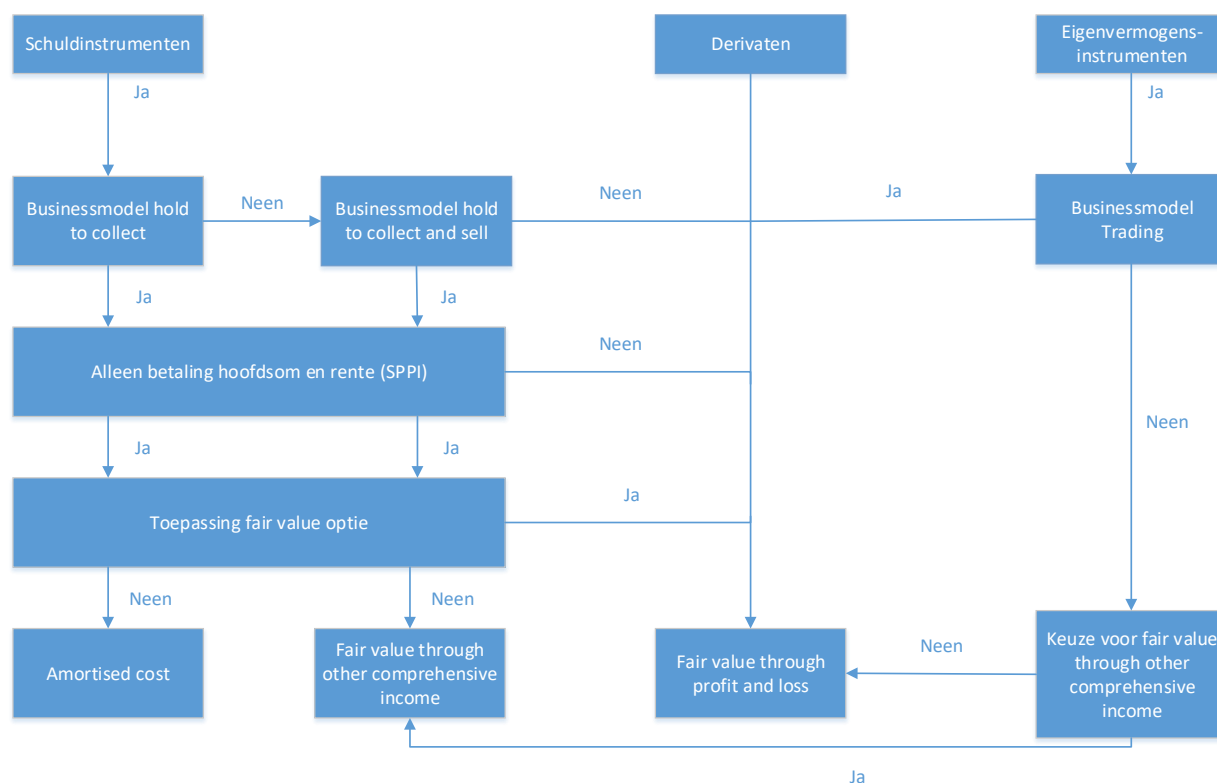
Wat de contractuele kasstromen betreft, wordt beoordeeld of de kasstromen alleen betrekking hebben op aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom : de term "Solely Payment of Principal and Interest" (SPPI) wordt gebruikt.

8.4.3. Specifieke regels

- De Groep kan ervoor kiezen om via OCI (herwaarderingsreserve rechtstreeks in het eigen vermogen) in eerste instantie de waardeschommelingen te behandelen die normaal worden verwerkt via winst of verlies bij het verwerven van eigen-vermogensinstrumenten. Deze keuze is onherroepelijk.
- Bij de eerste opname en onherroepelijk kan de Groep ervoor kiezen om een actief te waarderen tegen reële waarde met waardeschommelingen in winst of verlies als een dergelijke keuze een boekhoudkundige asymmetrie elimineert of aanzienlijk vermindert ("Fair Value Option").

8.4.4. Classificaties

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende classificaties die van toepassing kunnen zijn :

Op basis van bovenstaande classificatie worden volgende rubrieken in de balans onderscheiden :

8.4.4.1. Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden

Deze categorie wordt gewaardeerd tegen reële waarde ("Fair Value") met waardeschommelingen via de winst- en verliesrekening. A priori voert Crelan geen handelsactiviteiten uit. Derivaten waarvoor geen effectieve afdekkingsrelatie kan worden gedefinieerd in overeenstemming met IFRS-regels zijn opgenomen in deze categorie.

8.4.4.2. Non-trading financial assets mandatorily at Fair Value through Profit or Loss

Deze categorie wordt gewaardeerd tegen reële waarde met waardeschommelingen via de winst- en verliesrekening. Schuldbewijzen die de SPPI-test niet hebben doorstaan, worden in deze categorie ingedeeld.

8.4.4.3. Financial assets designated at Fair Value through Profit or Loss

Deze categorie wordt gewaardeerd tegen reële waarde met waardeschommelingen via de winst- en verliesrekening. Dit omvat de effecten waarvoor Crelan zou kiezen voor hun waardering bij de FV met waardeschommelingen via de winst- en verliesrekening.

8.4.4.4. Financial assets at Fair Value through Other Comprehensive Income

Deze categorie wordt gewaardeerd tegen reële waarde met waardeschommelingen via OCI. In deze categorie worden enerzijds eigen-vermogensinstrumenten geclassificeerd waar Crelan heeft gekozen om ze te waarderen via Fair Value met waardeschommelingen via andere OCI-elementen omdat ze duurzame belangen op lange termijn zijn. Anderzijds wordt hier ook het deel van de obligatieportefeuille opgenomen aangehouden voor liquiditeitsdoeleinden, balansbeheer en optimalisatie van het risico versus opbrengst. Het betreft hier dus obligaties aangehouden in het 'Hold To Collect en Sell' model.

De schommelingen in reële waarde van derivaten die deel uitmaken van gekwalificeerde kasstroomafdekkingen worden eveneens in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) opgenomen.

8.4.4.5. Financial assets at amortised cost

De kredietportefeuille evenals schuldbewijzen volgens het Hold To Collect-managementmodel die de SPPI-test hebben doorstaan, vallen onder deze categorie.

8.4.4.6. Herclassifications

Financiële activa kunnen enkel worden geherclassificeerd indien de Crelan Groep haar bedrijfsmodel voor het beheer van de financiële activa zou wijzigen. Toekomstige wijzigingen in een bedrijfsmodel kunnen enkel heel sporadisch voorkomen en moeten voortspuiten uit materiële externe of interne wijzigingen aan de activiteiten van de Crelan Groep die zichtbaar zijn voor externe partijen. Elke wijziging aan een bedrijfsmodel moet goedgekeurd worden door de hiervoor bevoegde interne organen en bekrachtigd door de Raad van Bestuur. Na een wijziging van het bedrijfsmodel zal de Crelan Groep geen activiteiten meer doorvoeren op basis van het oude bedrijfsmodel.

Herclassificaties worden enkel prospectief doorgevoerd zonder aanpassing van eerder erkende winsten, verliezen of intresten:

- herclassificatie van geamortiseerde kostprijs naar reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies: elke winst of verlies uit het verschil tussen de vorige geamortiseerde kostprijs en de reële waarde wordt in winst of verlies opgenomen
- herclassificatie van reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies naar geamortiseerde kostprijs: de reële waarde bij herclassificatie is de nieuwe brutoboekwaarde
- herclassificatie van geamortiseerde kostprijs naar reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI): elke winst of verlies uit het verschil tussen de vorige geamortiseerde kostprijs en de reële waarde wordt in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) opgenomen
- herclassificatie van reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) naar geamortiseerde kostprijs: het financieel actief wordt

geherclassificeerd tegen reële waarde op de herclassificatiedatum. Daarnaast wordt de gecumuleerde winst of verlies in overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) uit het eigen vermogen gehaald en gecorrigeerd op de reële waarde van het financieel actief op de herclassificatiedatum

- herclassificatie van reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies naar reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI): het financieel actief blijft gewaardeerd tegen reële waarde
- herclassificatie van reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) naar reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies: het financieel actief blijft gewaardeerd tegen reële waarde en de gecumuleerde winst of verlies in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) wordt geherclassificeerd van het eigen vermogen naar winst of verlies

8.4.5. Waardeverminderingen

Bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs worden bepaald op basis van een intern model dat het verwachte verlies berekent. Financiële activa zijn onderverdeeld in 3 stages in overeenstemming met IFRS 9 :

- Stage 1 : deze categorie omvat activa die geen significante toename van het kredietrisico hebben ondervonden sinds het actief op de balans werd opgenomen. Voor deze activa wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies berekend op basis van het verwachte verlies over een tijdshorizon van 1 jaar.
- Stage 2 : deze categorie omvat activa die een aanzienlijke toename van het kredietrisico hebben ondergaan sinds het actief op de balans werd opgenomen. Voor deze activa wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies berekend op basis van het verwachte verlies over een tijdshorizon van de volledige looptijd van het actief.
- Stage 3 : deze categorie betreft activa in default / non-performing.

De Crelan Groep maakt gebruik van 3 jaar toekomstgerichte informatie. De macro-economische parameters die hierbij worden gebruikt voor de voorzieningen volgens IFRS 9 (Stage 1 + 2) zijn de volgende :

- De BBP-groei in België (3-jaarsprognose) ;
- Het werkloosheidspercentage in België (3-jaarsprognose) ;
- De evolutie van de vastgoedprijzen in België (30-jaarsprognose).

Voor elke parameter worden 3 scenario's gebruikt¹⁴ :

- Een basisscenario ;
- Een positief scenario;
- Een negatief scenario.

¹⁴ De gewichten die per 31 december 2021 aan elk van de scenario's zijn toegekend, zijn respectievelijk (in volgorde van vermelding) 55%, 15% en 30%. Het hogere gewicht dat aan het pessimistische scenario wordt toegekend in vergelijking met het optimistische scenario is een duidelijke indicatie van het prudente risicobeleid dat de Groep heeft gekozen.

Laag kredietrisico

De Groep Crelan beschouwt het kredietrisico van een financieel instrument als laag indien het financieel instrument :

- een laag risico op wanbetaling heeft
- de ontleners een sterke capaciteit heeft om aan zijn kasverplichtingen te voldoen in de nabije toekomst rekening houdend met wijzigingen in de economische en bedrijfsomstandigheden die de mogelijkheid van de ontleners om aan zijn kredietverplichtingen te voldoen zou kunnen verminderen.

Bijgevolg worden niet-retailblootstellingen die worden gewaardeerd naar reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) en die als "investment grade" gerangschikt zijn (BBB- en hoger) op de datum van afsluiting automatisch in stage 1 (verwachte kredietverliezen over een tijdshorizon van 12 maanden) opgenomen. Voor overheidsblootstellingen wordt dit verlaagd tot BB- en hoger.

8.4.5.1. *Schatting van het kredietrisico*

Om te bepalen of een actief onderhevig is aan een significante toename van het kredietrisico, duidt een selectie van parameters (deze kunnen variëren afhankelijk van het actief, bv. probability of default), of de evolutie hiervan, op een verhoogd kredietrisico. De aanwezigheid van ten minste een van deze parameters resulteert dan in de overdracht van stage in het kader van IFRS 9. Dit zijn zowel kwantitatieve als kwalitatieve factoren die in de loop van de tijd kunnen veranderen. Een betalingsachterstand van 30 dagen wordt gebruikt als backstop, hetgeen inhoudt dat op dat moment een aanzienlijke toename van het kredietrisico wordt verondersteld.

In de retailportefeuille gebruikt de Groep Crelan de "probability of default" als criterium om te bepalen of er een significante stijging is van het kredietrisico. De Groep Crelan transfereert daarbij alle financiële instrumenten waarvan de "probability of default" over 12 maanden tussen de eerste opname en de rapporteringsdatum gestegen is met een relatief bedrag en tot een maximum. Bijkomende triggers zijn dan:

- negatieve vermelding in de centrale voor kredieten aan particulieren
- toekennen van tolerantiemaatregelen ("forbearance")
- een individuele opvolgingslijst ('kredietbewakingslijst') van klanten waarbij onder meer wordt rekening gehouden met een individuele score die aan iedere klant wordt toegekend, een periodieke analyse van klanten met een omloop van > 1 miljoen EUR en bovenvermelde tolerantiemaatregelen.

In de niet-retailportefeuille wordt een significante stijging van het kredietrisico bepaald op basis van de rating van de financiële instrumenten, namelijk een daling met een minimaal aantal "notches" sinds de aankoopdatum en tot een bepaald absoluut niveau (meestal beneden "investment grade").

8.4.5.2. *Bepaling van de waardevermindering*

De bijzondere waardevermindering zelf wordt bepaald als het verwachte toekomstige verlies op de kasstromen van activa. In de praktijk wordt dit berekend voor de activa van de Stages 1 en 2 als een product van Probability of Default PD (PD), Loss Given Default (LGD) en Exposure At Default (EAD) :

PD: de kans op wanbetaling binnen een bepaalde tijdshorizon.

EAD: de verwachte blootstelling op het moment van wanbetaling. (niet retail : bruto blootstelling).

LGD: verschil tussen verwachte kasstromen zonder wanbetaling en verwachte kasstromen in geval van wanbetaling.

Groepering

Het modelleren van de parameters gebeurt op een collectieve basis. De financiële instrumenten worden gegroepeerd op basis van gemeenschappelijke risicokenmerken zoals :

- type van instrument
- kredietrisicoratings
- type van onderpand
- "loan-to-value"-ratio voor retailhypotheekleningen
- datum van initiële boeking
- resterende looptijd
- aantal jaren in de boeken.

De groeperingen worden regelmatig herzien om ervoor te zorgen dat de verschillende groepen homogeen blijven.

Voor activa van Stage 1 wordt een PD berekend over een horizon van 12 maanden, voor die van Stage 2 over de gehele duur.

Voor activa van Stage 3 komt de waardevermindering overeen met het verschil tussen de verwachte contractuele kasstromen en de verwachte toekomstige kasstromen (rekening houdend met de tijdswaarde).

De PD's, LGD's en EAD's die worden gebruikt om de bijzondere waardevermindering te bepalen, zijn gebaseerd op de PD's, LGD's en EAD's die worden gebruikt voor prudentiële kredietrisicorapportering (Bazel). Er worden aanpassingen gedaan om deze parameters in overeenstemming te brengen met de IFRS-voorschriften. De belangrijkste aanpassing betreft de overgang van een gewogen gemiddelde over een langere periode ("Through The Cycle") naar een voorziening op een specifiek tijdstip ("Point In Time"). Bovendien worden de conservatieve bepalingen waarnaar de toezichthouders hebben gevraagd, weggelaten en worden toekomstige elementen toegevoegd.

Voor de niet-retailportefeuille worden deze parameters afgeleid uit historische gegevens en aangepast naar statistisch betekenisvolle parameters. Hierbij dient aangestipt dat de niet-retailportefeuille enkel bestaat uit "high investment grade" en doorgaans gewaarborgde posities: overheids- en supranationale obligaties, reverse repo's en secured loans. Daardoor zijn de verwachte kredietverliezen niet-materieel.

8.4.5.3. Wanbetaling

De definitie van wanbetaling is in lijn met de EBA richtsnoeren inzake wanbetaling (EBA/GL/2016/07)

Wanbetaling kan worden behandeld volgens kwantitatieve of kwalitatieve criteria. Dezelfde criteria als die gebruikt voor het beheer van het interne kredietrisicomodel worden gebruikt. Een aanzienlijke achterstand van meer dan 90 dagen wordt gebruikt als benchmark.

Een financieel actief in de niet-retailportefeuille wordt als "wanbetaling" aangemerkt van zodra wanbetaling wordt vastgesteld op basis van de contractvoorwaarden.

8.4.5.4. Bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot gekochte financiële activa of financiële activa die reeds bij hun ontstaan een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan

Op de rapporteringsdatum neemt de Groep Crelan als bijzondere waardevermindering voor verwachte verliezen met betrekking tot gekochte financiële activa of financiële activa die reeds bij hun ontstaan een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan enkel de cumulatieve veranderingen op m.b.t. verwachte kredietverliezen berekend over de totale levensduur en dit sinds de eerste opname op de balans.

Vervolgens dient op elke verslagdatum in winst of verlies het bedrag van de verandering in verwachte kredietverliezen berekend over de totale levensduur opgenomen te worden als een bijzondere waardeverminderingswinst of -verlies. Hierbij dienen gunstige veranderingen in de verwachte kredietverliezen berekend over de totale levensduur opgenomen te worden als een bijzondere waardeverminderingswinst, zelfs als de verwachte kredietverliezen berekend over de totale levensduur lager zijn dan het bedrag van de verwachte kredietverliezen die bij de eerste opname in de geschatte kasstromen waren opgenomen.

8.5. Financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen zijn financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden, schulden aan kredietinstellingen, schulden aan klanten, schuldbewijzen, achtergestelde schulden en andere financieringen.

De waardering en verdeling van de resultaten is afhankelijk van de IFRS-categorie van financiële verplichtingen, namelijk financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden en andere financiële verplichtingen.

8.5.1. Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

De Groep beschouwt een financiële verplichting voor handelsdoeleinden als :

- het werd hoofdzakelijk verworven met het oog op verkoop of terugkoop op korte termijn;
- het is een van de geïdentificeerde financiële instrumenten, gezamenlijk beheerd en waarvoor er aanwijzingen zijn voor een recent en feitelijk winstregelingsprogramma op korte termijn;
- het is een derivaat waarvoor geen formele afdekking kan worden gedocumenteerd onder IFRS-regels.

Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden worden aanvankelijk gewaardeerd tegen reële waarde en wijzigingen in reële waarde worden vervolgens opgenomen in de winst- en verliesrekening.

8.5.2. Financiële verplichtingen aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies

Daarnaast mag de Groep bij eerste opname een niet-herroepbare keuze maken om een financiële verplichting (die voor het overige aan de voorwaarden voldoet om gewaardeerd te worden tegen geamortiseerde kostprijs) aan te wijzen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies indien deze classificatie in belangrijke mate een inconsistentie in de waardering of opname elimineert of beperkt die het gevolg zou zijn van de waardering van activa en verplichtingen of de erkenning van winsten en verliezen op een verschillende basis. Bovendien mag de Groep, indien een contract een of meerdere in het contract besloten derivaten bevat, het gehele hybride contract aanwijzen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies, behalve :

- als het (de) in het contract besloten deriva(a)t(en) niet leid(t)(en) tot een belangrijke wijziging van de kasstromen die anders door het contract vereist zouden zijn of;
- als het duidelijk is, zonder of met geringe analyse, dat de scheiding van het (de) in een contract besloten deriva(a)t(en) niet is toegestaan.

De Groep heeft gebruikgemaakt van deze mogelijkheid in het geval van uitgegeven EMTN's (European Medium Term Notes) door AXA Bank Belgium of AXA Belgium Finance (NL).

Voor deze laatste categorie heeft de Groep ervoor geopteerd om alle wijzigingen in reële waarde op te nemen in winst of verlies, met uitzondering van de wijzigingen in het kredietrisico van de verplichting (DVA, debit valuation adjustment) die in de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) dient te worden opgenomen zoals voorgeschreven onder IFRS 9.

8.5.3. Overige financiële verplichtingen

Overige financiële verplichtingen omvatten schulden aan kredietinstellingen, schulden aan klanten, schuldbewijzen, chirografaire achtergestelde schuld(bewijzen) (Senior non-preferred debt), achtergestelde schulden en andere financiële verplichtingen.

Dit betreft met name de uitstaande saldi op zicht- en termijnrekeningen van andere kredietinstellingen bij de Groep Crelan, direct opvraagbare deposito's, termijndeposito's en spaarrekeningen van klanten, evenals de (achtergestelde) depositocertificaten.

De financiële verplichtingen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen de reële waarde vermeerderd met rechtstreeks toerekenbare transactiekosten. Daarna worden de financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode. Periodieke afschrijving wordt in de winst- en verliesrekening opgenomen als rentelasten.

8.6. Reële waarde van financiële activa en verplichtingen

De reële waarde van financiële activa en verplichtingen is de genoteerde prijs van deze of identieke activa en verplichtingen op een actieve markt (Level 1). Indien er voor een financieel instrument geen actieve markt is, wordt de reële waarde bepaald aan de hand van een contante-waardeberekening gebaseerd op observeerbare marktgegevens (Level 2). Indien een reële waardebepaling uitsluitend op basis van observeerbare marktgegevens niet mogelijk is, wordt de reële waarde bepaald met behulp van niet-observeerbare gegevens (Level 3).

8.7. Verkoop en retrocessie van effecten

Effecten gekoppeld aan een effectenoverdrachtsovereenkomst (Repo) blijven aan de actiefzijde van de balans. De schuld die voortvloeit uit de terugkoopverplichting van activa wordt opgenomen in de verplichtingen op de balans in de vorm van schulden aan kredietinstellingen of in schulden aan niet-kredietinstellingen, afhankelijk van de tegenpartij.

Effecten gekoppeld aan een retrocessieovereenkomst voor effecten (Reverse Repo) worden niet op de balans opgenomen. De geleende middelen worden echter op de actiefzijde in de balans opgenomen als vorderingen op kredietinstellingen of vorderingen op andere dan kredietinstellingen, afhankelijk van de tegenpartij.

Het verschil tussen de verkoopprijs en de aflossingsprijs van de effecten wordt behandeld als rentebaten, gespreid over de looptijd van het contract.

8.8. Verstrekte financiële waarborgen

De eerste opname van de verstrekte financiële waarborgen in de balans gebeurt op de contractdatum. Ze geschiedt tegen de reële waarde, welke in de regel overeenstemt met de ontvangen vergoeding voor het verstrekken van de financiële waarborg. Indien de ontvangen premie niet overeenstemt met de marktpraktijken wordt het verschil met de reële waarde onmiddellijk in winst of verlies genomen.

Vooreerst wordt de ontvangen premie pro rata temporis afgeschreven over de looptijd van het contract. Dit geschiedt op een "contract per contract"-basis. Vervolgens wordt nagegaan (op portefeuillebasis) of er geen voorziening dient aangelegd voor eventuele of zekere uitwinningen. Deze voorziening wordt gediscoteerd indien de impact materieel is.

De uitboeking geschiedt bij het verstrijken van de termijn. In het geval van uitwinning zal de verstrekte waarborg worden uitgeboekt voor het gewaarborgde bedrag, dat opgebouwd werd via de voorziening.

8.9. Saldering van een financieel actief en een financiële verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd en het nettobedrag wordt uitsluitend in de balans opgenomen indien de Groep een in rechte afdwingbaar recht heeft om de opgenomen bedragen te salderen en voornemens is om hetzij de verplichting op netto-basis af te wikkelen, ofwel om het actief te realiseren op hetzelfde moment dat de verplichting wordt afgewikkeld.

8.10. Derivaten en afdekkingstransacties

8.10.1. Boekhouding en waardering

Derivaten zijn financiële instrumenten waarvan de waarde wijzigt als gevolg van veranderingen in de onderliggende waarde (rentevoet, wisselkoers, index, aandeel), die weinig of geen initiële netto-investering vereisen en die worden afgerekend op een later tijdstip. Derivaten zijn financiële instrumenten zoals swaps, termijncontracten, futures en opties (uitgeven en gekocht).

De eerste opname van alle derivaten vindt plaats tegen hun reële waarde. Latere wijzigingen in de reële waarde (exclusief opgebouwde rente) worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Opgelopen rente wordt pro rata temporis in de winst- en verliesrekening verwerkt.

De Groep classificeert derivaten als volgt :

- Derivaten die geen afdekkingsderivaten zijn worden aangehouden als financiële activa of verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden
- Afdekkingsderivaten

8.10.2. Afdekking

Bij het afsluiten van het derivaat wordt het contract opgenomen als een reële-waardeafdekking, waardoor het risico van variatie in de reële waarde van een opgenomen actief of verplichting wordt gedekt. De Groep kan onderscheid maken tussen reële waarde-afdekking van een individueel actief of individuele verplichting ("micro-afdekking") en reële waarde-afdekking van een portefeuille-renterisico-afdekking ("macro-afdekking"). In het laatste geval definieert de Groep een groep afdekkingsinstrumenten om het renterisico van een groep financiële activa en / of passiva te dekken.

Documentatie

Afdekkingsderivaten voldoen aan de voorwaarden en criteria die van toepassing zijn op afdekkingsinstrumenten opgelegd door IAS 39. De afgedekte activa en/of passiva voldoen aan de voorwaarden en criteria van afgedekte posities opgelegd door IAS 39. Bij het aangaan van de afdekkingstransactie wordt de afdekkingsrelatie formeel aangewezen en gedocumenteerd, evenals de doelstelling van de Groep ten aanzien van het risicobeheer en de strategie bij het aangaan van de afdekkingsrelatie. De documentatie bevat een aanduiding van het (de groep van) afdekkingsinstrument(en), de afgedekte positie(s), de aard van het af te dekken risico en hoe de Groep zal bepalen of het (de groep

van) afdekkingsinstrument(en) effectief is bij het compenseren van het risico van veranderingen in de reële waarde van de afgedekte positie(s).

Efficiëntietesten

De Groep gaat uitsluitend afdekkingstransacties aan die bij de start en eveneens naar verwachting in de daaropvolgende perioden zeer effectief zullen zijn voor wat betreft het compenseren van aan het afgedekte risico toe te schrijven veranderingen in reële waarde. De werkelijke effectiviteit van de afdekkingstransacties wordt op maandelijkse basis bepaald. Het resultaat van de verhouding tussen de reële waardeschommeling van het (de groep van) afdekkingsinstrument(en) en de afgedekte positie(s) dient binnen een bereik van 80-125 procent te vallen. Indien dit niet het geval is, wordt de afdekkingsrelatie stopgezet.

Waardering

De winst of het verlies als gevolg van schommelingen in de reële waarde van het (de portefeuille van) afdekkingsinstrument(en) wordt onmiddellijk opgenomen in de winst- en verliesrekening. De winst of het verlies van de afgedekte positie(s) toe te schrijven aan het afgedekte risico leidt enerzijds tot een aanpassing van de boekwaarde van de afgedekte positie en wordt anderzijds opgenomen in de winst- en verliesrekening. Op deze manier worden de variaties in de reële waarde in de winst- en verliesrekening als gevolg van het (de portefeuille van) afdekkingsinstrument(en) enerzijds, en van de afgedekte positie (s) anderzijds, volledig of gedeeltelijk gecompenseerd en elke ineffectiviteit van de afdekkingsrelatie wordt opgenomen in winst of verlies.

Als een afdekkingsrelatie niet langer voldoet aan de criteria voor afdekkingstransacties zoals gedefinieerd door IAS 39, wordt de afdekkingsrelatie prospectief stopgezet. Afdekkingsderivaten worden opnieuw geclassificeerd als "Financiële activa of verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden". De boekwaarde van de afgedekte positie(s) wordt vervolgens behandeld zoals deze zou worden behandeld onder IFRS zonder een afdekkingsrelatie. Veranderingen in de reële waarde van het verleden gepresenteerd in de balans worden in de winst- en verliesrekening opgenomen over de resterende levensduur van het of de afgedekte element(en).

Rentebaten en -lasten die voortvloeien uit enerzijds afdekkingsinstrumenten en anderzijds afgedekte posities worden in renteresultaat verwerkt.

8.10.3. In contracten besloten derivaten

Een in een contract besloten derivaat is een component van een samengesteld contract dat tevens een niet-afgeleid basiscontract bevat. Het gevolg is dat sommige kasstromen uit het samengestelde instrument op dezelfde wijze veranderen als die van een losstaand derivaat.

Indien een samengesteld contract een basiscontract bevat dat een financieel actief is, geldt de regelgeving in punt 8.4 voor het gehele samengestelde contract.

Indien een samengesteld contract een basiscontract bevat dat een financiële verplichting is, wordt een in een contract besloten derivaat afgescheiden van het basiscontract en als een derivaat geboekt als, en alleen als:

- er geen nauw verband bestaat tussen de economische kenmerken en risico's van het in het contract besloten derivaat en de economische kenmerken en risico's van het basiscontract
- een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat zou voldoen aan de definitie van een derivaat
- het samengestelde instrument wordt niet tegen reële waarde gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies (dat wil zeggen een derivaat dat is besloten in een tegen reële waarde gewaardeerde financiële verplichting met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies wordt niet afgezonderd).

Indien het contract evenwel een of meer in het contract besloten derivaten bevat en het basiscontract een financiële verplichting is, mag de Groep beslissen om het gehele samengestelde contract aan te wijzen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies, voor zover aan de voorwaarden vermeld onder punt 8.5.2 "Financiële verplichtingen aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies" voldaan is.

8.11. Materiële vaste activa

De Groep behandelt materiële vaste activa volgens het kostenmodel. Dit betekent dat de materiële vaste activa tegen hun kostprijs (inclusief de direct toerekenbare acquisitiekosten) in de balans worden opgenomen, verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen en gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs is het bedrag dat werd betaald om het actief te verwerven, verhoogd met alle rechtstreeks toerekenbare kosten die werden gemaakt om het actief op de bedoelde locatie en/of in de bedoelde staat te brengen.

Het af te schrijven bedrag van een actief komt overeen met zijn aankoopprijs minus zijn restwaarde. In de praktijk is de restwaarde in het algemeen onbeduidend. Als dit het geval is, heeft de Groep besloten om bij de bepaling van het af te schrijven bedrag geen rekening te houden met de restwaarde. Afschrijvingen worden toegerekend over de verwachte gebruiksduur van het actief. De geschatte gebruiksduur van een actief wordt op elke balansdatum herbekeken. Terreinen en kunstwerken worden niet afgeschreven, maar zijn onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingskosten voor elke periode worden opgenomen in de winst- en verliesrekening.

De Groep gebruikt volgende afschrijvingstermijnen :

Gebouwen	
Ruwbouw niet-commerciële gebouwen	33 jaar
Inrichting niet-commerciële gebouwen	10 jaar
Ruwbouw commerciële gebouwen	30 – 40 jaar
Inrichting commerciële gebouwen	9 – 10 jaar
Hardware	5 jaar
Installaties	10 jaar
Koffers	10 – 20 jaar
Lichtreclames	3 – 5 jaar
Machines en materiaal	3 – 5 jaar
Meubilair	10 jaar
Rollend Materieel	4 – 5 jaar

Onderhouds- en reparatiekosten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen over de periode waarin deze kosten worden gemaakt. De kosten van reserveonderdelen worden geactiveerd en vervolgens afgeschreven als deze uitgaven toekomstige economische voordelen voor de Groep opleveren. De mogelijke boekwaarde van de vervangen onderdelen wordt niet langer in de balans opgenomen.

De winst of het verlies als gevolg van de opname van een actief uit de balans als gevolg van een buitenbedrijfstelling of verwijdering wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening. Als een actief wordt vernietigd, wordt het resterende af te schrijven bedrag onmiddellijk geboekt in de winst- en verliesrekening.

Als een materieel vast actief wordt aangehouden voor verkoop, wordt het geclassificeerd als aangehouden voor verkoop, worden de afschrijvingen stopgezet en wordt het actief gewaardeerd tegen de laagste waarde van zijn boekwaarde en zijn reële waarde minus kosten van verkoop.

8.12. Andere immateriële vaste activa

Een immaterieel vast actief is een identificeerbaar niet-monetair actief zonder fysieke vorm dat alleen in de balans wordt opgenomen als het waarschijnlijk is dat de verwachte toekomstige economische voordelen die aan het actief kunnen worden toegeschreven naar de entiteit zullen vloeien en dat de kosten ervan betrouwbaar kunnen bepaald worden.

Andere immateriële vaste activa hebben betrekking op software die intern is gekocht of gecreëerd voor intern gebruik en gekochte klantenbestanden. Voor intern gegenereerde software worden alleen de ontwikkelingskosten geactiveerd die direct zijn toe te rekenen aan de software die is voltooid en effectief wordt gebruikt om economische voordelen te genereren.

Een immaterieel vast actief wordt bij eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs. Vervolgens wordt het kostenmodel toegepast. De software wordt tegen kostprijs in de balans opgenomen, verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen en eventuele gecumuleerde waardeverminderingen. Software- en klantenbestanden worden lineair afgeschreven. Het af te schrijven bedrag van een immaterieel vast actief komt overeen met de kostprijs verminderd met de restwaarde. In de praktijk is de restwaarde in het algemeen onbeduidend. Als dit het geval is, heeft de Groep besloten om bij de bepaling van het af te schrijven bedrag geen rekening te houden met de restwaarde.

Voor immateriële vaste activa worden volgende afschrijvingsperioden toegepast :

Intern ontwikkelde software	3-10 jaar
Verworven software	5-10 jaar
Klantenbestanden	10 jaar

8.13. Overheidsteun

De ECB als supra-nationale publieke instelling binnen de Europese unie wordt door de Groep als een instantie gelijk aan lokale, nationale of internationale overheden, overheidsinstellingen beschouwd.

De gunstigere voorwaarden die zijn opgenomen binnen haar langerlopende herfinancieringsoperaties (TLTRO operaties) worden dan ook als overheidssubsidie aangemerkt. De waarde van het voordeel wordt bepaald als het verschil tussen het ontvangen bedrag en de initiële waarde van de lening in overeenstemming met IFRS 9 – Financiële instrumenten.

Ze worden op de balans uitgedrukt zodra met redelijke zekerheid kan worden gesteld dat:

- de Groep de aan de subsidie gekoppelde voorwaarden zal vervullen;
- de subsidies ontvangen zullen worden

Ze worden systematisch als opbrengsten in de resultatenrekening opgenomen over de perioden waarin de gerelateerde kosten die ze beogen te compenseren zijn opgenomen.

8.14. Bedrijfscombinaties (IFRS 3)

Overnames worden verwerkt op basis van de overnamemethode. De Groep koopt de netto-activa en neemt de verworven activa en de overgenomen verplichtingen op (inclusief voorwaardelijke verplichtingen). De verworven identificeerbare activa en de overgenomen verplichtingen worden gewaardeerd tegen hun reële waarde op de overnamedatum.

Een voorwaardelijke verplichting verworven in een bedrijfscombinatie wordt opgenomen wanneer het een bestaande verplichting is die voortvloeit uit gebeurtenissen in het verleden en waarvan de reële waarde betrouwbaar kan worden bepaald.

Goodwill betaald bij de verwerving van ondernemingen uit de consolidatiekring (een dochtermaatschappij) wordt in de balans opgenomen als immaterieel actief en wordt initieel op de overnamedatum tegen kostprijs gewaardeerd, zijnde het positieve verschil tussen de kostprijs van de bedrijfscombinatie en het belang van de Groep Crelan in de netto reële waarde van de identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen. Negatieve goodwill wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Goodwill verworven tijdens een bedrijfscombinatie wordt niet afgeschreven. De Groep Crelan onderwerpt de goodwillbeoordeling aan een jaarlijkse waardeverminderingstest, of meer dan eens per jaar als bepaalde gebeurtenissen aangeven dat de boekwaarde hoger kan zijn dan de realiseerbare waarde. Eerder opgenomen bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot goodwill worden niet teruggenomen.

De jaarlijkse goodwill-waarderingstest is gebaseerd op het discounted cash flow-model. Indien de netto actuele waarde van de winstprognoses, op basis van het strategisch plan van de betreffende dochteronderneming, lager is dan de opgenomen goodwill, wordt het verschil tussen de twee bedragen onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen. De actualisatievoet komt overeen met de risicovrije rentevoet plus een risicopremie afhankelijk van het risicoprofiel van de betreffende dochteronderneming.

8.15. Bijzondere waardeverminderingen van niet-financiële activa

De Groep beoordeelt op elke verslagdatum of er een indicatie is voor een mogelijk waardeverlies van een niet-financieel actief. Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt opgenomen als de realiseerbare waarde van het actief lager is dan de boekwaarde. Deze realiseerbare waarde is de hoogste van de reële waarde minus verkoopkosten of de intrinsieke waarde.

De boekwaarde van niet-financiële activa die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan, wordt verlaagd tot hun geschatte realiseerbare waarde en het bedrag van de waardevermindering wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening voor de lopende verslagperiode.

Als het bedrag van de waardevermindering van niet-financiële activa (exclusief goodwill) in een volgende periode daalt en de daling objectief kan worden gekoppeld aan een gebeurtenis die zich na de waardevermindering heeft voorgedaan, wordt het eerder opgenomen waardeverlies teruggenomen.

8.16. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen

Voorzieningen zijn verplichtingen met onzekerheid over de omvang van toekomstige uitgaven en wanneer deze moeten worden gemaakt. De Groep neemt een voorziening op in de balans als - op balansdatum - een verplichting voortvloeit uit gebeurtenissen in het verleden, als het waarschijnlijk is dat de verplichting een uitgaande kasstroom vereist en als de verplichting betrouwbaar kan worden geschat.

Binnen de Groep Crelan hebben voorzieningen voornamelijk betrekking op juridische zaken, schadegevallen, belastingverplichtingen en pensioenverplichtingen.

- Voor juridische zaken en schadegevallen worden voorzieningen individueel berekend (per juridisch dossier of per schadegeval), op basis van de aan de begunstigden verschuldigde bedragen. Het bedrag en de toewijzing van toekomstige kasstromen is onzeker en hangt af van de timing van juridische zaken of schadegevallen.
- Voor voorzieningen voor pensioenverplichtingen verwijzen we naar het hoofdstuk betreffende personeelsbeloningen (zie toelichting 8.18. & 4.13.).
- Alle individualiseerbare verplichtingen met onzekerheden over de omvang van toekomstige kosten en wanneer deze kosten zullen worden gemaakt en die niet in de bovenstaande categorieën kunnen worden opgenomen, worden opgenomen in andere voorzieningen.

Een voorwaardelijke verplichting wordt aangegeven als de Groep een potentiële verplichting heeft die voortvloeit uit gebeurtenissen in het verleden, maar waarvoor het onwaarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk zal zijn ; of waarvan de aansprakelijkheid niet betrouwbaar kan worden bepaald.

Voorwaardelijke activa (rechten) worden niet opgenomen in de balans; ze worden wel vermeld in de toelichting indien een instroom van economische voordelen waarschijnlijk is.

8.17. Rentebaten en -lasten

Rentebaten en -lasten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen voor alle rentedragende instrumenten met behulp van de effectieve rentemethode. Deze methode wordt gebruikt om de afschrijving van een financieel actief of een financiële verplichting te berekenen en rentebaten en -lasten toe te wijzen aan de betreffende periode. De effectieve rentevoet is de rentevoet die exact de verwachte stroom van toekomstige betalingen of kassaldi gedurende de verwachte levensduur van het financiële instrument verdisconteerd heeft ten opzichte van de netto-boekwaarde van het financieel actief of de financiële verplichting. Bij de berekening van de effectieve rentevoet schat de Groep de kasstromen. Deze berekening omvat alle provisies en vergoedingen betaald of ontvangen door contractpartijen die een integraal onderdeel vormen van de effectieve rentevoet, evenals transactiekosten. Transactiekosten zijn de extra kosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving of vervreemding van een financieel actief of verplichting. Deze omvatten commissies betaald aan agenten, adviseurs, makelaars en effectenhandelaar, de dossierkosten aangerekend aan klanten evenals heffingen door de regelgevende instanties, beurzen en diverse soorten van belasting.

Overlopende rente op derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden wordt pro rata temporis in de winst- en verliesrekening opgenomen.

8.18. Voorzieningen en provisiebaten en -lasten

De Groep onderscheidt verschillende soorten commissies :

- In het geval van ontvangen commissies in ruil voor specifieke diensten, vindt opname in de resultatenrekening plaats wanneer de diensten worden verleend. Dit is het geval voor ontvangen commissies voor vermogensbeheer en verzekeringsactiviteiten.
- De productiecommissies betaald bij de productie van kredieten en kasbons worden gespreid over de duur van de betreffende kredieten en kasbons en opgenomen in de winst- en verliesrekening op basis van de effectieve rentevoet.
- De overige provisies met betrekking tot kredieten en kasbons worden jaarlijks verrekend en opgenomen in de winst- en verliesrekening.

8.19. Dividenden

Ontvangen dividenden worden in de resultatenrekening opgenomen wanneer het definitieve recht om ze te innen wordt vastgesteld.

8.20. Gerealiseerde en niet-gerealiseerde winsten en verliezen

Winsten en verliezen gerealiseerd op verkopen en stopzettingen van financiële instrumenten geclassificeerd als 'hold to collect & sell', geven het verschil weer tussen de ontvangen opbrengsten en de initiële boekwaarde van het verkochte actief of passief, na aftrek van een mogelijke waardevermindering die had kunnen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening, en na rekening te hebben gehouden met de impact van eventuele aanpassingen als gevolg van afdekking.

Het verschil tussen de reële waarde van financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden aan het einde van de huidige periode en aan het einde van de vorige periode is opgenomen in de "Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden". Voor derivaten wordt de schommeling van de reële waarde tijdens de periode (exclusief opgebouwde rente) ook opgenomen in deze sectie. De schommeling van de reële waarde van afdekkingsderivaten wordt samen met de schommeling van de reële waarde van het ingedekt risico op een afzonderlijke lijn gepresenteerd. Opgelopen rente wordt opgenomen in rentebaten en -lasten.

Niet-gerealiseerde winsten of verliezen op 'hold to collect & sell' financiële activa die in het eigen vermogen zijn opgenomen (binnen de lijn 'andere componenten van het eigen vermogen' wat betrekking heeft op overige onderdelen van het totaalresultaat – OCI), worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer de relevante financiële instrumenten worden verkocht of wanneer een bijzonder waardeverminderverslies wordt opgenomen.

Zowel niet-gerealiseerde als gerealiseerde winsten of verliezen met betrekking tot eigen vermogensinstrumenten blijven binnen de overige onderdelen van het totaalresultaat (OCI) met uitzondering van de ontvangen dividenden (cfr. 8.14).

8.21. Inkomstenbelastingen

Deze post bevat de huidige en uitgestelde belastingen voor het boekjaar.

Uitgestelde belastingverplichtingen worden opgenomen voor alle belastbare tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van de activa en verplichtingen en hun fiscale waarde.

Voor de belastingverplichtingen voor het boekjaar worden voorzieningen opgenomen op basis van het verwachte belastingbedrag volgens de belastingtarieven die gelden op de afsluitingsdatum.

Uitgestelde belastingvorderingen worden opgenomen wanneer een aftrekbaar tijdelijk verschil ontstaat tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van een actief of verplichting. Erkenning is alleen mogelijk voor zover het waarschijnlijk is dat in de toekomst belastbare winst beschikbaar zal zijn en waarvoor tijdelijke verschillen kunnen worden toegerekend.

Uitgestelde belastingen worden berekend op basis van het verwachte belastingtarief gedurende het jaar van realisatie van het actief of de afwikkeling van de verplichting.

8.22. Lease-overeenkomsten

De Groep als leasinggever

De Groep Crelan opereert als leasinggever (lessor) en verleent alleen financiële lease-overeenkomsten aan zijn klanten. Bijna alle risico's en voordelen die inherent zijn aan het eigendom van het actief (behalve juridisch eigendom) worden overgedragen aan de leasingnemer (lessee). Bovendien is het mogelijk dat een overdracht van eigendom plaatsvindt aan het einde van het contract.

Financiële leaseovereenkomsten worden in de balans initieel opgenomen als vorderingen voor een bedrag dat gelijk is aan de netto-investering in de lease. De netto-investering in een financiële lease komt overeen met de bruto-investering in het financieringscontract, verdisconteerd tegen de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst. Het bedrag van de vordering impliceert ook de direct toerekenbare initiële kosten evenals de restwaarde van de leaseovereenkomst, namelijk de vastgestelde waarde waartegen de leasingnemer het geleasede actief aan het einde van het contract kan verwerven.

De effectieve rentevoet wordt berekend op basis van toekomstige kasstromen. Op basis van deze effectieve rentevoet worden toekomstige kasstromen op balansdatum teruggenomen om te komen tot een netto contante waarde, die overeenkomt met de reële waarde van het geleasede actief (inclusief direct toerekenbare initiële kosten).

Niet-verworven financiële inkomsten komen overeen met het verschil tussen de bruto-investering en de netto-investering in de lease-overeenkomst en worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening op basis van de hierboven genoemde effectieve rentevoet, verdeeld over de duur van de vordering.

Leasevorderingen worden in de balans opgenomen tegen hun nettowaarde, dat wil zeggen na aftrek van de eventuele bijzondere waardeverminderingen hierop.

De Groep als leasingnemer

Als gevolg van de wijzigingen in IFRS 16 (Lease-overeenkomsten), moeten bedrijven vanaf 1 januari 2019 de huurverplichtingen weergeven waaraan ze zijn blootgesteld. Deze verplichtingen worden vertegenwoordigd door een gebruiksrecht (Right-of-Use) op activa en door een huurverplichting (Lease Liabilities) aan de passiefzijde.

De contracten waarop de nieuwe norm betrekking heeft, betreffen met name huurgebouwen, bedrijfswagens en betaalterminals. Omdat de impliciete rentetarieven niet beschikbaar zijn, werkt Crelan de periodieke bedragen bij met de passende rente voor elk product¹⁵.

Op basis van het immaterialiteitsprincipe (IAS8.8) heeft AXA Bank Belgium IFRS16 tot op heden niet toegepast.

8.23. Personeelsbeloningen

Voordelen op korte termijn

Kortetermijnpersoneelsbeloningen zoals lonen, salarissen en sociale lasten worden ten laste genomen van de periode waarin de prestaties werden verricht. Niet-gedisconteerde voorzieningen worden aangelegd als onderdeel van de uit te betalen uitkeringen het jaar volgend op het einde van het lopende boekjaar (bijvoorbeeld vakantiegeld, bonussen, enz.).

Ontslagvergoedingen worden echter alleen erkend wanneer een oorzakelijk verband kan worden aangetoond.

Pensioenverplichtingen

De Groep heeft verschillende toegezegde bijdrageregelingen en verschillende toegezegde pensioenregelingen. De pensioenverplichtingen worden allemaal gefinancierd door de betaling van bijdragen aan verzekeringsmaatschappijen.

Met betrekking tot toegezegde bijdrageregelingen betalen de werkgever en de werknemer periodiek een vast bedrag voor de opbouw van het pensioenkapitaal. Deze vaste bijdrage wordt opgenomen als een verplichting enerzijds en als een last anderzijds in de periode waarin de werknemer prestaties heeft geleverd.

In overeenstemming met de Belgische wetgeving die geldt voor de pensioenregelingen van de tweede pijler (de wet op de aanvullende pensioenen), moeten alle Belgische pensioenregelingen van het type toegezegde bijdragen onder de IFRS-standaarden worden beschouwd als pensioenregelingen van het type toegezegde pensioenen.

Voor toegezegde pensioenregelingen worden periodieke uitgaven bepaald op basis van actuariële berekeningen die ten minste eenmaal per jaar worden uitgevoerd. De PUC-methode wordt enerzijds gebruikt om de contante waarde te berekenen van de bruto-verplichtingen die in de balans moeten worden opgenomen, en anderzijds, voor de berekening van de pensioenkosten ten laste van het dienstjaar, die in de winst- en verliesrekening worden verwerkt.

¹⁵ Gebruikte rentes voor respectievelijk gebouwen, bedrijfswagens en geldautomaten : de 10-jarige hypotheekrente, de 5-jarige autolening rente en de 7-jarige professionele lening rente.

De pensioenkosten van de geleverde diensten worden onmiddellijk opgenomen in de winst- en verliesrekening, tenzij de vergoeding niet onmiddellijk en onvoorwaardelijk wordt toegezegd. In dat geval worden de pensioenkosten van de geleverde diensten lineair ten laste genomen over de gemiddelde periode die is verstreken totdat de prestaties onvoorwaardelijk werden aangevat.

Tot en met 31 december 2010 waren de netto cumulatieve actuariële winsten en verliezen die de corridor overschreden (het hoogste bedrag overeenkomend met 10% van de contante waarde van bruto verplichtingen en 10% van de reële waarde van fondsbeleggingen), ten laste van de winst- en verliesrekening, gespreid over de resterende dienstjaren van de werknemers die deelnemen aan het plan.

Sinds 1 januari 2011 zijn actuariële winsten en verliezen volledig opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten voor de periode waarin ze zich voordoen. Hiertoe werden, in overeenstemming met IAS 8 betreffende wijzigingen in de grondslagen voor financiële verslaggeving, de jaarrekeningen afgesloten op 31 december 2009 en 31 december 2010 gewijzigd.

De fondsbeleggingen van de Groep omvatten in aanmerking komende verzekeringscontracten overeenkomstig IAS 19. Verzekeringscontracten worden opgesteld door niet-verbonden verzekeraars en de opbrengsten van deze contracten kunnen alleen worden gebruikt om personeelsbeloningen te financieren onder toegezegde pensioenregelingen.

Andere langetermijnvoordelen

Voor andere langetermijnpersoneelsbeloningen, die na het jaar na de afsluitingsdatum van de lopende periode betaald worden (zoals langetermijnbonussen, brugpensioen en hospitalisatie-verzekering), geldt eveneens een berekening van de contante waarde van de bruto-verplichtingen. De actuariële verschillen ingevolge periodieke herziening van de veronderstellingen en schattingen worden echter onmiddellijk opgenomen in de winst- en verliesrekening.

8.24. Geldmiddelen, kasequivalenten en kasstromen

Geldmiddelen en kasequivalenten omvatten de contanten, saldi bij centrale banken en andere financiële activa met een maximale looptijd van drie maanden vanaf de datum van verwerving.

Crelan stelt zijn operationele kasstromen vast volgens de indirecte methode. Volgens deze methode wordt het nettoresultaat voor de periode aangepast om rekening te houden met niet-monetaire transacties, uitgestelde belastingen, voorzieningen, wijzigingen in schulden of handelsvorderingen, evenals inkomsten en uitgaven met betrekking tot investerings- of financieringsstromen.

8.25. Effecten van wisselkoerswijzigingen

Monetaire en niet-monetaire posten in vreemde valuta worden bij de eerste opname omgerekend in EUR tegen de dagkoers op de transactiedatum.

Daarna wordt dagelijks een monetair waarderingsproces uitgevoerd voor de monetaire componenten. Alle monetaire saldi die in vreemde valuta zijn overgebleven, worden omgerekend tegen de slotkoers van de maand. Alle positieve en negatieve verschillen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen, ongeacht de ratingcategorie.

Niet-monetaire bestanddelen bij de Groep Crelan bestaan uitsluitend uit aandeleninstrumenten in vreemde valuta. Deze worden vooreerst gewaardeerd tegen de reële waarde. Vervolgens wordt er gekeken naar de waarderingscategorie. In het geval van de categorie financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden worden de wisselresultaten ingevolge omrekening tegen de slotkoers eveneens opgenomen in de winst- en verliesrekening als verandering in de reële waarde van het onderliggende instrument. In het geval van de

categorie financiële activa beschikbaar voor verkoop wordt dit wisselresultaat uitgesteld in het eigen vermogen.

Monetaire en niet-monetaire posten in vreemde valuta worden omgezet in EUR wanneer ze op de balansdatum worden verwijderd op de dag van de transactiedatum.

In het geval van niet-monetaire bestanddelen in vreemde valuta behorende tot de categorie financiële activa beschikbaar voor verkoop wordt het volledige wisselresultaat tussen de eerste opname en de verwijdering uit de balans als gerealiseerde meer- of minderwaarde in de winst- en verliesrekening opgenomen.

8.26. Eigen vermogen

Eigen vermogen omvat kapitaal uitgegeven via gewone aandelen en coöperatieve aandelen, de reserve uit de herwaardering van de reële waarde van financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeschommelingen via OCI, evenals de reserves uit ingehouden winsten.

Daarnaast bevat het eigen vermogen eveneens alle uitgegeven financiële instrumenten of onderdelen hiervan die op basis van hun economische kenmerken van de contractuele overeenkomst als eigen vermogensinstrument dienen geklasseerd.

Belangrijk onderscheid met de classificatie als schuldinstrument hierbij is dat Crelan Groep niet verplicht kan worden tot :

- levering van geldmiddelen of financiële activa
- omruiling in financiële instrumenten die potentieel nadelig kunnen zijn
- om een variabel aantal van haar eigen vermogensinstrumenten te leveren

Zowel de uitkeringen van dergelijk instrument evenals de bijhorende transactiekosten van uitgifte worden rechtstreeks afgetrokken van het eigen vermogen.

8.27. Bijkomende informatie

8.27.1. Belangrijkste bronnen van schattingsonzekerheid

Het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met IFRS vereist een bepaald aantal schattingen en veronderstellingen. Hoewel alle beschikbare informatie wordt gebruikt om deze schattingen en veronderstellingen zo betrouwbaar mogelijk te maken, kunnen de werkelijke resultaten hiervan afwijken.

De schattingen en veronderstellingen worden voornamelijk op de volgende gebieden gemaakt :

- schatting van de realiseerbare waarde in geval van bijzondere waardeverminderingen (zie hoofdstuk 4.3 en 0);
- bepaling van de reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten (zie hoofdstuk 0);
- waardering van de CVA en DVA op derivaten en op financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies (zie hoofdstuk **Error! Reference source not found.**);
- bepaling van de verwachte gebruiksduur van materiële en immateriële vaste activa (zie hoofdstuk 4.5 en 4.6);
- schatting van de bestaande verplichtingen als gevolg van gebeurtenissen in het verleden bij de opname van voorzieningen (zie hoofdstuk 4.12);
- actuariële veronderstellingen bij de waardering van pensioenverplichtingen (zie hoofdstuk 4.13);
- schatting van uitgestelde belastingvorderingen (zie hoofdstuk 4.7);
- de bepaling van de afdekkingsreserve bij het toepassen van de reële waarde afdekking (zie hoofdstuk 4.14);

- het bepalen van controle bij het opstellen van de consolidatiekring (zie hoofdstuk 8.2);
- inschatting van de in aanmerking komende toekomstige kredietproductie bij de toetsing van de voorwaarden met betrekking tot de langerlopende herfinancieringsoperaties (zie hoofdstuk 4.11.1.5);

8.27.2. Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum die wijzen op omstandigheden die bestonden op de balansdatum (bijvoorbeeld bijkomende informatie over reeds gemaakte schattingen), zullen een aanpassing van de jaarrekening vereisen, indien materieel.

Gebeurtenissen na balansdatum die wijzen op omstandigheden die ontstonden na de balansdatum (bijvoorbeeld evolutie van de dollar of de reële waarde van effecten), zullen geen aanpassing vereisen in de balans, de winst- en verlies, de staat met de mutaties in het eigen vermogen of het kasstroomoverzicht. Indien echter materieel, wordt informatie geleverd over de aard en de geschatte financiële impact om te vermijden dat de jaarrekening misleidend zou kunnen zijn.

8.27.3. Wijzigingen in de schattingen en in de waarderingsgrondslagen

Indien het moeilijk is om te beslissen of het gaat om een schattingswijziging dan wel een wijziging in de waarderingsgrondslag, wordt op basis van de IFRS-regelgeving, geopteerd voor een schattingswijziging.

Een schattingswijziging wordt prospectief toegepast. Voor zover een schattingswijziging leidt tot wijzigingen in activa en verplichtingen, of betrekking heeft op een component van het eigen vermogen, wordt deze wijziging verwerkt in de periode waarin de wijziging heeft plaatsgevonden, door de boekwaarde van het betreffende actief, de desbetreffende verplichting of de desbetreffende component van het eigen vermogen te wijzigen.

In het geval van een wijziging in de waarderingsgrondslag dient deze retrospectief te worden toegepast.

Wanneer het praktisch niet haalbaar is om de periode gebonden gevolgen te bepalen van een wijziging in een grondslag voor financiële verslaggeving op vergelijkende informatie van een of meer voorgaande verslagperiodes, wordt de nieuwe grondslag voor financiële verslaggeving toegepast op de boekwaarde van activa en verplichtingen vanaf het begin van de vroegste periode (de vroegste periode kan de verslagperiode zijn) waarvoor retrospectieve toepassing mogelijk is. Hierbij wordt voor die periode het beginsaldo van elke desbetreffende component van het eigen vermogen dienovereenkomstig aangepast.

Wanneer het praktisch niet haalbaar is om het cumulatieve effect, aan het begin van de verslagperiode, van de toepassing van een nieuwe grondslag voor financiële verslaggeving op alle voorgaande verslagperiodes te bepalen, wordt de vergelijkende informatie aangepast om de nieuwe grondslag voor financiële verslaggeving prospectief toe te passen vanaf het vroegste tijdstip waarop dit praktisch haalbaar is.

Op basis van materialiteit werd voorheen bij het bepalen van de effectieve rentemethode (punt 8.17) géén rekening gehouden met de ontvangen dossierkosten van klanten. Gezien de overname van AXA Bank Belgium (waar deze opbrengsten reeds in rekening werden gebracht) werd vanaf 2022 hiermee wel rekening gehouden.

Omwille van de volumes en de levensloop van de kredieten (voornamelijk dan op vlak van beschikbaarheid van informatie omtrent de vervroegde terugbetalingen en de herfinancieringen) is het niet haalbaar om de vergelijkende informatie weder samen te stellen en werd dit enkel prospectief toegepast.

Volgende bedragen werden :

- op de balans mee in de aanschafwaarde uitgesteld : -7.738.836 EUR
- mee in de resultaten opgenomen als déél uitmakende van de effectieve rentemethode : +292.797 EUR

Jaarverslag 2022

Groep Crelan

Op 31/12/2021 nam Crelan Groep, AXA Bank Belgium over. Sindsdien is Crelan Groep met drie bankenmerken zichtbaar in het straatbeeld: Crelan, Europabank en AXA Bank Belgium.

De samenwerking tussen deze drie banken zal in de komende jaren het succes van de groep mee bepalen. Enerzijds is samenwerking belangrijk om de integratie van Crelan en AXA Bank Belgium in het voorjaar van 2024 voor te bereiden. Anderzijds willen we de synergieën binnen Crelan Groep verder optimaliseren.

In dit jaarverslag zal je als illustratie dan ook regelmatig foto's zien die deze samenwerking uitbeelden.

In overeenstemming met artikel 3:17 van het Wetboek vennootschappen en verenigingen vormen de cijfers in dit rapport een verkorte versie van de officieel gepubliceerde jaarrekeningen van de Groep Crelan, afgesloten op 31 december 2022. Het handelt om de geconsolideerde jaarrekeningen onder IFRS. Voor deze gepubliceerde jaarrekeningen leverde onze commissaris een goedkeurende verklaring zonder voorbehoud.

De in dit jaarverslag vermelde cijfers kunnen betrekking hebben op het geheel van de Groep Crelan en op de individuele entiteiten, namelijk de bank Crelan, Europabank en AXA Bank Belgium.

De volledige geconsolideerde jaarrekening kan opgevraagd worden bij General Office, via e-mail: general.office@crelan.be.

Terugblik van de CEO op 2022

Een gevoel van fierheid

2022 zal worden herinnerd als een scharnierjaar, gekenmerkt door de terugkeer van de oorlog in Europa, met beslissingen waarbij de samenhang van de Europese regeringen en de sterke steun van de publieke opinie opmerkelijk waren.

De oorlog heeft grote gevolgen gehad binnen de Europese Unie, in alle lidstaten op economisch, ecologisch en sociaal vlak met de energiecrisis.

Maar wat in deze tijden van gevaar constant is gebleven, is eens te meer een collectief groepsvermogen om deze uitdagingen aan te gaan.

In een jaar waarin onzekerheid, twijfels en angst de bovenhand namen, kon de coöperatieve groep Crelan een zeer solide resultaat neerzetten, terwijl de integratie van AXA Bank actief werd voortgezet.

Het onderliggend operationeel nettoresultaat van de Crelan-Groep (Crelan, AXA Bank en Europabank samen) bedroeg in 2022 164 miljoen EUR, een stijging met 8,4% ten opzichte van het op vergelijkbare basis berekend operationeel nettoresultaat over het boekjaar 2021.

Dit goede bedrijfsresultaat is onder meer te danken aan de groei van het netto bankresultaat van de groep met 12% tot 942 miljoen EUR.

De financiële soliditeit blijft op een zeer hoog niveau met een totale solvabiliteitsratio van 26,3%, een van de hoogste percentages onder de Europese banken.

Commercieel gezien realiseerde de groep meer dan 8 miljard EUR aan kredieten, waaronder 6 miljard EUR aan particuliere kredieten in een context van een begin van marktnormalisatie van de woningmarkt in het laatste kwartaal van 2022. De omloop kredieten van de Crelan Groep groeide met bijna 7% over 2022.

Het jaar 2022 onderstreepte ook de solidariteit van de bank met haar landbouwklanten die onherroepelijk schade leden door de extreme droogte van de zomer 2022.

Deze solide commerciële en financiële resultaten van de Crelan Groep worden mogelijk gemaakt door een gemeenschappelijke strategie gebaseerd op 3 belangrijke pijlers: nabijheid met het grootste kantorennetwerk van België waar ondernemerschap en lokale verankering primeren, duurzaamheid, waarbij maatschappelijke verantwoordelijkheid deel uitmaakt van het DNA van de Crelan Groep en tot slot haar coöperatieve kracht waar Crelan volledig eigendom is van haar bijna 278.000 coöperatieve aandeelhouders, waardoor een collectieve verantwoordelijkheid ontstaat en onze ontwikkeling wordt gestimuleerd.

2022 was dan ook het eerste jaar waarin Crelan en AXA Bank samenwerkten om de fusie voor te bereiden. We hebben hier veel energie in gestoken samen met al onze medewerkers en bankagenten. We blijven een vertrouwelijke en betrouwbare partner voor onze 1,8 miljoen klanten.

Ik wil onze medewerkers, agenten en partners bedanken voor de prestaties die zij in 2022 hebben geleverd en voor de aanzienlijke vooruitgang die we hebben geboekt bij de integratie van AXA Bank.

Met die trots en dat vertrouwen moeten we ons wapenen voor 2023!

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'P' followed by a long horizontal stroke.

Philippe Voisin
CEO Crelan en AXA Bank Belgium

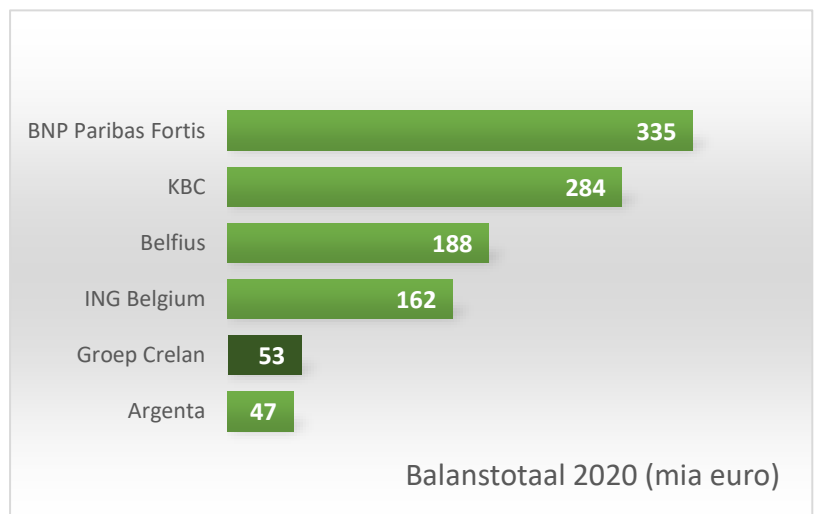
Wie zijn we?

De Groep Crelan, dat zijn 4.551 enthousiaste medewerkers – zowel personeelsleden als zelfstandige bankagenten met hun medewerkers - die elke dag het beste van zichzelf geven voor bijna 1,8 miljoen klanten.

De financiële groep wordt gevormd door de cv CrelanCo, de nv Crelan, de nv Europabank en de nv AXA Bank Belgium. Ze neemt naar balanstotaal de vijfde plaats in van de Belgische retailbanken.

In het straatbeeld is de groep Crelan dus vertegenwoordigd met drie bankenlogo's: Crelan, AXA Bank en Europabank.

CrelanCo cv is **de enige en voor 100% aandeelhouder** van Groep Crelan. Het maatschappelijk kapitaal van deze erkende coöperatieve vennootschap wordt gevormd door de participatie van **meer dan 277.000 coöperatieve aandeelhouders**. Deze laatsten zijn dus allemaal een stukje mede-eigenaar van onze bankengroep.

De coöperatieve wortels van Crelan gaan terug tot de jaren zestig en vinden hun oorsprong in de sterke band die de bank heeft met de Belgische land- en tuinbouwsector. De eerste coöperatieve kassen zamelden spaargelden onder de landbouwers in, waarmee de bank op haar beurt landbouwkredieten kon toestaan. Vanaf de jaren negentig traden de coöperatieve kassen ook toe tot de aandeelhoudersstructuur van Crelan en speelden zo een belangrijke rol in de privatisering van de oorspronkelijk financiële staatsinstelling. Sinds november 2015 zijn alle toenmalige coöperatieve kassen gefusioneerd en is CrelanCo de volledige aandeelhouder.

De groep Crelan is dus naast een coöperatieve ook een 100% Belgische bankengroep met het beslissingscentrum in eigen land en met een aanbod en dienstverlening die zich uitsluitend op de Belgische markt richten.

De bank Crelan is **een federatie van kredietinstellingen**, gevormd door Crelan nv en haar aandeelhouder, cv CrelanCo. Tussen beide geldt een volledige solidariteit.

Crelan biedt een ruim aanbod bank- en verzekeringsproducten aan voor de particulieren, de zelfstandigen en de KMO's. Crelan wil aan haar klanten geen producten maar totaaloplossingen aanbieden met betaalformules, spaar- en beleggingsproducten, kredietvormen en verzekeringspolissen. Crelan maakt hiervoor gebruik van een eigen productaanbod dat ze vervolledigt met producten van een aantal partners, die elk een referentie zijn binnen hun domein. Het gaat dan over schadeverzekeringen van AXA Belgium, levensverzekeringen van Allianz en beleggingsformules van Amundi, Econopolis Wealth Management en AXA Invest Managers.

Daarnaast is de bank met een gespecialiseerd productengamma de bevoorrechte partner van de land- en tuinbouwers en van de grote ondernemingen uit de land- en tuinbouwsector.

Vraag je onze klanten waarom ze voor Crelan kiezen, dan is **de vertrouwensband** die ze hebben met hun Crelan-bankagent steevast één van de redenen. We gaan er dan ook prat op om financieel advies dicht bij de klant te brengen. Niet alleen via digitale bankkanalen, maar ook via ons netwerk van zelfstandige bankagenten die de lokale buurt en hun klanten goed kennen. Meer dan 450 kantoordeuren staan dagelijks voor onze klanten open.

Tevreden klanten bereik je enkel via tevreden medewerkers. Daarom schenkt Crelan continu aandacht aan het welzijn op het werk en mocht de bank in 2022 voor de zevende keer op rij het label van Top Employer ontvangen.

Duurzame beslissingen en maatschappelijk engagement onder meer via Crelan Foundation vinden we een evidentie.

Anders dan de naam doet vermoeden is Europabank een Belgische bank, met een Gentse thuisbasis en maakt ze al sinds 2004 deel uit van de groep Crelan.

Als **dochteronderneming van Crelan** biedt Europabank een specifiek producten- en dienstengamma aan voor particulieren en ondernemers. Ze is vooral bekend voor haar **specialisatie in consumentenkrediet**.

Handelaars en ondernemers kennen de bank ook als **verwerker van transacties met debetkaarten en de kredietkaarten Visa en MasterCard** en als aanbieder van **financiële leasing en renting**.

De bank telt 47 bankkantoren.

In tegenstelling tot Crelan en AXA Bank Belgium werkt Europabank niet met een kantorennet van zelfstandige bankagenten, maar uitsluitend met personeelsleden.

AXA Bank Belgium is de jongste telg en meteen ook de grootste entiteit van de Groep Crelan. AXA Bank is sinds 31/12/2021 **de zusterbank van Crelan** nadat Groep Crelan haar heeft overgenomen van de Franse internationale verzekeraar AXA Group.

AXA Bank **maakt haar klanten, Belgische gezinnen en ondernemers sterker door hen proactief te begeleiden in de opbouw en het beheer van hun vermogen, via advies op maat voor woonkredieten en beleggingen.** De bank is lokaal verankerd dankzij haar netwerk van zelfstandige bankagenten. Gebruiksvriendelijke digitale tools en persoonlijk contact gaan bij haar hand in hand. Hiervoor mocht de bank in de laatste vijf jaar meerdere awards ontvangen waaronder deze van meest innovatieve bank in 2021 toegekend door de klanten.

Binnen de groep wordt er op commercieel, technisch en financieel vlak samengewerkt.

Cijfers op 31/12/2022

Bedrijf	Aantal medewerkers	Aantal kantoren	Aantal klanten	Aantal coöperatieve aandeelhouders	Actief in
Crelan	2.199*	453	759.224	273.427	België
Europabank	361	47	173.451	-	België
AXA Bank Belgium	1.991**	333	858.148	4.328	België

*717 personeelsleden en 1.482 medewerkers in het zelfstandig agentennet

**660 personeelsleden en 1.331 medewerkers in het zelfstandig agentennet

Meer informatie over de geschiedenis van Crelan en de Groep Crelan vindt u op www.crelan.be.

Structuur en aandeelhouderschap

De NV Crelan en de erkende coöperatieve vennootschap, de CV CrelanCo, vormen samen een federatie van kredietinstellingen, waarbij de NV Crelan de centrale instelling is. Tussen beide is er een volledige solidariteit en daarom worden de resultaten van de NV Crelan en de CV CrelanCo geglobaliseerd.

De CV CrelanCo bezit 100% van de aandelen en stemrechten in de NV Crelan. Het coöperatief kapitaal van CrelanCo is op 31 december 2022 in handen van 277.755 coöperatieve aandeelhouders. Crelan is dus een 100% Belgische bank met een 100% coöperatieve verankering.

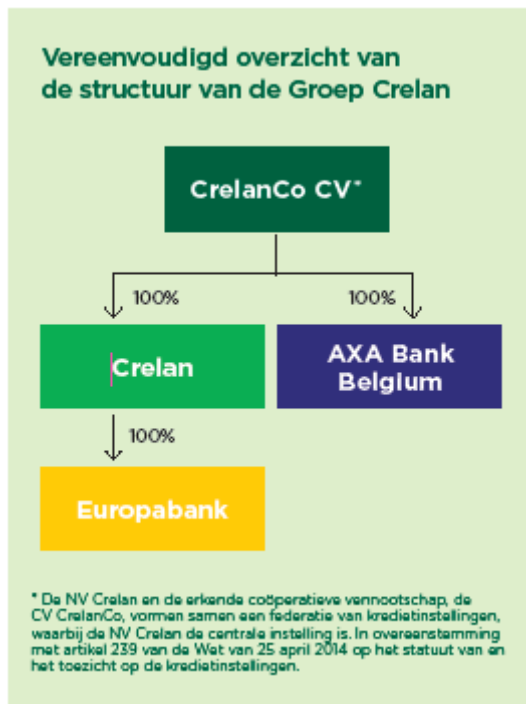
Het Directiecomité van de NV Crelan staat in voor het operationele beleid van zowel de NV Crelan, de CV CrelanCo als voor de NV AXA Bank Belgium.

Het geheel gevormd door de NV Crelan en de CV CrelanCo wordt in dit verslag als "Crelan" of "de Bank" aangeduid, terwijl de bredere benaming "Groep Crelan" of "de Groep" verwijst naar alle entiteiten of dochtervennootschappen die hierna vermeld worden en die door volledige integratie in de consolidatie zijn opgenomen.

De rekeningen van Europabank en AXA Bank Belgium zijn inbegrepen in de consolidatieperimeter van de Groep Crelan volgens het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 over de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen.

Groep Crelan heeft geen bijkantoren.

Volgend schema toont een vereenvoudigd overzicht van de structuur van de Groep Crelan.

Crelan en AXA Bank Belgium gaan voor een gemeenschappelijke toekomst

Wat meteen opvalt zijn de sterke gelijkenissen tussen Crelan en AXA Bank qua productaanbod, de dienstverlening met zelfstandige bankagenten, de klantenbenadering ...

Dat verklaart meteen ook waarom Crelan en AXA Bank momenteel een integratie voorbereiden tegen het voorjaar van 2024.

Door onze knowhow, ervaring en middelen te bundelen willen we het nog beter doen en meerwaarde creëren voor onze klanten, onze bankagenten en medewerkers en voor de bank zelf. Na de integratie zal de bank haar activiteiten verderzetten onder het Crelan-logo.

2022 in een oogopslag

De markten

CONTEXT

Vanuit economisch en financieel oogpunt stond 2022 grotendeels in het teken van stagflatie, een combinatie van vertraagde groei en heel hoge inflatiecijfers. Dit was vooral te wijten aan uitgestelde effecten van de COVID-19-crisis en vanaf eind februari ook door invloed van het Oekraïense conflict.

Als reactie verstrakten de centrale banken abrupt hun monetaire beleid met het oog op het inperken van de inflatie, zelfs al verhoogde dit het risico van een verdere vertraging van de economische activiteit.

Terwijl bij de start van het jaar de economische activiteit in **de Verenigde Staten** nog te lijden had onder de Covid-19-beperkingen herstelde deze zich vanaf februari. De hoge inflatie van eind 2021 bleek echter hardnekkiger dan verwacht en verspreidde zich geleidelijk van de prijzen van geïmporteerde goederen -vooral energie en voedingsmiddelen - naar de dienstverlening en huisvesting.

Hierdoor werd de koopkracht van de gezinnen afgeroomd. Ondanks een begin van afkoeling vanaf de zomer zette de inflatie de Federal Reserve er al toe aan om haar beleidsrente aan een veel sneller tempo dan oorspronkelijk verwacht op te trekken. Hierdoor remde de economische activiteit in vele sectoren af, waaronder de vastgoedsector.

De meeste economische indicatoren vertraagden dan ook in de tweede jaarhelft. Toch zorgde dit niet voor een zwakkere arbeidsmarkt. Integendeel, de werkloosheid bevindt zich met 3,5% op een historisch laag peil. De Verenigde Staten konden 2022 op economisch vlak dan ook afsluiten met een arbeidsmarkt in goede doen en met conjunctuurenquêtes die nog steeds wezen op een sterke activiteit in de dienstensector.

Op politiek vlak namen de Republikeinen de controle over het Huis van Afgevaardigden over terwijl de Democraten de Senaat behielden na de midtermverkiezingen in november.

De economie van **de eurozone** was nog maar net aan het bekomen van de COVID-19-beperkingen toen Rusland eind februari Oekraïne binnenviel. Naast een vertrouwensschok - vanuit de zorg voor een uitbreiding van het conflict - was het onmiddellijke en tastbare gevolg een sterke opwaartse druk op de energie- en grondstoffenprijzen. Landbouwgrondstoffen en metalen kenden explosieve prijsstijgingen omdat er bevoorradingsproblemen werden verwacht. Vanaf de zomer dreef de vrees voor een volledige stopzetting van de Russische gastoevoer de Europese gasprijzen naar historisch hoge niveaus. Bovendien bleven de COVID-19-beperkingen in China wegen op de industriële productieketens.

De inflatie versnelde snel - tot een niveau met twee cijfers in oktober - wat ook de Europese Centrale Bank ertoe aanzette om vanaf juni de beleidsrente op te voeren en dat op het snelste ritme sinds haar oprichting. Tegelijkertijd trachtten de regeringen de energielast voor bedrijven en huishoudens te verlichten. Dit gebeurde echter weinig gecoördineerd en dus op uiteenlopende wijzen.

Op het einde van de zomer volgde rooskleuriger nieuws met data die minder slecht bleken dan verwacht. Met name de aardgasprijs viel fors terug, maar noteerde toch meerdere malen boven het gemiddelde van de voorgaande jaren. Verder nam het risico op schaarste af en wezen de indicatoren van het vierde kwartaal op een gematigde inkrimping van de economische activiteit.

De vorming van een nieuwe Italiaanse regering, geleid door een eerste minister die als eurosceptisch werd beschouwd, was de belangrijkste gebeurtenis op intern politiek vlak. Toch leidde haar benoeming in 2022 niet tot sterke spanningen op de markten, noch met andere landen van de eurozone.

Voor de **groeilanden** begon het jaar 2022 met de heropening van de meeste economieën en de verwachting dat de negatieve effecten van de pandemie zouden afnemen. Maar vanaf februari wierp de Russische invasie van Oekraïne, die leidde tot een sterke stijging van de wereldwijde inflatie, een donkere schaduw op dit scenario. De inflatoire omgeving in combinatie met een toenemende risicoaversie van de markt woog zwaar op de activa van groeilanden, in de eerste plaats op hun valuta, die voor het merendeel sterk daalden.

De centrale banken van de **opkomende landen** moesten hun monetair beleid al verstrakken, nog voor deze van de ontwikkelde landen dat deden. Factoren zoals een dalende koopkracht bij de gezinnen en stijgende krediet- en productiekosten zorgden voor een rem op de economische groei. Bovendien is de budgettaire manoeuvreerruimte om deze schok op te vangen bij de meeste van deze landen beperkt na de invloed van de pandemie.

Toch was de impact niet bij allemaal even groot. De Aziatische landen werden bijvoorbeeld meer gespaard, terwijl de landen in Midden- en Oost-Europa – door de nabijheid van de oorlog in Oekraïne en de moeilijke arbeidsmarkt - juist erg hard werden getroffen door de crisis.

De binnenlandse politiek, met verkiezingen in meerdere landen, vooral in Latijns-Amerika, was eveneens een factor van volatiele resultaten bij de activa uit deze groeilanden.

Ook China ondervond specifieke moeilijkheden omdat de Covid-19-beperkingen er de grootste deel van het jaar aanhielden,. De plotse afbouw ervan later op het jaar door de Chinese regering was de markantste gebeurtenis van 2022.

Impact op de markten

Op de **obligatiemarkten** waren de rentestijgingen in 2022 bijzonder hevig, en niet meer in dergelijke mate gezien sinds de jaren 80. De Duitse rente op 10 jaar zette het jaar negatief in en eindigde boven de 2,3 %. De Amerikaanse rente op 10 jaar steeg in oktober/november tot boven de 4 % tegenover een dieptepunt van 1,5 % in januari.

De recente tekenen van matiging van de globale inflatie waren niet voldoende om de centrale bankiers gerust te stellen. De Fed blijft diep bezorgd over spanningen op de arbeidsmarkt en de inflatie van basisdiensten. De ECB verwacht ook dat de prijsdruk in alle sectoren hoog zal blijven door de impact van de hoge energiekosten. Bovendien vertaalt de afnemende inflatiedruk zich nog niet in een daling van de kerninflatie. ECB-voorzitster Christine Lagarde benadrukte ook dat niet-gerichte begrotingsmaatregelen de inflatiedruk kunnen versterken

In deze omgeving hielden de spreads van de perifere landen vrij goed stand.

Op de **aandelenmarkt** zagen we in 2022 een serieuze daling. De MSCI World AC-index daalde over het jaar met 17,5 %.

Ondanks de veerkracht van de Amerikaanse economie en arbeidsmarkt deed de MSCI USA-index met een daling van 20,8% het minder goed dan Europa dat een daling van 10,9% noteerde. Door de sterke concentratie in groeiwaarden (met name de grote technologiewaarden) kreeg de Amerikaanse markt meer te lijden onder de stijging van de reële rente.

De MSCI Japan-index bleek nog veerkrachtiger dan de Europese en sloot het jaar af met een daling van 6,6 %, terwijl de MSCI Emerging Markets-index dan weer met een stevige 17,9 % in het rood ging.

De **dollar** verstevigde tegenover de meeste andere munten maar verloor naar het jaareinde toe opnieuw terrein. De dollarindex steeg met 8,2% in 2022.

De grote winnaars waren de **grondstoffen** met een stijging van 16,1% voor de commodities index. Op energievlak steeg de prijs van ruwe olie (WTI) met 6,7% tot 80,3 USD/vat. De prijzen van landbouwgrondstoffen stegen met 15,6%. Toch gold de stijging niet voor alle grondstoffen, want de vrees voor inflatie deed de industriële metalen met gemiddeld 2,4% terugvallen. In het vierde kwartaal herstelden ze sterk, gedreven door de hoop op een heropleving van de economische activiteit in China. **Goud** kon zijn reputatie van veilige haven in crisistijd maar in beperkte mate glans bijzetten. De stijging van de reële rente woog op de goudprijs, die met 0,3% (in USD) terugviel.

In de kijker

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste financieel economische gebeurtenissen bij Crelan Groep. Een overzicht van de gebeurtenissen met een specifiek duurzaam karakter hebben we opgenomen in het Duurzaamheidsverslag 2022 van Crelan Groep.

	5 JANUARI: VERWELKOMING AXA BANK-COLLEGA'S Op 31 december 2021 nam Crelan Groep AXA Bank Belgium over van AXA Group. Het nieuw samengestelde directiecomité voor Crelan en AXA Bank Belgium organiseert een webinar waarin ze alle nieuwe collega's welkom heten en toelichting geven over de overname en de toekomstplannen.
	14 JANUARI: EB-LEASE BREIDT AANBOD UIT Eb-lease breidt haar aanbod aan rentingformules uit. Voortaan komen ook tweedehands personenwagens, bestelwagens, vrachtwagens en landbouwvoertuigen en bedrijfsmaterialen zoals graafmachines en wielladers in aanmerking.
	1 MAART: TWEDE FASE IN EENGEMAAKTE ORGANISATIESTRUCTUUR

	In januari werd reeds het nieuwe directiecomité voor Crelan en AXA Bank voorgesteld. Nu is het de beurt aan de nieuwe directeurs en direct reports, de zogenaamde Crelan Circle-leden. Na deze tweede fase in het project van een eengemaakte organisatiestructuur, zal in de komende maanden elk departement zijn verdere structuur tot op teamniveau uittekenen.
	19 APRIL: NIEUWE CEO BIJ EUROPABANK Rudi Vanlangendyck nam op 19 april zijn pensioen op en werd als CEO van Europabank opgevolgd door Paul Malfeyt.
	20, 25 EN 27 APRIL: ROADSHOWS EUROPABANK Europabank stelt op drie regionaal georganiseerde roadshows haar aanbod en samenwerkingsmogelijkheden voor aan de AXA Bank-agenten. Zij kunnen voortaan net als hun Crelan-collega's met Europabank samenwerken op het vlak van kredietverstrekking, financiële renting en leasing en voor het aanbod aan betaalterminals.
	30 APRIL: 3% DIVIDEND In het weekend van 30 april ontvangen de coöperatieve aandeelhouders van CrelanCo een brutodividend van 3% op hun rekening. CrelanCo wil hen op die manier erkennen voor het engagement dat ze nemen in Crelan Groep.
	2 MEI: BEKENDMAKING JAARRESULTATEN Crelan Groep kan opnieuw mooie resultaten voor het boekjaar 2021 voorleggen.
	4 MEI: UITBREIDING PARTNERSHIPS Zowel Crelan als AXA Bank werkten voor de overname reeds met enkele sterke partners samen voor het beleggingsaanbod. Door deze samenwerking open te stellen voor beide banken kunnen de klanten van Crelan en AXA Bank Belgium voortaan uit een nog uitgebreider aanbod een keuze maken. Zo wordt AXA Investment Managers als extra partner geïntroduceerd bij de Crelan-agenten, terwijl het aanbod van Amundi en Econopolis Wealth Management wordt opengesteld voor de AXA Bank-agenten.

	6 MEI: GENOMINEERD VOOR DEAL OF THE YEAR De weekbladen Trends en Trends Tendances maken bekend dat de overname van AXA Bank Belgium door Crelan Groep in 2021, een van de vijf genomineerden is voor de trofee-uitreiking van 'The deal of the year'.
	20 MEI: NIEUWE EDITIE AGRIDAGEN Als hoofdsponsor is Crelan nadrukkelijk aanwezig op de editie 2022 van de beurs Agridagen in Ravels.
	21 JUNI: CRELAN FIBA 3X3 WORLD CUP Van 21 tot 26 juni vindt het wereldkampioenschap 3x3 basketbal plaats in Antwerpen. Zes dagen lang staat de sinjorenstad in het teken van deze laagdrempelige sport. Als hoofdsponsor betreft Crelan haar medewerkers en klanten bij het evenement.
	1 JULI: AUTOLENING, BESTE VAN DE TEST De Crelan-autolening krijgt van het consumentenmagazine Test Aankoop het label 'Beste van de Test'. Test Aankoop vergeleek de online tarieven van de autoleningen van alle Belgische banken en voor de afgelopen 12 maanden kwam Crelan als beste uit de bus.
	29 JULI: 86STE EDITIE BEURS VAN LIBRAMONT Van 29 juli tot 1 augustus heeft de 86ste editie van de Beurs van Libramont plaats. Dit grootse land-en tuinbouwevenement krijgt meer dan 199.000 bezoekers over de vloer. Crelan is voor de 46ste opeenvolgende keer hoofdsponsor van dit evenement.
	11 AUGUSTUS: STEUNMAATREGELEN VOOR DE DROOGTE Opnieuw worden heel wat land-en tuinbouwbedrijven getroffen door de lange periode van aangehouden droogte. De landbouwklanten van Crelan kunnen alvast rekenen op steun van hun bankier. Crelan biedt hen namelijk de mogelijkheid aan om de kapitaalaflossingen van hun krediet met een jaar op te schorten en op die manier de tijdelijke druk op hun cashflow te verminderen.
	4 SEPTEMBER: LANCERING COOPERATIEF KAPITAAL BIJ AXA BANK AXA Bank-klanten die interesse hebben en beantwoorden aan het nodige beleggingsprofiel kunnen voortaan via

	hun AXA Bank-kantoor ook intekenen op coöperatieve aandelen van CrelanCo.
	16 SEPTEMBER: NIEUW VELDRITTEAM CRELAN FRISTADS Het nieuwe veldritteam Crelan Fristads, opvolger van Iko Crelan, wordt voorgesteld aan de pers.
	27 SEPTEMBER: STEUNMAATREGELEN ENERGIE VOOR PROFESSIONELE KLANTEN Crelan, AXA Bank en Europabank nemen deel aan de ondersteunende energiemaatregelen die de overheid en de bankensector globaal uitwerkten voor gezinnen die door de gestegen energiefacturen tijdelijk in moeilijkheden komen. Maar Crelan en AXA Bank gaan ook verder voor hun professionele klanten. Eind september kondigen beide banken aan dat professionele klanten, wiens cashpositie onder druk komt door de gestegen energieprijzen, beroep kunnen doen op een speciaal ontwikkelde energielening aan sterk gereduceerde voorwaarden.
	13 OKTOBER: INVEST WEBINAR 'IS ONZE WELVAART BEDREIGD?' Op 13 oktober organiseerden Crelan en AXA Bank voor de klanten een online beleggingsevent. Centrale gast in het Nederlandstalige webinar was geopolitiek analist en Chinakenner, Jonathan Holslagh, die in gesprek ging met onze Chief Economist: Bart Abeloos. Dit gesprek werd vakkundig gemodereerd door Indra De Witte. Voor het Franstalige webinar was de centrale gast Etienne De Callataÿ, met als moderator Christophe Deborsu. Meer dan 12.000 kijkers volgden live en uitgesteld dit boeiende gesprek.
	1 NOVEMBER: EENGEMAAKTE ORGANISATIESTRUCTUUR Na de bekendmaking van de nieuwe people managers binnen de verschillende directies midden oktober, gaat nu de nieuwe eengemaakte organisatiestructuur voor zowel Crelan als AXA Bank van start.

	22 DECEMBER: AANKONDIGING RENTEVERHOGING VOOR DE SPAARDERS
--	---

	Om de spaarders meteen een goede start te bieden in 2023 kondigen Crelan en AXA Bank Belgium aan dat de rentevergoeding op de spaarboekjes verhoogd wordt vanaf 16 januari 2023. Deze eerste renteverhoging na zeer lange tijd is het gevolg van de gestegen ECB-rente.
--	--

Kerncijfers Groep Crelan 2022

Medewerkers, kantoren, coöperatieve aandeelhouders en klanten

Medewerkers	4.551
Kantoren	833
Coöperatieve aandeelhouders	277.755
Klanten	1.790.823

Verdeling kredietomloop

Particulieren	83,65%
Professionelen	16,35%*

* waarvan 28,46% aan land- en tuinbouwers

Geconsolideerde kerncijfers

(IN MIO EUR)

	2021	2022	EVOLUTIE
Deposito's van de cliënteel (incl. achtergestelde certificaten)	47.790,00	48.563,71	+1,62%
Kredieten aan de cliënteel (IFRS)	45.278,70	47.303,72	+4,47%
Leningen en vorderingen	45.726,70	47.778,84	+4,49%
Financiële portefeuille	1.445,43	1.218,57	-15,69%
Eigen vermogen (incl. coöperatief kapitaal)	2.194,02	2.331,13	+6,25%
Totaal activa	53.011,86	53.842,30	+1,57%
Netto resultaat	660,35	158,20	-76,04%

Geconsolideerde ratio's

2022

Cost Income Ratio	67,30%
Loan Loss Ratio	0,05%
ROE	7,33%
ROA	0,29%
Tier 1	24,02%

* Gecorrigeerde cijfers

Legende

CIR (Cost Income Ratio) : Plaatst de operationele kosten tegenover de operationele opbrengsten. Indicator voor efficiëntie.
(Voor elke euro opbrengst maakt de groep 67,30 cent kosten.)

Loan Loss Ratio: Plaatst de kredietverliezen tegenover de totale kredietportefeuille. Indicator voor kwaliteit kredietportefeuille.
(Per euro uitstaand krediet lijdt de groep 0,05 cent verlies aan contentieux.)

ROE (Return on equity) : Plaatst de nettowinst tegenover het eigen vermogen. Indicator voor rendabiliteit.
(Voor elke euro eigen vermogen behaalt de groep 7,33 cent nettowinst.)

ROA (Return on Assets) : Plaatst de nettowinst tegenover het balanstotaal. Indicator voor rendabiliteit.
(Voor elke euro van het balanstotaal behaalt de groep 0,29 cent nettowinst)

Tier 1 : Plaatst het kernkapitaal tegenover de risicogewogen activa op de balans. Indicator voor solvabiliteit.
(Voor elke euro risico op de balans heeft de groep 24,02 cent kernkapitaal ter afdekking.)

Wat betekent de fusie van Crelan en AXA Bank voor onze klanten?

[teks nog te reviseren]

Sinds de overname van AXA Bank Belgium op 31 december 2021 is Crelan groep met drie bankenmerken actief: Crelan, haar dochter Europabank en AXA Bank Belgium.

Het doel is om Crelan en AXA Bank Belgium te integreren en de activiteiten van de fusiebank onder het Crelan-logo verder te zetten.

Tijdens 2022 werd deze - in 2024 geplande - integratie voorbereid. Ze maakt een wezenlijk onderdeel uit van de strategie die Crelan Groep de komende jaren wil realiseren.

Het management van Crelan Groep verduidelijkt het waarom en de betekenis van de fusie voor de klanten en de coöperanten van de bank.

Waarom deze integratie ?

Emmanuel Vercoustre, CFO : "De overname van AXA Bank Belgium en de integratie ervan met Crelan kadert in een langetermijnvisie die onze bankengroep sterker maakt en ons de mogelijkheid geeft om nog performanter in te spelen op de wensen van onze klanten. Banken worden geconfronteerd met aanzienlijke investeringen, enerzijds in goed uitgebouwde en actuele digitale diensten, anderzijds in het implementeren van gewijzigde en continu evoluerende regelgeving. Dit terwijl de winstmarges eerder beperkt zijn. De schaalgrootte van een bank is dus belangrijk. De integratie van Crelan en AXA Bank Belgium betekent een tweemaal zo grote bank die diensten levert aan tweemaal zoveel klanten. Op die manier worden onze investeringen rendabeler."

Levert ze ook voordeel voor de klanten op ?

Jean-Paul Gregoire, COO-CHRO : "Dat is zeker de bedoeling. Een tweemaal zo grote bank betekent ook gedeelde ervaring en knowhow en een groter aanbod voor onze klanten. Het eigen bankaanbod en het aanbod van de financiële partners waarmee Crelan en AXA Bank samenwerken, hebben we nu al zoveel als mogelijk beschikbaar gesteld voor al onze klanten. Zo kunnen klanten van AXA Bank, als ze dat wensen en ze over het gepaste beleggersprofiel beschikken, coöperatief aandeelhouder worden van Crelan. In hun AXA Bank-kantoor kunnen ze voortaan ook terecht voor beleggingsformules van de fondsenbeheerders Amundi en Econopolis Wealth Management en voor verzekeringsformules van Allianz. De professionele klanten kunnen gebruikmaken van de leasing- en rentingformules en het aanbod aan betaalterminals van Europabank. Voor de Crelan-klanten introduceerden we beleggingsformules van AXA IM en het verzekeringsaanbod van AXA Belgium,. Daarnaast werken we ook aan een nieuwe mobiele bankapp die stapsgewijs voor de Crelan en AXA Bank-klanten zal worden opengesteld."

Betekent een fusie niet automatisch minder kantoren, minder geldautomaten en minder service?

Joris Cnockaert, CCO : “Dicht bij onze klanten staan, zit in het DNA van zowel Crelan en AXA Bank en dat zal ook zo in de toekomst blijven. We zullen sterk lokaal aanwezig blijven met minder gebouwen, maar met meer experts per bankkantoor. Met onze 833 kantoren verspreid over het land heeft Crelan Groep vandaag het grootste kantorennetwerk. En dat geldt eigenlijk ook voor ons geldautomatenpark waarmee we op 477 locaties aanwezig zijn. Beweren dat de fusie geen invloed zal hebben op het aantal kantoren zou niet correct zijn. In vele gemeenten bevinden

zich Crelan- en AXA Bank-kantoren geografisch heel dicht bij elkaar, regelmatig ook in dezelfde straat. We hebben een toekomstvisie uitgewerkt voor onze kantoren die rekening houdt met verschillende factoren zoals omvang van de portefeuilles, beschikbare expertise, facilitaire voorzieningen, grootte van het kantoorteam ... In dat kader ramen wij tegen eind 2027 een kantorennetwerk te hebben van 420 à 500 kantoren, wat nog steeds een van de grootste, zo niet het grootste financiële kantorennetwerk in België zal zijn. We gaan hierbij stapsgewijs in dialoog met onze zelfstandige kantoorhouders die op dat vlak eigen beslissingen nemen. Als deze kantoren samensmelten blijven we lokaal aanwezig en ontstaat er een groter kantoorteam dat de klanten gericht en uitgebreider van dienst kan zijn. Door deze werkwijze toe te passen, zal ook het aantal beschikbare locaties met een Crelan-geldautomaat op een hoog niveau blijven.”

Moeten klanten zelf iets doen in het kader van de fusie ?

Frédéric Mahieu, CIO : “De integratie van Crelan en AXA Bank Belgium is gepland voor 2024. Een belangrijk, zo niet het belangrijkste, onderdeel van dit project is de migratie van de AXA Bank-gegevens naar het Crelan-platform. Op die manier zullen de AXA Bank-klanten in de toekomst ook in elk Crelan-kantoor terecht kunnen en kan de bank zijn investeringen in informatica concentreren op één platform.

We willen de hinder voor de klanten zoveel als mogelijk beperken door het proces quasi integraal automatisch te laten verlopen. Daarom hebben we ook meer dan twee jaar voorbereidingstijd voorzien. De klanten zullen tijdig geïnformeerd worden en zullen geen of quasi geen actie moeten ondernemen. De voorwaarden van hun lopende beleggingen, kredieten en verzekeringen blijven ook onverminderd van kracht.”

Blijft de fusiebank een veilige bank ?

Pieter Desmedt, CRO : “De overname van AXA Bank Belgium en de fusie met Crelan is een strategische en financieel onderbouwde beslissing. Het hele proces wordt ook van nabij gevolgd en gemonitord door de toezichthouders. Door de overname van AXA Bank Belgium is Crelan een significant *financial institution* geworden die onder het rechtstreekse toezicht van de Europese Centrale Bank (ECB) valt. In dat kader hebben wij onze rapporterings- en opvolgingsprocedures ook volledig aangepast aan dit nieuwe kader. Voor het boekjaar 2022 kon de bank een nettoresultaat van 164 miljoen EUR en een solvabiliteitsratio van 26,3% voorleggen. De coöperatieve aandeelhouders van onze bankengroep kunnen rekenen op een dividend van 4%. Bovendien hebben we in 2022 ook een EMTN-programma voor institutionele investeerders kunnen opstarten, dat in het najaar al meteen

300 miljoen EUR aantrok. Crelan en AXA Bank zijn al sinds jaar en dag financieel gezonde banken en zullen nog sterker uit de fusie komen.

Philippe Voisin, CEO.

“De overname van AXA Bank Belgium en de geplande fusie van deze laatste met Crelan maakt niet alleen onze financiële groep sterker, maar zal ook onze dienstverlening en ons aanbod aan de klanten verruimen. Onze financiële groep is verdubbeld in omvang, maar blijft haar filosofie van nabijheid bij de klant, van lokale verankering van de bankkantoren, van zorg voor haar coöperatieve aandeelhouders en van aandacht voor een duurzame transitie trouw. Digitalisering is nodig en nuttig, maar alleen in combinatie met een sterk lokaal aanwezig net van professionele zelfstandige bankagenten die onze klanten kunnen adviseren.”

“Al meer dan 39 jaar heb ik de evolutie van de Crelan Groep van nabij meegemaakt. Volgende elementen stonden hier steeds bij centraal: namelijk doe waar je goed in bent, groei stap voor stap met continue aandacht voor een voorzichtig risicobeleid en draag zorg voor de coöperatieve aandeelhouders en de klanten. Deze filosofie maakt deel uit van ons DNA en stelde ons in staat om een mooi groeiparcours te realiseren. Steeds op eigen kracht. Vanuit de Raad van bestuur willen we ook naar de toekomst deze principes trouw blijven. Een coöperatieve bank, met een verankering in de landbouwmiddens, moet als een goede huisvader de belangen van haar coöperatieve aandeelhouders, haar klanten en haar bankagenten en medewerkers behartigen. Zij maken en zijn tenslotte de bank en daar wil ik hen van harte voor danken.” .

Luc versele, voorzitter Raad van Bestuur Crelan NV.

Geconsolideerd bestuursverslag van Groep Crelan, boekjaar 2022

Resultaten en synergieën van de groep en haar leden

Synergieën

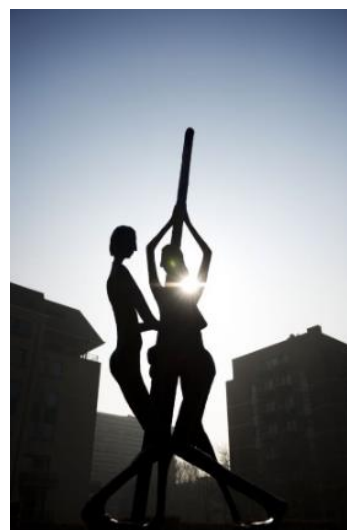
Crelan Groep is actief met drie bankenmerken op de Belgische markt: Crelan, haar dochter Europabank en AXA Bank.

Drie banken met elk tientallen jaren ervaring op de teller. Door deze ervaring te delen en door gericht samen te werken qua dienstverlening en productaanbod creëer je een hefboomeffect in het voordeel van Crelan Groep en haar klanten.

Deze samenwerking uit zich op het vlak van kredietverstrekking, financiële renting en leasing, het aanbod betaalterminals en het verwerken van betaalverkeer.

Ook op grotere projecten, zoals het bepalen van een ESG-beleid en strategie (Environment, Social, Governance), het financieel beheer van de bankportefeuille, de governance van de tweedelijnscontroles ... werken de groepsentiteiten nauw samen. De commerciële synergieën van de afgelopen jaren tussen de verschillende entiteiten van Crelan Groep werden voortgezet.

Meer gedetailleerde info hierover is terug te vinden bij de beschrijving van de strategie en de werking van de drie banken in dit jaarverslag.

COÖPERATIEVE AANDEELHOUDERS EN KLANTEN

Op 31 december 2022 kon Crelan rekenen op het vertrouwen van 273.427 coöperatieve aandeelhouders en 759.224 klanten.

OMLOOP KLANTENDEPOSITO'S: INLAGEN OP SPAAR- EN ZICHTREKENING BLIJVEN GROEIEN (in mio EUR)

Eind 2022 heeft Crelan 21,1 miljard EUR klantendeposito's in. Ingevolge het aangepaste rentebeleid van de Europese Centrale Bank en de stijging van de depositorente werden in het najaar 2022 diverse initiatieven uitgerold. Hierdoor hebben we, ondanks een dalende spaarmarkt, de totale omloop op de spaarrekeningen van 15,15 miljard EUR maximaal kunnen beschermen. De groei op de zichtrekeningen en depositoproducten bedraagt 710,99 miljoen EUR, wat een stijging is van 3,5%. Een ernstige inflatie, gecombineerd met een vertraging van de economische groei, heeft geleid tot een groeivertraging in de tweede jaarhelft.

De groei in 2022 is als volgt samengesteld :

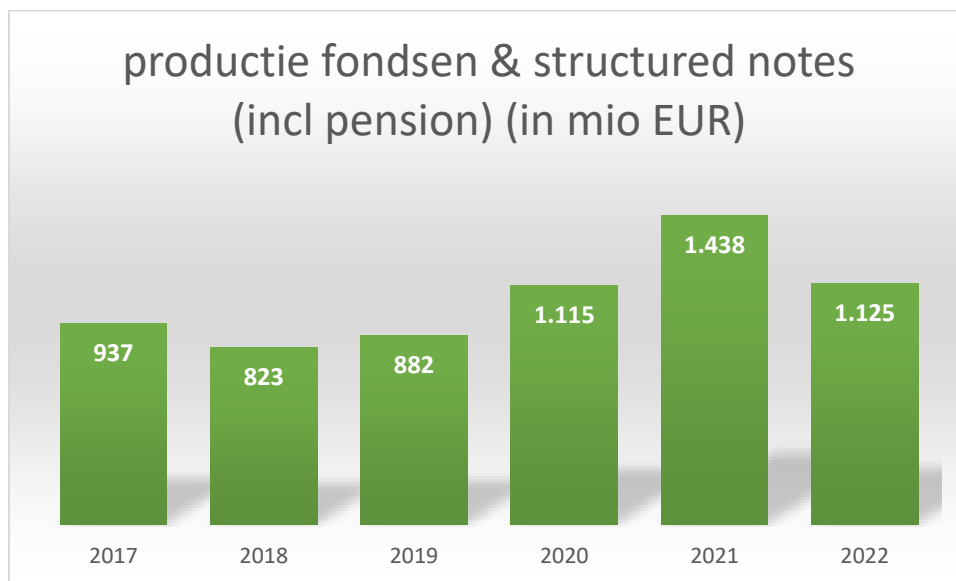
- de omloop op de zichtrekeningen steeg met 11,6% en bedraagt 6,4 miljard EUR, een groeivertraging in vergelijking met de groei van 13,08% in 2021 en rechtstreeks het gevolg van een toegenomen inflatie en hogere consumptie. Het aantal particuliere zichtrekeningen groeide met 3,4% tot 479.999 rekeningen, voor professionele zichtrekeningen zien we een groei van 2,04% tot 88.075 rekeningen.
- de spaarmarkt in België was voor het eerst in 5 jaar dalend. We stellen bij Crelan een groeivertraging vast maar desalnietemin een positieve groei van 3,9% tot een totale omloop

van 15,15 miljard EUR. Inflatie gekoppeld aan hogere consumptie heeft immers tot verminderde spaarinspanningen geleid, de stijgende vraag naar obligaties heeft het resultaat bijkomend bepaald.

- de termijn en kasbons kennen een dalend verloop, de totale omloop bedraagt 607 miljoen EUR of een afname van 19,3% . De daling is te verklaren door de lage intrestvergoeding in 2022 op de termijnproducten met lange looptijden. De termijnrekeningen met korte looptijden werden opnieuw geactiveerd via de bankagenten in het najaar 2022.

PRODUCTIE FONDSSEN EN NOTES: ONZEKERHEID ZORGT VOOR VOORZICHTIGHEID:

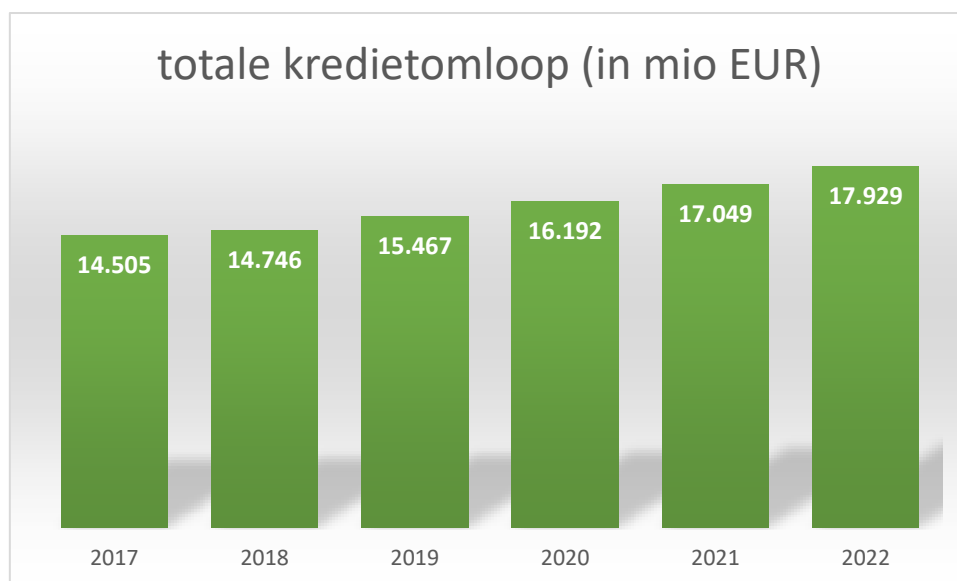
(in mio EUR)

De geopolitieke spanningen, de inflatie en de groeivertraging zorgden voor een eerder voorzichtige houding van de beleggers. Na jaren van groei daalde de productie Fondsen & Notes met 20,93%. Toch blijft ze op een hoog niveau want ondanks deze vertraging is 2022 het op één na beste productiejaar voor de bank.

EVOLUTIE VAN DE KREDIETPORTEFEUILLES

(in mio EUR)

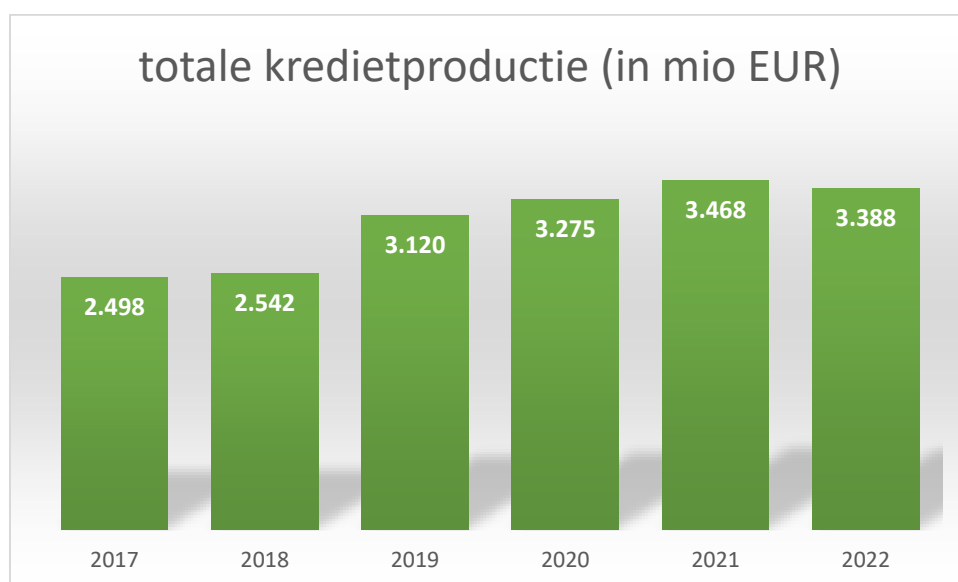

De **totale kredietomloop** steeg in 2021 met 5,1% tot **17,93 miljard EUR**.

De omloop woonkredieten liep op tot 13 miljard EUR, een stijging van 5,3%. De omloop kredieten aan zelfstandigen en kleine of middelgrote bedrijven steeg met 7,6% en deze van de landbouwkredieten met 2,3%.

EVOLUTIE VAN DE KREDIETPRODUCTIE: VOOR 3,4 MILJARD EURO NIEUWE KREDIETEN TOEGEKEND

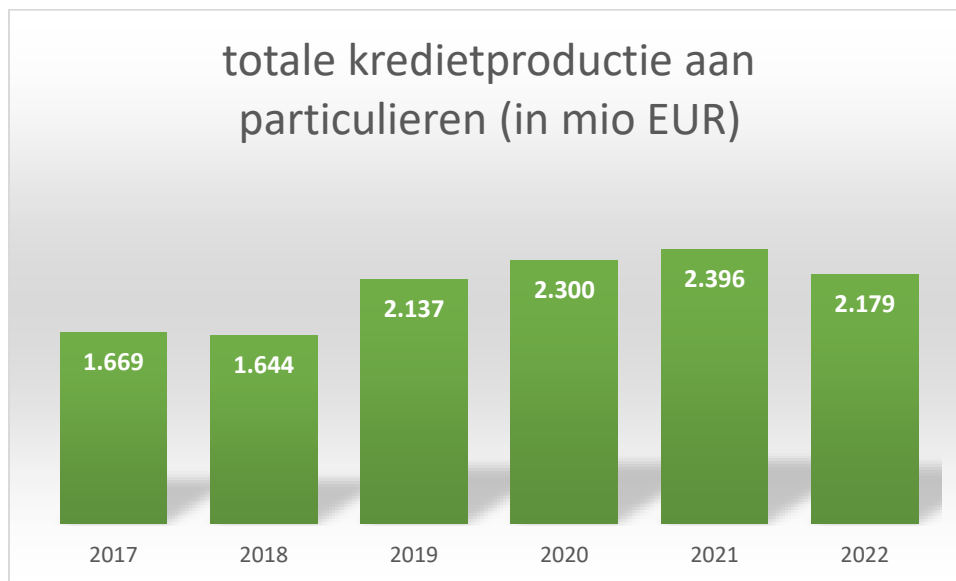
(in mio EUR)

In 2022 kende Crelan 3,4 miljard EUR aan krediet toe aan haar particuliere en professionele klanten. Dit cijfer houdt geen rekening met de dossiers die een interne herfinanciering toegestaan kregen. De lichte terugval situeert zich bij de woonkredieten gezien de uitzonderlijke macro-economische omstandigheden. De professionele kredieten hebben hun gestage jaarlijkse groei verder gezet in 2022.

KREDIETEVLUTIE BIJ DE PARTICULIERE KLANTEN

(in mio EUR)

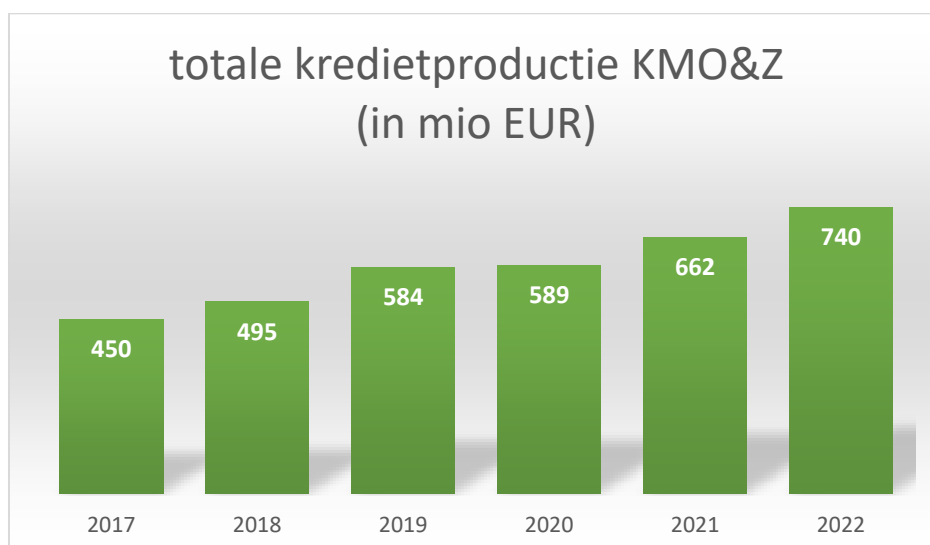
Het toegekende kredietbedrag aan de particuliere klanten daalde met 9%. Deze daling is vooral toe te schrijven aan de lagere productie bij de woonkredieten ondanks een stabiel marktaandeel van goedgekeurde kredieten. 2022 werkt gekenmerkt door uitzonderlijke macro-economische evoluties alsook door een ongezien sterke stijging van de marktrentevoeten waardoor de concurrentiële druk sterk was toegenomen.

De productie leningen op afbetalingen kende een stijging met 17%. De terugval van de autoleningen omwille van de crisis van de halfgeleiders werd ruimschoots gecompenseerd door een groei van de renovatieleningen.

KREDIETEVLUTIE BIJ DE PROFESSIONELE KLANTEN: STERKE GROEI ZET ZICH VOORT

Financiering aan KMO's en zelfstandigen

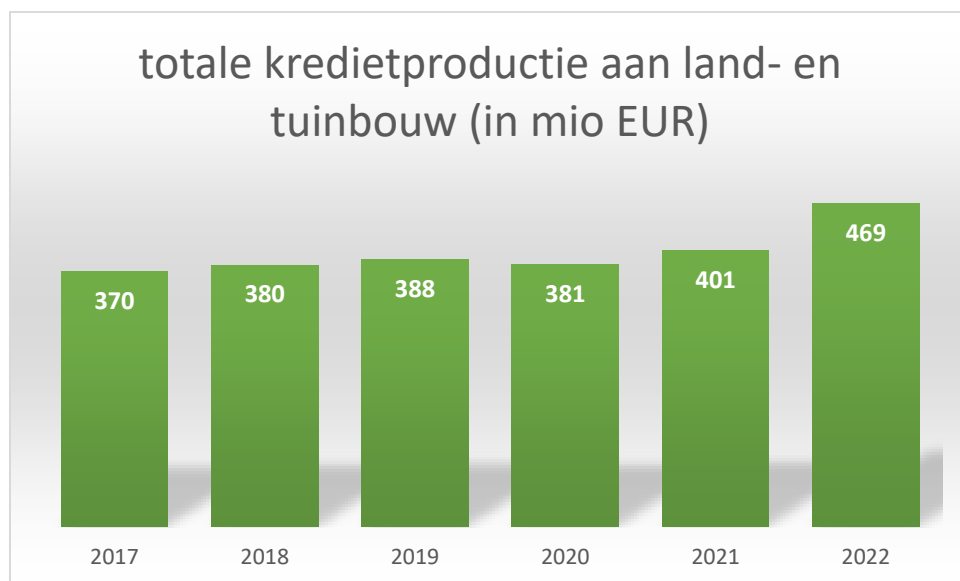
(in mio EUR)

Met een toegekend kredietbedrag van 740 miljoen EUR aan KMO's en zelfstandigen zet de sterke groei van de voorbije jaren in dit segment zich gestaag verder, na een tijdelijke stabilisering in 2020 onder invloed van corona. Deze stijging met 12% is des te meer bijzonder in een jaar met een lager investeringsritme te wijten aan oorlog en energiecrisis.

Financiering van land- en tuinbouwprojecten

(in mio EUR)

De kredietproductie in het segment land- en tuinbouw steeg met 17%. We merkten wel een duidelijk verschil op tussen Vlaanderen en Wallonië, waarbij de groei vooral in Wallonië gerealiseerd wordt. Het investeringsklimaat in de Vlaamse land-en tuinbouwsector is sinds het afgelopen jaar in minder gunstige zin geëvolueerd, onder meer door onzekere lange termijnperspectieven gelinkt aan de stikstofproblematiek.

Resultaten Europabank

PRODUCTIERESULTATEN

Europabank verstrekte in 2022 voor **526,6 miljoen EUR aan krediet**. Dit is 77,2 miljoen EUR meer dan in 2021 en klopt met 67,1 miljoen EUR de vorige recordproductie van 2019. Het aandeel van de Crelan-kantoren in dit resultaat bedraagt 48,5 miljoen EUR tegenover 39,2 miljoen EUR in 2021. Vanaf mei 2022 kunnen ook de AXA Bank-kantoren kredieten aanbrengen en dat leidde tot een productie van 19,2 miljoen EUR.

De recordproductie zorgde voor een groei van de totale kredietomloop met 11% (139,2 miljoen EUR).

De deposito's stegen met 52,7 miljoen EUR (+3,4%).

We noteerden in 2022 opnieuw een sterke groei bij de verwerking van de kaarttransacties. **De omzet steeg met 49,4% en kwam op 4,4 miljard EUR uit.** Dit tegenover een omzet van 2,9 miljard EUR in 2021.

FINANCIËLE RESULTATEN

Europabank sluit 2022 af met een nettowinst van **31,5 miljoen EUR onder IFRS** (en 31,9 miljoen EUR in Be Gaap). Dit mooie resultaat is vooral te danken aan de nieuwe recordproductie bij de kredieten, de relatief lage waardeverminderingen en de sterke groei in de verwerking van de kaarttransacties.

Ondanks de sterke indexering van de lonen, is de Cost/Income Ratio over 2022 lichtjes gedaald en bedraagt nu 53,1% tegenover 53,9% in 2021, wat aantoont dat de bank over een performante en solide structuur beschikt.

Het rendement op eigen vermogen blijft op een hoog niveau en bedraagt 19,2%.

OPERATIONELE WERKING

Europabank heeft **47 kantoren**. Het personeelsbestand kende een lichte toename van 2,8%. Eind 2022 waren **361 personeelsleden** werkzaam bij Europabank (182 in de kantoren en 179 op de hoofdzetel) tegenover 351 in 2021.

Europabank/eb-lease organiseerde in april 2022 drie exclusieve roadshows voor het AXA Bank-kantorennet om onderling kennis te maken en het productaanbod van eb-lease en Europabank Cards toe te lichten. Zo kunnen – in navolging van de Crelan-agenten – nu ook de AXA Bank-agenten de kredietproducten van eb-lease en de betaaloplossingen van Europabank-Cards aan hun klanten aanbieden.

Europabank blijft continu inzetten op innovatie en nieuwe technologieën. Terwijl de nieuwe eb-lease website in april gelanceerd werd, wordt er intussen hard gewerkt aan een heuse makeover van het online makelaarsplatform E-broker. Het vernieuwde E-broker wordt in het voorjaar van 2023 uitgerold voor alle aangesloten producenten.

Ook naar haar klanten toe blijft digitalisering een belangrijke pijler voor Europabank. Zo worden er regelmatig nieuwe functies toegevoegd aan eb online, het platform voor internetbankieren. Dankzij de integratie van een documentenportaal voor e-signing kunnen klanten steeds meer documenten vanop afstand digitaal signeren. De bank blijft deze digitalisatie ook in de toekomst uitbreiden.

Binnen Europabank is een ESG-werkgroep opgericht die samen met Crelan een traject heeft uitgestippeld om de komende maanden acties te ondernemen die een verdere duurzame werking van de bank moeten stimuleren.

Resultaten AXA Bank Belgium

KLANTEN EN COÖPERATIEVE AANDEELHOUDERS

Op 31 december 2022 kon AXA Bank Belgium rekenen op het vertrouwen van 4.328 coöperatieve aandeelhouders en 858.148 klanten.

OMLOOP KLANTENDEPOSITO'S

De totale omloop van de klantdeposito's in 2022 bedraagt 19,87 miljard EUR, dit is een toename van 2,3% of 442 miljoen EUR. De economische context van toenemende inflatie en dalende koopkracht resulteerde duidelijk in een groeivertraging.

De totale omloop van 19,87 miljard EUR op de klantendeposito's is als volgt verdeeld :

- de totale omloop op de zichtrekeningen groeide met 5,1% tot 4,11 miljard euro. In aantal zichtrekeningen zien we een groei van 2,2% van de zichtrekening comfort2bank tegenover een verdere daling van 1,9% de gratis start2bank zichtrekeningen
- de totale omloop op de spaarrekeningen van particuliere en professionele klanten groeide met 2,2% tot 15,31 miljard EUR. De groeivertraging in 2022 van 328 miljoen EUR versus 591 miljoen EUR in 2021 is in lijn met de evolutie in de markt rekening houdend met de bijzondere macro-economische context.
- de totale omloop op termijnrekeningen is eerder beperkt en bedraagt 441 miljoen EUR en vertegenwoordigt een daling van 14,7%. Deze daling is te verklaren door een aanhoudende lage intrestvergoeding.

EVOLUTIE BELEGGINGEN

De totale portefeuille aan buitenbalansbeleggingen evolueerde van 6,09 naar 5,71 miljard EUR (-6,1%) wat een rechtstreeks gevolg is van de onzekere marktomstandigheden.

Voor de **beleggingsfondsen waren minder in trek met een productie van 424,6 miljoen EUR**. 201 miljoen EUR hiervan is belegd in de in 2020 gelanceerde Delegio-formule, een integrale formule van profielfondsen toegespitst op het personal bankingsegment.

Voor het professionele segment lanceerde de bank in het najaar van 2021 een specifieke DBI-oplossing. In 2022 werd 8,5 miljoen EUR in dit product belegd.

Eind 2022 lanceerde AXA Bank Belgium een nieuwe EMTN-uitgifte (Euro Medium Term Notes) die met een brutoproductie van 75 miljoen EUR als een succes beschouwd kan worden

De onzekerheid op de financiële markten als gevolg van de geopolitieke situatie tussen Oekraïne en Rusland zorgde voor een lagere beursactiviteit in 2022, wat niet alleen resulteerde in een lager productieresultaat maar ook in een omloop die 8,2% lager noteerde.

EVOLUTIE KREDIETEN

In 2022 bereikte de productie van woonkredieten bij AXA Bank ruim 3,2 miljard euro. Door de uitdagende macro-economische ontwikkelingen in 2022 (inflatie, energiecrisis) en de stijging van de rentevoeten vertraagde de globale markt van woonkredieten. Als gevolg daarvan was de markt zeer concurrentieel en kwamen de marges onder druk te staan. AXA Bank behaalde een marktaandeel van 7,1%. De strategie om woonkredieten te positioneren als een 'adviesproduct', ondersteund door professionele lokale bankagenten, bleef ongewijzigd. De portefeuille woonkredieten bleef ook in 2022 groeien, tot 24,3 miljard euro, en is van uitstekende kwaliteit.

De **productie van de professionele kredieten** bedroeg in 2022 **666 miljoen EUR**, wat 7% minder is dan in 2021 (713 miljoen EUR) en even groot bedrag als in het coronajaar 2020. De onzekere economische en geopolitieke context heeft hier zeker een rol gespeeld. De portefeuille evolueerde van 2,33 miljard EUR tot 2,53 miljard EUR (+8,5%). Sinds 2015 investeert AXA Bank specifiek in een Business Banking Model. In 2022 resulteerde dat in de aanstelling van 37 business bankers.

De accountantsevenementen bleven ook in 2022 in hybride vorm doorgaan. Ook de Crelan label-agenten konden vanaf de editie van het najaar hun accountants mee uitnodigen.

Met de aanhoudende investering in opleiding van de agenten, het stimuleren van een proactieve benadering en de volgehouden commerciële inspanningen van de laatste jaren in het B-2-B-segment zijn we ervan overtuigd dat we volgend jaar opnieuw een stevige groei in dit segment zullen kunnen realiseren.

De markt voor de leningen op afbetaling werd in 2022 nog zwaarder dan in 2021 getroffen door de crisis in de halfgeleiderindustrie. Dit had een zware impact op het volume van de autoleningen. Daartegenover stond echter een aanzienlijke groei van de renovatieleningen als gevolg van het stimulerende effect van de energiecrisis. In totaal steeg de productie van de leningen op afbetaling met 6% tot 346 miljoen EUR. Dit betekent een consolidatie van ons marktaandeel van 4,2%. In 2022 bleven we ons richten op online leningen op afbetaling voor bestaande klanten. Het aandeel van de online kredietaanvragen is sinds begin 2022 aanzienlijk toegenomen.

Balans en resultatenrekening

Geconsolideerde boekhoudkundige cijfers in IFRS

CONSOLIDATIE

Waarderingsregels

Door de opname van AXA Bank België in de consolidatie perimeter van Crelan dienen de waarderingsregels uitgebreid te worden.

In 2022 had de toepassing van de waarderingsregels van Crelan op het niveau van de activering en afschrijving van de vergoedingen voor kredietaanvragen als gevolg van de harmonisatie met AXA Bank Belgium een impact op het resultaat in 2022 (-7,5 miljoen EUR).

Geconsolideerde balans

Onderstaande tabel geeft de evolutie weer van de belangrijkste elementen van de geconsolideerde activa en passiva en het geconsolideerde eigen vermogen tussen 2021 en 2022.

Activa

Activa (in Mio EUR)	31/12/2022	31/12/2021	Δ	%
Geldmiddelen, zichtrekeningen bij centrale banken en andere direct opvraagbare deposito's	7.130	4.995	2.135	42,7%
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	12	46	-34	-74,6%
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	6	7	0	-4,8%
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)	242	418	-175	-42,0%
Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	48.749	46.748	2.001	4,3%
<i>Leningen en vorderingen (met inbegrip van financiële leases) aan cliënten</i>	47.779	45.727	2.052	4,5%
<i>Schuldbewijzen</i>	970	1.021	-51	-5,0%
Derivaten gebruikt ter afdekking	326	17	308	1807,0%
Wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities bij reële-waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	-3.149	431	-3.581	-830,1%
Materiële vaste activa	85	84	0	0,3%
Goodwill en Immateriële activa	47	44	3	6,0%
Investerings in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen	13	13	0	0,0%
Belastingvorderingen	217	49	168	343,8%
Andere activa	165	159	6	3,8%
Activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	
Totaal Activa	53.842	53.012	830	1,6%

Wat de samenstelling van de balans aan de actiefzijde betreft, blijven de financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Met 90,5% blijven zij de grootste component van de activa. Liquide middelen en rekeningen-courant bij centrale banken vormen de tweede belangrijkste component met 13,2%.

Het balanstotaal steeg in de loop van 2022 met 830,0 miljoen EUR. Aan de actiefzijde noteerden de kasmiddelen en zichtrekeningen bij centrale banken de grootste stijging van 2,135 miljard EUR, die vooral te danken is aan tegoeden bij de centrale bank, terwijl leningen en vorderingen op klanten een stijging van 2,001 miljard EUR te zien gaven. Deze stijging is toe te schrijven aan een goede productie van leningen, die de aflossingen in 2022 overtrof. In 2022 bedroeg de kredietproductie 8,1 miljard EUR, waarvan het grootste deel in het particulier segment.

Een andere belangrijke ontwikkeling aan de actiefzijde is de verandering in de reële waarde van de afgedekte posten in het kader van een afdekking van het renterisico, maar deze keer in negatieve zin voor een bedrag van -3,581 miljard EUR, die overeenkomt met de verandering van de marktwaarde als gevolg van veranderingen op de financiële markten.

Passiva

Verplichtingen (in Mio EUR)	31/12/2022	31/12/2021	Δ	%
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	36	44	-8	-18,0%
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	376	743	-366	-49,3%
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	50.483	49.537	946	1,9%
<i>Deposito's</i>	43.793	42.650	1.143	2,7%
<i>Kredietinstellingen</i>	1.388	1.449	-61	-4,2%
<i>Andere dan kredietinstellingen</i>	42.405	41.201	1.204	2,9%
<i>In schuldbewijzen belichaamde schulden met inbegrip van obligaties</i>	5.950	6.363	-413	-6,5%
<i>Achtergestelde verplichtingen</i>	209	226	-17	-7,6%
<i>Andere financiële verplichtingen</i>	531	298	233	78,4%
Derivaten gebruikt ter afdekking	7	54	-47	-86,8%
Wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities bij reële-waardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	-40	4	-44	-1168,1%
Voorzieningen	247	182	65	35,7%
Belastingverplichtingen	237	52	186	360,6%
Andere verplichtingen	165	203	-38	-18,9%
Verplichtingen i.v.m. groepen activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	
Totaal Verplichtingen	51.511	50.818	693	1,4%

De passiefzijde bestaat voor 98,0% uit de verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Het grootste deel van dit bedrag (93,8% van het balanstotaal) heeft betrekking op deposito's van klanten.

Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening daalden in 2022 met -366 miljoen EUR als gevolg van de vervaldag van EMTN (European medium term notes) voor -272 miljoen EUR, een daling van MtM voor -71 miljoen EUR en ten slotte een daling van DVA (Debt Value Adjustment) voor een bedrag van -23 miljoen EUR.

De financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs stegen met 946 miljoen EUR. Enerzijds daalden de in schuldbewijzen belichaamde schulden en de achtergestelde schulden (respectievelijk kasbons en achtergestelde obligaties) met 430 miljoen EUR. Er zij op gewezen dat deze daling voornamelijk het gevolg is van de ontwikkeling van de positie in covered bonds (-458 miljoen EUR), de daling in depositocertificaten (-256 miljoen EUR) en achtergestelde obligaties (-17 miljoen EUR), die alle werden gecompenseerd door de uitgifte van 301 miljoen EUR aan SNP (Senior non preferred) door Crelan in de loop van het jaar 2022.

Anderzijds dalen de deposito's bij kredietinstellingen met -61 miljoen EUR, terwijl de deposito's van cliënten met 1,204 miljard EUR toenamen. Ten slotte stegen de overige financiële verplichtingen met 233 miljoen EUR, hoofdzakelijk door de toename van de zekerheden in contanten.

De post voorzieningen vertoont een stijging van 65 miljoen EUR ten opzichte van 2021, die door verschillende elementen wordt verklaard: enerzijds door het feit dat er in 2021 een herindeling was van bepaalde voorzieningen naar andere schulden voor een bedrag van 58 miljoen EUR, wat in 2022 niet meer het geval is en wat de facto leidt tot een stijging van 70 miljoen EUR die overeenstemt met het saldo van de voorziening voor de pensioenregelingen eind 2022, en anderzijds door een daling van zowel de voorzieningen voor verbintenissen en verstrekte garanties met 4 miljoen EUR als de voorzieningen voor geschillen en diverse vorderingen met 1 miljoen EUR.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (in Mio EUR)	31/12/2022	31/12/2021	Δ	%
Geplaatst kapitaal	912	895	17	1,9%
Gestort kapitaal	912	895	17	1,9%
Opgevraagd niet-gestort kapitaal	0	0	0	0,0%
Agio	0	0	0	0,0%
Ander eigen vermogen	245	244	1	0,0%
Andere componenten van het eigen vermogen	6	5	1	24,2%
Posten die niet opnieuw worden ingedeeld bij winst of verlies	3	2	1	74,2%
Actuariële winsten/verliezen bij pensioenplannen	-14	2	-16	-943,9%
Veranderingen in reële waarde van financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat in het kredietrisico ervan	17	0	17	
Posten die opnieuw kunnen worden ingedeeld bij winst of verlies	3	3	0	-3,2%
Veranderingen in reële waarde van schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat	3	3	0	-3,2%
Reserves (met inbegrip van ingehouden winsten)	1.010	389	621	159,4%
Baten uit het lopende jaar	158	660	-502	-76,0%
Minderheidsbelangen	0	0	0	0,0%
Totaal Eigen Vermogen	2.331	2.194	137	6,2%
Totaal Verplichtingen en Eigen Vermogen	53.842	53.012	830	1,6%

De mutaties in het eigen vermogen betreffen enerzijds een kapitaalverhoging van 16,8 miljoen EUR als gevolg van de verkoop van aandelen in 2022. Anderzijds stijgen de reserves met 98,7 miljoen EUR als gevolg van de reservering van het resultaat van 2021, na de toewijzing van het dividend van 26,6 miljoen EUR aan de coöperatieve aandeelhouders en ten slotte een wijziging van het overgedragen resultaat voor een bedrag van 522,7 miljoen EUR, verdeeld tussen de bestemming van het resultaat van 2021 (+536 miljoen EUR) en de boeking van de rente op de in 2021 uitgegeven kapitaaleffecten voor een bedrag van -13,3 miljoen EUR.

Ten slotte, een verminderd resultaat als gevolg van twee uitzonderlijke gebeurtenissen in 2021, enerzijds een badwill van 598,8 miljoen EUR als gevolg van de aankoop van AXA Bank Belgium, en een meerwaarde op de verkoop van Crelan Insurance van 46,6 miljoen EUR, anderzijds, laat het resultaat van 2022, zonder deze twee elementen, toch een goede evolutie zien ten opzichte van 2021.

De CAD-ratio bedraagt 26,28% eind 2022, tegen 19,74 eind 2021. De tier 1-ratio bedraagt 24,02% tegenover 17,97% in 2021.

Geconsolideerd resultaat

Omdat Crelan Insurance in 2021 is verkocht als onderdeel van de aankoop van AXA Bank Belgium, hebben wij alle winsten en verliezen van Crelan Insurance in 2021 overgeboekt naar de afzonderlijke lijn 'Winsten en verliezen op vaste activa of groepen activa die worden afgestoten, geclassificeerd als aangehouden voor verkoop'. Dit was niet langer zo in 2022.

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	31/12/2022	31/12/2021	Δ	%	31/12/2022
(in miljoen EUR)					ABB
GEWONE BEDRIJFSACTIVITEITEN					
Financiële en exploitatiebaten en -lasten	774,1	362,5	411,6	113,6%	408,8
Rentebaten	813,3	303,6	509,7	167,9%	467,4
Rentelasten	-135,2	-47,4	-87,8	185,5%	-93,1
Dividenden	0,8	1,1	-0,3	-29,4%	0,5
Baten uit provisies en vergoedingen	247,2	129,9	117,4	90,4%	111,4
Lasten uit provisies en vergoedingen	-193,6	-96,5	-97,1	100,6%	-91,9
Gerealiseerde winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd in de winst- en verliesrekening	7,5	2,6	4,8	183,1%	5,8
Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	-64,5	0,0	-64,5	-994732,9%	-64,5
Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening (netto)	51,2	0,1	51,1	38247,9%	51,2
Winsten of (-) verliezen op niet voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa die verplicht tegen reële waarde moeten worden gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, netto	-0,2	0,0	-0,2		0,0
Aanpassingen van de reële waarde bij de administratieve verwerking van afdekkingstransacties	10,5	3,0	7,5	252,5%	6,1
Herwaarderings van valutakoersverschillen	1,4	0,9	0,5	48,3%	0,7
Winsten en verliezen op het niet langer opnemen van andere dan voor verkoop aangehouden activa	0,0	46,7	-46,7	-100,0%	0,0
Andere exploitatiebaten	36,0	27,8	8,2	29,6%	15,1
Andere exploitatielasten	-0,3	-9,4	9,1	-96,8%	-0,1
Administratiekosten	-492,8	-233,4	-259,4	111,2%	-230,4
Personeelsuitgaven	-184,4	-91,4	-93,0	101,7%	-80,9
Algemene en administratieve uitgaven	-308,4	-142,0	-166,5	117,2%	-149,5
Bijdragen in contanten aan afwikkelingsfondsen en depositogarantiestelsels	-45,4	-20,7	-24,6	118,8%	-23,9
Afschrijvingen	-15,7	-11,2	-4,5	40,4%	-4,4
Materiële vaste activa	-11,1	-7,4	-3,6	48,8%	-3,8
Immateriële activa (andere dan goodwill)	-4,7	-3,8	-0,9	23,9%	-0,6
Wijzigingswinsten of (-) verliezen, netto	0,1	-0,2	0,4	-166,0%	-0,1
Voorzieningen	14,0	2,6	11,4	442,1%	9,9
Bijzondere waardeverminderingen	-24,7	-22,3	-2,4	10,7%	-10,8
Bijzondere waardeverminderingverliezen op financiële activa die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd in de winst- en verliesrekening	-24,7	-22,3	-2,4	10,7%	-10,8
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI)	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0
Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	-24,7	-22,3	-2,4	10,7%	-10,8
Bijzondere waardeverminderingverliezen op materiële vaste activa	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0
Negatieve goodwill die onmiddellijk wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening	3,7	598,8	-595,1	-99,4%	0,0
Winsten en verliezen op vaste activa of groepen activa die worden afgestoten, geclassificeerd als aangehouden voor verkoop	0,0	8,5	-8,5	-100,0%	0,0
TOTALE WINST OF VERLIES UIT VOORTGEZETTE BEDRIJFSACTIVITEITEN VÓÓR AFTREK VAN BELASTINGEN EN MINDERHEIDSBELANG	213,4	684,5	-471,1	-68,8%	149,5
Belastinglasten (winstbelasting) verbonden met de winst of het verlies uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	-55,2	-24,2	-31,0	128,2%	-45,0
Actuele belastingen	-37,9	-11,3	-26,6	234,8%	-26,0
Uitgestelde belastingen	-17,3	-12,9	-4,4	34,5%	-19,0
NETTOWINST OF -VERLIES	158,2	660,3	-502,1	-76,0%	104,5

Een belangrijk element in 2022 om de evolutie ten opzichte van 2021 te begrijpen, is de toevoeging - voor het eerst - van de cijfers van AXA Bank Belgium in de resultatenrekening (inclusief aanpassingen IFRS3 voor 23 miljoen EUR), wat de sterke schommelingen tussen beide jaren verklaart.

De rente-inkomsten stijgen met 509,7 miljoen EUR waarvan 467,4 miljoen EUR door de toevoeging van AXA Bank. Wanneer we deze toevoeging buiten beschouwing laten, stijgen de rente-inkomsten met 42,3 miljoen EUR, wat vooral te danken is aan de financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (verklaard door de evolutie van de rentevoeten en de goede kredietproductie). De rentelasten stijgen met 87,8 miljoen EUR waarvan 82,4 miljoen EUR door AXA Bank. Exclusief de bijdrage van AXA Bank stijgen ze dus met 5,4 miljoen EUR. Volgende bewegingen liggen aan de grondslag hiervan: de stijging van de financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs voor 13,7 miljoen EUR, de uitgifte in SNP (senior non preferred) voor 300 miljoen EUR in de loop van 2022 en voor 200 miljoen EUR in achtergestelde schuld eind 2021 en een compensatie door de daling van de rente (-7,9 miljoen EUR) voornamelijk op de cash collateral bij het London Clearing House enerzijds en op de activa aangehouden bij de Nationale Bank anderzijds (door de evolutie van de tarieven).

De som van de rentebaten en -lasten is dus gestegen met 421,9 miljoen EUR, waarvan 374,3 miljoen EUR door de toevoeging van de AXA Bank in 2022

De lijn 'gerealiseerde winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen die niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening' heeft in 2022 bij Crelan voornamelijk betrekking op meerwaarden op private equity en participaties (0,4 miljoen EUR) en op een gerealiseerde opbrengst op de verkoop van opgezegde kredietdossiers (1,2 miljoen EUR). Dit alles resulteert in een opbrengst van 7,5 miljoen EUR in 2022, tegenover 2,6 miljoen EUR in 2021.

Wat betreft de posten 'Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden' (netto) en 'Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening' (netto), zijn de bedragen bijna volledig afkomstig van AXA Bank en omvatten voor eerstgenoemde de al dan niet gerealiseerde winsten op EMTN's en de wijzigingen in de marktwaarde van de receiver swaps (-64,5 miljoen EUR). Voor de laatstgenoemde post omvat het eveneens de resultaten in verband met EMTN's (+50,2 miljoen EUR).

De inkomsten uit honoraria en commissies zijn in 2022 gestegen tot 117,4 miljoen EUR, waarvan 111,4 miljoen EUR door de toevoeging van AXA Bank. Exclusief deze toevoeging is de resterende stijging van 6,0 miljoen EUR voornamelijk toe te schrijven aan een stijging van de commissies in 2022 voor een bedrag van 9,6 miljoen EUR grotendeels bij betalingsdiensten, van de ontvangen beheersvergoedingen voor 3,1 miljoen EUR en van de ontvangen verzekeringsvergoedingen voor 0,5 miljoen EUR. Deze worden gecompenseerd door een daling van de commissies op effectentransacties voor 7,2 miljoen EUR.

Het aan de agenten betaalde commissiebedrag steeg tegenover 2021 met 97,1 miljoen EUR waarvan 91,9 miljoen EUR door de toevoeging van de AXA Bank. Exclusief deze toevoeging wordt de stijging verklaard door de combinatie van de volgende elementen: de stijging van de omloopcommissies, gecompenseerd door de daling van de aangroecommissies, een stijging van de vergoedingen voor dynamiseringsinterventies en een daling van de productiecommissies buitenbalans.

De overige bedrijfsopbrengsten stegen in 2022 met 8,2 miljoen EUR, waarvan 15,1 miljoen EUR als gevolg van de toevoeging van AXA Bank. Exclusief deze toevoeging noteren we een daling van 6,9 miljoen EUR voornamelijk door de activering - voor de eerste keer bij Crelan - van de inkomsten met betrekking tot de recuperatie van de kredietdossiervergoedingen voor een bedrag van 7,5 miljoen EUR, door de uitzonderlijke recuperaties in 2022 voor een bedrag van 2,2 miljoen EUR, door de daling met 0,7 miljoen EUR van de herfacturatie aan Crelan Insurance en, ten slotte, door de daling van de recuperaties op de deposito's met 0,3 miljoen EUR.

De overige bedrijfskosten dalen met 9,1 miljoen EUR ten opzichte van 2021 doordat in 2021 de success fees in verband met de closing van het acquisitiedossier in deze post werden opgenomen.

Administratieve kosten en afschrijvingen

In vergelijking met 2021 zijn de administratieve uitgaven in totaal met 259,4 miljoen EUR gestegen, waarvan 230,4 miljoen EUR als gevolg van de toevoeging van AXA Bank. Exclusief deze toevoeging was

er enerzijds een stijging van de personeelskosten met 12,1 miljoen EUR, voornamelijk door de loonindexeringen van 2022 en anderzijds een globale stijging van de algemene en administratieve kosten met 51,6 miljoen EUR, voornamelijk in volgende posten: de kosten gelinkt aan het fusieproject (+27,2 miljoen EUR), de diverse kosten m.b.t. voertuigleasing en personeelsadvies (+1,6 miljoen EUR), de andere bedrijfskosten (+2,0 miljoen EUR), met name de bijdragen aan de toezichthouders (FSMA, NBB, . .), de IT-kosten (+16,9 miljoen EUR), de bankentaksen (+2,1 miljoen EUR) en de andere kosten (+1,8 miljoen EUR).

De post " Bijdragen in contanten aan afwikkelingsfondsen en depositogarantiestelsels" is in 2022 met 24,6 miljoen EUR gestegen, waarvan 23,9 miljoen EUR als gevolg van de toevoeging van AXA Bank.

De afschrijvingen zijn ten opzichte van 2021 gestegen met 4,5 miljoen EUR, waarvan 4,3 miljoen EUR door de toevoeging van de AXA Bank.

Sinds 2020 is er een nieuwe heffing verschenen op de lijn 'Wijziging van verliezen en winsten' (netto). Deze stemt overeen met het verlies door niet ontvangen rente op Covid-19-dossiers voor cliënten met een inkomen lager dan 1.700 euro die een uitstel van betaling verkregen. Deze nieuwe last vertegenwoordigt een bedrag van 0,1 miljoen EUR voor 2022 en is volledig toe te rekenen aan AXA Bank.

De kosten-inkomstenratio (CIR) is in 2022 gedaald naar 67,30% (t.o.v. 73,81% in 2021).

Voorzieningen en waardeverminderingen

De voorzieningen stegen met 11,4 miljoen EUR, waarvan 9,9 miljoen EUR door de toevoeging van AXA Bank. Voor Crelan is deze evolutie voornamelijk te verklaren door een terugname in 2022 van 4,6 miljoen EUR van de in 2016 aangelegde voorzieningen voor herstructurering (hoofdkantoor en netwerk), maar ook door een stijging met 2,3 miljoen EUR van de voorzieningen voor geschillen en diverse vorderingen en door een verhoging met 1,2 miljoen EUR van de voorzieningen voor verplichtingen en gegeven garanties. Ten slotte leidde de gewijzigde rapportering van de voorzieningen voor het pensioenplan – in 2021 nog opgenomen in de persoonlijke uitgaven terwijl vanaf 2022 in de voorzieningen – tot een impact van -0,2 miljoen EUR.

De waardeverminderingen namen in 2022 met 2,4 miljoen EUR toe.

In 2022 had de geopolitieke situatie en de energiecrisis een negatief effect op de macro-economische parameters gebruikt in de berekenings- en waarderingsmodellen van de cliënten. Dit had op zijn beurt een negatief effect had op de door de bank gehanteerde waardeaanpassingen voor de kredietportefeuille. Dit leidde tot een 14,3 miljoen EUR hogere toewijzing van voorzieningen stage 1&2. Langs de andere kant kon de bank in 2022 ook een terugname boeken van 18,8 miljoen EUR op het bedrag van 29,6 miljoen EUR dat AXA Bank in 2021 had aangelegd in het kader van voorzieningen stage 1&2.

Wat stage 3 betreft (status 700 en CTX) was er in het algemeen een negatieve evolutie van 5,1 miljoen EUR door de minder gunstige macro-economische evolutie en een globale aanvullende voorziening van 1,2 miljoen EUR voor stage 3 dossiers.

Bij Europabank, tot slot, daalden de voorzieningen met 1,8 miljoen EUR.

Al deze effecten zorgden voor volgende evolutie van de waardeverminderingen:

(in mio EUR)	2022	2021	Δ	%
Evolutie stages 1&2	4,7	-9,6	14,3	-149%
Evolutie stage 3	4,0	-1,1	5,1	-446%
Europabank	5,2	3,4	1,8	52%
AXA Bank Belgium	10,8	29,6	-18,8	-64%
Totaal groep	24,7	22,3	2,4	11%

Een bijkomend belangrijk element in het globaal resultaat van 2022 is de opname van een overschot aan badwill voor een bedrag van 3,7 miljoen EUR na de laatste betaling in het kader van de acquisitie van AXA Bank (tegenover 598,8 miljoen EUR in 2021).

Globaal resultaat

Het resultaat vóór belastingen daalde op die manier van 684,5 miljoen EUR tot 213,4 miljoen EUR, waarvan 149,5 miljoen EUR toegeschreven kan worden aan AXA Bank. De belangrijkste elementen die aan de basis liggen zijn: de stijging van de financiële en bedrijfsopbrengsten voor 411,6 miljoen EUR (waarvan 408,8 miljoen EUR voor AXA Bank), de stijging van de administratieve kosten voor 259,4 miljoen EUR (waarvan 230,4 miljoen EUR voor AXA Bank), een stijging van de bijdragen aan de afwikkelingsfondsen en depositogarantiestelsels voor 24,6 miljoen EUR (waarvan 23,9 miljoen EUR voor AXA Bank Belgium), een nettostijging van de voorzieningen en afschrijvingen voor een bedrag van 2,4 miljoen EUR, een badwill voor 3,7 miljoen EUR (wat een daling van 595,1 miljoen EUR was ten opzichte van 2021) en tot slot een daling met 8,5 miljoen EUR van het resultaat van Crelan Insurance, globaal opgenomen in een afzonderlijke lijn naar aanleiding van de effectieve verkoop eind 2021.

De taksen stegen met 31,0 miljoen EUR, inclusief 45 miljoen EUR als gevolg van de toevoeging van de AXA Bank. Exclusief deze toevoeging was er een daling van de uitgestelde belastingen, waardoor het nettoresultaat dus uiteindelijk met 502,1 miljoen EUR daalde tot 158,2 miljoen EUR.

Het rendement op eigen vermogen bedroeg 7,33% eind 2022 (ten opzichte van 51,38% eind 2021, weliswaar rekening houdend met de goodwill en de meerwaarde op de verkoop van Crelan Insurance of ten opzichte van 5,16%, zonder rekening te houden met deze elementen).

Het rendement op activa (verhouding tussen het nettoresultaat van 2022 en de totale activa eind 2022) bedroeg 0,67% in 2022 (ten opzichte van 1,25% eind 2021, rekening houdend met de goodwill en de meerwaarde op de verkoop van Crelan Insurance of ten opzichte van 0,28% zonder rekening te houden met deze elementen).

Solvabiliteit

Crelan

Crelan Groep meldt solide kapitaalratio's op 31 december 2022 met een CET1-ratio van 21,27% (15,9% in 2021) en een totale CRD-kapitaalratio van 26,3% (19,7% in 2021).

Het kapitaal steeg tot 2,343 miljard EUR (tegenover 2,291 miljard EUR in 2021), voornamelijk door de opname van de jaarlijkse nettowinst na aftrek van een dividend van 4% dat aan de Algemene Vergadering van CrelanCo van 27 april 2023 voorgesteld zal worden.

De risicogewogen activa (RWA) daalden tot 8,915 miljard EUR (tegenover 11,602 miljard EUR in 2021). De onderliggende blootstelling aan leningen aan cliënten steeg met 2,1 miljard EUR dankzij een goede productie gedurende het jaar. De NBB schrapte echter de risicogewogen toevoegingen die tot het tweede trimester van 2022 op sommige Belgische woonleningen werden toegepast. Dit leidde tot een kapitaalratio van ongeveer +3%.

De leverage ratio bedroeg 3,9% (tegenover 4,1% in 2021 of 3,8% op vergelijkbare basis, d.w.z. inclusief alle posities bij centrale banken).

AXA Bank

AXA Bank behield een solide kapitaalbasis met een CET1-ratio van 26,09% (tegenover 20,0% in 2021). Ondanks een aanzienlijke toename van de leningen aan cliënten (+1,1 miljard EUR) dankzij een goede productie gedurende het jaar, zag AXA Bank haar risicogewogen activa (RWA) in de loop van het jaar dalen, eveneens grotendeels omwille van de beslissing van de NBB om de toevoegingen op sommige Belgische woonleningen te schrappen.

Liquiditeit

Crelan

In 2022 behield Crelan haar liquiditeitsbuffer op een hoog niveau, met een liquiditeitsdekkingsratio (LCR) van 196% eind 2022 (tegenover 178% in 2021).

De particuliere financiering steeg met 0,9 miljard EUR in 2022, vooral in de eerste jaarheldt. Bovendien was Crelan is ook actief op de institutionele markt, met de uitgifte van een eerste Senior Non-Preferred Note van 300 miljoen EUR die in aanmerking komt voor de MREL-ratio en een covered bond van 750 miljoen EUR uitgegeven door AXA Bank Europe SCF, een Franse dochteronderneming van AXA Bank.

Daarnaast steeg de portefeuille particuliere kredieten van Crelan Groep steeg met 2,1 miljard EUR in 2022 en kon de bank profiteren van een aanzienlijke instroom van cash collateral op derivaten als gevolg van de rentestijging.

AXA Bank

AXA Bank verhoogde haar particuliere financiering met ongeveer 0,3 miljard EUR en haar kredietportefeuille met 1,1 miljard EUR. Daarnaast gaf de bank in het vierde kwartaal covered bond uit ter waarde van 750 miljoen EUR, waarmee een vervaldag van 500 miljoen EUR eerder in het jaar ruimschoots gecompenseerd werd.

De bank profiteerde ten slotte ook van interne deposito's binnen de Crelan Groep.

BESTEMMING VAN DE WINST VAN DE VERSCHILLENDE ENTITEITEN VAN DE GROEP.

De Raad van Bestuur van CrelanCo zal voorstellen om aan de coöperatieve aandeelhouders een **dividend van 4,00% uit te keren** voor een totaalbedrag van 35,5 miljoen EUR. Dit dividend vormt in de huidige rentecontext een zeer mooie vergoeding voor dit soort beleggingen.

Corporate governance

Raden van Bestuur en Directiecomités

CRELAN NV

Raad van Bestuur

De governancestructuur van Crelan Groep werd in 2022 verder geoptimaliseerd met als doel om:

- een eenvoudigere groepsstructuur met meer afgebakende verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de NV Crelan en de CV CrelanCo te creëren;
- de Raden te versterken met bestuurders die een jarenlange ervaring hebben opgebouwd in financiële, ICT, risico- en auditgerelateerde domeinen;
- de voortgang van de overname en integratie van AXA Bank Belgium te monitoren en te begeleiden

Met de nieuwe structuur zal Crelan Groep nog beter kunnen inspelen op de snel wijzigende marktsituatie en de nieuwe evoluties en beantwoordt ze ook aan de verwachtingen van de regulatoren op dat vlak.

Volgende wijzigingen deden zich voor in 2022:

- Het mandaat van vicevoorzitter Jean-Pierre Dubois en van de niet-uitvoerende bestuurders Alain Diéval, Robert Joly en Clair Ysebaert werd beëindigd op 28/04/2022, omdat zij de leeftijdsgrens bereikten.
- De benoeming tot niet-uitvoerend bestuurder van Benoît Bayenet en van Bernard De Meulemeester op 01/01/2022 en van Pierre Léonard, Claude Melen en Sarah Scaillet op 28/04/2022. Benoît Bayenet vervult sinds 28/04/2022 ook de rol van vicevoorzitter.
- De benoeming als uitvoerend bestuurder van Frédéric Mahieu op 28/12/2022).
- De beëindiging van het mandaat van Jeroen Ghysel als uitvoerend bestuurder op 24/08/2022.

De bank wenst de bestuurders waarvan het mandaat werd beëindigd uitdrukkelijk te danken voor hun inzet en bijdrage aan de groei van Crelan Groep.

Raad van Bestuur van de NV Crelan op 31/12/2022

	Luc Versele voorzitter		Benoît Bayenet vicevoorzitter		Philippe Voisin CEO		Joris Cnockaert CCO
	Agnes Van den Berge onafhankelijk bestuurder		Jan Annaert onafhankelijk bestuurder		Jean-Paul Grégoire COO/CHRO		Pieter Desmedt CRO
	Paul Thysens onafhankelijk bestuurder		Eric Hermann onafhankelijk bestuurder		Frédéric Mahieu CIO		Emmanuel Vercoustre CFO
	Hendrik Vandamme niet-uitvoerend bestuurder		Marianne Streeel niet-uitvoerend bestuurder		Xavier Gellynck niet-uitvoerend bestuurder		Pierre Léonard niet-uitvoerend bestuurder
	Sarah Scaillet niet-uitvoerend bestuurder		Claude Melen niet-uitvoerend bestuurder		Bernard De Meulemeester niet-uitvoerend bestuurder		

De Raad van Bestuur van de NV Crelan kwam in 2022 negen keer samen.

In overeenstemming met artikel 27 van de Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen ondersteunen een Remuneratiecomité, een Risicocomité, een Auditcomité en een Benoemingscomité de Raad van Bestuur in haar taken.

De bank schenkt veel zorg aan een evenwichtige samenstelling en een goede vertegenwoordiging van de coöperatieve aandeelhouder in haar Raad van Bestuur. Daarom zetelen ook 9 vertegenwoordigers van CV CrelanCo in de Raad van NV Crelan.

De vier onafhankelijke bestuurders – Jan Annaert, Eric Hermann, Paul Thysens en Agnes Van den Berge - hebben onder meer als taak om over een objectieve besluitvorming te waken in zowel de Raad van Bestuur als in de comités waarvan ze het voorzittersschap opnemen en deel van uitmaken. Ook de naleving van de regels inzake risicobeheersing, compliance, ethiek en goede praktijken binnen Crelan volgen zij op.

Op haar vergadering van 22 april 2021 keurde de Raad van Bestuur het diversiteitsbeleid van de bank formeel goed. Dit beleid beantwoordt aan de Europese richtlijn van 22/10/2014 en de Wet van 23/03/2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (artikel 7:86). Het streeft naar een evenwichtige samenstelling van de Raad van Bestuur en de Crelan Circle. Deze laatste bestaat uit de leden van het Directiecomité en al hun directeurs en direct reports. Bij de samenstelling van deze organen zijn er vanzelfsprekend geen beperkingen opgelegd op het vlak van geslacht, religie en etnische afkomst. Essentiële elementen zijn wel een goede balans tussen bancaire kennis, bestuurlijke vaardigheden en maatschappelijk engagement in het kader van de filosofie van de coöperatieve werking van de bank.

In het goedgekeurd diversiteitsbeleid werd voor de Raad van Bestuur een streefdoel van 25% van het ondervertegenwoordigde geslacht ingeschreven. In 2022 werden hiervoor al de nodige inspanningen gedaan door de benoeming in april 2022 van 2 nieuwe vrouwelijke bestuurders i.p.v. 3 afscheidnemende mannelijke bestuurders. Hierdoor steeg het percentage van het ondervertegenwoordigde geslacht van 14% naar 31%, dicht bij de 1/3-regel dus.

Voor de Crelan Circle – die in het kader van de integratie van AXA Bank Belgium op 1 maart 2022 geïnstalleerd werd, gold een streefdoel van minimaal 25% van het ondervertegenwoordigde geslacht. Op 31 december 2022 bedroeg de verhouding ook effectief 25% vrouwen en 75% mannen.

De samenstelling van de comités op 31/12/2022

Auditcomité

Voorzitter	Agnes Van den Berge
Lid	Claude Melen*
Lid	Xavier Gellynck
Lid	Paul Thysens

* vanaf 28 april 2022

Zoals opgenomen in het Charter Auditcomité van Crelan Groep is de helft van de leden van het Auditcomité onafhankelijk in de zin van artikel 7:87 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen, waarbij de voorzitter de doorslaggevende stem heeft bij gelijk stemmenaantal. De leden van het Auditcomité hebben zowel op collectieve als op individuele wijze de nodige kennis en ervaring en beschikken over de door de wet vereiste bevoegdheden op het gebied van de werkzaamheden van de bank en op het vlak van audit en boekhouding.

Agnes Van den Berge is licentiaat economie. Na assistent-professor te zijn geweest aan de UGent, ging zij in 1980 in dienst bij de Nationale Bank van België waar zij achtereenvolgens Head Front Office, Head Financiële Markten (en adviseur van de Raad van Bestuur) en Head Controlling was.

Paul Thysens heeft een diploma van Industrieel Ingenieur Kernenergie en een bijkomende Master in General Management. Hij bekleedde verschillende professionele functies binnen de IT-afdelingen van Generale Bank en Fortis Bank, onder andere die van CIO van Banca Nazionale del Lavoro (onderdeel van de groep BNP Paribas) in Italië, alvorens opnieuw aan de slag te gaan bij Fortis Bank in België, achtereenvolgens als co-Head en CIO (lid van het executive committee).

Xavier Gellynck heeft een Master Toegepaste Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde en een PhD van de UGent. Hij is professor aan de UGent, vakgroep Landbouweconomie. Hij was ook deskundige voor de Europese Commissie inzake "Food Quality assurance and Certification schemes managed within the integrated supply chain".

Claude Melen heeft een Master in Managementwetenschappen (richting Financiën) en een bijkomend jaar Analyse - Controle - Audit. Zij begon haar professionele loopbaan als bedrijfsrevisor en stapte, met enkele tussenstappen in verschillende ministeriële kabinetten, over naar het Belgisch Rekenhof, achtereenvolgens als financieel revisor en eerste revisor (belast met de controle van de rekeningen en begrotingen van de Franse Gemeenschap).

Het Auditcomité heeft als opdracht om de Raad van Bestuur bij te staan in zijn toezicht- en controlefunctie, meer bepaald met betrekking tot:

- de monitoring van het financiële verslaggevingsproces;
- de monitoring van de doeltreffendheid van de systemen voor interne controle en risicobeheer van de bank;
- de monitoring van de interne audit en van de desbetreffende activiteiten;
- de monitoring van de wettelijke controle van de (geconsolideerde) jaarrekening en de vragen en aanbevelingen geformuleerd door de revisor;
- de beoordeling en monitoring van de onafhankelijkheid van de revisor, waarbij met name wordt gelet op de verlening van bijkomende diensten aan de bank of aan een persoon waarmee zij een nauwe band heeft.

Het Auditcomité kwam zeven keer samen in 2022.

Het heeft zich onder meer gebogen over de opvolging van het auditjaarplan 2022, de voortgang van de openstaande aanbevelingen, het opmaken van het auditjaarplan 2023, de organisatie van het systeem van interne controle van de Bank en over de activiteiten van Interne Audit, Risk management, Inspectie van het Agentennet en Compliance, maar eveneens over de toezichtactiviteiten die uitgeoefend worden binnen het Auditcomité van Europabank.

Daarnaast vonden ook zeven gezamenlijke vergaderingen van het Audit- en Risicocomité plaats in 2022 met exclusieve focus op de monitoring van de voortgang van het Integratie- en Migratieprogramma van AXA Bank Belgium.

Risicocomité

Voorzitter	Eric Hermann
Lid	Jan Annaert
Lid	Bernard De Meulemeester
Lid	Sarah Scaillet*

* vanaf 28 april 2022 -

Het Risicocomité kwam negen keer samen in 2022.

Remuneratiecomité

Voorzitter	Jan Annaert
Lid	Benoît Bayenet*
Lid	Eric Hermann
Lid	Luc Versele

* vanaf 28 april 2022

Het Remuneratiecomité kwam vier keer samen in 2022.

Benoemingscomité

Voorzitter	Paul Thysens
Lid	Benoît Bayenet*
Lid	Agnes Van den Berge
Lid	Luc Versele

* vanaf 28 april 2022

Het Benoemingscomité kwam zes keer samen in 2022.

Volgens artikel 62 §2 van de Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen en volgens het reglement van de Nationale Bank van België is de Bank verplicht om de externe functies die haar bestuurders en effectieve leiders buiten de Groep Crelan uitoefenen openbaar te maken. De lijst op 31/12/2022 is de volgende:

	Functies binnen Crelan NV	Onderneming waarin het extern mandaat wordt opgenomen	Zetel	Type activiteit	Genoteerd	Functies binnen deze onderneming
Luc VERSELE	Voorzitter van de Raad van Bestuur en lid van het Benoemingscomité & Remuneratiecomité	Incofin CVSO	Sneeuwbeslaan 20, 2610 Wilrijk Belgium	Microfinanciering	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		Centrum voor Agrarische boekhouding en Bedrijfsleiding (CCAB) vzw	Sylvain Dupuislaan 251, 1070 Brussel Belgium	Boekhouding & consultancy	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
Benoît BAYENET	Vicevoorzitter van de Raad van Bestuur en lid van het Benoemingscomité & Remuneratiecomité	La Financière du Bois SA	Rue de la Plaine 11, 6900 Marche-en-Famenne Belgium	Investeringsvennootschap	Neen	Voorzitter van de Raad van Bestuur
		Caisse d'investissement de Wallonie SA	Avenue Maurice-Destenay 13, 4000 Liège Belgium	Investeringsvennootschap	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
Bernard DE MEULEMEESTER	Niet-uitvoerend bestuurder & lid van het Risicocomité	Bernard De Meulemeester BV	Boerendreef 17, 2970 Schilde Belgium	Management- & consultingvennootschap	Neen	Zaakvoerder
		Adviesbureau De Annes BV	Boerendreef 17, 2970 Schilde Belgium	Vastgoedvennootschap	Neen	Zaakvoerder
		Xerius Ondernemingsloket vzw	Brouwersvliet 4, 2000 Antwerpen Belgium	Ondernemingsloket	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		Xerius Contact vzw	Brouwersvliet 4, 2000 Antwerpen Belgium	Dienstverlener	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		Xerius Sociaal Verzekeringsfonds vzw	Brouwersvliet 4, 2000 Antwerpen Belgium	Dienstverlener	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder

		Xerius OVV	Brouwersvliet 4, 2000 Antwerpen Belgium	Onderlingen verzekeringsvereniging	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		Landsbond van de Onafhankelijke Ziekenfondsen (Helan)	Lenniksebaan 788A, 1070 Brussel Belgium	Mutualistische entiteit	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder en lid auditcomité
		MLOZ Insurance vmob	Lenniksebaan 788A, 1070 Brussel Belgium	Verzekeringsmaatschappij	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder en lid auditcomité
Xavier GELLYNCK	Niet-uitvoerend bestuurder & lid van het Auditcomité	Thalix BV	Beekstraat 35, 9920 Lievegem Belgium	Management-vennootschap	Neen	Zaakvoerder
		Bravura Global KFT	Hongarije	Marktonderzoek	Neen	Zaakvoerder
Eric HERMANN	Onafhankelijk bestuurder & voorzitter van het Risicocomité	Eric Hermann Management SRL	Champ de Présenne 46, 1390 Grez-Doiceau Belgium	Management-vennootschap	Neen	Zaakvoerder
		Golf et Sporting Club de Grez-Doiceau SA	Les Gottes 1, 1390 Grez-Doiceau Belgium	Golf club	Neen	Voorzitter van de Raad van Bestuur
Pierre LEONARD	Niet-uitvoerend bestuurder	Sowafinal SA	Avenue Maurice-Destenay 13, 4000 Liège Belgium	Investerings-vennootschap	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		AWEX SA	Place Saintelette 2, 1080 Bruxelles Belgium	Investerings-vennootschap	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		Le Circuit de Spa-Francorchamps SA	Route du Circuit 55, 4970 Stavelot Belgium	Exploitatie race-circuit	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
Claude MELEN	Niet-uitvoerend bestuurder & lid van het Auditcomité	Ethias SA	Rue des Croisiers 24, 4000 Liège Belgium	Verzekeringsmaatschappij	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder & lid van het Auditcomité en het Risicocomité
		Brussels South Charleroi Airport SA	Rue des Frères Wright 8, 6042 Charleroi Belgium	Exploitatie luchthaven	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder & voorzitter van het Auditcomité

Marianne STREEL	Niet-uitvoerend bestuurder	Rhisnagri SA	Rue Godefroid 1A, 5000 Namur Belgium	Patrimonium- vennootschap	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		La Ferme du Manoir SA	Rue du Spinoy 3, 5080 Rhisnes Belgium	Patrimonium- vennootschap	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		Monjoie-Streel Société agricole	Rue du Spinoy 3, 5080 Rhisnes Belgium	Landbouwbedrijf	Neen	Zaakvoerder
		Securex Integrity, Vrij sociaal verzekeringsfo nds voor zelfstandigen vzw	Tervurenlaan 43, 1040 Etterbeek Belgium	Verzekeringsfon ds	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		Promo-Agri SRL	Chaussée de Namur 47, 5030 Gembloux Belgium	Vastgoedvenno otschap	Neen	Gedelegeerd bestuurder
		Le Secrétariat des Assurances CV	Chaussée de Namur 47, 5030 Gembloux Belgium	Verzekeringsma kelaar	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		eFWA SRL	Chaussée de Namur 47, 5030 Gembloux Belgium	ICT-diensten	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		FWA Invest SRL	Chaussée de Namur 47, 5030 Gembloux Belgium	Investeringsmaa tschappij	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
Hendrik VANDAMME	Niet-uitvoerend bestuurder	Immo- Conscience CV	Industrieweg 53, 8800 Roeselare Belgium	Patrimonium- vennootschap	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		Centrum voor Agrarische boekhouding en Bedrijfsleiding (CCAB) vzw	Sylvain Dupuislaan 251, 1070 Brussel Belgium	Boekhouding & consultancy	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
		Sopabe CV	Anspachlaan 111 bus 10, 1000 Brussel Belgium	Investerings- maatschappij	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder

		Sopabe-T CV	Anspachlaan 111 bus 10, 1000 Brussel Belgium	Investerings- maatschappij	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
Agnes VAN DEN BERGE	Onafhankelijk bestuurder	Food Tech Consult NV	De Meeûssquare 35, 1000 Brussel Belgium	Consulting- vennootschap	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
Jean-Paul GREGOIRE	Uitvoerend bestuurder	Centrum voor Agrarische boekhouding en Bedrijfsleiding (CCAB) vzw	Sylvain Dupuislaan 251, 1070 Brussel Belgium	Boekhouding & consultancy	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder
Emmanuel VERCOUSTRE	Uitvoerend bestuurder	AXA Banque France SA	Rue Carnot 203-205, 94138 Fontenay-sous- Bois France	Kredietinstel- ling	Neen	Niet-uitvoerend bestuurder & lid van het Auditcomité

Samenstelling van de Raad van Bestuur van de CV CrelanCo op 31/12/2022

De samenstelling van de Raad van Bestuur van de CV CrelanCo wijzigde als volgt in 2022:

- De benoeming tot niet-uitvoerend bestuurder van Bernard De Meulemeester vanaf 01/01/2022, en van Pierre Léonard, Claude Melen en Sarah Scaillet vanaf 28/04/2022;
- De beëindiging op 28/04/2022 van het mandaat van de voorzitter Jean-Pierre Dubois en van de niet-uitvoerende bestuurders Robert Joly en Clair Ysebaert door het bereiken van de leeftijdsgrens en van niet-uitvoerende bestuurder René Bernaerdt omwille van persoonlijke redenen. Benoît Bayenet volgde Jean-Pierre Dubois op als voorzitter.

Samenstelling op 31/12/2022

	Benoît Bayenet voorzitter		Luc Versele vicevoorzitter
	Hendrik Vandamme niet-uitvoerend bestuurder		Marianne Streeel niet-uitvoerend bestuurder
	Xavier Gellynck niet-uitvoerend bestuurder		Claude Melen niet-uitvoerend bestuurder
	Ann Dieleman niet-uitvoerend bestuurder		Sarah Scaillet niet-uitvoerend bestuurder
	Bernard De Meulemeester niet-uitvoerend bestuurder		Pierre Léonard niet-uitvoerend bestuurder

De Raad van Bestuur van de CV CrelanCo kwam in 2022 zes keer samen.

Directiecomité

Op 24 augustus 2022 werd het mandaat van Jeroen Ghysel (CIO) in onderling overleg beëindigd. Op 28 december 2022 werd Frédéric Mahieu formeel benoemd als zijn opvolger.

Dit gaf volgende nieuwe samenstelling van het directiecomité op 31 december 2022:

Het directiecomité neemt de operationele leiding van CrelanCo CV, Crelan NV en AXA Bank Belgium voor zich.

AXA BANK BELGIUM

Na de overname van AXA Bank Belgium door Crelan op 31 december 2021 werden de mandaten van Jef Van In als voorzitter, van Patrick Lemoine en Marie-Cécile Plessix als niet-uitvoerende bestuurders, van Michael Jonker, Patrick Keusters en Philippe Rucheton als onafhankelijke bestuurders, van Peter Devlies (CEO), Frank Goossens en Peter Philippaerts als uitvoerende bestuurders beëindigd.

Deze bestuursmandaten werden vervolgens toegekend aan:

- Luc Versele en Jean-Pierre Dubois (voorzitter en vicevoorzitter);
- Alain Diéval, Xavier Gellynck, Robert Joly, Marianne Streel, Hendrik Vandamme en Clair Ysebaert (niet-uitvoerende bestuurders);
- Jan Annaert, Eric Hermann, Paul Thysens en Agnes Van den Berge (onafhankelijke bestuurders)
- Philippe Voisin (CEO), Joris Cnockaert (CCO) en Jean-Paul Grégoire (COO & CHRO) als uitvoerende bestuurders.

Pieter Desmedt (CRO), Jeroen Ghysel (CIO) en Emmanuel Vercoustre (CFO) behielden hun mandaat als uitvoerende bestuurders.

Sinds 1 januari is de governance van de Raad van Bestuur, zijn gespecialiseerde comités en het Directiecomité van AXA Bank Belgium gespiegeld aan deze van Crelan. De wijzigingen aan de samenstelling van deze bestuursorganen tijdens 2022 zoals beschreven onder de rubriek Crelan nv gelden dus ook voor AXA Bank.

De samenstelling van de Raad van bestuur van Europabank wijzigde in 2022 als volgt:

- Door de pensionering van Rudi Vanlangendyck eindigde zijn mandaat als uitvoerend bestuurder-voorzitter van het directiecomité op 19/04/2022. Paul Malfeyt volgde hem op..
- De beëindiging van het mandaat van Jan Annaert als onafhankelijk bestuurder op 19/04/2022. Hij werd vanaf die datum vervangen door Sophie Hozée
- De beëindiging van het mandaat van Cédric Ryckaert als uitvoerend bestuurder (CFO) op 07/12/2022.

De Raad van Bestuur is samengesteld uit elf leden waaronder vijf leden als vertegenwoordiger van de hoofdaandeelhouder Crelan NV, vier* leden van het Directiecomité en twee onafhankelijke bestuurders.

** op 31 december 2022 slechts drie leden gezien de vacante positie van CFO*

De samenstelling van de Raad van Bestuur van Europabank op 31 december 2022:

Voorzitter:	Joris Cnockaert
Bestuurders:	Gérald Bogaert (lid Directiecomité)
	Marc Claus (lid Directiecomité)
	Xavier Gellynck
	Jean-Paul Grégoire
	Sophie Hozée (onafhankelijk bestuurder)
	Paul Malfeyt (voorzitter Directiecomité)
	Agnes Van den Berge (onafhankelijk bestuurder)
	Luc Versele
	Clair Ysebaert

De Raad van Bestuur kwam zes keer samen in 2022.

Het Audit- en het Remuneratiecomité functioneren onder de bevoegdheid van de Raad van Bestuur.

De samenstelling van het Directiecomité van Europabank op 31 december 2022*:

Voorzitter:	Paul Malfeyt
Leden:	Gérald Bogaert
	Marc Claus

** op 31 december 2022 was de positie van CFO vacant*

Verslag van de commissaris

De Algemene Vergadering van Crelan nv van 25 juni 2020 besliste om EY Bedrijfsrevisoren te herbenoemen als commissaris voor een periode van 3 jaar, tot de algemene vergadering van april 2023. EY wordt hierbij vertegenwoordigd door Jean-François Hubin.

Met het oog op het samenwerken met één revisor voor alle entiteiten van de Crelan Groep werd het mandaat van Pwc Bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door Ludovic Joos herroepen op de algemene vergadering van AXA Bank Belgium van 28 april 2022. Tegelijk werd EY Bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door Jean-François Hubin, benoemd als revisor.

EY controleert bijgevolg de geconsolideerde rekeningen van de Groep Crelan.

Statutaire wijzigingen

Er werden in 2022 geen wijzigingen aangebracht aan de statuten van Crelan NV, CrelanCo CV, AXA Bank Belgium NV en Europabank.

Deugdelijk bestuur

In overeenstemming met de Circulaire NBB_2011_09 van 20 december 2011 over de evaluatie van de interne controle evalueerde de effectieve leiding van de Bank zijn systeem van interne controle en voerde de Bank een permanente tweede- en derdelijnscontrole in.

Het Verslag van de effectieve leiding over de beoordeling van de interne controle en het Verslag van de effectieve leiding over de beoordeling van de interne controle op beleggingsdiensten en -activiteiten zijn vanaf 2016 gebaseerd op de gedetailleerde risicocartografie van de processen van de Bank.

De Bank maakte de vermelde verslagen in januari 2023 over aan de NBB nadat de Raden van Bestuur ze hadden goedgekeurd.

Volgens Circulaire NBB_2018_28 / Richtsnoeren van de EBA van 26 september 2017 inzake interne governance (EBA/GL/2017) moet het memorandum van deugdelijk bestuur jaarlijks op zijn conformiteit geëvalueerd worden en moet het aangepast worden in geval van betekenisvolle wijzigingen die de beleidsstructuur en de organisatie van de financiële instelling beïnvloeden. Tijdens het eerste semester van 2023 zal dit memorandum geüpdatet worden.

Beloningsbeleid

De Raad van Bestuur heeft een aantal leden afgevaardigd in het Remuneratiecomité om aanbevelingen op vlak van verloning aan de Raad van Bestuur over te maken. Het Remuneratiecomité wordt, zoals hierboven vermeld, voorgezeten door een onafhankelijk bestuurder in de zin van artikel 3, 83° van de wet van 25 april 2014 betreffende het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen en beursvennootschappen.

Het Remuneratiecomité is zodanig samengesteld dat het een gedegen en onafhankelijk oordeel kan geven over het beloningsbeleid en de prikkels die ervan uitgaan voor de risicobeheersing, de eigenvermogensbehoeften en de liquiditeitspositie.

De voorstellen van het Remuneratiecomité, zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de Algemene Vergadering, omvatten het geldelijk statuut van de uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders van de Bank en haar filialen, alsook het geldelijk statuut van de personen die verantwoordelijk zijn voor de onafhankelijke controlefuncties en de zogenaamde “identified staff”.

Het Remuneratiecomité velt een deugdelijk en onafhankelijk oordeel over het beloningsbeleid, de beloningspraktijken en de daarbij horende incentives, rekening houdend met de risicocontrole, de behoefte aan netto eigen vermogen en de liquiditeitspositie, en doet dit meer bepaald door:

- Advies te verlenen aan de Raad van Bestuur op vlak van het beloningsbeleid, vooral voor medewerkers van wie de werkzaamheden een materiële impact hebben op het risicoprofiel van de bank, alsook het verzekeren dat het beloningsbeleid genderneutraal is en de gelijke behandeling ondersteunt van medewerkers van verschillende genders;
- Advies te verlenen aan de Raad van Bestuur op vlak van de selectie van functies die als Identified staff worden aangemerkt;
- De voorbereiding van de beslissingen van de Raad van Bestuur over beloningen, rekening houdend met de langetermijnbelangen van aandeelhouders, beleggers en andere partijen met een belang, alsook met het algemene belang;
- De controle van de beloning van de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de onafhankelijke controlefuncties;
- Het toezicht op alle belangrijke retentie-, vertrek- en welkomstregelingen.

Het Beloningsbeleid wordt, na advies van het Remuneratiecomité, goedgekeurd door de Raad van Bestuur.

Onverminderd de taken van het Remuneratiecomité onderzoekt het Risicocomité, ter bevordering van gezonde beloningspraktijken en een gezond beloningsbeleid of de prikkels die uitgaan van het beloningssysteem op passende wijze rekening houden met de risicobeheersing, de eigenvermogensbehoeften en de liquiditeitspositie van de bank, evenals met de waarschijnlijkheid en de spreiding in de tijd van de winst. Ook levert het Risicocomité input voor de identificatie van de Identified Staff.

De compliancefunctie analyseert de gevolgen van het beloningsbeleid voor de naleving door de instelling van de wet- en regelgeving, het interne beleid en de risicocultuur, en rapporteert alle vastgestelde compliancierisico's en niet-compliant issues aan de Raad van Bestuur.

De compliancefunctie geeft in overeenstemming met haar rol doeltreffende input voor de vaststelling van bonuspools, prestatiecriteria en de toekenning van beloningen wanneer zij bezorgd is over het effect hiervan op gedragingen van medewerkers en het risiconiveau van de verrichte activiteiten. Ook levert de compliancefunctie input voor de identificatie van de Identified Staff.

Rekening houdend met artikel 67 van de wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen en de uitvoeringsbesluiten en de Gedelegeerde Verordening (EU) Nr. 604/2014 van de Commissie van 4 maart 2014, heeft de Raad van Bestuur binnen de Bank de perimeter van de Identified Staff als volgt bepaald:

- Categorie 1: de leden van de Raad van Bestuur;
- Categorie 2: de leden van het Hoger Management
- Categorie 3: de overeenkomstig de Gedelegeerde Verordening en andere regelgeving vastgestelde medewerkers met een functie die het nemen van risico's inhoudt;
- Categorie 4: de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de onafhankelijke controlefuncties;
- Categorie 5: de overeenkomstig de Gedelegeerde Verordening vastgestelde medewerkers, van wie de totale beloning hen op hetzelfde beloningsniveau plaatst als de hoge directie en de personen met een functie die het nemen van risico's inhoudt.

Het beloningsbeleid is op dergelijke manier gestructureerd dat het globaal beloningspakket gebalanceerd is opgesplitst in een vaste en een variabele component.

De samenstelling van het globaal pakket is zodanig opgesteld dat het niet aanzet tot het nemen van uitzonderlijke risico's. Het vast gedeelte is structureel genoeg om de identified staff leden te belonen voor hun werk, anciënniteit, expertise en professionele ervaring en betekent een garantie voor de volatiele variabele verloning en meer bepaald de kans van het niet-uitkeren van een variabele verloning.

Vaste verloning

Het basisloon van de Identified staff wordt bepaald rekening houdend met de organisatorische verantwoordelijkheden, zoals beschreven in de functiebeschrijving, en met de positionering ten opzichte van een externe benchmark. Het basisloon kan ook voordelen in natura inhouden.

Beslissingen omtrent de evolutie van de vaste verloning van Identified staff zijn gebaseerd op performance reviews (evaluaties) en positionering ten opzichte van een externe benchmark. Individuele verhogingen worden toegekend op basis van de volgende principes:

- billijke behandeling;
- strikte delegatieregels; en,
- een systematische dubbele controle door het lijnmanagement en het HR-departement.

Elk jaar bepalen Crelan en AXA Bank het beschikbaar budget voor de evolutie van de vaste verloning, waarbij de resultaten van beide entiteiten (in vergelijking met de gestelde objectieven) de bepalende factor zijn. Wanneer de resultaten negatief zijn of significant lager dan de objectieven kan de evolutie van de vaste verloning beperkt worden tot de reglementaire, wettelijke of contractuele verhogingen.

Variabele verloning

De variabele verloning voor de Identified staff wordt bepaald volgens de regels vermeld in het Beloningsbeleid en wordt afgestemd op alle risico's en op de prestaties van de instelling, de bedrijfseenheid en de individuele prestaties.

De prestatie van het team waarvan het lid van de Identified Staff deel uitmaakt en zijn of haar individuele prestatie beoordeeld aan de hand van een verplichte jaarlijkse individuele beoordeling door de hiërarchisch leidinggevende op minstens de volgende elementen:

- kwalitatieve verwezenlijkingen van de vastgestelde objectieven;

- professioneel gedrag met betrekking tot de waarden, compliancevereisten en procedures, gealigneerd op de waarden van de Groep;
- bijdrage aan het risicobeheer, inclusief operationeel risico;
- de leiderschapscapaciteiten van de medewerker (indien van toepassing).

De Raad van Bestuur zal, na advies van het Remuneratiecomité, voor alle leden van de Identified Staff een aanvullende beoordeling uitvoeren rekening houdend met:

- de bijdrage aan het permanente toezichtskader;
- de betrokkenheid bij materiële risico's en hieraan verbonden beslissingen;
- in voorkomend geval, mogelijke incidenten in de loop van het jaar en de correctieve maatregelen hiervoor

Deze beoordeling kan een impact hebben op de variabele beloning.

De variabele beloning voor elke Identified Staff is beperkt tot het hoogste van de volgende 2 bedragen:

- Bedrag gelijk aan de vaste verloning, zonder dat dit bedrag hoger mag zijn dan de vaste verloning en met een maximum van 50.000 EUR;
- 50% van de vaste verloning.

Die beperking van de verhouding tussen de vaste en variabele verloning geldt ook voor toekenningen van variabele verloning bij overschrijding van de objectieven ('above target').

Onvereenkomstig de Wet van 25 april 2014 op het statuut van en toezicht op kredietinstellingen en beursvennootschappen bestaat de variabele verloning voor de Identified staff voor min. 40% (mogelijks oplopend tot 60% voor de hoogste variabele verloningen) uit een uitgesteld deel (deferral).

In voorkomend geval verloopt het uitgesteld schema als volgt:

- De verwerving van de uitgestelde variabele verloning voor de leden van het Directiecomité en, in het geval deze geen deel uitmaken van het Directiecomité, het senior management wordt gespreid over 5 jaar, waarbij jaarlijks 1/5de van het uitgesteld gedeelte wordt verworven;
- Voor alle andere leden van de Identified staff wordt de verwerving gespreid over 4 jaar, waarbij jaarlijks 1/4de van het uitgesteld gedeelte wordt verworven.

Ten minste 50% van de variabele verloning (zowel van het niet-uitgesteld als van het uitgesteld deel), is samengesteld uit een gepast evenwicht tussen :

- financiële instrumenten verbonden aan aandelen, of equivalente instrumenten ("non-cash instrumenten") ; en eventueel indien nodig,
- andere kapitaalinstrumenten zoals voorzien door de Wet.

Deze instrumenten zijn onderworpen aan een passend aanhoudingsbeleid, dat inhoudt dat de houder van de instrumenten er de eigenaar van moet blijven, en dat tot doel heeft de prikkels af te stemmen op de langetermijnbelangen van Crelan en AXA Bank.

Het andere 50% van de variabele verloning zal in voorkomend geval in geld betaald worden of – conform § 284 van de EBA-guidelines – in andere voordelen die niet aan het criterium van financiële instrumenten voldoen.

Alle variabele verloningen worden tot mogelijk 100% verminderd (**malus**) of teruggevorderd (**clawback**) binnen de maximale uitstelperiode volgens de volgende voorwaarden en modaliteiten:

Na advies van het Remuneratiecomité, zal de Raad van Bestuur beslissen om de nog niet verworven en betaalde delen van de variabele beloning van alle of bepaalde (eventueel voormalige) Identified Staff te verminderen (**malus**) of terug te vorderen (**clawback**) als de Bank of de betrokken bedrijfseenheid een verminderd of negatief financieel rendement boekt of als een van de volgende gevallen ontdekt wordt:

- de Identified staff leeft de geldende normen inzake deskundigheid en professionele integriteit niet na;
- de Identified staff is betrokken bij een bijzonder mechanisme dat als doel of gevolg heeft fiscale fraude door derden te bevorderen;
- iedere omstandigheid die impliceert dat de betaling van de variabele verloning een inbreuk zou uitmaken op het goede beloningsbeleid van de Bank, op de risicobeheerstrategie of op haar gering tot middelgroot risicoprofiel.

De vergoeding van de leden van het Directiecomité is samengesteld uit een vaste basisvergoeding en een variabele component. Voor de variabele vergoeding stelt de Raad van Bestuur, op voorstel van het Remuneratiecomité, jaarlijks een bedrag voor in functie van zowel kwantitatieve als kwalitatieve criteria. Dit variabel deel mag niet meer dan 30% van de vaste basisvergoeding bedragen, tenzij de Raad van Bestuur met een voorafgaande beslissing op voorstel van het Remuneratiecomité, hierop een specifieke uitzondering toestaat.

De ontslagvergoedingen worden berekend op basis van de basisvergoeding, exclusief het variabel gedeelte, en zijn beperkt tot maximaal 9 maanden vergoeding. In geval van overname of fusie kan die vergoeding verhoogd worden met 3 maanden. Indien de ontslagvergoeding hoger is dan 12 maanden of op gemotiveerd advies van het Remuneratiecomité hoger is dan 18 maanden dan dient de Algemene Vergadering hier vooraf haar goedkeuring voor te geven. Desalniettemin kan, op gemotiveerd advies van het Remuneratiecomité, een niet-concurrentiebeding onderhandeld worden, waarvoor, in dat specifiek geval, een vergoeding van maximum 6 maanden toegekend kan worden als compensatie voor een eventueel inkomensverlies.

De niet-uitvoerende bestuurders hebben recht op een jaarlijkse forfaitaire vergoeding die in maandelijkse schijven wordt uitbetaald. Deze vergoeding dekt alle kosten, waaronder de verplaatsingskosten, en de grootte ervan is afhankelijk van de rol van de niet-uitvoerende bestuurders in de verschillende gespecialiseerde comités.

De bank keerde in 2022 volgende vergoedingen uit:

Totale vergoeding (mio EUR)	Vaste vergoeding	Variabele vergoeding
Bestuurders van de Groep Crelan	5,05	0,55

Totale remuneratie van Identified Staff in 2022 (exclusief de vergoeding van niet-uitvoerende bestuurders)

De kwantitatieve informatie hieronder betreft de remuneratie toegekend voor het jaar 2022 aan de Identified Staff van Crelan en AXA Bank binnen de betekenis van CRD IV en de Belgische bankwet, maar is geen weerspiegeling van de remuneratie toegekend aan andere werknemers:

Populatie	Vaste verloning	Variabele verloning	Vergoeding bij indiensttreding	Ontslagver- goeding		
				Betaald	Toegeken d	
<i>Uitvoerende bestuurders</i>	3.010.937 €	417.100 €	€ -	69307,2	€ 173.268,00	Bedrag (EUR)
	6	6	0	1	1	# betrokken mdws
<i>Hoger management (exclusief uitvoerende bestuurders)</i>	683.190 €	122.089 €	€ -	€ -	€ -	Bedrag (EUR)
	3	3	0	0	0	# betrokken mdws
<i>Andere Identified Staff</i>	1.555.931 €	152.550 €	€ -	€ -	€ -	Bedrag (EUR)
	8	8	0	0	0	# betrokken mdws
Totaal	5.250.058 €	691.738 €	- €	69.307 €	173.268 €	Bedrag (EUR)
	17	17	0	1	1	# betrokken mdws

Populatie	Vormen van (toegekende) variabele verloning				Uitstaande uitgesteld e verloning	Uitgestelde verloning		
	Cash	Aandelen	Aan aandelen gelinkte financiële instrumenten	Andere types	Verworven	Toegekend	Uitbetaald	Terugge- vorderd
<i>Executive Board Members</i>	230.960 €	N/A	N/A	186.140 €	281.738 €	148.912 €	242.893 €	€ -
<i>Higher management (beyond executive directors)</i>	122.089 €	N/A	N/A	- €	- €	- €	- €	€ -
<i>Other identified staff</i>	152.550 €	N/A	N/A	- €	- €	- €	- €	- €
Total	505.598 €	- €	- €	186.140 €	281.738 €	148.912 €	242.893 €	- €

Evaluatie van de governance

In het kader van de governanceverplichtingen voor financiële instellingen, waaronder de 'fit & proper'-vereisten voor bestuurders, heeft het Benoemingscomité in het eerste trimester van 2022, conform artikel 31 §2 van de Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, de structuur, omvang, samenstelling en prestaties van de Raad van Bestuur en zijn comités geëvalueerd.

Voor deze evaluatieoefening deed de bank beroep op de onafhankelijke expertise van Deloitte. Het onderzoek maakt gebruik van schriftelijke vragenlijsten en individuele interviews en heeft tot doel om:

- De verwachtingen van de bestuurders over de rol en de werking van de Raad van Bestuur en de comités in kaart te brengen;

- De competentie en expertise van de aanwezige governanceprofielen te inventariseren;
- De governancepraktijken binnen de Raad van Bestuur te identificeren;
- De implementatie van de aanbevelingen uit de voorgaande evaluatie op te volgen.

Op basis van de resultaten van deze oefening heeft het Benoemingscomité kunnen evalueren of alle kennis, vaardigheden, diversiteit en ervaring aanwezig en evenwichtig verdeeld zijn en heeft het aanbevelingen met betrekking tot mogelijke wijzigingen geformuleerd aan de Raad van Bestuur.

Crelan, een bank die evolueert

Initiatieven naar de klanten

'SAMEN ANDERS BANKIEREN'

De drie bankenmerken van Crelan Groep: Crelan, AXA Bank en Europabank hebben alle gemeen dat ze dicht bij de klant willen staan en dat uitte zich in 2022 opnieuw op verschillende manieren.

In januari verruimde de bankengroep haar beleggingsaanbod met de lancering van Econopolis Climate Fund, een duurzame belegging beheerd door onze partner Econopolis Wealth Management. Het fonds dat belegt in een veertigtal aandelen van bedrijven die aan een klimaat neutrale wereld werken, biedt de belegger een nieuwe opportuniteit om zijn duurzame portefeuille te diversifiëren.

In april 2022 lanceerde Crelan voor de derde keer een fotowedstrijd voor de coöperatieve aandeelhouders. Uit de ingezonden foto's selecteerde een jury 12 beelden die de Crelan-kalender van 2023 vormgeven. Begin december 2022 nodigde de bank de winnaars uit op een gezellige en feestelijke receptie. Ook de winnaars van de vorige twee edities waren ditmaal van de partij omdat zij tot dan toe door de Covid-19-restricties enkel elektronische felicitaties hadden kunnen ontvangen.

Begin mei 2022 ontvingen de coöperatieve aandeelhouders een dividend van 3% over het boekjaar 2021, een mooie appreciatie voor het engagement dat ze tonen naar de Crelan Groep.

In juli 2022 kreeg Crelan van het consumentenmagazine Test-Aankoop het label 'Beste van de test' voor haar autolening toegekend. Met andere woorden het onlinetarief van de Crelan-autolening noteerde gemiddeld over de twaalf maanden die aan de test voorafgingen het voordeligst. Goed nieuws voor de klanten die op hun Crelan-agent beroep deden voor de financiering van hun droomwagen.

In augustus 2022 beslisten Crelan en AXA Bank om de land- en tuinbouwers die schade leden door de aanhoudende droogte te ondersteunen. Beide banken boden hen de mogelijkheid om de kapitaalaflossingen van hun krediet met een jaar op te schorten. Dit engagement en onze sponsoring van verschillende landbouwbeurzen zoals Agriflanders en de Beurs van Libramont tijdens het jaar onderstrepen de verbodenheid van Crelan Groep met de Belgische land- en tuinbouwers.

Vanzelfsprekend namen Crelan, AXA Bank en Europabank ook deel aan de ondersteunende energiemaatregelen die de overheid en de bankensector globaal uitwerkten voor gezinnen die door de gestegen energiefacturen tijdelijk in moeilijkheden kwamen. Maar Crelan en AXA Bank gingen ook verder voor hun professionele klanten. Eind september 2022 kondigde beide banken aan dat professionele klanten, wiens cashpositie onder druk kwam door de gestegen energieprijzen, beroep konden doen op een speciaal ontwikkelde energielening aan sterk gereduceerde voorwaarden.

Vanaf september 2022 kunnen klanten van AXA Bank die interesse hebben in coöperatieve aandelen van CrelanCo, mits het juiste beleggingsprofiel hier ook effectief via hun AXA Bank-kantoor in investeren. Op die manier kunnen nu ook de AXA Bank-klanten zich financieel engageren in de toekomst van de bank en deel uitmaken van de coöperantencommunity.

Nog in september 2022 lanceerde de bank voor de vierde maal een groepsaankoop energie voor de coöperatieve aandeelhouders CrelanCo.

Op dinsdag 13 oktober 2022 volgden meer dan 12.000 geïnteresseerde beleggers het door Crelan en AXA Bank georganiseerde webinar over de impact van de geopolitieke spanningen en de energiecrisis op de economie en het beleggingsklimaat. Onze chief economist Bart Abeloos deelde zijn inzichten voor de Nederlandstalige kijkers met de hoofdredactrice van het Belang van Limburg Indra Dewitte en professor Jonathan Holslag. Voor de Franstalige kijkers waren dit Christophe Deborsu, journalist en presentator van het wekelijks actualiteitsprogramma «C'est pas tous les jours dimanche» op RTL TVI en de bekende economist Étienne de Callatay.

Nog in het najaar ontvingen Crelan en AXA-Bank-agenten samen, tijdens speciaal georganiseerde meetings voor accountants verspreid over het hele land, geïnteresseerde accountancybureaus om kennis te maken met ons bancaire aanbod.

Over het volledige jaar 2022 hebben opnieuw 41 coöperatieve aandeelhouders een project dat hen na aan het hart ligt kunnen ondersteunen dankzij een financiële bijdrage van meer dan 70.000 EUR die Crelan Foundation toekende.

Om de spaarders meteen een goede start te bieden kondigden Crelan en AXA Bank Belgium op 22 december 2022 aan dat de rentevergoeding op de spaarboekjes verhoogd werd vanaf 16 januari 2023. Deze eerste renteverhoging na zeer lange tijd was het gevolg van de gestegen ECB-rente.

EEN BREDER PRODUCTAANBOD DANKZIJ SAMENWERKING BINNEN DE GROEP EN PARTNERSHIPS

Een van de doelstellingen van de overname van AXA Bank was om de kennis en knowhow te delen en om binnen de Crelan groep zo optimaal mogelijk samen te werken. Op die manier kunnen we onze klanten immers sneller, vollediger en efficiënter van dienst zijn.

In 2022 werd hier al onmiddellijk werk van gemaakt.

Samenwerking met Europabank

De specifieke kennis die Europabank opbouwde bij het verwerken van kaarttransacties en als aanbieder van financiële renting en leasing wenden we breed aan in de Crelan groep.

Op die manier kunnen de Crelan-kantoren de betaaloplossingen via terminals of online van Europabank aanbieden aan hun professionele klanten. Ze brengen deze klanten hiervoor in contact met een verbonden Europabank-kantoor.

De Crelan- en Europabank-kantoren kunnen ook klanten naar elkaar doorverwijzen op het vlak van leasing en woonkredieten als blijkt dat het aanbod van de partner beter aansluit bij de behoeften en het profiel van de klant. Eb-lease breidde op dat vlak haar aanbod aan rentingformules verder uit zodat nu ook tweedehands personenwagens, bestelwagens, vrachtwagens, landbouwvoertuigen en bedrijfsmaterialen (zoals graafmachines en wielladers) via deze formule aangeboden kunnen worden.

Europabank organiseerde in 2022 verschillende kennismakingssessies voor de AXA Bank-agenten om deze producten ook aan hen voor te stellen, wat maakt dat de Europabank- en AXA Bank-kantoren nu ook op eenzelfde manier kunnen samenwerken.

Samenwerking met partners

Om onze klantendoelgroepen – particuliere gezinnen, zelfstandigen, vrije beroepen, kmo's en land- en tuinbouwers – een volledige financiële dienstverlening te kunnen aanbieden, werken Crelan en AXA Bank samen met een aantal preferente partners, telkens toonaangevende namen in hun vakgebied.

Het eigen aanbod van beide banken dat bestaat uit betaalrekeningen en –faciliteiten, spaarrekeningen, kasbons, termijnrekeningen en kredietfaciliteiten wordt op die manier uitgebreid met beleggingsproducten en verzekeringsformules.

Partnerships voor schade- en levensverzekeringen

Sinds oktober 2018 kunnen de Crelan-agenten het ruime en kwalitatieve aanbod van **Allianz levensverzekeringen** aan de klanten aanbieden. Deze samenwerking werd in 2022 ook opengesteld voor de AXA Bank-agenten.

AXA Bank behoorde tot 31 december 2021 tot AXA Group. Historisch gezien werkten de AXA Bank-agenten dus al langer samen met de verzekeraar **AXA Belgium** voor een uitgebreid aanbod aan **schadeverzekeringen**. Sinds januari 2022 kunnen Crelan-agenten eveneens gebruikmaken van dit zeer uitgebreid en performant aanbod aangezien deze samenwerking immers een onderdeel was van het globaal akkoord dat AXA Group heeft gesloten met Crelan Groep over de overname van AXA Bank Belgium.

Partnerships voor bancaire beleggingen

Meer dan tien jaar werkt Crelan nu samen met **Econopolis Wealth Management**, de beheersvennootschap rond Geert Noels. Deze samenwerking omvat zowel de compartimenten van de bevek Crelan Fund, waarvoor Econopolis Wealth Management het beheer van de beleggingsportefeuille waarneemt, als de compartimenten van de bevek naar Luxemburgs recht Econopolis Funds.

Ook de nauwe samenwerking met **Amundi** ging verder. Crelan commercialiseert een uitgebreide selectie fondsen van Amundi en zijn dochters. Amundi beheert eveneens de beleggingsportefeuille van de bevek Crelan Invest met drie profielfondsen Conservative, Balanced en Dynamic – die in een breed gamma van gediversifieerde activa beleggen en elk met hun specifieke risicobenadering inspelen op een bepaald beleggersprofiel. Ze houden bovendien vast aan een duurzame en ethische benadering.

De asset manager **AXA IM (AXA Investment Manager)** leverde al langere tijd fondsen voor het productaanbod van de AXA Bank-agenten. Sinds mei 2022 is dit aanbod ook opengesteld voor de Crelan-agenten, net zoals het aanbod van Econopolis Wealth Management en Amundi ook is opengesteld voor de AXA Bank-agenten waardoor het beleggingsaanbod voor de klanten van beide banken verder is verruimd.

Voor gestructureerde producten werkt Crelan samen met een aantal preferente partners, namelijk BNP Paribas, Crédit Suisse, Société Générale, Natixis, Goldman Sachs en CACIB.

Op vlak van fiscaal pensioensparen verdeelt Crelan 3 pensioenspaarfondsen (Crelan Pension Fund Sustainable Stability, Balanced en Growth) die als feeder fungeren van de pensioenspaarfondsen van BNP Paribas. In november 2019 kreeg dit fonds het 'Towards sustainability label' toebedeeld.

AANDACHT VOOR DUURZAME BELEGGINGEN

Duurzaamheidslabel

Consumenten vinden duurzaamheid steeds belangrijker, ook bij de producten waarin ze beleggen.

Omdat het begrip 'duurzaamheid' vaak op verschillende manieren kan geïnterpreteerd en ingevuld worden, werkte de koepelfederatie van de banken, **Febelfin**, een **kwaliteitsnorm** uit voor duurzame financiële producten.

Producten die aan deze norm voldoen, en bij voorkeur nog ambitieuzer zijn, ontvangen een duurzaamheidslabel. Dankzij dit label kan de consument erop vertrouwen dat het product aan een aantal kwaliteitseisen voldoet en dat zijn geld naar bedrijven gaat die ook écht gericht zijn op duurzaamheid.

Als coöperatieve bank heeft ook Crelan Group oog voor een duurzame werking en wil ze tegemoet komen aan de groeiende vraag van de klanten naar maatschappelijk verantwoorde investeringen. Intussen hebben dan ook 19 fondsen bij Crelan en 22 fondsen bij AXA Bank dit duurzaamheidslabel ontvangen.

SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation)

Nog in het kader van duurzame beleggingen wil Crelan op termijn haar fondsenaanbod zodanig samenstellen dat het merendeel van de fondsen beantwoordt aan de artikels 8 en 9 van de SFDR-regelgeving.

De SFDR-regels sluiten aan op de ESG-regelgeving (Environmental, Social en Governance) die voortvloeide uit het Actieplan voor Duurzame Financiering dat de Europese Commissie in 2018 publiceerde.

Ze hebben als doel om meer transparantie over het duurzaamheidsaspect te creëren en de beleggers op dat vlak een goede bescherming te bieden. Deze regels zijn van toepassing sinds 10 maart 2021 en leggen financiële instellingen, marktdeelnemers en adviseurs de verplichting op om vooropgestelde informatie over het duurzame aspect van hun beleggingen en beleid te publiceren op hun websites.

Volgens artikel 6 van de SFDR-regelgeving moet het zogenaamd UCITS-prospectus op productniveau toelichten hoe dat de financiële deelnemer duurzaamheidsrisico's integreert in de beleggingsbeslissingen en hoe hij de te verwachten impact van duurzaamheidsrisico's op de

prestaties van het financiële product beoordeelt. Deze informatie moet in een pre-contractuele fase voor de belegger beschikbaar zijn. Ook als er volgens de financiële deelnemer geen duurzaamheidsrisico's van toepassing zijn, moet hij dat beknopt toelichten.

De artikels 8 en 9 handelen specifiek over financiële producten die milieu- of sociale kenmerken bevorderen of die duurzaam beleggen als doel hebben. Bij artikel 9 moet het effectief ook mogelijk zijn om de impact te kunnen meten. Voor de fondsen die onder deze artikels vallen, moeten de precontractuele documenten en periodieke verslagen de belegger nog in aanvullende info voorzien. Het is dan ook duidelijk dat deze producten de duurzame belegger de beste garantie geven. Crelan wil zich in de toekomst vooral focussen op fondsen die milieu- of sociale kenmerken bevorderen of die duurzaam beleggen als doel hebben en dus voornamelijk fondsen in het aanbod hebben die onder art. 8 en 9 van de SFDR regelgeving vallen.

Momenteel bestaat 75% van het fondsenaanbod van Crelan al uit fondsen die beantwoorden aan art. 8 of art. 9 van de SFDR-reglementering.

Meer info over de manier waarop de banken van Crelan Groep werken aan een duurzaam beleggingsaanbod vindt u in het afzonderlijk gepubliceerde Duurzaamheidsverslag. Dit verslag kan u raadplegen op www.crelan.be, www.axabank.be en www.europabank.be.

EEN PROFESSIONEEL KANTORENNETWERK TEN DIENSTE VAN DE KLANT

Het Crelan-kantorennetwerk bestond op 31 december 2022 uit 453 kantoren verspreid over België. Hiermee daalde dit aantal in 2022 met 14 kantoren. AXA Bank had eind 2022 333 kantoren, wat 34 minder was dan een jaar eerder.

Ongeveer de helft van onze kantoren is uitgerust met één of meer selfbankingautomaten, doorgaans met uitgebreide functionaliteiten.

Met uitzondering van het agentschap van de hoofdzetel in Brussel, worden alle verkooppunten van Crelan en AXA Bank gerund door zelfstandige agenten die de lokale markt goed kennen en dicht bij de klant staan.

De nabijheid, de persoonlijke aanpak en de continuïteit die onze agenten bieden, zijn de troeven waarmee Crelan zich onderscheidt op de markt. Naast digitale kanalen en contacten met call centers blijven heel wat klanten het belangrijk vinden om te kunnen rekenen op persoonlijk advies van een lokale vertrouwenspersoon die hun situatie goed kent. Niettegenstaande de daling van het aantal agentschappen blijft zowel Crelan als AXA Bank dus veel belang hechten aan een goede lokale aanwezigheid.

COMPETENTIECENTERS VOOR ADVIES AAN ONDERNEMERS

Via adviesbankieren wil Crelan zich onderscheiden. Daarom schenkt de bank veel aandacht aan de vorming van competente adviseurs die zo dicht mogelijk bij de klanten staan. Ook voor de professionele klanten - ondernemers in de land- en tuinbouw en voedingssector enerzijds en zelfstandigen, vrije beroepen en de lokale KMO's anderzijds - wil Crelan een referentie zijn op het vlak van adviesverlening. Hiervoor werkt Crelan met gespecialiseerde competentiecenters. Dit zijn

agenten die naast advies aan particuliere klanten ook heel wat knowhow hebben opgebouwd in het begeleiden van professionele klanten en dus het best geplaatst zijn om hen te adviseren. In 2022 werd begonnen om eenzelfde aanpak ook uit te rollen in het AXA Bank-netwerk.

De competentiecentra zijn herkenbaar in het straatbeeld via een extern aangebracht 'label'.

Ze werken ook samen met de agentschappen uit hun buurt die niet over deze kennis beschikken. In dat geval kunnen de professionele klanten voor hun basisdienstverlening bijvoorbeeld beroep blijven doen op hun vertrouwde agentschap, terwijl ze voor het gespecialiseerde advies terecht kunnen bij het competentiecentrum. Het agentschap zal dan in functie van de behoefte van de klant contact leggen met het nabij gelegen competentiecentrum.

Het businessmodel van zelfstandige agenten dichtbij de klant biedt ook in het professionele klantensegment nog heel wat ruimte tot groei.

Crelan Group blijft dan ook via opleiding verder investeren in de kennis en vaardigheden van medewerkers met de bedoeling om het aantal competentiecentra nog verder uit te breiden.

UITBREIDING VAN HET DIGITALE AANBOD

In 2022 investeerde Crelan verder in de uitbreiding van de digitale diensten en in 'open banking':

- **Overzicht beleggingen toegevoegd in Crelan Mobile:**

Voortaan vinden de klanten ook in Crelan Mobile een overzicht van hun beleggingsportefeuille. Het handelt over volgende mogelijkheden:

- een overzicht van alle beleggingen, ook deze waarvoor de klant wettelijke vertegenwoordiger of gevolmachtigde is. Van dit overzicht kan eveneens een afdruk gemaakt worden;
- een overzicht van alle nog actieve effectenrekeningen, inclusief lege effectenrekeningen;
- een aanduiding van de valuta van de belegging.

- **Attest identificatie van bankrekening**

Klanten die een attest identificatie van bankrekening nodig hebben, kunnen dit nu zelf afdrukken via myCrelan. Ze hoeven dit attest dus niet langer via hun bankagentschap aan te vragen. De klant kan in het menu onder de betreffende rekening klikken op "bankidentificatiebevestiging".

- **Het exporteren van overzichtstaten van kredietkaartuitgaven naar een Excel-bestand**

Gebruikers van myCrelan (Pro) kunnen nu de uitgaven die ze met de Visa-kaart hebben verricht, exporteren naar een Excel- of PDF-bestand om ze bijvoorbeeld gemakkelijk in hun boekhoudprogramma op te laden.

Ook kunnen klanten snel informatie vinden over het verzoek tot betaling van kredietkaartbedragen op de rekening van de klant.

- **Wijziging van het Cardstop-nummer**

Het nummer van Cardstop nummer is sinds januari 2022 gewijzigd. Een duidelijke banner in onze digitale toepassingen maakt de klanten attent op dit nieuwe nummer.

- **Optimalisatie van klantengegevens**

In het kader van de regelgeving over de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (AML – anti money laundering) moeten banken de gegevens van hun klanten up-to-date houden en hiervoor regelmatig bijkomende informatie bij hen opvragen. De vragenlijst die Crelan hiervoor gebruikt, is aangevuld met extra vragen over FATCA, CRS... en de workflow is geoptimaliseerd. Klanten kunnen hun eerder ingevulde gegevens raadplegen en wijzigen en worden indien nodig ook gevraagd om nieuwe vragen te beantwoorden. Deze vragenlijst is zowel in myCrelan als in Crelan Mobile beschikbaar.

Initiatieven naar het personeel

Op 31 december 2022 maken 1.793 personeelsleden deel uit van Crelan Groep waarvan er 717 voor Crelan werken, 361 voor Europabank en 660 voor AXA Bank.

Naast dit loontrekkend personeel in de verschillende entiteiten van de Groep, zijn er in het agentennetwerk van Crelan NV ook 1.482 medewerkers en in dat van AXA Bank Belgium 1.331 medewerkers aan de slag met een statuut van gedelegeerd agent of als loontrekkende medewerker van een gedelegeerd agent. Hierdoor bedraagt het totaal aantal medewerkers voor Crelan Groep 4.551.

Meer informatie over de samenstelling en de diversiteit van het personeelsbestand van Crelan is opgenomen in het duurzaamheidsverslag van de bank.

REKRUTERING EN INTERNE MOBILITEIT

In 2022 werden zeer grote inspanningen geleverd op vlak van rekrutering. Sinds de overname van AXA Bank door Crelan, worden alle vacatures voor beide banken samen opengesteld en ook intern gepromoot. Tegelijk zocht de bank, als gevolg van de vele projecten binnen de bank, maar ook pensioneringen en spontane vertrekken, heel wat nieuwe medewerkers.

In totaal zijn er in 2022 maar liefst 111 vacatures ingevuld, waarvan 46 vacatures voor AXA Bank.

Meer dan 40% van al deze vacatures werd in eerste instantie ingevuld via interne mobiliteit: medewerkers binnen de bank die kiezen voor een nieuwe uitdaging en zo nieuwe competenties ontwikkelen, variatie in hun loopbaan creëren en uiteindelijk zelf actief bijdragen aan hun eigen duurzame inzetbaarheid.

Daarnaast trok de bank ook 62 nieuwe medewerkers aan die startten in de diverse domeinen van de bank. In samenwerking met de managers worden via infosessies, mentoring, opleidingsplannen en onthaalmomenten heel wat inspanningen geleverd om ervoor te zorgen dat deze nieuwe collega's zich snel thuis voelen.

DIVERSITEIT

Crelan Groep streeft er in haar personeels- en rekruteringsbeleid ook naar een weerspiegeling te zijn van de maatschappij en voert daarom ook diversiteit hoog in het vaandel. Bij Crelan is 52,2% van de werknemers mannelijk en 47,8% vrouwelijk, bij AXA Bank bedraagt is deze verhouding omgekeerd: 45,6% mannelijk en 54,4% vrouwelijk.

Bij Crelan behoort 9,3% van de werknemers tot de leeftijdscategorie 20-35 jaar, 52,6% situeert zich tussen 35-55 jaar en 38,1% zijn 55+'ers. Bij AXA Bank bedragen deze percentages respectievelijk 12,2%, 46,7% en 41,1%.

Qua opleidingsniveau heeft bij Crelan 23,7% van de werknemers een diploma secundair onderwijs, is 36,8% hoger niet-universitair en 39,5% universitair. Bij AXA Bank is dit respectievelijk 21,0%, 41,5% en 37,5%.

Bij Crelan zijn 12 nationaliteiten vertegenwoordigd, bij AXA Bank 10.

TOP EMPLOYER: ZEVEN MAAL OP EEN RIJ

Ook in 2022 heeft Crelan opnieuw een overtuigende erkenning als Top Employer België gekregen. Het internationale Top Employer Instituut kende dit label toe aan Crelan nadat de bank zeer grondig gescreend werd op haar personeelsstrategie in de breedste zin van het woord.

Zo neemt men tijdens dit onderzoek onder andere de manier waarop Crelan nieuwe medewerkers onthaalt en integreert grondig onder de loep, maar ook loopbaanbegeleiding, leren & ontwikkelen, performance, loon- en secundaire voorwaarden, welzijn en gezondheid, digitale en fysieke werkplek, bedrijfsrestaurant, mobiliteitsbeleid, ...

Daarnaast worden ook de manier waarop Crelan bedrijfswaarden, duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen, verandering, ... uitdraagt naar haar medewerkers mee in rekening genomen. Vooral in deze laatste thema's boekte Crelan als werkgever een mooie vooruitgang in 2022 dankzij heel wat initiatieven.

Elk jaar wordt de lat om dit label te ontvangen en te behouden een stukje hoger gelegd: in welke mate ontwikkelt Crelan zich continu verder als werkgever en volgt de bank de nieuwste tendensen en inzichten op het vlak van werken in haar beleid, dat staat centraal.

Opnieuw deze erkenning krijgen, na zo'n uitgebreid onderzoek, is dus iets waar Crelan elk jaar even trots op is.

SAMEN IN EEN EENGEMAAKTE ORGANISATIE

Om van het integratieproject met AXA Bank een succes te maken, heeft Crelan er onder andere voor gekozen om reeds in 2022 te evolueren naar een eengemaakte organisatiestructuur met een eengemaakt managementteam. Zo kunnen alle teams, telkens samengesteld uit Crelan- en AXA Bank-collega's, via intensieve samenwerking en kennisdeling over beide banken heen, reeds volop inzetten op een optimale voorbereiding van dit uitdagend project.

Tegelijk werden heel wat initiatieven genomen om de teamspirit en kennismaking tussen de medewerkers van beide banken te stimuleren, zoals teambuildings, speeddates, netwerkmomenten, personeelsuitstappen met het gezin, ...

Uiteraard stond ook communicatie centraal om medewerkers op elk moment te informeren over de vorderingen van het integratieproject.

Tot slot heeft Crelan in 2022 ook de Pulse Survey geïmplementeerd. Via korte periodieke bevragingen bij het voltallig personeel houdt de bank de vinger aan de pols: hoe gaat het met de medewerkers, hoe ervaren ze hun dagelijkse werkcontext, en wat hebben ze nodig om het beste van zichzelf te blijven geven? De medewerkers zelf krijgen op deze manier een echte stem om zich te laten horen over de thema's die hen aanbelangen. Een win-win voor medewerker en werkgever dus, zeker in deze intense periode van verandering!

Begin 2022 werd Mindlab gelanceerd naar alle medewerkers van de bank. Mindlab is een online platform gericht op mentaal welzijn, bestaande uit verschillende modules (zoals Beter slapen, Omgaan met stress of Mindfulness en meditatie) waarmee medewerkers op hun eigen tempo en waar en wanneer het hen past, aan de slag kunnen voor het vergroten van hun mentale veerkracht. Intussen werden er meer dan 150 modules gevolgd en werd op basis van de hoge tevredenheidsscore besloten om ook in 2023 Mindlab te blijven aanbieden aan alle medewerkers.

SAMEN VERDER IN LEREN & ONTWIKKELEN

Het jaar 2022 stond meer dan ooit in het teken van samen leren en ontwikkelen. De harmonisatie van het Learning & Development-beleid (L&D), procedures, budgetten, leerplatformen en workshops zijn dan ook niet weg te denken afgelopen jaar.

De nieuwe en verstrengde FSMA wetgeving zorgde voor een enorme toename in het aantal opleidingsuren voor onze PCP'ers en VVD'ers. Het mag dan ook niet verwonderen dat trainingen rond het thema retail & business banking het meest gevolgd werden in 2022.

Daarnaast lanceerden we ook het taalaanbod met Nederlandse, Franse en Engelse taaltrainingen. Zo'n tachtig enthousiaste en geëngageerde collega's namen hieraan deel.

In 2022 waren "leadership" en "change & cultuur" veelbesproken thema's.

Zo namen onze leidinggevenden deel aan Change Coaching & Change Connection workshops. Ook met een nieuwe leidraad voor de teamagreements trachtten we onze leidinggevenden optimaal te ondersteunen in het begeleiden van hun nieuwe teams in de ééngemaakte organisatiestructuur.

De leden van de Crelan Circle (de 40 leidinggevenden die rechtstreeks rapporteren aan een lid van het directiecomité) participeerden in verscheidene workshops rond change & cultuur. De organisatie van de 'Week van de waarden' voor al onze medewerkers, aangevuld met het bedrijfstheater, sloot hier naadloos bij aan en was een groot succes. Via focusgroepen houden we nauw contact met onze medewerkers zodat er voortdurend voeling is met wat er leeft op de werkvloer en hoe we hieraan de nodige acties kunnen verbinden.

Online en digitaal leren blijft stevast een belangrijke leermethode. We plaatsten het leerplatform GoodHabitx vorig jaar dan ook extra in de kijker en lanceerden de toegang tot dit platform voor de AXA Bank-collega's. Onder andere de "Snack & Learn" campagne in oktober 2022 zorgde voor een boost in het aantal gebruikers en online opleidingsuren.

Heel wat van de aandacht ging ook uit naar de voorbereidingen van het "Start to Lead" programma voor startende leidinggevenden, het stap voor stap verder bouwen aan een sterke bedrijfscultuur, leadership en de voorbereidingen voor het "Learning Together" project dat medewerkers in staat stelt om optimaal aan de slag te gaan met nieuwe bankapplicaties.

IT-ontwikkelingen en projecten in ontwikkeling

EEN VEILIGE BANKOMGEVING

Een veilige IT-omgeving vraagt continu aandacht en omvangrijke investeringen. In 2021 hielden deze onder meer verband met:

- Een centrale aansturing van toegangen tot kritieke businessapplicaties met het Identity & Access Management programma;
- De samenwerking met onze leveranciers van infrastructuur en diensten met het oog op een verder opgedreven responsgraad qua oplossingsgerichtheid en snelheid;

- De ondersteuning van alle softwarecomponenten;
- Verbeterde beveiliging van de Crelan & AXA Bank IT omgevingen dankzij het wegwerken van 'Technical debt' (ILR/ALR : Infrastructure and application lifecycle refreshment)
- Online klantenscreening van nieuwe klanten
- Succesvol uitvoeren van disaster recovery testen waarbij de volledige productie gedurende een week op één datacenter draait;

PROJECTWERKING

Tijdens 2022 realiseerden de IT-collega's onder andere volgende projecten volledig in eigen beheer of via uitbesteding maar met een coördinatie en opvolging binnen Crelan:

- De verkoop van coöperatieve aandelen via het AXA Bank-agentennet;
- De vernieuwing en uitbreiding van de kredietapplicatie voor agentschappen Creops met nieuwe functionaliteiten, waaronder de verkoop van professionele leningen;
- Betalen van kredieten via domiciliëring
- ESG projecten
- Onboarden van AXA Bank medewerkers op het Crelan systeem om zo samen de projecten te realiseren
- ATM as a Service (de overgang van een ATM-park in eigen beheer naar beheer via de joint venture Jofico, bestaande uit Crelan, AXA Bank, Argenta, vdk bank en bpostbank)

DE WERKPLEK VAN DE TOEKOMST VORMGEVEN

In het kader van de strategie over de nieuwe manier van werken (project new way of working) zorgden de IT-collega's voor de uitrol van de nieuwe werkplek zowel in de hoofdzetels als in de agentschappen.

Zo beschikken agentschappen over nieuwe laptops, met Office 365 en werden er nieuwe schermen en printers geïnstalleerd. Er werd voor alle medewerkers overgeschakeld naar Microsoft Teams en ten slotte werd de uitrol naar de nieuwe Citrix-omgeving gelanceerd.

In 2023 zal Crelan verder de kaart trekken van de New way of working door de verdere uitrol van de nieuwe werkplek binnen het agentennetwerk.

VOORBEREIDING VAN HET FUSIEPROJECT; INTEGRATIE EN MIGRATIE

In 2022 bereidden de IT-collega's ook de IT-integratie van AXA Bank verder voor door:

- De maturiteit van de belangrijkste processen te verhogen;
- De methodologie voor het ontwikkelen, testen en beheren van projecten verder op punt te stellen en;
- De detailuitwerking van de planning en de budgetvoorzieningen;
- Eerste realisaties in het kader van de datamigratie, zoals opzetten van een ODL en leased line tussen de Crelan en AXA data centers

Het beheer van de portefeuille

Het financieel beleid en het investeringsbeleid in de obligatieportefeuille bij de groep Crelan is gestoeld op veiligheid en zekerheid.

Voor het financieel beleid wordt het rente-, optie- en liquiditeitsrisico onder diverse gesimuleerde stress-scenario's opgemeten. Het opgelegde en goedgekeurde limietenkader zorgt ervoor dat de rentabiliteit en solvabiliteit onder geen enkel beding in het gedrang mogen komen.

Het investeringsbeleid in de obligatieportefeuille wijzigde niet in 2022. De portefeuille is een onderdeel van de buffer aan hoog-liquide activa om toekomstige periodes van liquiditeitsstress te kunnen overbruggen. Obligaties zijn immers makkelijk mobiliseerbaar door ze te gebruiken als onderpand in interbancaire ontleningen.

Crelan Groep, een veilige bankengroep

Binnen de groep zijn verschillende afdelingen verantwoordelijk voor het beheer van de risico's. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste activiteiten die ervoor zorgen dat Crelan Groep een veilige bankengroep is en blijft.

Algemeen Risk Management

Risk Management legt zich toe op diverse specialisaties:

- het identificeren, meten, opvolgen en sturen van krediet-, financiële, operationele en IT Security-risico's;
- het verlenen van advies in alle grote kredietdossiers;
- het ontwikkelen en valideren van interne modellen die gebruikt worden in het kader van IRB (Internal Rating Based aanpak) en van IFRS 9;
- het opmaken, coördineren en valideren van de reglementaire rapporten zoals ICAR (Internal control annual report), ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process), het Recovery Plan, het derdepijlerverslag, ...

De bank richtte verschillende interne risicocomités op om het beheer van de risico's zo adequaat mogelijk te organiseren. Deze risicocomités bewaken de krediet-, de financiële, de operationele (inclusief de permanente controles), de informaticarisico's en ook de risico's die verband houden met de entiteiten.

De bank heeft ook een Risk Appetite Framework geïmplementeerd dat rekening houdt met een aantal belangrijke indicatoren voor de solvabiliteit, liquiditeit, rendabiliteit en andere parameters van de kredietportefeuille. De naleving van de limieten wordt minimaal driemaandelijks gecontroleerd.

Begin 2022 ruilden we de Covid-19-crisis in voor de energiecrisis. De bank ondernam verschillende analyses om de mogelijke impact op de financiële situatie te kunnen inschatten zoals de:

- identificatie van potentiële risicodossiers binnen het professionele- en landbouwsegment;
- analyse over de terugbetalingscapaciteit van het retail cliënteel
- inschatting van de impact aan de hand van de ECB-stresstest

Eind 2022 beschikt de bank echter nog steeds over een gezonde kredietportefeuille en merken we dat de impact van de energiecrisis beperkt blijft. Toch verkiezen we een voorzichtige politiek en heeft de bank eind 2022 extra provisies geboekt om mogelijke risico's af te dekken.

In 2022 besteedden we veel aandacht aan de geplande integratie van Crelan met AXA Bank. Deze zal een impact hebben op de organisatie van Risk management zelf. Hierbij streven we naar het integreren van de activiteiten op basis van een 'best of both worlds' -benadering. Maar daarnaast zal Risk management het integratie- en migratietraject zelf van kortbij opvolgen zodat de aan dit project gelinkte risico's goed beheerd worden.

KREDIETRISICO

Crelan beheerst het kredietrisico op basis van zowel het kredietbeleid als via een scheiding van functies bij de kredietactiviteit. Zo volgen verschillende comités de risico-appetijt op.

De bevoegdheid om kredieten toe te kennen is verdeeld tussen het Directiecomité en het Kredietverbintenissencomité volgens bepaalde niveaus van kredietomloop en rating van de klanten. Bovendien is er ook een bevoegdheidsdelegatie binnen de kredietenafdeling.

Het Krediettoezichtcomité is bevoegd voor het beheer van de kredietomloop, onder meer voor de kredieten op de 'kredietbewakingslijst' terwijl het Kredietprovisioneringscomité de bevoegdheid heeft om klanten in 'kwalitatieve default' te plaatsen, waardeverminderingen te bepalen en aan te passen, kredieten op te zeggen en schuldvorderingen af te schrijven.

De kredietlimieten worden jaarlijks geactualiseerd in het kader van het globale kredietrisico van de Bank en worden goedgekeurd door het Risicocomité en de Raad van Bestuur.

Het kredietrisico wordt beheerd aan de hand van ratingmodellen die een score toekennen aan elke kredietklant. Deze rating van de klant is doorslaggevend voor de beslissingen inzake krediettoekenning en -beheer. De performantie van de modellen wordt regelmatig opgevolgd en de resultaten worden gevalideerd en goedgekeurd door het Lending Risk Comité (LRC).

Voor elk dossier dat binnen de bevoegdheid van het Kredietcomité en/of het Directiecomité valt, is een onafhankelijk advies van Risk management noodzakelijk.

In de loop van 2022 harmoniseerden Crelan en AXA Bank hun kredietpolitiek volledig.

RENTERISICO, LIQUIDITEITSRISICO EN MARKTRISICO

Ook voor het rente-, liquiditeits- en marktrisiko harmoniseerden beide banken de voornaamste risicoindicatoren tijdens 2022.

De opvolging van de financiële risico's verloopt daardoor voor alle bancaire entiteiten van de Crelan Groep via een gecentraliseerde systematiek. Op deze manier wordt via de financiële risico-opvolging de groepsstructuur verder versterkt en worden alle entiteiten operationeel geïntegreerd in het financieel beleid en de risico-opvolging van de Groep.

BSM (Balance Sheet Management) is verantwoordelijk voor de opvolging van het rente-, optie- en liquiditeitsrisico binnen de bank. Deze afdeling ontwikkelt de modellen voor de identificatie, analyse, bewaking en rapportering van deze risico's. Risk management valideert op haar beurt deze modellen.

Het renterisiko wordt ingedekt met financiële instrumenten zoals interest rate swaps, caps en swaptions.

Zowel de interne vastrentende gap als de reglementaire rapportering van het renterisiko worden door Risk management gecontroleerd.

De verantwoordelijkheid voor het beheer en rapportering van de financiële risico's, alsook de controle van de geldende limieten liggen in eerste instantie bij de diverse businesslijnen zelf. Risk management is verantwoordelijk voor de tweedelijnscontrole van deze financiële limieten door een onafhankelijke validatie van de door BSM gerapporteerde gegevens. Op die manier wil Crelan fouten uitsluiten in rapporten voor de regelgevende instanties, het Balance Sheet Risk comité, het Directiecomité en de Raad van Bestuur.

OPERATIONELE RISICO'S

Een waarschuwingsmechanisme is in gebruik om belangrijke operationele incidenten op te sporen. Het team Operational Risk management stelt ook sleutelindicatoren in werking om na te gaan in welke mate processen risicogevoelig zijn en om de kwaliteit van de meldingen van incidenten door de verschillende afdelingen op te volgen.

De controlesystemen zijn onder andere gebaseerd op een gedetailleerde cartografie van de risico's met als objectief om:

- een beschrijving te maken van de processen in de vorm van flowcharts,
- inherente risico's en de bestaande controles te identificeren,
- residuele risico's te onderkennen;
- geschikte herstelmaatregelen voor de geïdentificeerde risico's uit te werken.

In 2022 werden de Vendor Risk Procedure en de Nieuwe Activiteiten & Producten Procedure van Crelan en AXA Bank gealigneerd.

IT-SECURITY RISICO'S

De financiële sector wordt vaak gevisieerd door cybercriminelen. Als bank hebben wij de verplichting om dreigingen constant te blijven monitoren en te anticiperen op het materialiseren van bepaalde veiligheidsrisico's.

In 2022 lag de focus op het behoud van de veiligheidsmaturiteit van de bank met oog op de integratie van Crelan en AXA Bank.

De bank splitste in 2021 haar Security-werking op in twee niveaus, een zogenaamde eerste lijn die zich concentreert op de operationele opvolging en een tweede lijn die zich bezighoudt met het omschrijven van de risico's, het uitwerken van het beleid en het uitvoeren van de controles. . De bank werkte op deze beleidslijn verder en zorgde op die manier voor een verstevigd kader.

De bank introduceerde eveneens een e-learning- & phishingsimulatieplatform en maakte werk van een stappenplan om het intern bewustzijn over groeiende risico's zoals hacking- en phishingtechnieken verder te versterken. Hiertoe behoorde ook continue securitytrainingen voor externe en interne medewerkers. In 2023 zullen deze initiatieven verdergezet worden.

Als onderdeel van een continu verbeteringsprogramma met verhoogde maatregelen en monitoring werd de infrastructuur van de bank verder beveiligd. Verschillende projecten met betrekking tot deze interne beveiliging werden gerealiseerd. Dit programma richt zich trouwens ook naar de elektronische dienstverlening aan klanten en naar de klantenbewustwording over het veilig bankieren.

De afspraken die we met leveranciers maakten over de veiligheid van onder meer de bescherming van private gegevens en geoutsourcete activiteiten werden versterkt en strikt gemonitord.

Deze elementen zijn uiteraard onderworpen aan een herhaaldelijke controle van de eerste en tweede verdedigingslijnen.

Als onderdeel van het continuïteitsbeleid werd een gecombineerd crisismanagementteam opgezet en een continuïteitsraamwerk ontworpen. Tevens werd de continuïteitsstrategie voor beiden banken getest. In 2023 zullen deze activiteiten worden doorgetrokken en verder verstevigd.

Tot slot investeerde Crelan in de voorbereiding van de toekomstige infrastructuur en organisatie van de bank met het oog op de integratie van AXA Bank. Deze projecten nemen vanzelfsprekend van bij de start, onder toezicht van de tweede lijn, een toekomstgerichte beveiliging mee.

RECOVERYPLAN

Crelan stelde een Recoveryplan (herstelplan) op volgens de aanbevelingen van de toezichthouder.

Op basis van de EBA-richtsnoeren stelde de bank meerdere risico-indicatoren op in de domeinen solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit. Voor elke indicator zijn waarschuwendrempels en een kritische hersteldrempel gedefinieerd zodat in geval van overschrijding herstelopties in uitvoering kunnen worden gesteld.

De bank ontwikkelde hiervoor vijf scenario's: solvabiliteitscrisis, liquiditeitscrisis, een gemengd scenario, een specifiek IT security crisis en een scenario met een impact op de hefboom ratio.

Voor deze scenario's definieerde Crelan een lijst van mogelijke herstelopties die snel en desgevallend gelijktijdig in werking kunnen worden gesteld.

In elk van deze gevallen laten de beoogde herstelopties de Groep toe om uit de gevarezone te komen.

ICAAP / ILAAP

Het doel van deze rapporten is na te gaan of de bank over voldoende eigen vermogen en liquiditeit beschikt, wat het geval is.

Het eigen vermogen van de bank maakt het immers mogelijk om alle risico's te dragen die voortvloeien uit haar activiteiten en haar liquiditeitspositie ligt ver boven de wettelijke minima waardoor het hoofd kan geboden worden aan stressscenario's.

Crelan Groep benadert de adequaatheid van de kapitaal- en liquiditeitspositie, vanuit zowel een regelgevende als een economische (interne) invalshoek. Bovendien definieert de bank duidelijk haar kapitaals- en liquiditeitsstrategie en de minimale vereisten waaraan ze moet voldoen in zowel normale als gestresste marktomstandigheden.

Crelan Groep kan concluderen dat het zowel een sterke liquiditeits-als kapitaalspositie heeft.

DATA QUALITY

De bank heeft een grootschalig project opgestart om de kwaliteit van de gegevens die worden gebruikt in haar operationele processen en in de interne, externe en regelgevende rapportering aanzienlijk te verbeteren.

Dit project neemt enerzijds de governance en de effectieve uitwerking onder handen, anderzijds focust het op de gegevens van de kredietportefeuille om de dataprocessen verder te versterken.

Compliance

VOORKOMEN VAN WITWASSEN VAN GELDEN

In 2022 ging veel aandacht uit naar de harmonisering van de globale werking rond de strijd tegen het witwassen van gelden. Voor de volledige Crelan-Groep legde Compliance beleidslijnen vast op het vlak van de strijd tegen witwassen, de financiering van terrorisme, sancties en embargo's en van het fiscaal voorkomingsbeleid.

OPLEIDING EN SENSIBILISERING

Ook in het kader van opleiding en sensibilisering nam Compliance heel wat initiatieven. Voor de medewerkers van zowel de zetels als het kantorennet stonden diverse opleidingen op de agenda, onder meer over beleggersbescherming, beleggen en duurzaamheidsvoorkeuren, het beheer van beleggingsproducten, de strijd tegen witwassen, de financiering van terrorisme, sancties en embargo's en het fiscaal voorkomingsbeleid.

Daarnaast ontvingen de leden van het nieuw samengesteld Risicocomité een opleiding over de werking en verantwoordelijkheden van de compliancefunctie.

De maandelijkse compliancenijsbrief voor de medewerkers ging in op verschillende compliancethema's en veranderingen in het compliancelandchap.

Als onderdeel van training, opleiding en integratie van de compliancecultuur binnen de groep werd op vraag van het Directiecomité een compliancecorrespondentennetwerk opgericht dat sinds december 2022 actief is. .

BELEGGERSBESCHERMING

De maatregelen voor de beleggersbescherming werden verder versterkt via - de in 2021 geïmplementeerde - nieuwe IT-toepassing voor beleggingsadvies en beleggingsorders. Daarnaast lag er ook focus op de verdere uitrol van de duurzaamheidsvoorkeuren van de belegger.

Andere stappen die in 2022 zijn genomen:

- Een aanpassing van de maatregelen en controles voor de beleggersbescherming in het kader van de lancering van het nieuw aanbod van coöperatieve aandelen CrelanCo in het kantorennet van AXA Bank;
- Een actualisering en versterking van het kader voor de goedkeuring en herziening van (nieuwe) beleggingsproducten;
- Een verfijning en actualisering van de beleidslijnen, processen en procedures over belangenconflicten. Dit proces zal tijdens 2023 verder uitgerold worden.

Interne Audit

Het Auditcharter beschrijft de algemene missie en de waarden van Interne Audit. De rollen en verantwoordelijkheden opgenomen in het Auditcharter en het Auditcomitécharter zijn afgestemd op de wet op het statuut en het toezicht op kredietinstellingen en beursvennootschappen.

Interne Audit verschaft op een onafhankelijke manier redelijke zekerheid - aan zowel de Raad van Bestuur, via het Auditcomité, als aan het Directiecomité - over de kwaliteit en doeltreffendheid van de interne controles, over het risicobeheer en over de systemen en processen van deugdelijk bestuur van de bank.

De scope van Interne Audit omvat alle activiteiten van de Groep. In dat kader ging in 2022 aandacht uit naar een uniforme auditmethodologie en rapportering aan het Auditcomité binnen Crelan Groep. Voor Europabank zijn de auditactiviteiten geheel toevertrouwd aan een eigen specifieke auditdienst.

In de context van een 'Risk Based Auditing'-aanpak heeft Interne Audit naar aanleiding van nieuwe reglementeringen en nieuwe of gewijzigde activiteiten ook in 2022 het "Audit Universum" geüpdatet.

De opdrachten die Interne Audit in 2022 uitvoerde, hadden betrekking op verschillende domeinen: onder meer op de IRB-kredietmodellen, compliance, kredieten, IT... Ook de integratie van AXA Bank vormde een belangrijk aandachtspunt met de de nodige auditopdrachten.

Interne Audit voert ook de opvolging uit van de correctieve acties. De status van de auditaanbevelingen wordt periodiek opgevolgd en gerapporteerd, zowel aan het Directiecomité als via het Auditcomité aan de Raad van Bestuur.

Inspectie van het Net

De afdeling Inspectie controleert de goede werking van de zelfstandige agentschappen door informatie op verschillende niveaus te verzamelen. Met deze informatie kan ze nagaan of het beheer van het agentschap volgens de vereisten van de Bank gebeurt.

Hiervoor voert een team van inspecteurs onaangekondigde controles uit in de agentschappen waarbij onder andere volgende elementen aan bod komen: de correctheid van de aanwezige kasgelden, de volledigheid van de kantooradministratie, de verwerking van boekhoudkundige documenten, het respecteren van compliance- en andere regelgeving, de verwerking van kredietdossiers ...

Verder bezoeken de inspecteurs de agentschappen ook in het kader van kascontroles, kluizencontroles, controles op het respecteren van de wettelijke bepalingen en specifieke ad hoc controles of zogenaamde thema-inspecties. De voorbije twee jaar legde de Covid-19-crisis bepaalde beperkingen op voor fysieke bezoeken en controles in de agentschappen. Deze beperkingen verdwenen opnieuw volledig in de loop van 2022.

In 2022 startte Inspectie met het opstellen van een geharmoniseerd inspectiemodel voor AXA Bank en Crelan. Dit model zal gebaseerd zijn op drie controlepijlers: de administratief correcte werking in het agentschap, de financiële gezondheid en het respecteren van essentiële afspraken tussen de bank en haar gemandateerde agenten.

Bovendien voorziet dit model ook in periodieke basiscontroles vanop de hoofdzetel, onder andere de controle van de kasverrichtingen en de controles op de financiële gezondheid van de agenten. Deze laatste omvatten heel specifieke materies zoals voorafgaande screening van en advies over kandidaat-agenten en kandidaat-agentschapsmedewerkers, behandeling van klachten waarbij een agent of een agentschapsmedewerker betrokken is, saldobestemmingen, controles na hold-ups ...

Inspectie is daarnaast verantwoordelijk voor de uitwerking, actualisatie en coördinatie van het Crelan Charter waarin de belangrijkste afspraken tussen de Bank en de zelfstandige agentschappen opgenomen zijn. Het Charter dient als belangrijk referentiekader om tot een correcte samenwerking te komen tussen de agent en de Bank zodat enerzijds de wettelijke en reglementaire bepalingen gerespecteerd worden en anderzijds de klanten correct en efficiënt bediend worden.

Het zogenaamde kwaliteitsmodel van Inspectie stuurt de frequentie van controles en de aard van onderzoeken en inspecties aan. De resultaten van de onderzoeken leveren een risicoscore op volgens vijf categorieën van low tot high risk. Deze risicoscore wordt aan elk agentschap toegekend op basis van drie elementen die overeenstemmen met de drie voornoemde pijlers van het geharmoniseerd controlesysteem: de administratieve en boekhoudkundige correctheid, de financiële gezondheid en de inbreuken op het Crelan Charter.

In 2022 startte de bank een met de periodieke verspreiding van een elektronische nieuwsbrief. In de nieuwsbrief wordt de focus gelegd op het opfrissen van specifieke administratieve of reglementaire vereisten, die tijdens een volgende controle ook bijzondere aandacht zullen krijgen.

Het Comité voor Opvolging van het Kwaliteitsmodel (COK) volgt in eerste instantie de vaststellingen van de verschillende controles op en het bepaalt welke herstelacties er precies nodig zijn als reactie op de eventuele knipperlichten. Het COK behandelt daarnaast klachten als de betrokkenheid van de agent in vraag wordt gesteld en bespreekt elke melding van een vastgestelde anomalie door een andere directie om te beslissen over de gepaste actie naar de agent toe.

Bij overschrijding van de beslissingsbevoegdheid of bij vaststellingen die een domeinoverschrijdende behandeling vragen, verwijst het COK het dossier door naar het Bemiddelings- en Adviescomité (BAC) dat over een grotere beslissingsbevoegdheid beschikt. Het BAC is samengesteld uit twee directieleden en vertegenwoordigers van Compliance, de Commerciële Directie, Legal en Inspectie. De resultaten van de besprekingen in het BAC worden gerapporteerd aan het Directiecomité.

Crelan, een maatschappelijk geëngageerde en duurzame bank

Een duurzame werking bij Crelan

DUURZAAMHEID ALS AUTOMATISME

Duurzaamheid zit in de genen van Crelan. Door onze strategie, ons werkterrein en onze beperkte omvang is onze werking per definitie al vrij duurzaam.

Zo is Crelan een nationale speler die zich richt op de kerntaken van een bankier, namelijk de gelden die spaarders en beleggers haar toevertrouwen omzetten in kredieten voor Belgische particuliere gezinnen en ondernemers. Crelan haalt met andere woorden geen inkomsten uit speculatieve transacties, maar ondersteunt ten volle de lokale initiatieven van haar klanten.

Als coöperatieve bank is Crelan niet beursgenoteerd. Net als elke onderneming willen we groeien en meerwaarde creëren, maar we kunnen dat op eigen tempo doen. Beslissingen worden steeds genomen vanuit een perspectief op lange termijn en vanuit een voorzichtige houding om de belangen van de bank, haar medewerkers, haar klanten en haar coöperatieve aandeelhouders veilig te stellen.

DUURZAAMHEID IN DE PRAKTIJK

Crelan streeft naar een pragmatische benadering van het duurzaamheidsaspect met een continue aandacht voor een transitie naar een klimaatvriendelijke levenswijze.

Crelan vertaalt dit uitgangspunt concreet in aandacht voor:

- een continue verduurzaming van haar producten- en dienstenaanbod;
- een eerlijke, competente en gepersonaliseerde dienstverlening en advies voor haar klanten;
- een correcte vergoeding voor haar coöperatieve aandeelhouders;
- een aangename en motiverende werkomgeving voor haar medewerkers;
- groene investeringen in haar gebouwen en facilitaire diensten;
- de sponsoring van enkele getalenteerde kampioenen en de opleiding van jonge sporters in het veldrijden, het basketbal en de atletiek;
- een bijdrage aan de maatschappij waarin ze actief is via de Crelan Foundation;
- een participatie in het kapitaal van Incofin, een fonds gespecialiseerd in microfinanciering in derdewereldlanden.

Voor meer concrete informatie over onze duurzame werking nodigen we de lezer uit om ons jaarlijks gepubliceerde duurzaamheidsverslag te raadplegen. Deze verslagen vindt u op de [website](#) van Crelan.

SPORTSPONSORING

Crelan beschouwt sport als een belangrijk onderdeel van een gezonde en evenwichtige levensstijl en als een factor van sociale cohesie die de mensen dichter bij elkaar brengt. Fairplay en teamspirit maken sport groots en zijn dan ook waarden die Crelan graag ondersteunt.

Crelan is sinds jaar en dag actief als sponsor van een aantal sportdisciplines. De bank kiest hierbij bewust voor disciplines waar er een grote interactie bestaat tussen de atleten en de supporters. De atleten die gesponsord worden, zijn professioneel met hun discipline bezig, gaan volop voor resultaat en staan tegelijkertijd dicht bij hun supporters. Het zijn waarden waar Crelan zich perfect in herkent.

Basketbal

Crelan op het parket met de **Belgian Cats en de Belgian Lions!**

Crelan steunt sinds mei 2019 onze nationale trots in het basketbal: de Belgian Cats en de Belgian Lions. Samen met de Belgische Basketfederatie wil Crelan verder bouwen aan de successen van de Cats & Lions. Crelan investeert ook in de toekomst en is de enige hoofdsponsor van de Young Belgian Cats & Lions (U20). De professionele ondersteuning van jonge Belgische talenten is hierbij van cruciaal belang. Deze initiatieven onderstrepen dat Crelan zich op lange termijn engageert voor het Belgische basketbal.

Naast de klassieke 5x5 variant is Crelan een belangrijke partner in de moderne straatvariant.

In 2022 waren we hoofdpartner van de Crelan FIBA 3x3 World Cup in Antwerpen. Een ganse week stond alles in het centrum van Antwerpen in teken van het WK 3x3, waarbij Crelan prominent aanwezig was. Spijtig genoeg kon het Antwerpse publiek de Cats en Lions niet naar een podiumplaats stuwten.

Daarnaast was Crelan in 2022 opnieuw de titelpartner zijn van de Crelan 3x3 Masters, het Belgische 3x3 toernooi dat in de zomermaanden in 10 steden, jong en minder jong basketbaltalent verzamelt op de court.

Veldrijden

Sinds 2000 is Crelan actief als sponsor in het wielrennen, toen nog onder de naam Landbouwkrediet. De filosofie was steeds om jong Belgisch wielertalent de kans te geven zich te ontplooien en hen in de ploeg te omringen door enkele gevestigde waarden.

Sinds september 2022 is Crelan hoofdsponsor van het veldritteam Crelan – Fristads. Binnen het team van eigen bodem is er plaats voor toptalenten als Joran Wyseure, Emiel Verstrynge, Xaydee Van Sinaey en Julie De Wilde, naast gevestigde waardes als Laurens Sweeck (voormalig Belgisch kampioen) en Sanne Cant (meervoudig Belgische kampioene en wereldkampioene). Naast het ondersteunen van de Elite engageert de bank zich eveneens in het opleidingstraject van de jeugdteams U23 zodat ook jong Belgisch veldrittalent alle kansen krijgt voor de toekomst.

In 2022 haalde Sanne Cant haar 13de opeenvolgende Belgische titel bij de Elite Dames en Emiel Verstrynge de Europese titel bij de beloften.

Wielrennen

Na een afwezigheid van 4,5 jaar is Crelan opnieuw aanwezig als sponsor binnen het wielerveleton op de weg. Crelan is sinds 1 juli 2022 de bancaire partner van het Belgisch World Tour team: Alpecin Deceuninck. Crelan werd op die manier ook meteen bevoorrechte getuige van successen als de overwinning van Jasper Philipsen op de Champs-Élysées in de slotetappe van de Tour de France en het binnenhalen van de allereerste regenboogtrui Gravel door Gianni Vermeersch, naast de overwinningen in het veld van ondermeer Mathieu van der Poel, Ceylin Alvarado en Puck Pieterse.

Atletiek

Crelan is al sinds 2011 trouwe partner van de **familie Borlée**, die tot de wereldtop behoort in de 400m en de 4x400m. Als merkambassadeurs voor Crelan zijn Kevin, Jonathan, Dylan gedurende hun hele carrière bijzonder toegankelijk en open gebleven naar hun supporters toe, en dat terwijl ze al 10 jaar aan de top van de internationale atletieksport staan. En dat is net wat Crelan zo belangrijk vindt, een gedreven en professionele dienstverlening aan haar klanten bieden in een gepersonaliseerde vertrouwensrelatie.

2022 was voor de familie Borlée een topjaar waarbij ze gingen lopen met alle kleuren van medailles op de internationale kampioenschappen :

- Goud op het WK Indoor in Belgrado
- Zilver op het EK outdoor in München
- Brons op het WK outdoor in Eugene

Belangrijkste risico's en onzekerheden

Het belangrijkste risico voor de bank op korte tot middellange termijn is het **uitvoeringsrisico van het Integratie & Migratieprogramma (I&M)**, dat als doel heeft AXA Bank te integreren in Crelan en de data van AXA Bank te migreren naar de Crelan-omgeving. Risk management volgt dit I&M-programma grondig op. Even belangrijk is dat de geïntegreerde bank onmiddellijk na de migratie een succesvolle transformatie kan opstarten. Naast enkele commerciële sleutelprojecten (Fronteo woonleningen, Enterprise Risk management, digitale tools) is het van groot belang voldoende middelen uit te trekken voor (cyber)beveiliging en voor een verdere optimalisering en industrialisering van de AML- en KYC-processen.

Naast de risico's gelinkt aan het I&M-programma is een belangrijk risico van de bank het **bedrijfsmodel**. Hoewel de eenvoud van het huidige bedrijfsmodel zeker een voordeel is, leidt het ook tot een gebrek aan diversificatie. Dit heeft als risico dat ongunstige marktomstandigheden of toegenomen concurrentie op belangrijke markten (bijv. woonleningen of particuliere beleggingsproducten), de netto-inkomsten van de bank rechtstreeks materieel beïnvloeden. De macro-economische omgeving beïnvloedt de rentabiliteit van de bank, die gericht is op de Belgische particuliere markt en Belgische spaartegoeden omzet in leningen die de Belgische economie ten goede komen, voornamelijk woonleningen en, in mindere mate, professionele kredieten en consumentenkredieten. In 2021 zorgde de Covid-19-pandemie voor onzekerheid van de macro-economische omstandigheden, terwijl in 2022 het geopolitieke conflict tussen Rusland en Oekraïne zorgde voor een opwaartse druk op de energieprijzen en uiteindelijk leidde tot een stijging van de inflatie.

Het blijft onzeker hoe de gevolgen van de Covid-19-pandemie en het geopolitieke conflict **de kwaliteit van de kredietportefeuille** op middellange termijn zullen beïnvloeden.

De evolutie van het **Belgisch bankenlandschap** is een materiële factor van het bedrijfsrisico. Het gedrag en de verwachtingen van klanten ten opzichte van hun bankpartner veranderen. Hoewel dit niet zozeer een risico dan wel een feit is, blijft de mate waarin of de snelheid waarmee de verandering zich zal voltrekken onzeker. Het toenemend gebruik van technologie en de digitalisering van het bankwezen impliceren ook speciale aandacht voor informatiebeveiliging, cyberrisico en elektronische. Daarnaast worden banken ook meer en meer geconfronteerd met het **ESG-risico** (Environmental, Social and Governance), onder meer vanwege de negatieve gevolgen van de klimaatverandering en het daarmee samenhangende transitierisico.

Het **regelgevend en fiscaal kader** heeft een aanzienlijke invloed op de activiteiten van beide banken. Veranderingen in regelgeving of belastingregimes kunnen een grote impact hebben, vooral gezien ons eenvoudig bedrijfsmodel en de concentratie op een beperkt aantal activiteiten. Bijv. de wettelijke ondergrens van 11 basispunten op spaarrekeningen of de prudentiële maatregelen van de NBB om de kapitaalvereisten voor woonleningen te verhogen hebben structurele gevolgen gehad voor retailbanken die spaargelden omzetten in woonleningen. Andere voorbeelden van evoluerende regelgeving of normen zijn de MREL-vereisten (minimumvereiste voor eigen vermogen en in aanmerking komende passiva), de afronding van Bazel IV, IFRS9, EMIR (de Europese marktinfrastructuurverordening), MiFID II, AMLD IV en V, GDPR, DORA (Digital Operational Resilience Act) naast mogelijke nieuwe regelgeving met betrekking tot digitale valuta's van centrale banken.

Crelan en AXA Bank zetten zich in het bijzonder in voor een nultolerantieaanpak op vlak van verkeerd gedrag en compliancerisico's. Daartoe voeren we een bankbreed en multidisciplinair programma uit, dat opleidingen, certificeringen, controles en beloningen of sancties combineert.

In het algemeen worden de risico's opgevolgd en beheerd binnen het door de Raad van Bestuur vastgestelde risicobereidheidskader (risk appetite framework) en volgens de voorgeschreven risicogovernance (zoals hierboven beschreven in het hoofdstuk 'Crelan Groep: een veilige bankengroep').

Significante gebeurtenissen na 2022

In januari 2023 hebben we met Crelan een deposito afgesloten voor 500 miljoen EUR op 5 jaar.

Aan alle bankagenten van Crelan en AXA Bank werden in januari 2023 de plannen toegelicht over het kantorennet van de toekomst. Na effectieve fusie tussen Crelan en AXA Bank (die in 2024 wordt verwacht) is Crelan Groep van plan om (nog steeds) het kantorennet te hebben met het grootste aantal bankkantoren. We evolueren naar minder, maar grotere kantoren met meer expertise per kantoor. Het proces voor het bepalen van de cijfermatige impact is opgestart.

In de loop van de 2e helft van maart 2023 kwamen 2 Amerikaanse banken in financiële problemen. Crelan en AXA Bank hebben geen directe exposures ten overstaan van deze banken. In de nasleep van deze problemen in de Verenigde Staten ontstond er ook onzekerheid over Credit Suisse waardoor deze bank in het weekend van 18 maart 2023 gered moest worden door de Zwitserse overheid.

Momenteel zien we dat er nog zenuwachtigheid heerst rond de financiële sector in Europa en de Verenigde Staten, maar de situatie lijkt te stabiliseren. Wij volgen de evoluties hier rond van zeer kort op. Over het algemeen hebben Crelan en AXA Bank geen materiële posities ten overstaan van andere banken waarvoor geen collateral wordt uitgewisseld. De uitwisseling van collateral beperkt het risico voor de bank in belangrijke mate. Per 24 maart 2023 is er een totaal bedrag van 7,3 miljoen EUR in de vorm van nostrirekeningen ten overstaan van 2 Europese banken waarvoor geen collateral werd uitgewisseld.

Op vlak van indirecte impact hebben Crelan en AXA Bank via hun netwerk notes verdeeld waarop een garantie rust van verschillende Europese banken. Mocht de bank in kwestie in default gaan zou dit kunnen leiden tot een kapitaalverlies in hoofde van de klanten die deze producten hebben gekocht.

Er hebben zich sinds de balansdatum geen andere materiële gebeurtenissen voorgedaan die een aanpassing van de geconsolideerde jaarrekening van de onderneming per 31 december 2022 of een toelichting daarop vereisen.

Bedanking

Op de eerste dag van 2022 verdubbelde Crelan Groep, door de overname van AXA Bank, in taille en werd ze de vijfde financiële groep naar balanstotaal onder de Belgische retailbanken.

Deze overname is opnieuw een belangrijke stap in de rijke en lange geschiedenis van Crelan. Het is geen groei voor het groeien op zich, maar het is een weldoordachte stap in het voordeel van Crelan en AXA Bank en hun klanten.

Crelan Groep zal voortaan immers sneller en efficiënter kunnen investeren in haar dienstverlening omdat ze dit doet voor tweemaal zoveel klanten..

Het bundelen van onze kennis en ervaring is verrijkend en zal ongetwijfeld onze service en ons aanbod naar de klanten nog verder ten goede komen.

In eerste instantie bracht deze overname weinig of geen wijzigingen mee voor de klanten van Crelan en AXA Bank. Beide merken bleven afzonderlijk op de markt opereren, de vertrouwde kantoren en producten bleven beschikbaar.

In 2022 werd wel een ambitieus Integratie- en Migratieprogramma uitgerold met de bedoeling om beide banken in het voorjaar van 2024 te integreren en alle activiteiten onder het Crelan-logo verder te zetten. Dit integratietraject wordt minutieus voorbereid en opgevolgd door heel wat Crelan- en AXA Bank-medewerkers. Het is immers onze ambitie om de integratie zo vlot en geruisloos mogelijk voor de klanten te laten verlopen.

We zijn best fier op deze nieuwe stap in het groeiproces van de Groep Crelan. Het vertrouwen dat de financiële toezichthouders, de Nationale Bank van België en de Europese Centrale Bank ons schonken willen we honoreren door van de integratie een succes te maken voor de bank, haar agenten en haar klanten.

Dat Crelan deze stap heeft kunnen zetten is niet alleen het resultaat van een doordacht beleid maar ook van de inspanningen en toewijding van onze medewerkers en het vertrouwen dat we krijgen van onze klanten en coöperatieve aandeelhouders.

In naam van alle leden van de Raad van Bestuur van CrelanCo CV en van Crelan NV houden wij eraan u hiervoor van harte te danken.

Luc Versele

Voorzitter Raad van Bestuur

Crelan NV

Benoît Bayeent

Voorzitter Raad van Bestuur

CrelanCo CV

Het jaarverslag van de Groep Crelan wordt in het Nederlands en in het Frans uitgegeven.
Het kan geraadpleegd worden op www.crelan.be.

Het verslag is een realisatie van de afdelingen General office en Marketing & Communicatie van de Groep Crelan.

Voor alle inlichtingen kunt u zich wenden tot:
Eugeen Dieltiëns, Secretaris-Generaal general.office@crelan.be.

“Met een goede teamspirit en werkvreugde komt men heel ver.”

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Groep Crelan over het boekjaar afgesloten op 31 december 2022

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Groep Crelan (de "Vennootschap") en haar dochterondernemingen (samen "de Groep"), brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over het geconsolideerde overzicht van de financiële positie op 31 december 2022, het geconsolideerde overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde overzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerde overzicht voor de kasstromen van het boekjaar afgesloten op 31 december 2022 en over de toelichting (alle stukken gezamenlijk de "Geconsolideerde Jaarrekening") en omvat tevens ons verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden als commissaris benoemd door de algemene vergadering op 25 juni 2020, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en op voordracht van de ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die zal beraadslagen over de Geconsolideerde Jaarrekening afgesloten op 31 december 2022. We hebben de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening van de Groep uitgevoerd gedurende 6 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de Geconsolideerde Jaarrekening van Groep Crelan, die het geconsolideerde overzicht van de financiële positie op 31 december 2022 omvat, alsook het geconsolideerde overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde overzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerde overzicht voor de kasstromen over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een geconsolideerd balanstotaal van € 53.842.295.391 en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van € 158.199.554.

Naar ons oordeel geeft de Geconsolideerde Jaarrekening een getrouw beeld van het geconsolideerde eigen vermogen en van de geconsolideerde financiële positie van de Groep op 31 december 2022, alsook van de geconsolideerde resultaten en de geconsolideerde kasstromen voor het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial

Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie ("IFRS") en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor ons oordeel zonder voorbehoud

We hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de International Standards on Auditing ("ISA's") die van toepassing zijn in België. Wij hebben bovendien de door International Auditing and Assurance Standards Board ("IAASB") goedgekeurde ISA's toegepast die van toepassing zijn op huidige afsluitingsdatum en nog niet goedgekeurd zijn op nationaal niveau. Onze verantwoordelijkheden uit hoofde van die standaarden zijn nader beschreven in het gedeelte "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening" van ons verslag.

Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Verslag van de commissaris van 6 april 2023 over de Geconsolideerde Jaarrekening van Groep Crelan over het boekjaar afgesloten op 31 december 2022 (vervolg)

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Kernpunten van de controle

De kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die volgens ons professioneel oordeel het meest significant waren bij onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening van de huidige verslagperiode.

Deze aangelegenheden werden behandeld in de context van onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening als een geheel en bij het vormen van ons oordeel hieromtrent en derhalve formuleren wij geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

Kredietrisico met betrekking tot de kredietportefeuille

Beschrijving van het kernpunt

Per 31 december 2022 bedraagt de kredietportefeuille van Groep Crelan € 47.950.552.898 (bruto, gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs) en de gerelateerde waardeverminderingen bedragen € 171.712.773. Deze kredietportefeuille bestaat grotendeels uit kredieten toegekend aan particulieren en ondernemingen.

Waardeverminderingen vertegenwoordigen de Groep's beste schatting van de verwachte kredietverliezen op balansdatum.

Ze worden berekend op basis van het falingsrisico over verschillende tijdshorizons, afhankelijk of het kredietrisico van de ontleners significant is gestegen sinds het krediet werd verleend:

- ▶ de waardeverminderingen voor de blootstellingen waarvoor het kredietrisico niet significant is gestegen ('stage 1') zijn

gebaseerd op verwachte kredietverliezen over een periode van 12 maanden;

- ▶ de waardeverminderingen voor de blootstellingen waarvoor het kredietrisico wel significant is gestegen ('stage 2' en 'stage 3') zijn gebaseerd op verwachte kredietverliezen over de ganse levensduur van het krediet.

Berekeningen van de verwachte kredietverliezen zijn naar waarschijnlijkheid gewogen schattingen van de huidige waarde van de kastekorten, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen, scenario's worden toegepast, en rekening wordt gehouden met de impact van historische verliezen aan de ene kant en toekomstgerichte informatie aan de andere kant. De invoer voor deze modellen is onder andere gebaseerd op historische verliespercentages, kredietvoorwaarden en kasstroomprojecties, subjectief beoordeeld om de assumpties te bepalen ter berekening van de waardeverminderingen.

Belangrijke subjectieve beoordelingen in het proces zijn:

- ▶ De gebruikte criteria om blootstellingen met een significante stijging van het kredietrisico te identificeren (en de corresponderende 'stage');
- ▶ Assumpties gebruikt in het model voor verwachte kredietverliezen zoals de financiële toestand van de ontleners (en zijn corresponderend falingsrisico), en het kredietverlies dat zou worden geleden in geval van falen (hetgeen afhankelijk is van de verwachte recuperatiewaarde van het onderpand, indien aanwezig);
- ▶ De opname van toekomstgerichte informatie (naar waarschijnlijkheid gewogen macro-economische scenario's);
- ▶ Toegepaste manuele aanpassingen in het geval dat de op gegevens gebaseerde parameters of berekeningen door het management niet als representatief werden beoordeeld voor de huidige risico's en voorwaarden van de portefeuille.

Verslag van de commissaris van 6 april 2023 over de Geconsolideerde Jaarrekening van Groep Crelan over het boekjaar afgesloten op 31 december 2022 (vervolg)

Aangezien de kredieten en de gerelateerde waardeverminderingen significant zijn voor de geconsolideerde balans en de geconsolideerde winst- en verliesrekening, en gezien de mate van betrokken subjectieve beoordelingen en de gerelateerde onzekerheid van schattingen van waardeverminderingen, beschouwen we dit als een kernpunt van onze controle.

Samenvatting van de uitgevoerde procedures

- We hebben het ontwerp en de operationele effectiviteit van de belangrijkste interne controles beoordeeld en getest met betrekking tot het verlenen van het krediet, het managementproces aangaande kredietrisico (inclusief de periodieke beoordeling van kredieten, de bewaking van de kredietkwaliteit van de ontleners door gebruik te maken van indicatoren zoals dagen achterstand en leningen met respijt ('forbearance'), en de bepaling van de rating), de informatiestroom tussen de bronsystemen en de berekeningstool van de verwachte kredietverliezen, en de modelontwikkeling en -bewaking (specifiek het proces van onafhankelijke validatie).
 - We hebben de kredietinventaris waarvoor verwachte kredietverliezen werden berekend vergeleken met de kredieten opgenomen in de Geconsolideerde Jaarrekening.
 - Met betrekking tot de modellen voor verwachte kredietverliezen, hebben we onze interne experts ingeschakeld ter beoordeling van de geschiktheid van het model en de gebruikte methodologie (in overeenstemming met de IFRS-vereisten).
 - Voor de waardeverminderingen bepaald op individuele basis, hebben we een steekproef van kredieten geselecteerd (in stage 2 en stage 3) en hiervoor een gedetailleerd nazicht van het kredietdossier uitgevoerd. We hebben beoordeeld dat de Groep:

 - haar kredietrisicopolitiek heeft toegepast;
 - de kredietkwaliteit en de 'stage' correct heeft ingeschat;
 - de waarborgen (indien van toepassing) correct heeft ingeschat; en
 - de recupereerbaarheid van het krediet en de waardevermindering correct heeft ingeschat.
- Ter beoordeling van de redelijkheid van de toekomstgerichte informatie zoals geïncorporeerd in de modellen voor verwachte kredietverliezen, hebben we de vooruitzichten en de toegepaste waarschijnlijkheidswegingen aan de verschillende scenario's beoordeeld, en hebben we deze vergeleken met ondersteunende informatie (publieke economische informatie), indien van toepassing. We zijn in het bijzonder nagegaan of deze toekomstgerichte informatie voldoende rekening houdt met de impacten van de economische crisis en de toegenomen energieprijzen en in lijn is met de verwachtingen voor Bruto Binnenlands Product en werkloosheidsgraad zoals gepubliceerd door de toezichthouders.
- Ter beoordeling van de geschiktheid van de manuele aanpassingen zoals toegepast door het management, hebben we de mogelijkheid in aanmerking genomen dat waardeverminderingen geïmpacteerd kunnen zijn door gebeurtenissen of trends die niet door de modellen van de Groep werden opgenomen, of door beperkingen in gegevens.
- We hebben de bevindingen van de Europese Centrale Bank in het kader van hun Asset Quality Review nagekeken en geëvalueerd in welke mate deze bevindingen een impact hebben op de te boeken verwachte kredietverliezen op jaareinde.

Tot slot, hebben we beoordeeld dat de toelichtingen 4.4 en 7.2 van de Geconsolideerde Jaarrekening volledig, accuraat en in overeenstemming zijn met de IFRS-vereisten.

Waardering van derivaten en boekhoudkundige verwerking van indekkingen

Beschrijving van het kernpunt

Groep Crelan heeft renteswaps (IRS) en rente-opties (caps en swaptions) afgesloten om zijn renterisico af te dekken. Deze derivaten worden tegen reële waarde geboekt, met wijzigingen in deze reële waarde via de winst- en verliesrekening.

Om het effect van deze wijzigingen in reële waarde via de winst- en verliesrekening te beperken, heeft Groep Crelan de meerderheid van deze derivaten toegewezen aan indekkingsrelaties op renterisico van portefeuilles van financiële activa of passiva (« portfolio fair value hedging »), zodanig dat deze portefeuilles van financiële activa of passiva eveneens worden gewaardeerd tegen reële waarde voor wat betreft het ingedekte renterisico. Deze herwaardering tegen reële waarde wordt geboekt in aparte daartoe bestemde lijnen van het actief of passief op de balans (« wijzigingen in de reële waarde van de ingedekte portefeuilles »).

Deze twee herwaarderingen tegen reële waarde (i.e. deze van de derivaten en deze van de ingedekte portefeuilles) neutraliseren elkaar in de winst- en verliesrekening, met enkel een netto effect voor de eventuele ineffectiviteit van de indekkingsrelatie.

Op 31 december 2022 hadden de derivaten gebruikt voor indekking positieve en negatieve reële waardes van respectievelijk € 2.631.507.974 en € 804.105.391, voor saldering met de corresponderende “collateral” ontvangen of geplaatst (zie toelichting 4.16). De herwaarderingen van de financiële portefeuilles ingedekte activa en passiva bedroegen respectievelijk € -3.149.398.494 en € 40.456.212. Een ineffectiviteit van € 10.498.903 (winst) werd geboekt in de winst- en verliesrekening.

Het auditrisico situeert zich enerzijds in de waardering van de derivaten (via waarderingstechnieken) en anderzijds in de

correcte boekhoudkundige verwerking van de indekkingsrelaties (waarvan de documentatie aan zekere vereisten moet voldoen en waarvan de effectiviteitstesten gebaseerd zijn op een aantal veronderstellingen inzake verwachte toekomstige vervroegde terugbetalingen en heronderhandelingen van bepaalde types leningen), waardoor we dit beschouwen als een kernpunt van onze controle.

Samenvatting van de uitgevoerde procedures

- ▶ vergelijking van de reële waarde van de derivaten met de reële waarde zoals bevestigd door de externe tegenpartijen, in het kader van de zogenaamde « collateralisering ». Met de hulp van onze eigen waarderingsspecialisten hebben we de adequaatheid van de waarderingsmodellen beoordeeld, de gebruikte parameters (rentecurves, volatiliteitscurves) vergeleken met marktgegevens en de reële waarde nagerekend voor een steekproef van derivaten;
- ▶ beoordeling of de voorwaarden tot saldering zoals vereist onder IAS 32 voldaan waren en of deze saldering correct werd berekend en getoond in de Geconsolideerde Jaarrekening;
- ▶ beoordeling van de bestaande indekkingsdocumentatie om vast te stellen of deze aan de criteria voldoet zoals beschreven in de « carved-out » versie van IAS 39 zoals goedgekeurd door de Europese Unie, en beoordeling van de effectiviteitstoetsen om na te gaan of de indekkingsrelaties nog steeds effectief waren en of het ineffectieve gedeelte correct werd berekend. In het bijzonder hebben we het volume aan derivaten waarop indekking werd toegepast vergeleken met het geprojecteerde volume aan hypothecaire (en andere) leningen in de toekomst, rekening houdend met de veronderstellingen aangaande verwachte toekomstige terugbetalingen en heronderhandelingen van bepaalde types hypothecaire leningen, om eventuele over-indekking te identificeren die de effectiviteit van de indekkingsrelatie in het gedrang zou kunnen brengen;

**Verslag van de commissaris van 6 april 2023 over de Geconsolideerde Jaarrekening
van Groep Crelan over het boekjaar afgesloten
op 31 december 2022 (vervolg)**

- ▶ onderzoek van het model ter voorspelling van toekomstige terugbetalingen en heronderhandelingen van bepaalde types hypothecaire leningen zoals gebruikt door de Groep en beoordeling van het correcte functioneren ervan in de afgelopen boekjaren;
- ▶ testen van de spreadsheets die worden gebruikt door de Groep om de indekkingsmodellen te bepalen om na te gaan of de boekingen correct waren en of de derivaten, waarvan de reële waarde op het moment van aanvang van de indekkingsrelatie niet nul was, correct werden verwerkt. We hebben deze spreadsheets afgestemd met enerzijds de onderliggende bronsystemen en anderzijds de Geconsolideerde Jaarrekening.

Tot slot, hebben we beoordeeld dat de toelichtingen 4.14, 4.16 en 7.3.1 van de Geconsolideerde Jaarrekening volledig, accuraat en in overeenstemming zijn met de IFRS-vereisten.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met IFRS en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor een systeem van interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

In het kader van de opstelling van de Geconsolideerde Jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Vennootschap om haar continuïteit te

handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Vennootschap te vereffenen of om de bedrijfsactiviteiten stop te zetten of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle over de Geconsolideerde Jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de Geconsolideerde Jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van de Geconsolideerde Jaarrekening, beïnvloeden.

Bij de uitvoering van onze controle leven wij het wettelijk, reglementair en normatief kader dat van toepassing is op de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening in België na. De wettelijke controle biedt geen zekerheid omtrent de toekomstige levensvatbaarheid van de Vennootschap en van de Groep, noch omtrent de efficiëntie of de doeltreffendheid waarmee het bestuursorgaan de bedrijfsvoering van de Vennootschap en van de Groep ter hand heeft genomen of zal nemen. Onze verantwoordelijkheden inzake de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling staan hieronder beschreven.

Verslag van de commissaris van 6 april 2023 over de Geconsolideerde Jaarrekening van Groep Crelan over het boekjaar afgesloten op 31 december 2022 (vervolg)

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de Geconsolideerde Jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van het systeem van interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in het systeem van interne beheersing dat relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van het systeem van interne beheersing van de Vennootschap en van de Groep;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- ▶ het concluderen van de aanvaardbaarheid van de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling, en op basis van de verkregen controle-informatie, concluderen of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan

over de mogelijkheid van de Vennootschap en de Groep om de continuïteit te handhaven.

Als we besluiten dat er sprake is van een onzekerheid van materieel belang, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de Geconsolideerde Jaarrekening of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot op de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de continuïteit van de Vennootschap of van de Groep niet langer gehandhaafd kan worden;

- ▶ het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de Geconsolideerde Jaarrekening, en of deze Geconsolideerde Jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld.

Wij communiceren met het auditcomité binnen het bestuursorgaan, onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die we identificeren gedurende onze controle.

Omdat we de eindverantwoordelijkheid voor ons oordeel dragen, zijn we ook verantwoordelijk voor het organiseren, het toezicht en het uitvoeren van de controle van de dochterondernemingen van de Groep. In die zin hebben wij de aard en omvang van de controleprocedures voor deze entiteiten van de Groep bepaald.

We verstrekken aan het auditcomité binnen het bestuursorgaan een verklaring dat we de relevante deontologische vereisten inzake onafhankelijkheid naleven en we melden hierin alle relaties en andere aangelegenheden die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid zouden kunnen beïnvloeden, alsook, voor zover van toepassing, de bijbehorende maatregelen die we getroffen hebben om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Verslag van de commissaris van 6 april 2023 over de Geconsolideerde Jaarrekening van Groep Crelan over het boekjaar afgesloten op 31 december 2022 (vervolg)

Aan de hand van de aangelegenheden die met het auditcomité binnen het bestuursorgaan besproken worden, bepalen we de aangelegenheden die het meest significant waren bij de controle van de Geconsolideerde

Jaarrekening over de huidige periode en die daarom de kernpunten van onze controle uitmaken. We beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (Herzien) bij de in België van toepassing zijnde ISA's, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag, de andere informatie opgenomen in het jaarrapport te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening en andere informatie opgenomen in het jaarrapport

Naar ons oordeel, na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening, stemt dit jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening overeen met de Geconsolideerde Jaarrekening voor hetzelfde boekjaar, enerzijds, en is dit jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening opgesteld overeenkomstig artikel 3:32 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, anderzijds.

In de context van onze controle van de Geconsolideerde Jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, zijnde:

- ▶ Geconsolideerde ratio's en Geconsolideerde kerncijfers
- ▶ Balans en Resultatenrekening

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, hebben wij geen afwijking van materieel belang te melden.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 3:32, § 2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, werd opgenomen in het jaarverslag over de Geconsolideerde Jaarrekening. De Groep heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie niet gebaseerd op een Europees of internationaal erkend referentiemodel. Verder drukken wij geen enkele mate van zekerheid uit over individuele elementen opgenomen in deze niet-financiële informatie.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening en zijn in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Vennootschap.

De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de Geconsolideerde Jaarrekening.

Andere vermeldingen

- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Brussel, 6 april 2023

EY Bedrijfsrevisoren BV
Commissaris
Vertegenwoordigd door

Jean-François Hubin *
Partner
* Handelend in naam van een BV

23JFH0142